

**MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA MILITARĂ A FORTELOR ARMATE „ALEXANDRU CEL BUN”**

Cu titlu de manuscris

CZU: 351.75 (043.3)

TALMACI VALENTIN

**ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA SECURITĂȚII ÎN TIMPUL
MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ**

SPECIALITATEA 582.01. SECURITATE ȘI APĂRARE

Teză de doctor în Științe ale securității

Conducător științific:

PERJU Veaceslav, dr. hab., acad. AII

Autor:

TALMACI Valentin

CHIȘINĂU, 2025

© TALMACI, Valentin, 2025

CUPRINS

ADNOTĂRI (în limba română, rusă și engleză	5
LISTA TABELELOR	8
LISTA FIGURILOR	9
ABREVIERI.....	10
DEFINIȚII.....	11
INTRODUCERE.....	13
1. SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL ASIGURĂRII ȘI RESTABILIRII SECURITĂȚII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ.....	24
1.1. Importanța problematicii în domeniul securității publice.....	24
1.2. Situația actuală în domeniul ordinii și securității publice în context național.....	28
1.3. Ordinea și securitatea publică în context internațional.....	40
1.4. Analiza comparată dintre sistemele de nivel național și internațional prin prisma riscurilor, provocărilor și amenințărilor cu impact asupra securității publice.....	47
2. SISTEMATIZAREA MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ	57
2.1. Organizarea, clasificarea și caracteristica manifestațiilor publice.....	57
2.2. Evoluția încălcărilor de grup și etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență	67
2.3. Metode de ameliorare a situațiilor de criză	72
2.4. Concluzii la capitolul 2.....	76
3. CONCEPTUL ȘI ARHITECTURA SISTEMULUI DE SECURITATE PUBLICĂ	78
3.1. Conceptul sistemului de securitate publică	78
3.2. Arhitectura sistemului de securitate publică.....	86
3.3. Sistemul integrat operațional de asigurare și restabilire a securității publice.....	96
3.4. Concluzii la capitolul 3.....	101
4. METODE ȘI TACTICI DE ASIGURARE ȘI RESTABILIRE A ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE	103
4.1. Asigurarea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.....	103
4.1.1. Elemente tipice de acțiune la asigurarea ordinii publice	104
4.1.2. Dispozitivele și tacticile de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice	106
4.1.3. Barajele.....	108
4.1.4. Cordoanele de ordine publică	112
4.1.5. Coridoarele de trecere și protecție a coloanelor	114
4.2. Restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.....	119
4.2.1. Metode de restabilire a ordinii și securității publice.....	119
4.2.2. Dispozitivele și tacticile de restabilire a securității publice	120

4.2.3. Acțiunile structurilor de forță la restabilirea securității publice	123
4.4. Concluzii la capitolul 4.....	134
5. EVALUAREA EFICACITĂȚII FORȚELOR LA ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE	136
5.1. Eficacitatea forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice conform tehnicilor propuse	136
5.2. Eficacitatea forțelor la asigurarea ordinii și securității publice conform.....	141
tehnecilor existente.....	141
5.3. Analiza eficienței sistemului de ordine și securitate publică.....	145
5.4. Concluzii la capitolul 5.....	150
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	152
BIBLIOGRAFIE	156
ANEXE.....	169
Anexa 1. ACT DE IMPLEMENTARE A REZULTATELOR CERCETĂRILOR.....	169
Anexa 2. REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA RAPORTUL DE SIMILITUDINI	170
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	173
CV-ul AUTORULUI.....	174

ADNOTARE

TALMACI Valentin „Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, teză de doctor în științe sociale și economice, Chișinău 2025.

Structura tezei: adnotări, listele tabelelor și figurilor, abrevieri, definiții, introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 165 de titluri, 142 de pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 11 articole științifice, dintre care 5 în reviste de specialitate din Republica Moldova și România, și 6 în materialele conferințelor științifice internaționale.

Cuvinte-cheie: sistem, asigurare, restabilire, securitate, ordine publică, manifestație.

Scopul lucrării: elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței sistemului de ordine și securitate publică în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Obiectivele cercetării: determinarea evoluției încălcărilor de grup a ordinii publice; elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză; elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de securitate publică; elaborarea dispozitivelor, metodelor și tacticilor de acțiune a forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice; elaborarea metodologiei de evaluare a eficacității forțelor în timp la îndeplinirea misiunilor de securitate publică.

Noutatea și originalitatea științifică: Sunt sistematizate riscurile, provocările și amenințările la adresa securității publice. Este determinată evoluția încălcărilor de grup a ordinii publice. Sunt elaborate metode privind ameliorarea situațiilor de criză, conceptul și arhitectura sistemului de ordine și securitate publică. Sunt propuse dispozitive, metode și tactici de acțiune a forțelor de ordine la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Este elaborată metodologia de evaluare a eficacității forțelor în timp la îndeplinirea misiunilor de securitate publică.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice importante: constau în elaborarea bazelor teoretice privind dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică în scopul sporirii eficienței și operativității forțelor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Semnificația teoretică: constă în dezvoltarea teoretică a domeniului de asigurare și restabilire a securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Valoarea aplicativă a lucrării: rezultatele științifice permit dezvoltarea sistemului de securitate publică în scopul asigurării și restabilirii eficiente a securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele cercetării științifice sunt implementate în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

АННОТАЦИЯ

ТАЛМАЧ Валентин «Обеспечение и восстановление общественной безопасности во время массовых демонстраций», докторская диссертация в области социальных и экономических наук, Кишинэу, 2025.

Структура диссертации: аннотации, списки таблиц и рисунков, сокращения, определения, введение, пять глав, общие выводы и рекомендации, библиография из 165 наименований, 142 страниц основного текста. Результаты диссертации представлены в 11 научных статьях, из них 5 в специализированных журналах в Республике Молдова и Румынии и 6 в материалах международных научных конференций.

Ключевые слова: система, обеспечение, восстановление, безопасность, общественный порядок, демонстрация.

Цель работы: Разработка методологии относительно повышения эффективности системы общественного порядка и безопасности во время массовых демонстраций.

Задачи исследования: определение эволюции групповых нарушений общественного порядка; разработка методов улучшения кризисных ситуаций, концепции и архитектуры системы общественной безопасности; разработка средств, методов и тактик действий сил по обеспечению и восстановлению общественной безопасности. Разработана методология оценки эффективности сил с течением времени при выполнении миссий по обеспечению общественной безопасности.

Научная новизна и оригинальность: Систематизированы риски, вызовы и угрозы общественной безопасности. Определена эволюция групповых нарушений общественного порядка. Разработаны методы улучшения кризисных ситуаций. Разработана концепция и архитектура системы общественного порядка и безопасности. Разработаны средства, методы и тактики действий сил по обеспечению и восстановлению общественной безопасности во время массовых демонстраций. Разработаны методология оценки эффективности сил при выполнении задач по обеспечению общественной безопасности.

Полученные результаты, способствующие решению важной научной проблемы: заключаются в разработке теоретических основ системы общественного порядка и безопасности с целью повышения эффективности и результативности сил во время массовых демонстраций.

Теоретическая значимость: состоит в разработке теоретических основ в области обеспечения и восстановления общественной безопасности во время массовых демонстраций.

Прикладная ценность работы: научные результаты позволяют совершенствовать систему общественной безопасности с целью эффективного обеспечения и восстановления общественной безопасности во время массовых мероприятий.

Внедрение научных результатов: результаты научных исследований внедрены в Генеральный Инспекторат Карабинеров Министерства Внутренних Дел Республики Молдова.

ANNOTATION

TALMACI Valentin “Ensuring and restoring security during mass demonstration”, PhD thesis of social and economic sciences, Chisinau, 2025.

Structure of the thesis: annotations, lists of tables and figures, abbreviations, definitions, introduction, five chapters, general conclusions and recommendations, references of 165 titles, 142 pages of basic text. The results of the thesis were presented in 11 scientific articles, 5 in specialized journals from the Republic of Moldova and Romania, and 6 in the materials of international scientific conferences.

Keywords: system, assurance, restoration, security, public order, demonstration.

The purpose of the work: developing the methodology on increasing the efficiency of the public order and security system during mass demonstrations.

Research objectives: determine the evolution of group public order violations; develop methods to improve crises; elaborate the concept and architecture of the public security system; elaborate devices, methods and action tactics of the forces to ensure and restore public security; develop the methodology and evaluate in time the effectiveness of the forces to achieving public security missions.

Scientific novelty and originality: There are systematized risks, challenges and threats to public security. The evolution of group violations of public order is determined. Methods are developed regarding the improvement of crises, the concept and architecture of the public order and security system. Devices, methods and tactics of force action are proposed to ensure and restore public security during mass demonstrations. Methods are developed to evaluate in time the effectiveness of the forces to achieving public security missions.

The obtained results, which contribute to solving the important scientific problem, consist in the elaboration of the theoretical bases regarding the development of the public order and security system in order to increase the efficiency and effectiveness of the forces during mass demonstrations.

The theoretical significance: consists in the theoretical-tactical development of the field in ensuring and restoring public security during mass demonstrations.

The applicative value of the work: the scientific results allow the development of the public security system in order to ensure and restore the efficiency of public security during mass demonstrations.

Implementation of scientific results. The scientific research results are implemented within the General Carabinieri Inspectorate of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova.

LISTA TABELELOR

1. Tabelul 5.1. Datele privind durata acțiunilor la asigurarea ordinii publice.....	146
2. Tabelul 5.2. Datele privind durata acțiunilor la asigurarea ordinii publice.....	147
3. Tabelul 5.3. Datele privind analiza comparativă a sistemelor de OSP.....	150

LISTA FIGURILOR

1. Figura 3.1 Activitățile forțelor de securitate publică.....	82
2. Figura 3.2 Constituirea companiilor mobile de intervenție.....	85
3. Figura 3.3 Arhitectura sistemului național de ordine și securitate publică.....	88
4. Figura 3.4 Structura sistemului de securitate publică al MAI.....	91
5. Figura 3.5 Structura Direcției de Poliție.....	92
6. Figura 3.6 Competențele Poliției și Carabinierilor.....	95
7. Figura 3.7. Sistemul integrat operațional de asigurare și restabilire a securității publice.....	99
8. Figura 4.1 Dispozitive de acțiuni la asigurarea securității publice.....	106
9. Figura 4.2 Barajul de blocare și interzicere a accesului.....	108
10. Figura 4.3 Barajul de fragmentare.....	108
11. Figura 4.4 Barajul de canalizare și filtrare.....	108
12. Figura 4.5 Integrarea vehiculelor în elementul de contact.....	111
13. Figura 4.6 Cordoanele de ordine publică. A - fix simplu; B - fix dublu; C - dublu opus.....	112
14. Figura 4.7 Cordonul de ordine mobil simplu.....	113
15. Figura 4.8 Coridorul de trecere și protecție a coloanelor.....	115
16. Figura 4.9 Coridorul de trecere A - simplu; B - dublu.....	115
17. Figura 4.10 Zonele de acțiune divizate pe aliniamente.....	117
18. Figura 4.11 Dispozitivul forțelor de restabilire a ordinii publice.....	121
19. Figura 4.12 Dispozitiv saltul ofensiv.....	126
20. Figura 4.13 Dispozitiv de dispersare.....	127
21. Figura 4.14 Dispozitiv pentru ridicarea capilor instigatori.....	129
22. Figura 4.15 Detașamentul Mobil de Intervenție.....	133
23. Figura 5.1 Durata acțiunilor la asigurarea ordinii publice conform tehnicilor existente și celor propuse.....	146
24. Figura 5.2 Durata acțiunilor la restabilirea ordinii publice conform tehnicilor existente și celor propuse.....	147
25. Figura 5.3 Relația timpurilor acțiunilor la asigurarea și restabilirea ordinii publice în baza tehnicilor existente și propuse.....	148

ABREVIERI

AOP	Asigurarea Ordinii Publice
ARSP	Asigurarea și Restabilirea Ordinii Publice
AZFP	Aparat de zbor fără pilot
CNA	Centrul National Anticorupție
CNACIRC	Centrul National de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză
CNCIAOP	Centrul Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică
DGMO	Direcția Generală Management Operațional
DRP	Direcția Regională de Poliție
DRC	Direcția Regională de Carabinieri
DR	Direcția Regională
DTC	Departamentul Trupelor de Carabinieri
EPRO	Echipe ale Poliției de Reacționare Operativă
IGC	Inspectoratul General de Carabinieri
IGP	Inspectoratul General de Poliție
INSP	Inspectoratul Național de Securitate Publică
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
OAI	Organele Afacerilor Interne
OP	Ordine Publică
OSP	Ordine și Securitate Publică
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
SMO	Stat Major Operativ
SPCSE	Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale

DEFINIȚII

Arhitectura sistemului de ordine publică – ansamblul format din autoritățile și organele administrației publice, instituțiile, forțele și resursele create și pregătite special, care acționează pentru garantarea drepturilor și libertăților cetățenilor, protecția proprietății publice și private, funcționarea normală a statului de drept.

Asigurarea OSP – a executa un ansamblu de măsuri preventive pentru ca o adunare publică să fie securizată și să nu se producă tulburarea ordinii publice (a preveni pentru a nu reprimă).

Capturare (reținere) – a prinde capii instigatori și toate persoanele care au comis una sau mai multe infracțiuni.

Complinire – acțiuni de sprigin de a complini (completa) eforturile forțelor principale la îndeplinirea misiunilor de OSP.

Criză în domeniul OSP – situație care prin amploarea și natura sa amenință sau pune în pericol viața și sănătatea cetățenilor, stabilitatea politică, socială și economică, ordinea publică și constituțională, activitatea instituțiilor statului, care face necesară adoptarea măsurilor legale a structurilor și autorităților cu competențe în domeniul ordinii și securității publice.

Dezordine – reprezintă o tulburare a liniștii publice prin violență de către un grup de persoane în scopul de a întreprinde ceva, prin acțiuni coordonate împotriva oricui s-ar opune.

Dispersare – a împrăști o mulțime ostilă dintr-un spațiu determinat, folosind forța.

Escortare – a asigura securitatea apropiată și îndepărtată a unei persoane, un vehicul sau un convoi pe o axă determinată, în fazele de restabilire a ordinii publice, conducerea și predarea persoanelor capturate organelor abilitate.

Evenimente publice – demonstrații, mitinguri, proteste, întruniri, adunări, manifestații politice, sociale, economice, culturale, artistice, sportive, cu caracter religios și alte activități cu participarea mai multor persoane, ce se desfășoară în locuri publice.

Eficacitatea (eficiența) forțelor – calitatea acțiunilor forțelor de a produce efectul așteptat la executarea misiunilor de asigurare și restabilire a OSP.

Filtrare – a permite la anumite persoane autorizate să treacă, după control, prin dispozitivul forțelor de ordine.

Forțe de ordine și securitate publică – instituții ale statului investite cu funcții de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Forțe complementare – structuri și instituții ale statului care participă la efortul forțelor principale și de sprigin, potrivit competențelor.

Intervenție (operațiune specială) – forma tactică de acțiune executată gradual, cu ansamblul

forțelor de ordine prin dispozitive specifice și acțiuni legale necesare, pentru restabilirea ordinii și siguranței publice.

Interoperabilitate – capacitatea structurilor și forțelor de a coopera eficient între ele pentru îndeplinirea unor misiuni.

Încălțări în grup a OSP – se subînțeleg acele acțiuni prejudiciabile, social periculoase săvârșite intenționat de către un grup de persoane ce dezorganizează activitatea normală a transportului, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor sau de opunere de rezistență reprezentanților autorităților, precum și cele ce cauzează daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Întrunire – adunarea temporară și intenționată a unui grup de persoane bine organizat, care împărtășesc aceleași scopuri și interese.

Menținerea OSP - păstrarea ordinii publice prin acțiuni preventive (patrulării, legitimări, controlul bagajelor, controlul vehiculelor, rețineri, aplicarea de amenzi).

Mulțimea – o reuniune a unui grup de persoane, care urmăresc un scop bine determinat, mobilizate în vederea unei întruniri.

Ordine și securitate publică – stare socială de legalitate, echilibru și pace în societate, prin care se asigură liniștea publică și securitatea persoanei, a colectivelor și a bunurilor, funcționalitatea instituțiilor statului, sectorului privat și a organizațiilor obștești și a întregii societăți.

Restabilirea OSP – ansamblu de măsuri specifice ale forțelor de ordine și securitate publică cu folosirea dispozitivelor, mijloacelor și tehnicii speciale din dotare pentru intervenție cu scopul de a controla, menține, filtra sau interzice momentan libertatea de mișcare a persoanelor în spații determinate și readucerea situației la starea de normalitate.

Sprijinire – misiuni pentru o subunitate stabilită, în a executa acțiuni de sprijin cu manevre de forțe sau de foc într-un loc precis, în ajutorul elementelor dispozitivului de luptă.

Stare excepțională în domeniul OSP - situație de excepție, care amenință viața și sănătatea persoanelor, pune în pericol activitatea autorităților centrale și locale ale statului, sectorului privat și întregii societăți, devastări materiale în proporții deosebit de mari.

Tulburări grave ale OSP – acțiuni ilegale, care depășesc cerințele legale de desfășurare a evenimentelor în liniște și mod civilizată, punând în pericol viața, sănătatea și integritatea corporală a altor cetățeni și a reprezentanților de ordine și securitate publică, amenință cu devastări a bunurilor statului și a sectorului privat.

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei abordate. Problema abordată privind asigurarea și restabilirea securității publice este de o importanță deosebită în plan internațional și național. În ultimii ani au avut loc evenimente însoțite de devastări materiale și jertfe omenești în urma gravelor încălcări de ordine și securitate publică în diferite state cum ar fi: Franța, Spania, Italia, România, Germania, Ucraina, Belarus, Kazahstan, Georgia și altele.

Actualele evenimente de amploare din Georgia, în cadrul cărora manifestațiile pașnice sau transformat în cele de violență, provocate de decizia guvernului de a suspenda negocierile pentru aderarea la Uniunea Europeană, unde forțele de OSP au recurs la metode agresive pentru a dispersa manifestații, la fel au devenit o problemă de îngrijorare atât pentru autoritățile centrale cât și pentru reprezentanții forțelor de OSP din Republicii Moldova.

Problematika de ordine și securitate publică a fost impusă și prin evenimente produse în anii precedenți (ne referim cu precădere la 7 aprilie 2009), soldate cu pagube materiale imense și jertfe omenești, precum și de alte evenimente cu caracter în masă, care au generat insecuritate în societate de la Independența Republicii Moldova și până în prezent.

În condițiile războiului devastator dintre Rusia și Ucraina și altor factori interni și externi, asigurarea securității și ordinii publice devine o problemă majoră și pentru Republica Moldova. Forțele separatiste, care se manifestă prin organizarea unor mitinguri, proteste, acte politice antiguvernamentale etc., mereu pun sub amenințări, riscuri și provocări ordinea și securitatea publică.

Acțiunile forțelor de OSP în unele situații de criză au fost inadecvate, creând disconfort și tensiune socială, dificultăți la organizarea și desfășurarea misiunilor, reducerea eficienței operative a forțelor în acțiuni de situații de criză, stabilirea precisă a responsabilităților, cooperarea și alocarea resurselor. Aceste ezitări au influențat negativ atât Poliția, cât și capacitatea instituțională de a îndeplini competențele de asigurare și restabilire a securității și ordinii publice.

Statul urmează permanent să țină cont de interesul național ce vizează menținerea stabilității securității. Autoritățile responsabile de menținerea ordinii și securității publice urmează să asigure un climat de siguranță și stabilitate. Securitatea publică implică pe lângă aceste aspecte gestionarea manifestațiilor publice de desfășurare a lor într-un mod pașnic cu respectarea drepturilor cetățenilor.

Pentru asigurarea OSP este necesar a fi implementate măsuri și politici eficiente, care să vizeze prevenirea și combaterea infraționalității, gestionarea situațiilor de urgență, inclusiv promovarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor. Actualmente,

sistemul de ordine și securitate publică suportă modificări conceptuale. Se întreprind măsuri privind asigurarea corelării corespunzătoare a actelor normative de reglementare cu cele europene, a capacităților organizatorice și funcționale la îndeplinirea misiunilor de ordine și securitate publică. Se lucrează asupra lichidării suprapunerilor și dublărilor de competențe din actele legislative și normative actuale.

Problematika dată a fost cercetată și descrisă în diferite lucrări științifice. În lucrarea [1] este descrisă analiza de risc în domeniul siguranței publice. În lucrările [2, p.216, 278- 279], [3] sunt elucidate aspectele privind adunările publice și răspunderea pentru dauna cauzată în comun în timpul manifestărilor de masă. Nici în una din lucrările menționate nu se regăsesc aspectele tactice de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice și metodele de ameliorare a situațiilor de criză pe domeniul OSP.

În lucrarea [9] autorii s-au referit la aspectele ce vizează asigurarea securității în timpul tulburărilor și dezordinilor de masă, însă nu s-a atras o atenție suficientă acțiunilor tactice ale forțelor la restabilirea OSP.

În articolul [10, p.5-9] autorul descrie doar aspectele juridico-tactice teoretice la asigurarea securității și ordinii publice cu caracter de masă, însă nu și aspectele practico-tactice la restabilirea OSP.

Lucrarea [27, p. 206-214] prevede aspectele juridice de intervenție a forțelor de OSP în asigurarea ordinii și securității publice, a drepturilor omului în timpul desfășurării manifestărilor cu caracter de masă, însă fără a reda ordinea tactică de intervenție a forțelor.

În lucrarea [28, p.174-189] sunt descrise lacunele admise de către forțele de OP în timpul manifestărilor cu caracter de masă, dar nu sunt arătate tendințe și posibilități de dezvoltare a sistemului de ordine și securitate publică.

Autorul lucrării [38, p.227] a descris doar principiile și reguli generale privind tactica intervenției cu aplicarea și folosirea armei, referindu-se mai mult la partea juridică a problemei tactice de folosire și aplicare a armei de foc, dar nu și la compartimentul acțiunilor tactice a forțelor la asigurarea și restabilirea OSP.

La fel și autorul lucrării [31, p.333-345] s-a referit doar la aspectele managementului situațiilor de criză privind protecția și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul asigurării OSP și niciun aspect tactic al forțelor de OSP nu a fost descris.

În lucrarea [110, p. 256-260] se face referire la unele aspecte foarte importante pentru domeniul de ordine și securitate publică, și anume tactica percheziției persoanelor participante la evenimente publice și asigurarea drepturilor omului în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, evitând să se expună pe marginea problematicii tactice (forme, metodele, ordinea acțiunilor ce

țin de elementele din dispozitivul de asigurare și restabilire a OSP) de intervenție a forțelor de ordine publică.

Lucrarea [124] este una dintre cele mai remarcabile realizări ale unui autor din afara sistemului de drept și sistemului de ordine și securitate publică. Autorul descrie cu amănunte mai multe aspecte ale domeniului de OSP, dar îndeosebi se axează pe partea juridică a acțiunilor forțelor de OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Încearcă să pătrundă în esența tactică ale forțelor de OSP, dar totuși nu i se reușește și se limitează doar la aspecte juridice privind modalitățile de îmbunătățire a gestionării ordinii publice în timpul întrunirilor publice.

În lucrările [6, p. 237-240.], [7] autorii descriu etapele elaborării politicii de securitate și apărare a Republicii Moldova, provocările, amenințările și riscurile cu impact asupra securității naționale și soluțiile de ameliorare, imaginea instituțională a organelor securității statului ale RM, fără să menționeze însă importanța sectorului de ordine și securitate publică internă.

Efectuând o analiză profundă a literaturii de specialitate din RM cu privire la tema abordată, s-a constatat, că în prezent nu sunt desfășurate suficiente cercetări fundamentate științific în domeniul ordinii și securității publice.

În lucrarea [118] se prevăd doar descrierile situației din domeniu de OSP, aspectele externe și interne care o influențează, amenințările și riscurile la adresa ordinii și securității publice, situația operativă, conceptele principale și arhitectura de OSP utilizate la moment și alte aspecte juridice și organizatorice din domeniu. Aspectele tactice de asigurare și restabilire a OSP în actele normative nu se prevăd. Există doar la nivelul instituțiilor specializate ordine, planuri și instrucțiuni secrete sau de uz intern unde se descriu unele acțiuni ale forțelor de ordine și securitate publică în anumite situații de criză.

Analiza Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului [68] și Legii cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri [69] a permis de a constata o dublare de competențe, misiuni și responsabilități între aceste două instituții.

În lucrarea [4] privind structura și pregătirea forțelor de ordine publică în alte țări la fel nu sunt descrise aspectele acțiunilor tactice ale forțelor la asigurarea și restabilirea OSP.

Reieșind din cele expuse, a apărut necesitatea efectuării cercetări privind dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică. Prezenta cercetare a fost efectuată în conformitate cu Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025 [98], Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 [122], Strategia Națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobată de Parlamentul Republicii Moldova, 17 noiembrie 2022 [123], Strategia Națională de ordine și securitate publică [118], Strategia de Securitate și apărare națională [120], planurile privind direcțiile de dezvoltare prioritară a cercetărilor științifice ale

Ministerului Apărării al RM și ale Ministerului Afacerilor Interne al RM și planurile de cercetări științifice ale Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM.

În prezenta cercetare sunt analizate modalitățile prin care sistemul național de ordine și securitate publică ar corela sub aspect instituțional, normativ și metodologic cu sistemele de ordine și securitate publică din statele membre ale Uniunii Europene.

Scopul lucrării: elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței sistemului de ordine și securitate publică în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Obiectivele cercetării: determinarea evoluției încălcărilor de grup a ordinii publice; elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză; elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de securitate publică; elaborarea dispozitivelor, metodelor și tacticilor de acțiune a forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice; elaborarea metodologiei și evaluarea eficacității forțelor în timp la îndeplinirea misiunilor de securitate publică.

Ipoteza de cercetare a prezentei lucrări are la bază prezumția utilizării inadecvate a forțelor și resurselor de OSP cu precădere în cazurile de tulburare excesivă a OP și riscul degradării acestora în dezordine de masă și provocării unor prejudicii considerabile, fapt care determină identificarea, prin cercetarea de față, a unor soluții în vederea perfecționării sistemului de OSP prin implementarea unor noi concepte, tactici, tehnici și metode de ameliorare a situațiilor de criză și astfel contribuind la sporirea gradului de funcționalitate a organelor implicate în scopul asigurării și restabilirii OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Noutatea și originalitatea științifică: Sunt sistematizate riscurile, provocările și amenințările la adresa securității publice. Este determinată evoluția încălcărilor de grup a ordinii publice. Sunt elaborate metode privind ameliorarea situațiilor de criză, conceptul și arhitectura sistemului de ordine și securitate publică. Sunt propuse dispozitive, metode și tactici de acțiune a forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt elaborate metode de evaluare a eficacității forțelor în timp la îndeplinirea misiunilor de securitate publică.

Semnificația teoretică constă în dezvoltarea teoretico-tactică a domeniului de asigurare și restabilire a securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Valoarea aplicativă a lucrării: rezultatele științifice vor oferi repere metodologice importante pentru dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică în scopul sporirii eficienței operative a forțelor la exercitarea misiunilor de asigurare și restabilire a securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Cercetarea oferă sistemului de OSP propuneri și recomandări de armonizare a legislației în domeniu, completări în arhitectura constructivă,

competențe, atribuții, tactici, tehnici, metode noi în activitatea lor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării științifice sunt implementate în cadrul Inspectoratului General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, confirmate prin documentul respectiv (Anexa 1).

Metode de cercetare. În lucrare au fost utilizate metode și principii distincte de cercetare, fiind menționate în capitolele respective.

Au fost utilizate:

- *metoda istorică*, care a contribuit la analiza datelor istorice din domeniul ordinii și securității publice de la independența Republicii Moldova și până în prezent;

- *metoda teoretică* a dat posibilitatea de a studia și analiza literatura de specialitate care include aspecte ale asigurării și restabilirii OSP;

- *metoda empirică* a permis identificarea și aprecierea reală a nivelului actual de securitate în domeniul ordinii publice, inclusiv pe timpul desfășurării manifestațiilor cu caracter de masă;

- *metoda de comparație*, pentru compararea sistemului național de securitate publică cu sistemele de securitate din alte țări;

- *metoda sistemică*, pentru analiza situației actuale, care a permis permanent și stabil să fie la curent cu noile forme în domeniul metodelor, tacticilor și procedeele de asigurare a securității publice;

- *metoda statistică* a dat posibilitatea de a fi la curent cu ultimele date de analiză pe domeniul ordinii și securității publice;

- *metoda tipologizării* a oferit posibilitatea efectuării studiului comparativ al trăsăturilor esențiale, relațiilor, funcțiilor, nivelurilor de organizare și clasificare a obiectelor pe domeniul de cercetare;

- *metoda de observare* a contribuit la cunoașterea în mai de aproape a problemelor și reușitelor sistemului actual de ordine și securitate publică;

- *metoda de analiză* a permis identificarea unor neajunsuri în activitatea forțelor de OSP și determinarea unor propuneri de soluționare a problemelor identificate;

- *metoda expunerii logice* necesară pentru a explica subiectul studiat, precum și pentru identificarea concluziilor finale rezultate din cercetarea efectuată.

Au fost utilizate *principiile* obiectivității, punctualității și calității la cercetarea aspectelor menținerii securității, asigurării și restabilirii ordinii și securității publice în condiții standarde de activitate a forțelor de securitate publică, precum și pe timp de criză.

Rezultatele obținute, care contribuie la soluționarea problemei științifice importante, constau în elaborarea bazelor teoretice privind dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică în scopul sporirii eficienței și operativității forțelor la asigurarea și restabilirea OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

În corelație cu problemele principale definite sunt determinate scopul, obiectivele generale și cele cinci direcții specifice de cercetare din teză, în rezultatul cărora s-a obținut noutatea științifică, obiectivul și scopul de bază, importanța și valoarea aplicativă a lucrării. La fiecare obiectiv specific au fost identificate problemele caracteristice OSP, au fost stabilite măsurile și acțiunile de soluționare a acestora. Sunt formulate o serie de concluzii, propuneri și recomandări, care, în viziunea lor, prezintă interes sporit și pot fi considerate ca puncte de reper pentru instituțiile de resort în asigurarea și restabilirea ordinii publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă.

Astfel, în baza rezultatelor obținute în studiul de cercetare, am reușit să soluționăm problema importantă a cercetării, care a vizat determinarea fundamentelor de bază teoretico-practice ale eficientizării și îmbunătățirii procesului de modernizare a acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice a sistemului de OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă prin implementarea propunerilor și recomandărilor din lucrare. În rezultatul analizei complexe a întregului sistem de OSP, a conceptului și arhitecturii lui, s-a obținut posibilitatea de a determina avantajele și dezavantajele, trăsăturile și caracteristicile elementelor constructive ale sistemului, posibilele riscuri și amenințări la adresa ordinii publice. O atenție deosebită s-a acordat clasificării sistemului de riscuri și amenințări la adresa ordinii și securității publice, pe dimensiunile externă și internă.

Au fost elaborate principiile conceptuale și structura nouă a arhitecturii în domeniul ordinii publice pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă. De asemenea, s-au apreciat delimitările de competență și obligațiuni pentru toate forțele de ordine ce vizează a fi implicate în asigurarea și restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Sunt elaborate tactici și tehnici de acțiune a forțelor pe timpul executării misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, comportamentul reprezentanților forțelor de ordine pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Este descrisă ordinea de acțiuni tactice ale forțelor de ordine și securitate publică într-o operațiune specială pentru restabilirea ordinii publice.

Pentru prima dată au fost elaborate calculele matematice privind evaluarea eficacității forțelor în timp la asigurarea și restabilirea OSP.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele obținute, ideile, concluziile și recomandările cercetării efectuate au fost valorificate și validate la conferințe naționale și internaționale, precum și prin

publicarea articolelor științifice în reviste specializate naționale și internaționale, după cum urmează:

1. TALMACI, Valentin. „Conceptul și arhitectura sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională, „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 308-316.

2. TALMACI, Valentin. Ordinea și securitatea publică: provocări și amenințări în context național și regional, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, Chișinău, RM, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 265-271.

3. TALMACI, Valentin. „Evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice în timpul manifestațiilor și metodele de ameliorare a situațiilor de criză”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.16, Chișinău, 2023, p.368-375, ISSN1857-0976.

4. TALMACI, Valentin. „Group violations of public order: methods and procedures for ameliorating crisis situations”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Defense resource management in the 21 century”, Brașov, România, 27-28.10. 2022, p. 326-331.

5. TALMACI, Valentin. PERJU, Veaceslav. „Asigurarea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, 2024, p. 179-196.

6. TALMACI, Valentin. „Restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, Revista științifică „Legea și Viața”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr. 3(379), Chișinău, 2024, p.120-131.

7. TALMACI, Valentin. „Perfecționarea și reorganizarea structurală a sistemului de ordine publică”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, RM, 2024, p. 211-224.

8. TALMACI, Valentin. „Clasificarea și organizarea manifestațiilor publice”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.19, Chișinău, 2024, p.179-190, ISSN 1857-0976.

9. TALMACI, Valentin, PERJU Viaceslav. „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective”, 25 aprilie 2024, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI RM, „Legea și Viața”, ediție specială, Chișinău, 2024, pag. 357-362.

10. TALMACI, Valentin. The evolution of the effectiveness of the forces to ensure and restore public and security in the context of sports events. The Annals of the “Ștefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Movement eISSN 2601 - 341X, ISSN 1844-9131, p. 202-215.

11. TALMACI, Valentin. „Situția actuală în domeniul sistemului de securitate și ordine publică”. În Revista teoretico-științifică „Știința Culturii Fizice” (categoria B), nr.41/1, Chișinău, 2023, www.scf.usefs.md, p.48-53.

Volumul și structura tezei: adnotări, liste ale tabelelor și figurilor, abrevieri, introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 165 de titluri.

În **introducere** se pune în evidență actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele tezei de doctorat, noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică importantă soluționată, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor științifice și sumarul compartimentelor tezei.

În **capitolul 1 „Situția actuală în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”** este descrisă importanța problematicii de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice. Este prezentată analiza situației actuale în domeniu, avantajele și dezavantajele, lacunele și neajunsurile sistemului actual de securitate publică, determină riscurile, provocările și amenințările la adresa OSP. Este dată analiza critică a literaturii de specialitate din bibliografie. Sunt formulate noțiunile termenilor de „ordine publică” (OP) și „securitate publică” (SP). Se menționează că „ordine publică” este stare de drept, care prevede respectarea și apărarea drepturilor omului în corespundere cu normele dreptului internațional fiind îndreptată conceptual spre asigurarea ordinii interne la nivel național, iar „securitatea publică” reprezintă o stare de securitate și siguranță în societate.

Este analizat sistemul de asigurare a securității publice în contextul național și internațional, prin prisma analizelor efectuate a evenimentelor de criza în Republicii Moldova și statele din vecinătate și cele europene, precum și prin studierea practicilor, formelor, metodelor, tehnicilor, tacticilor folosite de către forțele de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice din statele respective. Totodată, prevede descrierea și clasificarea riscurilor și amenințărilor de ordin intern și extern la adresa OSP pe categorii: de origine politică, economică și socială; de origine a crimei organizate; din domeniul tehnologiilor informaționale.

În baza rezultatelor studiului științific se demonstrează, că actualul model nu este perfect și suficient pentru a răspunde tuturor provocărilor și amenințărilor din următoarele considerente: a) sistemul actual de securitate publică nu poate acoperi totalitatea necesităților, în cazuri excepționale și tulburări grave de masă pe întreg teritoriul Republicii Moldova, din motive

insuficiente de efectiv și mijloace ale forțelor IGC; b) arhitectura sistemului de securitate publică este lipsită de caracter integrat, interoperabil și compatibil cerințelor actuale, care reies din situații de provocări și amenințări din interiorul și exteriorul țării.

Este demonstrată necesitatea modernizării și dezvoltării structurilor Carabinierilor și Poliției, precum și a altor forțe de OSP. Se recomandă îmbunătățirea coordonării acțiunilor cu Forțele Armatei Naționale, pe domeniul ordinii și securității publice în cazul participării lor la misiuni de OSP.

O atenție deosebită este acordată analizei modelelor existente de OSP la nivel național și internațional. Sunt arătate și descrise sistemele de ordine publică din principalele țări de vecinătate și din spațiul european.

În capitolul 2 „Sistematizarea manifestațiilor cu caracter de masă” sunt prezentate rezultatele cercetării privind principiile organizării manifestațiilor publice, clasificarea și caracteristica lor. Este descrisă evoluția încălcărilor de grup a securității publice și principiile de implicare a forțelor de ordine publică, precum și direcțiile principale de comunicare în scopul evitării tensiunilor și violențelor, care pot avea loc pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt identificate metode de ameliorare a situației de criză.

Sunt elaborate și descrise 14 tipuri de manifestații reieșind din nivelul de organizare, scopuri, pericol, posibilitatea provocărilor de violență etc.

Au fost elucidate situațiile în care manifestațiile pașnice pot fi transformate în cele violente, indicii care caracterizează procesul de transformare dat, influența numărului de persoane care se alătură adunării. Sunt identificate și descrise etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență. Este subliniată necesitatea cunoașterii psihologiei mulțimii de către organele de forță în acțiunile de asigurare și restabilire a ordinii publice. Sunt identificate și descrise principalele metode de ameliorare a situațiilor de criză: a) Metoda convingerii; b) Metoda constrângerii; c) Metoda intervenției în forță.

În capitolul 3 „Conceptul și arhitectura sistemului de securitate publică” sunt prezentate rezultatele cercetării privind conceptul, structura arhitecturală și propunerile de modernizare și dezvoltare a sistemului existent de securitate publică din Republica Moldova.

Prezentul capitol prevede descrierea unor propuneri și recomandări privind modernizarea și perfecționarea sistemului de securitate publică în scopul asigurării nivelului sporit de cooperare interinstituțională, necesară menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate cu gestionarea crizelor, precum și eficientizarea activității personalului operativ, în vederea îmbunătățirii capacității de prevenție și de intervenție imediată.

Este elaborat conceptul sistemului de OSP, care cuprinde legislația, principiile noi de acțiune și pregătirea forțelor, ce va permite soluționarea eficientă a operațiunilor de mentinere, asigurare și a situațiilor de criză.

Este propusă divizarea atribuțiilor și competențelor forțelor de ordine și securitate publică astfel încât activitățile, misiunile executate de ordine publică să se difere conceptual de cele executate de securitate publică. Este propusă ordinea de gestionare a evenimentelor publice.

În scopul perfecționării activităților desfășurate de Direcțiile Regionale de Carabinieri ale IGC și executării serviciilor calitative, se propune constituirea a 5 companii mobile de intervenție pe o rază cel puțin de 50 km de la punctul de dislocare.

Este propusă arhitectura nouă a sistemului de securitate publică de nivel național, care include în componența sa totalitatea instituțiilor statului cu funcții și atribuții de bază și secundare de mentinere, asigurare și restabilire a OSP.

Este propusă structura nouă a sistemului integrat operațional privind asigurarea și restabilirea securității publice, care va permite ca forțele la nivel național să fie conduse unitar și să îndeplinească misiunile în comun pe întreg teritoriul țării. Structura dată va avea la bază Centrul Național de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză, ce va permite eficientizarea activității personalului operativ în vederea îmbunătățirii capacității de prevenție și de intervenție imediată.

Este descrisă importanța acțiunilor managementului operațional la asigurarea și restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt formulate misiunile, funcțiile și mecanismul de bază a sistemului integrat operațional la coordonarea acțiunilor forțelor în timpul îndeplinirii atribuțiilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

În capitolul 4 „Metode și tactici de asigurare și restabilire a securității publice” sunt prezentate tactici și tehnici noi, care conțin noi elemente de acțiune și suport la asigurarea și restabilirea OSP pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt descrise tehnici noi de pregătire a forțelor de OSP. Sunt descrise tactici de acțiune a structurilor de forță la asigurarea OSP în timpul manifestărilor cu caracter de masă care prevăd: dispozitivul structurilor de ordine și securitate la asigurarea OSP pe timpul manifestărilor cu caracter de masă; tactica de documentare a evenimentelor cu caracter de masă; tehnica însoțirii participanților; tehnica canalizării participanților; tehnica filtrării; tehnica interzicerii accesului; tehnica folosirii mijloacelor auto; tehnici de dirijare a mulțimii; tehnica monitorizării (supravegherii active).

Sunt descrise tactici și tehnici de restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă care includ: Intervenția ca formă de acțiune executată gradual, cu ansamblul forțelor de OSP prin dispozitive specifice și acțiuni legale necesare, pentru

restabilirea ordinii și securității publice; tehnici de avertizare și somare în timpul restabilirii securității publice privind intervenția în forță și aplicarea mijloacelor speciale; tactica percheziției persoanelor reținute participante la desfășurarea manifestațiilor cu caracter de masă; dispozitivul de restabilire a securității publice care reprezintă dispunerea în teren a forțelor și mijloacelor specializate pentru saltul ofensiv, reținerea capilor instigatori, dispersarea mulțimii; structura nouă organizatorică a Detașamentul Mobil de Intervenție. Cu amănunte este descrisă ordinea acțiunilor elementelor dispozitivului de luptă a forțelor de securitate publică, la intervenția în forță în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

În capitolul 5 „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice” sunt prezentate rezultatele evaluării eficienței forțelor în timp la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, conform tehnicilor propuse și tehnicilor existente, precum și analiza comparativă a rezultatelor obținute. Este arătată argumentarea teoretică și comparativă a eficienței propunerilor privind perfecționarea sistemului de securitate publică.

De asemenea este menționat că modelele și tacticile noi propuse prevăd dispozitive de acțiuni la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice mai eficiente față de cele existente, prin completarea lor cu elemente necesare de suport și siguranță în cadrul dispozitivelor, care vor contribui la ridicarea nivelului operativ de îndeplinire a misiunilor. Este prezentată analiza comparativă a datelor de timp la asigurarea și restabilirea ordinii publice.

În concluzii generale și recomandări sunt formulate rezultatele obținute ale cercetărilor în domeniul asigurării și restabilirii a securității și ordinii publice pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Recomandările și sugestiile prevăd unele soluții pentru sistemul de ordine și securitate publică, care necesită schimbări urgente în partea ce se referă la mecanismul de conducere, organizare, coordonare și cooperare cu instituțiile și subdiviziunile din componența sistemului de securitate publică în scopul sporirii eficienței operative și îmbunătățirii acțiunilor sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masa.

În contextul cercetării respective exprim cele mai sincere mulțumiri tuturor celor care au contribuit la îndrumare, coordonare și susținere la realizarea tezei de doctor, și anume conducerii Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Școlii doctorale și Consiliului Științific AMFA, Inspectoratului General de Carabinieri, îndrumătorilor științifici și conducătorului științific domnului Veaceslav PERJU, doctor habilitat, academician AII.

1. SITUAȚIA ACTUALĂ ÎN DOMENIUL ASIGURĂRII ȘI RESTABILIRII SECURITĂȚII PUBLICE ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

În capitolul dat este descrisă importanța problematicii și istoriografia cercetării domeniului de asigurare și restabilire a OSP. Sunt identificate reperele conceptuale prin prisma analizei situației actuale în context național privind asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice.

Este dată analiza situației actuale în domeniu asigurării și restabilirii ordinii publice la nivel național și internațional. Sunt descrise avantajele și dezavantajele actualului sistem de ordine și securitate publică. Este dată analiza critică a bibliografiei, sunt definite conceptele fundamentale. Sunt prezentate și descrise date din literatura de specialitate. Sunt determinate principalele amenințări și provocări, riscurile și pericolele la adresa securității publice.

Pe parcursul cercetării efectuate în capitolul dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda istorică, metoda teoretică, metoda empirică, metoda de comparație, metoda sistemică, metoda statistică, metoda tipologizării, metoda de observare, metoda de analiză, metoda logică. Au fost aplicate principiile obiectivității, punctualității și calității.

1.1. Importanța problematicii în domeniul securității publice

Situația actuală geopolitică, economică și strategică din ultimele decenii a desemnat schimbări esențiale în toate domeniile societății globale, fapt ce a influențat caracterul riscurilor, provocărilor și amenințărilor la adresa securității naționale [1], [120], [127, p. 265-271].

Distribuția disproporțională a bogăției și epuizarea resurselor naturale, intensificarea extremă a manifestării intereselor etnice și religioase au amplificat fenomenul violenței, cauzele crizelor, conflictele armate și chiar a războaielor [6, p. 237-240], [32, p.333-345], [34, p. 173].

Schimbările petrecute la nivel global au adus o mulțime de probleme politice, sociale și economice, care au contribuit la provocarea unor conflicte și tulburări de comportament a unor pături sociale din societate, care pun în pericol însăși existența statului de drept [107], [120], [123].

O importanță deosebită a problematicii privind domeniul securității publice la nivel național o are preocuparea permanentă a administrațiilor publice locale și centrale, care sunt mereu în căutarea noilor metode de gestionare a activităților cu caracter de masă, mai ales a celor cu nivel de risc sporit, care pot genera diferite situații de criză [122].

Pe parcursul ultimilor ani au avut loc evenimente urmate cu devastări materiale și jertfe omenești în rezultatul gravelor încălcări de ordine și securitate publică în diferite state cum ar fi:

Franța, Spania, Italia, România, Germania, Ucraina, Belarus, Kazahstan, Georgia și altele [127, p. 265-271].

În ultima perioadă de timp asistăm la diferite transformări de ordin politic, social, economic, care influențează foarte mult sistemul național de securitate, și anume domeniul ordinii și securității publice. Din mai multe clasamente internaționale, Republica Moldova se consideră un stat sigur pe domeniul OSP și suntem mai bine plasați decât la alte componente ce determină securitate națională [7], [52], [59].

Din motivele expuse o importanță deosebit de mare îl ocupă sistemul de asigurare a ordinii și securității publice, în competența cărora se află misiunile de apărare a intereselor și bunurilor statului, precum și interesele cetățenilor, apărarea drepturilor și libertăților lor fundamentale și constituționale [13], [118].

Organelor de drept și forțelor de OSP cu competențe și sarcini specifice, conform cadrului legal, li se oferă obligațiile și drepturile în exercitarea misiunilor de a asigura securitatea publică, securitatea persoanei și a societății [11], [57], [70].

Pe fondul propagandei și acțiunilor antistatale [78], sistemul de asigurare a securității publice suportă presiuni permanente. În acest context, protestele care se desfășoară în prezent cu încălcări grave ale legislației în vigoare, fiind organizate și conduse de unele elemente criminale împreună cu alți factori de influență externă [26], s-au transformat în crize interne ample, cu tulburări violente de stradă, presiuni asupra guvernării actuale, atacarea clădirilor instituțiilor statului și agresarea reprezentanților forțelor de OSP [12], [121], [128, p.375-368].

Manifestațiile ilegale cu caracter agresiv au o influență majoră, care mai apoi pot provoca dezorganizări masive și instabilitate profundă în societate [127, p. 278-279], [139].

O manifestare anemică poate afecta grav funcționalitatea mecanismelor statului. Aceasta se mai poate datora reprezentanților diferitelor cercuri politice, care activează în instituțiile statului sau în alte sfere sociale și care provoacă destabilizări în societate [5, p. 118-168], [35], [41].

Sarcina de bază a asigurării ordinii și securității publice este prevenirea evenimentelor, culegerea și valorificarea informațiilor, care se pot obține numai datorită unor calități de profesionalism dezvoltat, capacităților vitezei operative de informare și control asupra situațiilor în timp și loc, precum și acțiunilor de comandă și reacție [66], [72], [102].

Domeniul asigurării ordinii și securității publice în situația și circumstanțele actuale trezește tot mai multe îngrijorări. În condițiile de astăzi, pline de amenințări și provocări provenite atât din interiorul țării, cât și din exteriorul ei, o problemă importantă devine gestionarea eficientă a situațiilor de criză [94, p.22], [112, p.272- 274], [113].

Actualmente mai multe țări din lume se confruntă cu probleme de tulburare a ordinii publice. Acțiunile ilegale a unor persoane cu influență mare în societate sau a unor reprezentanți ai diferitelor grupări criminale, organizații politice și sociale pot provoca violență, distrugerii, încălcarea legii, în finalul cărora se ajunge la un impact profund de suferință umană [16], [137].

Protestele și manifestațiile, războiul dintre Federația Rusă și Ucraina au dus la dificultăți în activitatea serviciilor de securitate și ordine publică. Rusia prin acțiuni hibride alimentează regulat gradul de vulnerabilitate internă cu scopul destabilizării situației și subminării ordinii constituționale [107]. Republica Moldova se confruntă cu amenințări hibride noi, cum ar fi știrile false, propaganda, securitatea cibernetică și securitatea celor mai critice infrastructuri [134].

În rezultatul libertății de exprimare, existenței surselor media și internetului, populației i-au fost inoculate mai multe produse informaționale de dezinformare, care mai apoi se răsfrâng negativ asupra situației din țară. În aceste condiții instituțiile statului rămân a fi puse în situații dificile, cu grad sporit de riscuri și pericole [76], [77].

Din motive de criză energetică, economică, creștere a inflației și a prețurilor la produse de primă necesitate, s-au intensificat protestele antiguvernamentale, conduse atât din interiorul țării cât și din afara ei [108], [126], [128, p.265-271].

Apăsările tenționate la nivel regional provoacă amenințări interne la adresa ordinii și securității publice, care ulterior se transformă în riscuri și pericole la nivel de securitate națională.

Societățile diferitelor țări soluționează problemele sociale, politice, economice, juridice etc. prin întruniri publice și democratice. În procesul organizării și desfășurării manifestațiilor cu scopul atragerii atenției autorităților la soluționarea problemelor, un rol important îl au organele de stat și ministerele de forță, antrenate pentru asigurarea și menținerea ordinii publice, precum paza și protecția obiectivelor de importanță în stat, în scopul de a preîntâmpina dezordini, distrugerii materiale și de a evita victime omenești [39], [42, p.34], [48].

Deseori unele elemente problematice din domeniul de securitate publică au loc din vina autorităților și instituțiilor statului, care nu iau în calcul la timp urmările consecințelor posibile parvenite în urma deciziilor incorecte luate. Analiza evenimentelor în Republica Moldova arată, că încălcarea ordinii publice, acțiunile violente și alte comportamente ilegale ale protestatarilor pot și trebuie să fie prevenite [34, p.173], [39], [118].

Țările din Europa, Statele Unite ale Americii (SUA) și Marea Britanie la asigurarea ordinii publice folosesc cele mai inofensive metode și tehnici, cu mijloace moderne. Acestea protejează atât colaboratorii de asigurare și restabilire a ordinii publice cât și protestatarii, ținând cont de traumele care pot fi primite în cazurile de dispersare a mulțimii. În condițiile actuale pentru Republica Moldova este foarte important de a elabora și implementa practici moderne de asigurare

și restabilire a securității ordine publice, noi forme, tactici și metode de lucru în cazuri excepționale [1], [20], [24].

Domeniul ordinii și securității publice a fost și rămâne unul din pilonii de bază a conceptului general de securitate națională, iar apărarea securității statului este sarcina de bază cu priorități naționale. Ministerul Afacerilor Interne (MAI) este mereu în căutarea și identificarea a celor mai eficiente forme și metode de gestionare a situațiilor de criză, care pot fi provocate de deferite elemente criminale, probleme sociale, politice și interese de grupuri restrânse [105], [106, p.10].

O altă importanță deosebită pentru domeniul OSP din Republica Moldova este faptul demonstrat prin documentele de politici dedicate domeniului dat. Reglementările acestui domeniu sunt dispersate în diferite acte normative, fapt ce face dificilă implementarea și punerea în aplicare a acestora. Unele prevederi deja sunt învechite, mai ales cele cu privire la întruniri, care necesită o revizuire urgentă privind asigurarea de către stat a drepturilor și libertăților omului, a ajustării privind intervenția forțelor de ordine și securitate publică în situații de criză [105], [134].

Ordinea și securitatea publică pentru Republica Moldova, din momentul începerii negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, urmează să devină pilonul de bază în scopul garantării legalității libertăților fundamentale ale cetățenilor și stabilității privind securitatea publică, atât la nivel național cât și internațional. De asemenea, un nivel înalt de securitate publică demonstrează credibilitatea, dedicația și profesionalismul autorităților naționale, fapt determinant pe calea integrării europene a țării noastre [105].

În contextul schimbărilor mediului geopolitic de securitate, Republica Moldova întreprinde măsuri de revizuire a legislației privind ordinea și securitate publică, elaborând mai multe seturi de documente, programe și politici la nivel național [72], [88], [94].

Reieșind din situația actuală a apărut necesitatea efectuării unei cercetări privind dezvoltarea sistemului de ordine și securitate publică. Prezenta cercetare a fost efectuată în conformitate cu Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025 [98], Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 [122], Strategia Națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 17 noiembrie 2022 [123], Strategia Națională de ordine și securitate publică [118], Strategia de Securitate și apărare națională [120], planurile privind direcțiile de dezvoltare prioritară a cercetărilor științifice ale Ministerului Apărării al RM și ale Ministerului Afacerilor Interne al RM, planurile de cercetări științifice ale Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM.

1.2. Situația actuală în domeniul ordinii și securității publice în context național

În anii precedenți, unele din motivele de bază ale stagnerii dezvoltării și modernizării sistemului de ordine și securitate publică, precum și afectării calității serviciilor publice țin de criza numerică și calitatea de personal, asigurarea materială și dotarea forțelor de ordine și securitate publică [107], [108].

Dacă e să pornim de la istoricul evoluției de dezvoltare a sistemului de OSP încă de la începutul anilor de Independență a Republicii Moldova, putem observa că nu a existat o strategie națională de dezvoltare a sistemului de OSP, au avut loc doar un șir de dezbateri publice în direcția politică și reorganizări fără perspectivă strategică. Au fost inițiate noi restructurări fără a se aștepta rezultatele efectelor produse în urma modificărilor întreprinse anterior, care mai apoi să degajeze concluzii despre fundamentarea obiectivelor acțiunilor viitoare. Aceste neajunsuri au influențat negativ asupra imaginii instituționale a statului și a poliției în societate [118].

Prin Legea nr. 320 din 27.12. 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului [68] au fost create primele condiții de reformare a sistemului de OSP. După mai mulți ani de Independență, pentru prima dată Poliția obține posibilitatea de a se prezenta ca o instituție autonomă, exclusă de sub controlul și influența politicului. Inspectoratul General al Poliției (IGP) a devenit structura principală specializată cu misiunea de menținere, asigurare și restabilire a OSP, de prevenire, investigare și descoperire a infracțiunilor și contravențiilor [118].

Legea menționată a permis dezvoltarea actelor normative în domeniul OSP, și anume elaborarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 [121] și Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, includ obiective și acțiuni care asigură eliminarea mai multor neajunsuri menționate [118].

O altă cauză esențială reprezintă lipsa concepției moderne privind locul și rolul Departamentul Trupelor de Carabinieri [47], [69] ca componentă a sistemului de ordine și securitate publică. Trupele de Carabinieri nu au fost supuse reformelor care să le permită transformarea într-o structură polițienească cu statut militar. După o perioadă mai îndelungată, concepția statală privind Trupele de Carabinieri a oferit posibilitatea de a efectua schimbări radicale, care au permis preluarea de la organele de poliție a misiunilor și atribuțiilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice [118].

Chiar și după crearea acelor condiții favorabile, nu au fost aplicate eficient măsuri de reformare a instituției. A rămas să fie redusă capacitatea Carabinierilor de a îndeplini atribuțiile de OSP, îndeosebi la nivel național [118].

Situația a fost ameliorată prin apariția Strategiei Naționale de Ordine și Securitate Publică pentru anii 2017-2020 [118] și Legii nr.219/2018 [70] cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri. IGC a trecut treptat la îndeplinirea serviciului militar pe bază de contract și începând cu 1 ianuarie 2022 atribuțiile ce țin de asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă au trecut din competența poliției în cea a carabinierilor [118].

Potrivit concepției care reiese din Strategia Națională de Ordine și Securitate Publică [118], îndeplinirea misiunilor de ordine și securitate publică de nivel național, menținerea ordinii publice rămâne ca misiune principală a Poliției, iar asigurarea ordinii publice trece ca misiune secundară atât pentru Poliție, cât și pentru Carabinieri și poate fi realizată independent sau prin sprijin reciproc. Restabilirea ordinii publice trece în misiunea principală a Carabinierilor [118].

În acel moment nu a existat un concept integrat de întrebuințare a forțelor și mijloacelor în situații normale și de criză și nici nu se putea considera că există un sistem de ordine și securitate publică modern și bine determinat, ci subdiviziuni ale forțelor care acționau mai mult sau mai puțin corelat, în funcție de situație. Mai grav, nu funcționa mecanismul instituțional care să asigure coordonarea strategică și conducerea unitară a forțelor și mijloacelor abilitate. Ca urmare, nivelul de eficiență operațională era redus îndeosebi în situații specifice și de criză [118].

Referindu-ne la cele descrise în Strategia Națională de ordine și securitate publică [118], observăm că sistemul de OSP din acea perioadă ca fiind marcat: „de absența concepției unitare asupra domeniului, incoerența și neuniformitatea cadrului de reglementare, deficitul de capacitate organizatorică și funcțională, toate acestea fiind agravate de insuficiența resurselor alocate. Suprapunerile și dublările de competențe duc la o mai dificilă organizare și desfășurare a misiunilor, afectând stabilirea precisă a responsabilităților, cooperarea și alocarea resurselor”.

Tocmai după apariția Ordinului MAI nr. 515/2021[88] au fost reglementate mecanismele operaționale necesare. Însă documentul de referință nu este implementat deplin până în prezent, nefiind create condițiile necesare pentru realizarea acestuia, care să asigure delimitarea clară a atribuțiilor între Poliție și Carabinieri [118].

Avantajele elementelor sistemului de ordine și securitate publică din acea perioadă constau în faptul că în conținutul lor existau părți componente moderne și utile din alte sisteme internaționale de ordine publică, numai că aceste componente nu au fost apreciate la justa lor valoare și nu s-au implementat. Iar dezavantajul actualului sistem de ordine publică constă în păstrarea și folosirea elementelor constructive deja expirate. A fost constatată ignorarea implementărilor noilor componente constructive moderne din partea managementului operațional și altor responsabili de domeniul ordinii și securității publice din motive de neglijență și diferite

criterii politice. Din motivele menționate s-a constatat, că a fost amenințată și respinsă dezvoltarea în ansamblu a sistemului de OSP [53], [118].

O importanță deosebită a domeniului de ordine și securitate publică constă în definirea conceptuală a noțiunilor de „ordine publică” (OP) și „securitate publică” (SP). În lucrările diferitor autori, precum și în literatura de specialitate putem observa diferite păreri, deoarece fiecare din ei vede această sintagmă în felul său.

Se consideră, că dacă privim din punct de vedere sistemic la termenul de „ordine publică”, atunci se ajunge la concluzia că OP conceptual cuprinde un spectru larg de componente: ordinea constituțională, ordinea de drept, ordinea juridică, ordinea socială, ordinea publică, ordinea naturală, ordinea economică [23], [109, p.145-146], [118].

O altă părere conceptuală a termenilor de „ordine și siguranță publică” ori „ordine și securitate publică” ar fi cea că ambii termeni reflectă atât ordinea internă constituțională cât și cea generală de securitate națională [109, p.145-146], [149].

Reieșind din cele analizate, putem constata, că „ordinea publică” este stare de drept, care prevede respectarea și apărarea drepturilor omului în corespundere cu normele dreptului internațional și este îndreptată conceptual spre asigurarea ordinii interne la nivel național [126, p. 308-316].

„Securitatea publică” reprezintă o stare de securitate și siguranță în societate, unde își desfășoară în liniște și pace activitățile sale atât instituțiile statului și sectorul privat, cât și întreaga societate civilă, cu respectarea drepturilor fundamentale și apărarea intereselor și bunurilor statului și cetățenilor [75], [126, p. 308-316].

În rezultatul efectuării cercetării, analiza a arătat că problematica ordinii și securității publice a fost cercetată și descrisă în diferite lucrări științifice. În lucrarea [9], sunt descrise aspectele ce vizează asigurarea securității în timpul tulburărilor și dezordinilor de masă, însă nu a fost atrasă o atenție suficientă și acțiunilor tactice ale forțelor responsabile de restabilirea OSP. Lucrarea a fost elaborată în format de material didactic la nivel teoretic.

În articolul științific [10, p.5-9], autorul descrie aspectele juridico-tactice și teoretice la asigurarea securității și ordinii publice cu caracter de masă, însă nu și aspectele practico-tactice la restabilirea OSP.

Autorul lucrării [27, p. 206-214], a descris aspectele juridice de intervenție a forțelor de OSP în asigurarea ordinii și securității publice, a drepturilor fundamentale ale omului în timpul desfășurării manifestărilor cu caracter de masă, însă fără a reda ordinea tactică de intervenție a forțelor.

În altă lucrare [38, p.227], observăm că autorul a descris doar principii și reguli generale privind tactica intervenției cu aplicarea și folosirea armei, referindu-se mai mult la partea juridică a problemei tactice de folosire și aplicare a armei de foc, dar nu și la compartimentul acțiunilor tactice a forțelor la asigurarea și restabilirea OSP.

În lucrările [30], [31, p.333-345], autorul s-a referit doar la sistemul organizațional al domeniului de OSP și aspectele managementului situațiilor de criză privind protecția și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul asigurării OSP și niciun aspect tactic al forțelor de OSP nu a fost descris.

Autorii lucrării [110, p. 256-260], descriu unele aspecte foarte importante pentru domeniul de ordine și securitate publică, și anume tactica percheziției persoanelor participante la evenimente publice și asigurarea drepturilor omului în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, dar totuși au evitat să se expună pe marginea problematicii tactice (formele, metodele, ordinea acțiunilor ale elementelor din dispozitivul de asigurare și restabilire a OSP) de intervenție a forțelor de ordine publică.

Lucrarea [124], este una dintre cele mai bune realizări a unui autor din afara sistemului de drept și sistemului de ordine și securitate publică. El descrie cu amănunte mai multe aspecte ale domeniului de OSP, dar îndeosebi se axează pe partea juridică a acțiunilor forțelor de OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Încearcă să pătrundă în esența tactică ale forțelor de OSP, dar totuși nu-i reușește, și se limitează doar la aspecte juridice privind modalitățile de îmbunătățire a gestionării ordinii publice în timpul întrunirilor publice.

În lucrările [6, p. 237-240.] și [7], autorii foarte bine descriu etapele elaborării politicii de securitate și apărare a Republicii Moldova, provocările, amenințările și riscurile cu impact asupra securității naționale și soluțiile de ameliorare, imaginea instituțională a organelor securității statului ale RM, fără să menționeze în lucrările respective importanța sectorului de ordine și securitate publică internă.

Efectuând o analiză profundă a literaturii de specialitate din RM cu privire la tema abordată, s-a constatat că, în prezent nu sunt desfășurate suficiente cercetări fundamentate științific în domeniul ordinii și securității publice. Studiind și analizând alte surse de specialitate, și anume unul dintre cele mai importante acte normative, precum ar fi Strategia Națională de Ordine și Securitate Publică [118], s-a constatat că se prevăd doar descrierile situației din domeniu de OSP, aspectele externe și interne care o influențează, amenințările și riscurile la adresa ordinii și securității publice, situația operativă, conceptele principale și arhitectura de OSP utilizate la moment și alte aspecte juridice și organizatorice din domeniu. Aspectele tactice de asigurare și restabilire a OSP în actele normative nu se prevăd. Există doar la nivelul instituțiilor specializate

ordine, planuri și instrucțiuni secrete sau de uz intern unde se descriu unele acțiuni ale forțelor de ordine și securitate publică în anumite situații de criză la asigurarea și restabilirea OSP.

Analizând legislația RM pe domeniul OSP, și anume Legea nr.320 [68] și Legea nr.219 [70] s-a constatat o dublare de competențe, misiuni și responsabilități între aceste două instituții. Legea nr.320 [68] cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, articolul 2, prevede: „*Poliția are misiuni de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice...*”. Iar Legea nr.219 [70] cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri, articolul 2, prevede: „*Inspectoratul General de Carabinieri are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin executarea atribuțiilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice...*”. Această dublare de competențe, atribuții și misiuni poate duce la reducerea calității serviciilor de asigurare și restabilire a OSP din motive de iresponsabilități din partea unor responsabili de domeniu, care se bazează unii pe alții, precum poate influența și eficacitatea operativă a forțelor de OSP, îndeosebi coordonarea, interoperativitatea și conducerea lor, așa cum s-a întâmplat la data de 7 aprilie 2009.

În materialele conferinței științifico-practice din 31 mai, 2017 [28, p.174-189], sunt descrise erorile comise de către forțele de OP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă din 7 aprilie 2009, dar nu au fost arătate tendințele și posibilitățile de dezvoltare a sistemului de OSP pe viitor. Dacă e să ne referim la evenimentele istorice a situațiilor din 7 aprilie 2009, din centrul Chișinăului, vedem că situația de criză de atunci la asigurarea securității și restabilirii ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă a fost gestionată foarte prost, drept consecință s-au produs violențe în masă, devastări materiale și jertfe omenești [28, p.174-189].

Conducerea MAI de atunci nu a fost capabilă să aprecieze situația creată și să întreprindă măsurile de rigoare pentru a nu admite transformarea manifestațiilor pașnice în dezordini în masă. De aici rezultă că incompetența și incapacitatea conducerii MAI de a organiza măsuri de asigurare a securității publice în timpul manifestațiilor din 6-7 aprilie 2009 au pus în pericol viața și sănătatea manifestațiilor, precum și a membrilor forțelor de ordine. Cu regret, această dezordine a dus la distrugerea edificiilor Președinției și Parlamentului [28, p.174-189].

La evenimentele din 7 aprilie 2009 de către forțele de ordine și securitate publică au fost admise mai multe lacune dintre care [28, p.174-189]:

- despre manifestațiile planificate instituțiile specializate și responsabile de securitatea statului au știut din timp, însă nu au reacționat adecvat;
- organele competente au deținut informații suficiente despre evenimentele ce urmau să aibă loc, însă nu au fost întreprinse măsuri de rigoare privind asigurarea securității ordinii publice;

- rolul conducerii MAI, serviciilor operative, celor de ordine publică și altor forțe participante nu s-au făcut văzute la prevenirea și curmarea crimelor săvârșite în timpul devastării și incendierii clădirilor Parlamentului și Președinției;

- nu au fost întreprinse măsuri eficiente de conlucrare cu liderii și organizatorii manifestațiilor, cu membrii partidelor politice de opoziție pentru a stopa acțiunile ilegale a participanților la manifestații;

- forțele de ordine și securitate publică implicate în asigurarea și restabilirea OSP acționau separat și unilateral, fără o conducere unică bine încheată, ceea ce le-a permis manifestațiilor să-i deposedeze pe polițiști și carabinieri de scuturi, bastoane de cauciuc, să le provoace traume și leziuni corporale etc.;

- în unele cazuri atât conducătorii subdiviziunilor cât și subalternii lor nu cunoșteau dispozițiile conducerii MAI referitoare la obiectivele strategice, acționau haotic, fără a cunoaște forțele vecine implicate și fără a conlucra cu ele;

- forțele principale de OSP au fost implicate în asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice cu zădărniciere, când deja era prea târziu;

- forțele de ordine și securitate publică au fost prost instruite, antrenate și implicate în acțiuni de asigurare și restabilire, fără a cunoaște situația operativă reală, concretă;

- toți conducătorii MAI și ai forțelor principale de OSP s-au prezentat în haine civile și s-au retras în spatele subalternilor;

- când au apărut pompierii pentru a localiza și stinge incendiile din fața Parlamentului și din birouri, nu s-au întreprins măsuri de protecție a automobilelor pompierilor pentru a nu permite manifestațiilor să le răstoarne și să le incendieze;

- totalmente a lipsit conlucrarea cu societatea civilă, mass-media și alte organisme care reflectau situația în fapt;

- pe cazurile persoanelor reținute au fost admise desfășurări de procese de judecată direct în incintele comisariatelor de politie.

Rezultatele analizei a evenimentelor din ziua de 7 aprilie 2009 au demonstrat că inițial, încă din primele ore, manifestația se evidenția prin numărul mare al participanților. Acest fapt impunea deja conducătorilor responsabili de asigurarea ordinii și securității publice să întreprindă acțiuni de rigoare pentru a anticipa măsurile preventive referitoare la asigurarea securității publice [28, p.174-189].

Studiile și cercetările efectuate în domeniul administrării situațiilor de la 7 aprilie 2009 au demonstrat că fosta conducere a MAI, prin acțiunile sale inadecvate, este responsabilă de pagubele

materiale și umane imense, aplicarea în masă a torturii, acțiunile degradante față de cetățeni și efectivul subordonat [28, p.174-189].

Reieșind din cele expuse vedem, că orice intervenție este nevoie să fie bine chibzuită, calculată și să răspundă formelor violente sau nonviolente de manifestare. În organizarea cooperării forțelor participante la restabilirea OP trebuie să se ia în calcul și alte momente sau criterii decât cele pe baza cărora s-a acționat [137].

Actualmente, forțele principale ale sistemului de OSP sunt considerate Poliția și Carabinierii cu susținerea componentelor adăugătoare de ajutor și sprijin din cadrul MAI, care acționează după necesități. Forțele Armatei Naționale nu se regăsesc în structura dată [107], [118], [126, p.308-316].

Instituțiile respective folosesc mai multe forme, metode și instrumente în executarea misiunilor privind asigurarea și restabilirea OSP. La acordarea serviciilor de OSP sunt implicați aproximativ peste 1000 de polițiști din cadrul INSP, peste 6000 de polițiști din cadrul Inspectoratelor de Poliție și 1100 de carabinieri din cadrul IGC [105].

Implicarea și intervenția structurilor nominalizate la executarea misiunilor de serviciu impun activități specifice, care prevăd măsuri de asigurare și restabilire a OP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, patrularea și desfășurarea raziilor, activități de investigație și informare, constatarea contravențiilor, reacționarea la apeluri de urgență, activități de profilaxie și educare, comunicare cu alte instituții și cu populația. Carabinierii au și obligații privind paza și apărarea misiunilor diplomatice [30], [105].

Actualmente sistemul național de ordine și securitate publică suportă modificări conceptuale moderne de dezvoltare. Se întreprind măsuri pentru corelarea corespunzătoare a actelor normative de reglementare cu cele europene, a capacităților organizatorice și funcționale la îndeplinirea misiunilor de OSP. Se lucrează intens asupra lichidării suprapunerilor și dublărilor de competențe din actele legislative și normative actuale, care duc la dificultăți în organizarea și desfășurarea misiunilor, reducerea eficienței operative a forțelor în caz de acțiuni în situații de criză, stabilirea precisă a responsabilităților, cooperarea și alocarea resurselor [107], [118], [126, p.308-316].

Actual, organele afacerilor interne își îndeplinesc funcțiile și sarcinile trasate permanent în condiții obișnuite sau speciale. Organele specializate își adaptează metodele și procedeele de lucru, se organizează și grupează forțele necesare, aplicând diverse sisteme de management cu aceste forțe și mijloace [30], [106], [107].

Pe domeniul ordinii și securității publice (OSP), conducerea Ministerului Afacerilor Interne (MAI) a întreprins măsuri de dezvoltare a resurselor umane, a implementat modelul european al celor 4 filtre de control, a fost efectuată descentralizarea prin optimizarea numărului de direcții și

eșaloane ierarhice. De asemenea, a crescut nivelul capacității de conducere și coordonare a subdiviziunilor, a fost ridicat nivelul capacităților de control la trecerea frontierei. Poliției de Frontieră i-au fost repartizate misiuni de asigurare a OP în punctele de control la trecerea frontierei. În plus, au fost implementate misiuni de investigații și urmărire penală. Activitatea operativă este susținută la nivelul convenit prin intermediul unui sistem de analiză a riscurilor și amenințărilor. De remarcat că au fost dezvoltate abilitățile potențialului de cooperare internațională [104], [105].

Așadar, pentru perfecționarea actualului model al sistemului de ordine și securitate publică din Republica Moldova, la capitolul integrării instituționale și conducerii unice cu totalitatea eventualelor instituții de stat, implicate în situații de criză în vederea corespunderii cerințelor actuale care reiese din situații de provocări și amenințări directe naționale și internaționale, se lucrează foarte mult la toate nivelele instituțiilor statului, dar o parte din activități e necesar să fie perfecționate [107].

Carabinierii în domeniul dat au avansat esențial, modernizând principiile proprii de conducere, cooperare și coordonare a activităților la îndeplinirea misiunilor, fiind dotați cu echipament, tehnică și mijloace speciale moderne, iar tacticile și tehnicile de acțiune le aduc în concordanță cu cele internaționale [35], [36], [45].

În rezultatul efectuării reformelor din ultimii cinci ani, la nivelul MAI s-au produs multiple schimbări esențiale în domeniul legislativ de reglementare din sferile OSP, reorganizării și modernizării structurilor din cadrul MAI, după cum urmează [103]:

- s-au lichidat unele diferențe ce conțineau anumite suprapuneri și asemănări – Poliția va exercita atribuții exclusive de menținere a OP, iar IGC va exercita atribuții la nivel național privind asigurarea și restabilirea OSP;

- pentru Carabinieri au fost evaluate și stabilite noi atribuții privind prevenirea și constatarea contravențiilor, protecția și paza transporturilor speciale, activități de prevenire și combatere a terorismului;

- atribuțiile Carabinierilor privind situațiile de urgență pe timpul stării de normalitate pentru participarea la înlăturarea consecințelor diferitor accidente, fenomenelor meteorologice, calamităților naturale, protecția bunurilor materiale și asigurarea ordinii și securității publice în regiunile afectate, necesită completări cu viziuni de activități eficiente pe domeniu.

În scopul exercitării unor misiuni specifice și a prelucrării datelor cu caracter personal, a fost creat cadrul legal pentru ca IGC să constituie și să utilizeze baze de date proprii, ale MAI și altor instituții [105], [106].

Participarea recentă a Carabinierilor la diferite misiuni internaționale a forțelor de OSP oferă posibilitatea valorificării capacităților, fiind specificul acțiunilor acestora. Beneficiile acestor

interacțiuni interstatale la nivelul forțelor de OSP constau în preluarea de tehnici și tactici de acțiune, cooperarea cu alte forțe de OSP militare prin aplicarea de standarde operaționale diferite de prevederile cadrului legal național [105], [106].

După mai multe decenii de apropiere cu Uniunea Europeană, Carabinierii colaborează cu structurile comunitare în domeniul asigurării și restabilirii ordinii publice europene, iar aportul financiar și tehnologic al UE este extrem de important pentru dezvoltarea sistemului de OSP din Republica Moldova [33], [39], [95].

Recent, în rezultatul întrevederilor de nivel internațional dintre oficiali ai Republicii Italiene și ai Republicii Moldova a fost lansat proiectul EU4Public Order, care prevede sprijinirea implementării „Strategiei Naționale de Ordine și Securitate Publică”. Proiectul dat prevede consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale forțelor de OSP din RM. În cadrul acestui proiect este atrasă o atenție deosebită IGC, care reprezintă una dintre forțele principale ale sistemului de OSP din RM. Acțiunile IGC la asigurarea și restabilire OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă trebuie să corespundă standardelor Europene, cu preluarea celor mai performante practici ale Italiei, Franței, României, promovând drepturile omului [98].

Actualul sistem dual al Carabinierilor cu statut militar [58] este supus diferitelor idei contradictorii privind dualitatea lor: polițienească și militară. În rezultatul acestor idei, statutul Carabinierilor poate ar avea tendința de a se îndepărta de cel militar. Este rezultatul argumentelor și realităților din mai multe considerente. Statutul polițiștilor, care sunt funcționari publici, până nu demult se prezenta mai avantajos decât cel al carabinierilor după aspectul atribuțiilor și obligațiilor, precum și după modul salarizării și protecției sociale [107].

În prezent, Carabinierii sunt supuși regimului disciplinar militar. Acest lucru se datorează bunelor practici de nivel internațional în mai multe state UE, cum ar fi România, Italia, Franța ș.a. În pofida faptului că există astfel de idei contradictorii privind dualitatea carabinierilor, în diferite state ale lumii structurile cu statut militar au evoluat și continuă dezvoltarea serviciului public în favoarea societății, având mai cu seamă în vizor riscurile, provocările și amenințările privind ordinea și securitatea publică [103].

Statutul militar [85] mai reprezintă și o formă de organizare și gestiune a resurselor umane, cultură instituțională, educație, etică și de disciplină profesională. Este adevărat, ca acest statut militar al Carabinierilor trebuie mereu să evolueze pentru a întruni anumite condiții privind militariei și adaptarea lui la specificul activității de aplicare a legii. Această evoluție a statutului militar al Carabinierilor poate influența și genera sporirea nivelului de atractivitate a viitoarei profesii pentru mulți tineri pasionați de domeniul militar [103].

Angajamentul Republicii Moldova privind integrarea europeană constă în respectarea condițiilor de aderare. Experiențele și bunele practici ale forțelor de poliție cu statut militar sunt variate, consistente și utile. Ca urmare, IGC trebuie să le cunoască, să asimileze elementele pozitive, să dezvolte cooperări, să solicite sprijin pentru propria dezvoltare și modernizare. Desigur, pentru succesul modernizării IGC sunt esențiale investițiile în formarea și dezvoltarea resurselor umane în contextul profesionalizării, inclusiv obținerea de sprijin extern [107].

Concluzia generală pentru modernizarea Carabinierilor actualmente constă în faptul că sunt create condițiile necesare de transformare a IGC într-o structură specializată a statului, în conformitate cu standardele europene, unde activitățile Carabinierilor sunt direcționate spre executarea misiunilor de ordine și securitate publică în serviciul cetățeanului și comunității [107].

Din analiza efectuată privind asigurarea ordinii și securității publice la nivel național rezultă că actualul model al sistemului de ordine publică încă nu poate fi considerat ca unul perfect. Nivelul de agregare operațională a forțelor de ordine încă lasă de dorit. Modelul de dispozitive pentru acțiuni, tehnici și tactici, pentru a răspunde tuturor provocărilor și amenințărilor, care pot parveni pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă necesită unele completări [126, p.308-316].

Structurile de ordine și securitate publică a MAI se confruntă cu unele dificultăți și provocări în rezultatul cărora este afectată calitatea serviciilor prestate: cadrul normativ, deficitul de specialiști la nivel operațional, fluxul continuu de personal, planificarea ineficientă a forțelor, pregătirea profesională insuficientă a efectivului, limitarea de comunicare cu populația, asigurarea materială și dotarea efectivului [105].

Serviciul de reacționare la apelurile de urgență „112”, unul de bază pentru OSP, necesită ajustări la capitolul accesibilității uniforme pe întreg teritoriul național. În mediu la nivel național, timpul de reacționare actual la apeluri este de aproximativ 28 de minute, care în unele localități poate să ajungă până la 45-50 de minute. Cauzele rezultatelor scăzute ale serviciului de reacționare sunt diferite, precum ar fi numărul insuficient de echipe de patrulare, tehnică și echipamentele depășite ș.a. [104].

Prin acte legislative [68], [70], [74] au fost create condiții de reformare a sistemului de OSP, însă din diferite motive nu s-au obținut rezultatele dorite. Principalele structuri de OSP pe timp de criză încă mai dețin niveluri ierarhice diferite, fapt ce face dificilă coordonarea unitară a acestora [107], [118], [132, p.183-196].

La moment în Republica Moldova funcționează sistemul dual al securității publice cu un efectiv insuficient la îndeplinirea misiunilor corespunzătoare. Capacitățile funcționale și operative ale Poliției și Carabinierilor lasă de dorit [56], [107], [126, p.308-316].

Modelele și sarcinile tactice existente de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice la nivelul MAI necesită unele ajustări [107], [128, p.375-368]. Există probleme la nivelul unităților teritoriale: competențele în domeniu nu sunt delimitate corespunzător și au un efectiv redus, nu sunt dotate uniform și proporțional.

Din aceste motive nu este posibilă desfășurarea activității de performanță la nivel național și local. În interiorul organelor de poliție încă mai există un șir de cauze ale dificultăților și lacunelor în implementarea dreptului la libertatea întrunirilor [107], [119], [121].

Ulterior, în domeniul aplicării formelor, metodelor, tacticilor de asigurare și restabilire a ordinii publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă au fost identificate un șir de neajunsuri [27, p.174-189], [107], [121]:

- Insuficiența cunoștințelor de tactică cu privire la gestionarea mulțimii, psihologia mulțimii, comunicarea și negocierea în timpul manifestațiilor, utilizarea tacticilor pentru calmarea și reducerea agresivității, drepturile omului în timpul desfășurării manifestațiilor;

- Încălcări grave la aplicarea formelor, metodelor, tacticilor, mijloacelor speciale, armelor, forței fizice;

- Dificultăți în domeniul asigurării cu echipament tehnic și de protecție personală;

- Absența autospeciălor cu apă, gloanțelor speciale, mijloacelor speciale lacrimogene și altor utilaje de asigurare a OSP;

- Absența unui echipament funcțional de comunicare cu organizatorii și participanții întrunirilor;

- Lipsa de conlucrare și cooperare între forțele de ordine.

În rezultat, apar dificultăți privind îndeplinirea misiunilor de menținere, asigurare și restabilire a OSP. Dificultățile menționate creează probleme evidente în situații de criză și stare excepțională în domeniul OSP [30, p.333-345], [89, p.22], [94].

Nu există reglementări concrete privind participarea la îndeplinirea unor sarcini de asigurare a OSP pentru structurile din afara MAI. Din motivul dat nu sunt incluse în sistemul de asigurare a ordinii publice unele instituții, cum ar fi Armata Națională, care ar trebui să aibă această tangentă și poate contribui la menținerea și întărirea ordinii publice și constituționale, conform codrului legal prevăzut pentru această instituție de stat. Nu există o concepție unificată de implicare a tuturor structurilor de forțe în diferite situații de criză, lipsind mecanismul instituțional de conducere centralizată cu forțele și mijloacele de OP [101], [118], [126, p.308-316].

Totodată, legile Poliției [68], și Carabinierilor [70] nu fac distincție clară între cele două instituții sub aspectul competențelor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice și al gradului de implicare în aceste misiuni. Astfel, la nivel teritorial, răspunderea pentru

OSP revine șefului Inspectoratului de Poliție, iar la activități participă celelalte structuri potrivit competențelor și pe baza planurilor de cooperare. Drept consecință, nivelul de conducere operațională și eficacitatea forțelor de ordine este scăzut, sistemul unitar de comandă și control reclamând modernizări [107].

Sistemul actual de OSP nu acoperă totalitatea necesităților în cazuri excepționale și tulburări de masă pe întreg teritoriul țării din motive insuficiente de forțe și mijloace. IGC al MAI îi revin principalele responsabilități și obligații de restabilire a ordinii publice, care nu dispune de numărul necesar de efectiv, destinat pentru gestionarea situațiilor de criză [107], [126 p.308-316].

Activitatea CNCIAOP nu a onorat la nivelul cuvenit așteptările și necesitățile sistemului de ordine publică, referindu-se mai mult la acționarea și coordonarea situațiilor la nivelul MAI, dar nu și la cel național [43], [103]. MAI îi revine aproape întreg sistemul de asigurare a ordinii publice, precum și majoritatea responsabilităților pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Însă există unele abateri ce contravin cerințelor actuale a normelor internaționale [107], [118].

După competențele sale, MAI nu poate să preia conducerea tuturor forțelor și instituțiilor implicate la nivel național. Atribuțiile MAI sunt numeroase, iar extinderea lor poate duce la disfuncționalități în gestionare [118].

Tacticile anterioare pentru asigurarea ordinii și securității publice în diferite situații de criză au dat dovadă de depășiri operaționale de manevră în realizarea lor [17], [28, p.174-189], [141, p.192].

În unele cazuri de situații de criză, create pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, din cauza lipsei conducerii unitare, acțiunile forțelor de OSP au fost inadecvate și nehotărâte. Aceste ezitări au provocat accentuate stări de instabilitate și tensiune socială, care au influențat negativ atât forțele de ordine, cât și capacitatea instituțională de a exercita atribuțiile de ordine și securitate publică [107], [118], [129, p.326-331].

S-a constatat, că au apărut probleme în procesul de stabilire a răspunderii pentru îndeplinirea misiunilor și coordonării forțelor și mijloacelor, implicate la asigurarea SP. Acțiunile poliției și ale carabinierilor au fost coordonate separat și apoi integral, ceea ce necesită timp și a dus la un nivel scăzut de acțiuni operaționale ale forțelor de ordine [126, p.308-316].

Analiza a demonstrat, că prezența insuficientă a forțelor în teritoriu la nivel național este una dintre problemele majore. Reieșind din concluziile extrase, ar fi recomandabilă o distribuire a forțelor extinse în vederea măririi numărului de angajați care activează pe domeniul OSP. Se impune majorarea numărului de polițiști și carabinieri la executarea misiunilor de patrulare și reacționare operativă la incidente și apelurile de urgență. De fapt, repartizarea Carabinierilor în teritoriu la nivel național este una modestă [107].

Raportul privind analiza funcțională al Inspectoratului General de Carabinieri (IGC) [105] indică mai multe probleme, cum ar fi: unitățile de carabinieri sunt dispuse doar în orașele mari ceea ce asigură pentru OSP doar în mediul urban, cel rural rămânând fără acoperire de siguranță insuficientă; la nivel redus se află mecanismul interinstituțional de cooperare în ceea ce privește menținerea și securitatea publică; Inspectoratul General de Carabinieri are doar atitudine reactivă, generată de faptul că a fost și mai este furnizor de resurse pentru Poliție și nu partener egal [107].

Cele menționate sunt absolut valabile și astăzi, nefiind soluționate chiar dacă au fost executate mai multe activități în domeniul dat. Problema dată se datorează lipsei capacității statului de a asigura carabinierii cu resurse umane suficiente, dar și de a acoperi financiar necesitățile, astfel încât IGC să poată opera pe deplin realizarea atribuțiilor, în special cele de restabilire a OSP. Reiese că orice intervenție necesită chibzuință și iscusință legală în măsurile întreprinse de către forțele de OSP la gestionarea situațiilor de criză precum și la cooperarea forțelor participante la restabilirea ordinii și securității publice [107].

Reieșind din cele expuse concluzionăm că există necesitatea perfecționării și modernizării sistemului actual de securitate publică din Republica Moldova în concordanță cu practicile și legislația Uniunii Europene [24], [27, p. 206-214], [126, p.308-316].

În rezultatul cercetărilor întreprinse s-a constatat că sistemul actual de ordine publică are nevoie de îmbunătățiri în activitatea de asigurare și restabilire a ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Cercetările întreprinse au mai demonstrat faptul că pentru îmbunătățirea acțiunilor forțelor de ordine în timpul manifestațiilor cu caracter de masă e necesar de revizuit baza legislativă ce reglementează activitatea sistemului actual de ordine publică. De asemenea a demonstrat că numai elaborarea unui nou concept și arhitecturi constructive a sistemului, va oferi posibilitatea de elaborate a unei noi Strategii Naționale de securitate a ordinii publice [118], [126, p.308-316].

La general, actualul sistem de asigurare a ordinii și securității publice necesită unele modernizări și schimbări la nivel de organizare și de acțiuni tactice. Sistemul arhitectural necesită schimbări cu reevaluarea structurilor, atribuțiilor și competențelor care vor corespunde cerințelor actuale. Reieșind din situația actuală, apare necesitatea modernizării, dezvoltării și consolidării forțelor sistemului de ordine și securitate publică [118], [126, p.308-316].

1.3. Ordinea și securitatea publică în context internațional

Diferite țări din spațiul european prin experiența lor ne oferă imaginea orientată prin care statul de drept se dezvoltă esențial atât social, cât și economic prin promovarea politicilor de

reglementare a drepturilor omului și a propășirea economică în folosul societății. Atunci când ne referim la corelația dintre drepturile omului și asigurarea OSP, observăm faptul că realizarea acesteia în majoritatea statelor din lume este efectuată prin instituții specializate denumite poliție [11].

Evenimentele de amploare din Georgia, în cadrul cărora manifestațiile pașnice sau transformat în cele de violență, provocate de decizia guvernului de a suspenda negocierile pentru aderarea la Uniunea Europeană a devenit o problemă de îngrijorare atât pentru autoritățile centrale cât și pentru reprezentanții forțelor de OSP din întreaga lume.

Efectuând o analiză mai amplă pe baza acestor evenimente s-a ajuns la concluzia, că conducerea actuală a statului Georgian prin folosirea resurselor administrative și influențarea conducerii centrale a Ministerului Afacerilor Interne au făcut ca forțele de OSP să recurgă la metode agresive pentru a dispersa manifestații.

Aceste decizii nedemocratice ale autorităților publice centrale și acțiunile neadecvate ale forțelor de OSP au provocat o situație și mai gravă pe segmentul de securitate internă al Georgiei. Forțele de OSP nu au rezistat în fața presiunilor fizice ale protestatarilor și manifestațiile pașnice sau transformat în cele de violență urmate de devastări materiale și jertfe umane.

Analizând mai multe surse literare și legislative pe domeniul problematicii de cercetare la nivel internațional s-a constatat că, în literatura de specialitate și legislația internațională, ca și în cea națională, descrierea aspectelor și acțiunilor tactice ale forțelor de ordine la executarea misiunilor de asigurare și restabilire a OSP pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, nu se regăsesc.

În lucrarea [4], sunt descrise doar atribuțiile, structura și pregătirea forțelor de ordine publică în alte țări, însă nu sunt descrise și aspectele acțiunilor tactice ale forțelor la asigurarea și restabilirea OSP.

În lucrările conferinței [1], este descrisă analiza de risc în domeniul siguranței publice, iar în lucrările [2, p.216, 278- 279] și [3] sunt descrise aspectele privind adunările publice și răspunderea pentru dauna cauzată în comun în timpul manifestărilor de masă. Nici în una din lucrările menționate nu se regăsesc aspectele tactice de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice și metodele de ameliorare a situațiilor de criză pe domeniul OSP.

În lucrarea [117], autorul descrie doar tactici polițienești ale reprezentanților forțelor de OSP în practica lor de acțiuni care se folosesc zi de zi, dar nu există nici o descriere despre tactici și tehnici ale forțelor la asigurarea și restabilirea OSP pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Dacă să ne referim la noțiunea conceptuală de „ordine publică” și coraportul dintre noțiunile de ordine juridică, ordine de drept și ordine publică, la mai mulți autori români observăm diferențe

termeni. În lucrarea [109, p.145-146], autorii l-au descris ca stare de siguranță publică și liniște generală, pe când unii autori români sintagma de „ordine publică” o consideră doar ca parte componentă a sistemului de securitate națională, iar alții ca parte din sistemul de ordine publică [126, p.308-316].

La nivel internațional în lumea contemporană, drepturile omului sunt abordate prin intermediul instituțiilor statale, care implică problema condiției umane din punct de vedere juridic prin protecția persoanei și a bunurilor acesteia. Actualmente comunitatea internațională are ca scop de bază, cooperarea între structurile polițienești din diferite state, în funcție de interes, așezare geografică și politică, de conlucrare în teritorii, regiuni, state, astfel încât OSP să fie asigurată prin acțiuni de prevenire, menținere sau, după caz, restabilire [11], [163].

Unele state au creat instituții în scopul gestionării ordinii și securității publice reieșind din propriile necesități. Deciziile de revenire la starea de normalitate aparțin autorităților publice centrale și locale ale statului [40], [138], [147].

De exemplu, ordinea publică în Germania se asigură de către poliție, pe când în Belgia, Franța, Țările de Jos, Canada și Spania în mediul urban este asigurată de poliție, iar în cel rural – de către Jandarmerie. Competențele de asigurare a ordinii publice în Statele Unite ale Americii aparțin poliției, cu condiția că la necesitate acționează și Garda Națională [4], [103], [148].

Forțele de ordine și securitate publică în majoritatea statelor sunt în subordinea ministrelor afacerilor interne și conduse centralizat, în afară de Franța și Olanda, unde Jandarmeria se află în structura Ministerului Apărării [4].

Legislația europeană prevede o structură internațională de informare cu rol de coordonare a forțelor din cadrul sistemului de ordine publică – Europol. Structura dată are sarcini și misiuni de consolidare a acțiunilor poliției din statele membre în scopuri de prevenire și combatere a infracțiunilor grave [124], [151p.228], [162, p.403-415].

La fel funcționează și Sistemul de Informare Schengen, care dispune de o sursă de date referitoare la persoanele cercetate și la obiectele și vehiculele în căutare [112, p.272-274], [145, p.154-157].

Sisteme de asigurare a OSP în unele state sunt următoarele:

România. Sistemul de asigurare a OSP este constituit în România din autoritățile și organele administrației publice și forțele cu pregătire specială. Forțele principale ale MAI al României sunt abilitate prin lege să exercite dreptul de poliție a statului, reprezentând componenta de bază a structurilor destinate să gestioneze întreaga problematică din domeniul ordinii publice, pe timp de pace sau pe timpul stării de urgență, fiind constituite în structuri de poliție și jandarmi [4], [77], [117].

Conform legislației [44], [63], [64] organele de securitate publică exercită trei misiuni de bază: menținerea, asigurarea și restabilirea. Poliția Română menține ordinea și siguranța publică la nivel național, apără viața, integritatea corporală și libertatea persoanelor, proprietatea privată și publică. Jandarmeria română este parte componentă a sistemului de securitate și ordine publică și are la bază sa modelul dual de acțiuni.

Principala sarcină este asigurarea și restabilirea OP la nivel național. Jandarmeria Română [63] mai exercită următoarele misiuni: asigură paza unor obiecte de importanță deosebită, asigură paza și ordinea publică la instanțele de judecată, participă la menținerea ordinii publice în stațiuni montane și pe litoral, acționează ca forță de poliție europeană și participă cu efective specializate la menținerea păcii, la solicitarea organismelor internaționale [4].

Conform competențelor și atribuțiilor, forțele de sprijin sunt constituite din structuri ale Poliției de Frontieră, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Inspectoratul General pentru Imigrări, precum și Inspectoratul General de Aviație al MAI [63], [77].

Din anumite structuri ale MAI sunt constituite forțele complementare, care participă la acordarea ajutorului forțelor principale și de sprijin, conform competențelor legale [63], [77].

În situații de criză, forțele de OSP pot fi ajutate și sprijinite de instituții și structuri cu responsabilități în domeniul apărării, ordinii publice și securitate națională, precum și alte instituții publice ale statului sau private, conform legislației în vigoare [63], [77].

Potrivit legii [77], Poliția Română efectuează măsuri de menținere, asigurare și restabilire a OP în toate cazurile necesare în interesul liniștii publice, siguranței cetățeanului și prevenirii conflictelor stradale. Cunoașterea populației, comunicarea cu cetățenii, prezența în stradă a patrulelor de poliție, menite a facilita o intervenție legală, promptă și eficientă, duc la descurajarea elementelor potențial turbulente [14, p.12-16], [34, p.173].

Conștientă că nu poate acționa singură pentru prevenirea și combaterea conflictelor și a criminalității, Poliția Română implică în această activitate unele importante segmente sociale. Acțiunile realizate sub egida unor organizații neguvernamentale sunt multiple: mese rotunde, conferințe, dezbateri la radio, internet și TV, efectuate în scopul prevenirii și reconcilierii conflictelor interetnice. Poliția a inițiat programe de pregătire a cadrelor proprii, care vizează creșterea gradului de înțelegere a problemelor din comunitate și asigurarea unui tratament egal tuturor cetățenilor, indiferent de statutul lor social-politic, de apartenență etnică sau religioasă [91p.169-173].

O altă bună practică a fost și politica de angajare a unor sociologi și psihologi în structurile Poliției Române [61], [63].

Elveția. În Elveția sarcinile de asigurare a ordinii și securității publice sunt îndeplinite de Departamentul Federal de Justiție și Poliție. Un rol deosebit de important îl are Poliția Cantonului Geneva, care include în componența sa Poliția de securitate și Jandarmeria [4].

Poliția de securitate are în subordine serviciul operațional, centrul de informare-documentare, serviciul judiciar. Serviciul operativ conține secțiuni: furturi, moravuri, droguri; securitate aeroporturi, infracțiuni economice; investigații speciale, contraspionaj, anti-terorism, securitate internă [4].

Jandarmeria asigură paza și apărarea obiectivelor rurale și urbane (gări, aeroporturi), precum și activitatea de transmisiuni.

Franța. Ministerul de Interne asigură menținerea și coeziunea instituțiilor țării în teritoriu. Modul său de organizare, resursele materiale și umane reprezintă un instrument privilegiat al statului pentru a garanta cetățenilor francezi exercitarea drepturilor, obligațiilor și libertăților reglementate de Constituție [4].

Misiunile sunt executate de către serviciile subordonate direct ministerului, de către direcțiile generale, direcțiile specializate ale administrației ministerului, iar desfășurarea lor este asigurată pe întreg teritoriul de către prefecturi și subprefecturi, poliția națională și securitatea civilă, fiind confruntate cu realitățile franceze, se află mai aproape de așteptările cetățenilor și constituie dovada eforturilor de descentralizare întreprinse de către stat [4].

Componentele Jandarmeriei sunt cea mobilă și departamentală. Principala misiune este menținerea sau restabilirea ordinii, asigurarea securității publice generale [4].

Jandarmeria departamentală asigură relațiile între jandarmi și populație, fiind repartizată în brigăzi, pe întreg teritoriul țării. Jandarmeria departamentală realizează misiunile poliției judiciare, administrative și a celei militare. Brigăzile de jandarmerie primesc reclamațiile, pun în aplicare ordinele magistraților, efectuează intervenții urgente, constatări de accidente și furturi, efectuează anchete judiciare, etc. [4].

Italia. Ministerul de Interne răspunde de asigurarea ordinii și siguranței publice, fiind autoritatea națională de securitate publică. Asigură conducerea serviciilor de ordine și securitate publică, coordonând activitatea forțelor de poliție. Ministerul adoptă măsuri pentru soluționarea ordinii și securității publice, coordonând îndeplinirea lor [4].

Administrația siguranței publice este un organ civil. Funcțiile sale sunt exercitate de personalul de specialitate, autoritățile din provincii, autoritățile locale de siguranță publică, ofițerii și agenții de siguranță publică sub coordonarea autorităților centrale și publică locale [4].

Corpul Carabinierilor participă la operațiuni militare, îndeplinește atribuții de poliție militară și funcții de forță de poliție cu competență generală. Se subordonează direct Ministerului Apărării

pentru tot ceea ce privește organizarea, recrutarea personalului, disciplina, administrația, armamentul și executarea sarcinilor militare, totodată se subordonează Ministerului de Interne, pe linia ce ține de ordinea și securitatea publică [4].

Olanda. Organele de stat cu atribuții în domeniul asigurării ordinii publice sunt următoarele: Poliția națională, Poliția municipală și Jandarmeria ecvestră regală [4].

Ministerul de Interne dispune de un Centru Național de Coordonare, care gestionează informațiile dintre diverse departamente. În structura Ministerului de Interne se află și Direcția Generală pentru Ordine Publică și Siguranță, având în subordine Departamentul de criză și Serviciul pompieri [4].

La nivelul orașelor și localităților rurale, șefii de poliție sunt subordonați primarilor și au funcția de consilieri municipali. Primarii sunt răspunzători de întreaga activitate a poliției și asigură organizarea și conducerea acesteia. Poliția are dubla subordonare față de primar și de procurorul public. Primarul răspunde de problemele de ordine publică [4].

În rezultatul studierii practicilor de OSP în diferite state ale lumii, au fost identificate următoarele modele de ameliorare a situațiilor de criză utilizate în contextul monitorizării respectării ordinii în timpul întrunirilor publice din Europa de Vest și Statele Unite ale Americii [61], [113], [154].

1. Modelul forței de escaladare. Acesta este modelul principal al poliției care se folosește la întruniri, demonstrații și proteste.

2. Modelul de negociere: este ca răspuns la limitările forței de escaladare care contribuie la consolidarea și cooperarea între poliție și demonstrații cu intenția de a face posibile întrunirile publice, reducând tensiunea dintre poliție și protestatari și, astfel, micșorând probabilitatea izbucnirii unor violente.

3. Modelul principiilor de monitorizare a respectării ordinii în cadrul întrunirilor publice.

4. Modelul de prezentare: apariția și maniera de dislocare a unui număr mare de forțe ale poliției poate constitui un factor în creșterea sau descreșterea tensiunii în timpul desfășurării evenimentelor publice.

5. Modelul de comunicare: abilitățile slabe de comunicare a ofițerilor de poliție și pregătirea lor insuficientă în negocieri cu reprezentanții manifestațiilor constituie un factor major ce se poate solda cu confruntări violente.

6. Modelul liniei de management: prevede asigurarea unui echilibru între respectarea ordinilor și inițiativa proprie. În situații de criză ofițerii de poliție trebuie să fie capabili să lucreze în echipă.

7. Modelul răspunsului la încălcări grave: în toate cazurile, forțele de OP trebuie să fie capabile de a echilibra situațiile apărute.

8. Dispersarea întrunirilor. Aceasta se aplică atât întrunirilor pașnice și legale, cât și celor mai puțin legale ce nu au întrunit toate cerințele autorităților.

9. Aplicarea forței. Este importantă convingerea ofițerilor de poliție, că aplicarea forței în timpul întrunirilor de masă trebuie să fie mereu menținută la minimum necesar și trebuie întotdeauna să constituie mai degrabă opțiunea de ultimă instanță, decât o practică obișnuită în monitorizarea situațiilor dificile.

10. Armele potrivite. Aplicarea forței și armelor potrivite este ținută la minimum necesar și este proporțională cu situația.

11. Sănătatea și siguranța. Toți ofițerii de poliție trebuie să fie aprovizionați cu echipament potrivit de protecție.

12. Modelul efectuării arestărilor. În cadrul întrunirilor arestarea persoanelor poate invoca diferite răspunsuri negative. De aceea arestările se efectuează la sfârșitul întrunirilor.

13. Modelul de raportare: este important ca poliția să analizeze și să revizuiască modul în care ea monitorizează întrunirile prin realizarea unor rapoarte după ce evenimentul ia sfârșit.

14. Modelul de instruire. Este necesar ca toți ofițerii de poliție dislocați pentru monitorizarea întrunirilor să fie instruiți în mod corespunzător. O instruire neadecvată poate duce la acțiuni nepotrivite, inclusiv agresiunea și aplicarea forței.

15. Modelul răspunderii. Toți ofițerii de poliție pot fi trași la răspundere pentru comportamentul și acțiunile lor incorecte și nedemne.

16. Modelul transparenței: în scopul sporirii încrederii în poliție se asigură un nivel înalt de transparență [61], [140].

Analiza arată, că nu toate sistemele de securitate publică, cum ar fi exemplul Franței, Germaniei, Olandei oferă securitatea necesară. Observăm că ultimele evenimente petrecute în aceste state au adus la mari destabilizări în întreaga comunitate europeană, urmate de devastări majore materiale și jertfe omenești [129, p.326-331].

Reieșind din cele expuse putem concluziona că, la nivel internațional, temelia activității poliției reprezintă constituirea și consolidarea democrației prin respectarea normelor internaționale în ceea ce privește drepturile omului.

Republica Moldova, în privința cooperării cu statele din Uniunea Europeană, în scopul respectării legislației internaționale importante ce au legătură directă cu menținerea, asigurarea, respectarea și prevenirea ordinii și securității publice, drepturile și libertățile cetățenilor, urmează să perfecționeze sistemul de ordine și securitate publică printr-o abordare eficientă și direcționată

către necesitățile de securitate în serviciul cetățeanului, precum și prin asigurarea unui mediu caracterizat prin ordine, liniște, libertate și justiție [11].

1.4. Analiza comparată dintre sistemele de nivel național și internațional prin prisma riscurilor, provocărilor și amenințărilor cu impact asupra securității publice

Analiza comparativă ale modelelor de ameliorare a situațiilor de criză utilizate la nivel internațional și național permite de a stipula, că în prezent mai există diferențe esențiale dintre sistemul național de securitate și ordine publică, pe de o parte, și cele internaționale în ceea ce privește monitorizarea respectării ordinii în timpul desfășurării evenimentelor publice, pe de altă parte. Ulterior s-a constatat că diferența dintre modele este esențială prin aceea că cel internațional se bazează pe principii de convingere, pe când cel național pe principii de constrângere [112, p.272-274].

La nivel internațional intervenția în forță se folosește mai mult ca demonstrație a forțelor, mijloacelor și tehnicii speciale [59], [113], [144]. Dispozitivul de acțiune pentru restabilirea ordinii publice în statele respective se adoptă în condiția tulburării grave a OSP [117], [163].

Numai în cazuri extreme de necesitate se aplică forța cu un efectiv minimal în activități de asigurare și restabilire a OP. Căile de asigurare publică, metodele și formele de intervenție fizică și folosirea mijloacelor speciale prevăd mai mult implicarea și folosirea lor de la distanță și nu din contact direct cu manifestanții [124].

La nivel național se mai adaugă problemele la nivelul unităților teritoriale din următoarele motive [118], [122]:

1. Competențele în domeniu nu sunt delimitate corespunzător, nu au un efectiv suficient și nu sunt dotate uniform și proporțional.
2. Nu este posibilă desfășurarea activităților la același nivel de performanță atât în plan național, cât și local.
3. Nu se asigură servicii specifice de aceeași calitate pentru întreaga comunitate.

Analiza arată, că asigurarea securității ordinii publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă impune implementarea noilor tactici, tehnici, practici și strategii, forme și metode, forțe și mijloace speciale tehnice (UVA, sisteme cu efect psihologic, auditiv, vizual, tehnică specială și alte tehnologii noi avansate) [116, p.222], [117], [118], [130].

În baza analizei sistemului național și cel internațional în domeniul asigurării ordinii publice s-a demonstrat că Republica Moldova are restanțe la următoarele capitole: organizațional, administrativ, legislativ, logistic. Au fost identificate unele metode, forme și principii noi de

acțiune la asigurarea și restabilirea OSP, care ar fi rezonabil de a le utiliza de către forțele de ordine și securitate din Republica Moldova [121], [125].

Actualmente Uniunea Europeană este preocupată de realizarea unui sistem comun de securitate și ordine publică dintre țările comunitare și cele de pe întreg continentul european. Modelele de ordine și securitate publică ale statelor europene impun de urgență revizuirea sistemului de OSP, implementarea tacticilor și tehnicilor moderne, care să poată oferi siguranță și liniște în societate [164].

Aici pot fi menționate evenimentele petrecute în ultimii ani în mai multe state europene, cum ar fi Franța, Spania, Germania, unde sistemele și modelele existente de ordine publică au dat peste cap întreg sistemul European de securitate, ceea ce demonstrează, că formele, metodele și tacticile folosite sunt învechite și insuficiente.

Pe parcursul anilor precedenți, mediul de securitate al Uniunii Europene (UE) a trecut prin unele schimbări dificile, care au fost provocate de diferite probleme de pe teritoriul statelor membre (de ordin economic, social, politic, acte de terorism, calamități, dezastre și fenomene meteorologice naturale, pandemii etc.), ce au provocat: crima organizată, trafic de persoane, de droguri, de bunuri și produse medicale de primă necesitate, migrație ilegală, atacuri cibernetice ș.a. [62], [107].

Ordinea publică europeană în conținutul său are și norme din convențiile și acordurile internaționale, bilaterale sau multilaterale, în funcție de problemele cu care se confruntă comunitatea respectivă de state și care urmează a fi soluționate. La nivelul UE, în contextul dezvoltării mediului de securitate, au fost adoptate un șir de acte și documente strategice privind ordinea publică, siguranța cetățeanului și securitatea internă [107].

Sub influența noilor provocări s-au diversificat foarte mult riscurile și amenințările care manifestă influență și impact negativ asupra ordinii și siguranței publice. Astfel, pentru sistemul de ordine și securitate publică, precum și pentru autoritățile de nivel național din Republica Moldova, responsabilități în domeniul OSP înseamnă nu doar identificarea, reținerea și cercetarea persoanelor care au comis infracțiuni stradale, ci și prevenirea actelor antisociale, investigarea infracțiunilor, asigurarea securității persoanelor și bunurilor acestora, sporirea gradului de securitate rutieră, gestionarea manifestațiilor cu caracter de masă, soluționarea conflictelor, oferirea unor servicii de securitate publică la nivel înalt și calitativ. Pentru Republica Moldova infraționalitatea de nivel național ar însemna pierderi imense pe domeniul social-economic și decăderi morale cu impact asupra încrederii populației în conducerea statului [107], [122].

În perioada ultimilor trei decenii, Republica Moldova a trecut prin transformări politice, economice și sociale în rezultatul cărora s-au petrecut schimbări esențiale și dinamice a structurilor

infracționale, care afectează puternic sistemul ordinii și securității publice. Cele mai mari transformări s-au produs în domeniile crimei organizate, corupției, contrabandei, traficului uman și de droguri, precum și a infracțiunilor comise în locuri publice, care afectează puternic calitatea vieții oamenilor și a securității publice [73], [107], [118].

Mediul de securitate reprezintă un sistem complex și multilateral, care este reglementat prin cadrul normativ instituțional al sistemului de securitate și prevederile strategice asupra securității naționale. La nivel internațional sectorul de securitate este caracterizat de variația riscurilor, provocărilor și amenințărilor interne, externe și transnaționale. La nivel regional, sectorul de securitate redă majoritatea caracteristicilor mediului internațional. Perceperea acestor caracteristici contribuie la identificarea principalelor factori negativi, care influențează sectorul și mediul intern de securitate [96], [105], [165].

Evenimentele zilnice negative de proporții, provocate de actori politici ai diferitelor formațiuni din opoziția moldovenească, care se produc fără întreruperi la nivel național mereu influențează starea de legalitate, ordinea și securitatea publică, lucru care poate genera diferite crize în domeniul dat și pune o presiune de neimaginat asupra forțelor de OSP [107].

Dacă ne referim la fenomenul infracțional, observăm că acesta se află în permanentă schimbare. Apar noi tipuri de infracțiuni, iar mediul de securitate publică devine tot mai vulnerabil. Grupările criminale transnaționale mereu migrează spre alte regiuni pentru a atesta noi specializări [96], [107].

Analiza mediului de securitate arată că contextul integrării europene este esențial pentru Republica Moldova. Uniunea Europeană a consolidat RM în sensul materiei de securitate și de apărare. UE contribuie considerabil la fortificarea sistemului de securitate și apărare a RM. Statutul de stat candidat la aderare presupune creșterea semnificativă de dezvoltare social-economică a țării și bunăstării populației, precum și asigurarea securității naționale [105].

Noile politici și strategii pe domeniul de securitate națională a Republicii Moldova prevăd planificarea strategică pe termen mediu, care exprimă abordarea statului în ceea ce privește asigurarea sectorului de securitate națională. Politicile și strategiile reprezintă un pilon de orientare politică națională pe domeniul de securitate. În domeniul asigurării securității naționale a Republicii Moldova, un rol foarte important îi revine Ministerului Afacerilor Interne – organ de stat specializat, care are competențe directe în asigurarea securității interne [107].

Republica Moldova se află într-un proces accelerat de schimbări și transformări. Mediul regional de securitate instabil, precum și vulnerabilitățile interne au scos în vizor necesitatea modernizării mai multor sectoare importante ale activității statului pe domeniul de securitate.

Problemele identificate sunt un simbol al instituțiilor slabe de securitate. Este nevoie de legi moderne și actuale, instituții funcționale și eficiente, procese de guvernare bine determinate [107].

În Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” [103], este stipulat că „Riscurile pentru securitatea din regiune sunt mari, cu consecințe grave pentru Republica Moldova. Țara noastră este ținta unor amenințări și tentative de destabilizare fără precedent. Guvernul va face prioritară ordinea publică și siguranța cetățenilor, păstrarea stabilității și a unității țării prin politici de coeziune și o politică externă activă, precum și prin modernizarea structurilor de forță”.

Pentru implementarea Programului a fost stabilit Planul de acțiuni al Guvernului [98]. Acesta prevedea pentru anul 2023 consolidarea prin reorganizarea capacităților sistemului de ordine și securitate publică, în vederea asigurării unui răspuns profesionist, eficient și rapid la provocările specifice; îmbunătățirea procesului educațional/de formare profesională în cadrul sistemului afacerilor interne prin optimizarea capacităților, conform bunelor practici.

Planul [101], de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024 prevede 19 măsuri în domeniul Afacerilor Interne, printre acestea numărându-se reorganizarea sistemului de ordine și securitate publică în vederea creșterii capacității de reacție și intervenție a Poliției, consolidarea sistemului de gestionare a crizelor și rezilienței la nivel național [107].

Pericolul de insecuritate cauzat de agresiunea Federației Ruse în Ucraina necesită consolidarea forțelor și refacerea sectorului de securitate la standardele țărilor occidentale. Forțele Armate ale Republicii Moldova de la proclamarea Independenței și până în anul 2022 nu s-au bucurat de investiții esențiale sistemice pe domeniul material-tehnic [8 p.224-229].

Ordinea și securitatea publică nu au atins nivelul zero pe domeniul corupției chiar în rândurile sale și niciun nivel înalt de integritate. De aici rezultă, că sectorul de securitate a statului, împreună cu toate structurile sale de forțe, după o lungă perioadă de stagnare, ineficiență și abuzuri, necesită o schimbare esențială a formelor și metodelor de organizare și activitate [107].

În condițiile extinderii războiului pe teritoriul Ucrainei și apropierii lui de hotarele Republicii Moldova, prin diferite mijloacele a unui război hibrid pot fi generate acțiuni destabilizatoare cu implicarea unor grupări de persoane din rândurile cetățenilor Republicii Moldova, care pot îndemna la încălcări grave ale OP prin acțiuni de violențe [8 p.224-229], [94], [107].

În vestul Kazahstanului, pe fondul revoltelor izbucnite în ianuarie 2022, conflictul a fost soluționat în urma adresărilor conducerii acestei țări după ajutor, către Trupele din cadrul Forțelor colective de menținere a păcii ale Organizației Tratatului de Securitate Colectivă (OTSC). Pentru Republica Moldova o asemenea situație de criză ca cea din Kazahstan ar putea deveni fatală,

deoarece țara noastră nu este parte din tratate comune cu țările din vecinătate pe domeniul OSP [127, p.265-271].

Actualmente situația mediului de securitate publică și ordinii interne, care constituie principalele componente de bază ale sistemului național strategic de securitate, îngrijorează autoritățile oficiale și cetățenii Republicii Moldova [59]. Astfel, pentru asigurarea OSP și drepturilor constituționale, conform Constituției Republicii Moldova [23] și Legii Republicii Moldova cu privire la securitatea statului [65], Convenției O.N.U. împotriva crimei organizate [26], este necesară dezvoltarea capacităților de reacție la evoluția riscurilor și amenințărilor mediului de OSP. Principalii factori de instabilitate sunt cei politici, economici, informaționali și comunicaționali, sociali și culturali, psihologici, ecologici, tehnologici, calamități și dezastre [49], [53], [59].

În prezent, în condițiile creșterii tendințelor imigraționiste, problema OSP și a siguranței cetățenilor devine mai greu de gestionat [64], [89], [98]. În preocupările statului și autorităților publice se află permanent OSP și siguranța cetățeanului, care, bunăoară, deseori sunt supuse provocărilor și amenințărilor de risc, atât din interior cât și din exterior [55], [107], [127, p.265-271].

În contextul aspectelor menționate, au fost clasificate riscurile, provocările și amenințările ce vizează ordinea și securitatea publică în Republica Moldova. Reieșind din felurile și aspectele tipurilor lor, nu au fost menționate limitele concrete între anumite categorii de riscuri, provocări și amenințări. Sunt riscuri, provocări și amenințări externe, care afectează ordinea și securitatea publică în Republica Moldova. Și sunt riscuri, provocări și amenințări interne cu extindere transfrontalieră și internațională. Astfel, cele menționate trebuie tratate multidirecțional [127, p.265-271].

Deci sunt identificate riscurile, provocările și amenințările interne și externe cu extensie transfrontalieră și internațională, la adresa ordinii și securității publice, care sunt determinate pe categorii astfel [118], [127, p.265-271]:

Pentru societate riscurile externe sunt foarte periculoase, deoarece sunt greu de prevăzut și preîntâmpinat din timp cele pregătite și intenționat aplicate din exterior. Deseori asemenea riscuri aduc surprize neplăcute pentru întreaga societate, cum ar fi cele economice și energetice cu blocarea sau anularea ieșirii la piețele externe și cu dependență totală de diferite monopoluri străine, etc. [127, p.265-271]

Riscurile externe la adresa ordinii și siguranței publice pot fi clasificate în următoarele categorii [109], [127, p.265-271]:

1. *Riscurile externe de origine politică*: implicarea brutală din afară la luarea deciziilor politice externe și influențarea prin diferite presiuni asupra instituțiilor statului, utilizarea constrângerilor economice, șantajului energetic extern; susținerea și menținerea situației transnistrene în încordare, a stărilor de nervozitate de criză socială și a încălcărilor grave ale OSP.

2. *Riscurile externe de origine economică și socială*:

- discreditarea instituțiilor de stat centrale și locale în fața populației pe problemele incapacității de dezvoltare economică și socială și scăderea încrederii populației în autorități;

- implicarea cu influență externă asupra domeniilor economice, infrastructurii sociale, securității naționale și sistemului de ordine și securitate publică;

- concurența neloială și încurajarea elementelor criminale pe domeniile economice și sociale din afara țării, care afectează puternic dezvoltarea în raport cu statele membre ale UE și cu alte state din regiune;

- sprijinul financiar și militar al regimului de la Tiraspol, care influențează prin diferite amenințări asupra determinării sorții de mai departe a Republicii Moldova în spațiul european.

3. *Riscurile externe de origine a crimei organizate*:

- aprovizionarea elementelor criminale cu armament, tehnică și alte mijloace de echipament în urma decăderii controlului asupra armelor convenționale în Europa;

- folosirea teritoriului Republicii Moldova ca zonă de tranzit în scopul migrației ilegale cu acte false și traficul de ființe umane, droguri și arme.

4. *Riscurile externe din domeniul tehnologiilor informaționale*:

- atacurile cibernetice care vin din extern în scopul destabilizării domeniului de OP;

- accesul neautorizat asupra controlului surselor informaționale pe teritoriul țării.

Din categoria riscurilor interne fac parte riscuri și amenințări care se provoacă prin acțiunile cetățenilor și politicile statului. Riscuri și amenințări în domeniul dat vin și din partea diferitelor minorități și etnii care locuiesc pe teritoriul RM [118], [127, p.265-271].

De asemenea, anumite riscuri vin din partea unor cetățeni care susțin regimuri separatiste și politici dubioase pentru statalitatea țării. O parte bună din ele prezintă un caracter mai periculos în comparație cu cele din exterior [107], [127, p.265-271].

1. *Riscurile interne de origine politică*:

- provocarea la escaladare și incitarea la conflicte și neînțelegeri între diferite grupuri de manifestanți și instituțiile statului de asigurare a OSP;

- inițierea și provocarea acțiunilor violente, pe motive de diferite nemulțumiri ce țin de domeniul economic și social;

- încurajarea și susținerea menținerii conflictului transnistrean;

- susținerea unor acțiuni de destabilizare a ordinii și siguranței publice prin incitarea de fapte antisociale, antinaționale, separatiste, preferențiale (de ordin etnic, economic, teritorial);

- promovarea propagandei în scopul discriminării autorităților centrale și locale ale statului, promovarea și susținerea elementelor separatiste pe teritoriul RM, desfășurarea acțiunilor specifice războiului hibrid;

2. *Riscurile interne de origine social-profesională:*

- în condițiile de scădere a calității nivelului de securitate și OP crește numărul emigranților și solicitărilor de azil, care la rândul lor presupun măsuri de cazare și integrare;

- decăderea nivelului de responsabilități a autorităților publice de toate nivelele la garantarea siguranței și OSP;

- acordarea serviciilor publice și siguranței persoanelor de calitate socială scăzută;

- menținerea și încurajarea corupției în cadrul instituțiilor de stat;

- gestionarea insuficientă a acțiunilor de OSP pe timpul situațiilor de criză.

3. *Riscurile interne de origine a crimei organizate:*

- scăderea nivelului de control al armelor și tehnicii convenționale în Europa;

- menținerea și încurajarea conflictului transnistrean, precum și susținerea prezenței forțelor militare străine pe teritoriul Republicii Moldova;

- creșterea criminalității în rezultatul decăderii nivelului de dezvoltare economic și social al țării.

4. *Riscurile interne din domeniul tehnologiilor informaționale:*

- atacurile din spațiul rețelelor informaționale pot influența considerabil capacitatea și calitatea de comunicații în urma cărora pot fi luate decizii eronate;

- influențarea prin diferite forme de amenințări a drepturilor și libertăților cetățenilor în timpul folosirii spațiului informațional;

- divulgare și scurgere a datelor secrete din sistemul de securitate publică, pe motive de iresponsabilitate a colaboratorilor.

Provocările și amenințările interne și externe cu impact asupra ordinii și securității publice prezintă pericol de destabilizare morală, psihologică, politică, economică și socială atât pentru stat, cât și pentru cetățeni. Provocările și amenințările cu impact asupra OSP sunt următoarele [118], [127, p.265-271]:

- *Provocările și amenințările de origine politică.* Instigații la diferite escaladări de proporții, propagande antistatale și antiguvernamentale, traficul de ființe umane, criminalitatea, organizarea migrației ilegale, terorismul politic.

- *Provocările și amenințările de origine economică.* Terorismul energetic poate fi cauzat de o dependență totală de gazele naturale importate din țări străine, De contrafacerea mărfurilor, producția și traficul de droguri, spălarea de bani și alte infracțiuni legate de fraude bancare.

- *Provocările și amenințările de origine socială:* narcomania, alcoolismul, bolile contagioase, pandemia.

Analiza efectuată a mediului de securitate al Republicii Moldova și identificarea riscurilor, provocărilor și amenințărilor, precum și clasificarea lor pe categorii, a scos în evidență unele probleme esențiale, care au fost neglijate și respinse pe parcursul anilor precedenți. Dacă e să ne referim la gestionarea, supravegherea și reforma instituțiilor de securitate în situații de criză, multiplicarea amenințărilor hibride și situația geopolitică vulnerabilă în contextul procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, observăm că acest proces a fost intenționat stopat de către guvernările precedente ale RM [106].

Securitatea contemporană este complexă și dinamică și se caracterizează prin eforturile pentru integrarea europeană și euroatlantică a statelor din Europa. În condițiile date este necesară dezvoltarea de noi dimensiuni de securitate și apărare cu un nou profil și militar [33], [92], [100].

Riscurile de a escalada noi infracțiuni, amenințări și provocări în adresa OSP vor rămâne și pe viitor, deoarece aceste fenomene nu pot fi lichidate niciodată, doar limitate. Războiul din Ucraina, aflat imediat la hotarele Republicii Moldova, deplasările greu de controlat ale migrantilor, dar și incertitudinea soluționării acestora, impun revizuirea legislației privind conceptele și politicile asigurării unui nivel înalt al climatului de OSP [107].

Din acest motiv se recomandă perfecționarea sistemului de asigurare a siguranței persoanei și OSP. Este esențial de necesară organizarea și administrarea eficientă a forțelor și autorităților responsabile de domeniul OSP, dar și stabilirea procedurilor clare și exacte de gestionare a situațiilor de criză. În contextul celor analizate se constată necesitatea perfecționării și dezvoltării sistemului de securitate publică, precum și elaborării noilor dispozitive de forțe, elemente tipice de acțiune, tactici și tehnici în asigurarea securității publice, în scopul sporirii eficienței și operativității sistemului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, obiectivele cercetării fiind următoarele: determinarea evoluției încălcărilor de grup a ordinii publice; elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză; elaborarea principiilor conceptuale și arhitecturale privind dezvoltarea sistemului de asigurare a securității publice; elaborarea tacticilor și tehnicilor de acțiune a forțelor de ordine la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă; evaluarea eficacității acțiunilor a forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice.

Nu în ultimul rând apare și necesitatea de a introduce în sistemul arhitectural de ordine și securitate publică din afara Ministerului Afacerilor Interne subdiviziuni din alte ministere și instituții de stat care pot contribui la menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice [132, p.211-224].

1.5. Concluzii la capitolul 1

În capitolul dat este descrisă importanța problematicii de asigurare și restabilire a OSP. Este menționat, că pe fondul provocărilor și amenințărilor actuale, sistemul de asigurare a ordinii și securității publice suportă presiuni permanente. În prezent, în condițiile creșterii tendințelor imigraționiste, problema ordinii publice și a siguranței cetățenilor devine din ce în ce mai greu de gestionat [64], [109], [118].

În baza rezultatelor cercetării s-a efectuat descrierea situației actuale din domeniul ordinii și securității publice, aspectele externe și interne care influențează domeniul de OSP din Republica Moldova. Sunt descrise avantajele și dezavantajele, lacunele și neajunsurile sistemului actual de securitate publică. Sunt formulate noțiunile termenilor de „Ordinea publică” și „Securitatea publică”. Este menționat, că „Ordinea publică” prevede respectarea și apărarea drepturilor omului și este în corespundere cu normele dreptului internațional, fiind îndreptată conceptual spre asigurarea ordinii interne la nivel național. Iar „securitatea publică” reprezintă o stare de securitate și siguranță în societate, unde își desfășoară în liniște și pace activitățile sale atât instituțiile statului și sectorul privat, cât și întreaga societate civilă, cu respectarea drepturilor fundamentale și apărarea intereselor și bunurilor statului și cetățenilor [118], [124], [134].

Este data analiza literaturii de specialitate de nivel național și internațional, precum și aspectele actelor normative și legislației naționale și internaționale privind domeniul ordinii și securității publice. Este stipulat, că în lucrările diferitor autori au fost descrise doar aspectele juridice ce privesc ordinea și securitatea publică, dar nu și aspectele acțiunilor tactice ale forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Este analizat sistemul de ordine și securității publice în contextul național și internațional, prin prisma evenimentelor de criza în Republica Moldova, statele din vecinătate și cele europene, precum și prin studierea practicilor, formelor, metodelor, tehnicilor și tacticilor folosite de către forțele de menținere, asigurare și restabilire a securității publice din statele respective. Sunt identificate și clasificate riscurile, provocările și amenințările interne și externe cu extensie transfrontalieră și internațională, la adresa ordinii și securității publice din RM, care sunt determinate pe categorii.

Este demonstrată necesitatea modernizării și dezvoltării structurilor Carabinierilor și Poliției, precum și a altor forte de securitate publică. Se recomandă îmbunătățirea coordonării acțiunilor cu Forțele Armatei Naționale, pe domeniul ordinii și securității publice în cazul participării lor la misiuni de OSP. Este stipulat faptul că, în prezent, Republica Moldova nu are o strategie modernă de securitate națională și ordine publică. Este necesară revizuirea întregului sistem de asigurare a securității naționale și ordinii publice cu atragerea Forțelor Armatei Naționale a Republicii Moldova în conformitate cu legislația în vigoare [121], [127, p.265-271], [132, p. 211-224].

Rezultatelor cercetării științifice obținute au demonstrat, că actualul model de OSP încă nu este perfect și suficient pentru a răspunde tuturor provocărilor și amenințărilor actuale. Este necesară modernizarea structurilor și forțelor de OSP, punându-se un accent deosebit pe selecția și pregătirea profesională a managementului resurselor umane. Sistemul actual trebuie dezvoltat atât, încât să devină modern și unitar la nivel de conducere, avansat în forme și metode noi, tactici și tehnici de acțiune corespunzătoare situațiilor actuale, care reies din provocările și amenințările interne și externe [118], [132, p.211-224].

Reieșind din cele expuse, apare necesitatea perfecționării și dezvoltării sistemului de securitate publică, precum și elaborarea noilor dispozitive de forțe, elemente tipice de acțiune, tactici și tehnici în asigurarea și restabilirea securității publice în scopul sporirii eficienței sistemului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, care au și determinat stabilirea următoarelor obiective de cercetare: determinarea evoluției încălcărilor de grup a ordinii publice; elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză; elaborarea principiilor conceptuale și arhitecturale privind dezvoltarea sistemului de asigurare a securității publice; elaborarea tacticilor și tehnicilor de acțiune a forțelor de ordine la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă; evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice.

Realizarea obiectivelor date va contribui la sporirea eficienței operaționale a sistemului forțelor de ordine la menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice, precum și la combaterea criminalității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, va permite reorganizarea structurală și funcțională a conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică [116, p.222], [122], [132, p.211-22].

2. SISTEMATIZAREA MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

În capitolul dat sunt prezentate rezultatele cercetării privind metodologia de organizare, clasificare și caracterizare a manifestațiilor publice. Este descrisă evoluția încălcărilor de grup a securității publice și principiile de implicare a forțelor de ordine publică, precum și direcțiile principale de comunicare în scopul evitării tensiunilor și violențelor, care pot avea loc pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt identificate metode de ameliorare a situației de criză [128 p.368-375], [133 p. 179-190].

Pe parcursul cercetării efectuate au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda teoretică, metoda empirică, metoda sistemică, metoda statistică, metoda tipologizării, metoda de observare, metoda de analiză. Au fost utilizate principiile obiectivității, punctualității și calității.

2.1. Organizarea, clasificarea și caracteristica manifestațiilor publice

Organizarea manifestațiilor publice

Acțiunile de protest, adunările sau manifestațiile publice au o importantă deosebită atât politică cât și socială pentru orice societate modernă și civilizată, care dezvoltă mereu politici și principii noi de democrație, pentru o mai bună calitate a nivelului de viață și activitate benefică în folosul persoanei și societății [12], [59], [61].

Dreptul la libertatea de exprimare în public, la opinie, precum și la libertatea de gândire sunt garantate de legislația Republicii Moldova [23], [79], care prevede și formele, principiile de desfășurare a întrunirilor: proporționalitatea, nediscriminarea și prezumția în favoarea desfășurării întrunirilor. Însă protestele care se petrec în ultima perioadă trezesc îngrijorări atât pentru autoritățile oficiale ale statului cât și pentru o parte bună de cetățeni a societății civice.

Cadrul legal național și internațional referitor la garantarea exercitării de oricare persoană a libertății întrunirilor presupune reiterarea prevederilor de reglementare a modului de organizare și desfășurare a întrunirilor în afara clădirilor [24], [39], [139].

În ansamblul complex de probleme care preocupă societatea, promovarea și respectarea drepturilor și libertăților omului trebuie să devină o prioritate. O temeinică soluționare a celor mai importante probleme cu care se confruntă societatea se poate garanta anume prin asigurarea respectării drepturilor și libertăților fiecărui cetățean [23], [24], [25].

În același timp, pentru a garanta funcționarea unui sistem democratic trebuie ca cetățenii să se simtă parte a acestuia, motivat atât prin uzul de drepturi și libertăți, cât și prin respectarea

accesului nelimitat al celorlalți membri la acestea. E necesară, de asemenea, respectarea strictă a cerințelor și principiilor ordinii publice într-o societate civilizată [29], [140], [153].

Ordinea și securitatea publică nu înseamnă doar ordine constituțională, legi, ordonanțe, forte și mijloace care să le impună și să le gestioneze, care să asigure dominanța puterii, ci este și garantul care asigură liniștea publică și securitatea internă în societate [118].

Asigurarea liniștii publice și securității interne în societate trebuie să rămână ca scop și obiectiv de bază pentru crearea unor condiții care să crească eficiența angajamentului public, precum și responsabilitatea factorilor de decizie și a fiecărui om în parte [118], [143].

Ordinea și securitatea publică nu trebuie să reprezinte un sistem de constrângeri doar pentru binele și securitatea instituțiilor. OSP trebuie să fie o arhitectură bine determinată și organizată conceptual pentru a asigura ordinea și liniștea, respectul și securitatea persoanei, proprietății și identității [118].

Având un specific și o origine social-politică, unul din elementele principale ale statutului juridic al personalității, libertatea de întrunire împreună cu libertatea conștiinței și libertatea de exprimare a opiniilor, constituie o garanție a pluralismului politic, o dovadă a caracterului democratic al statului [2, p.216, 278-279], [154].

Analiza cadrului legal național și internațional referitor la garantarea exercitării de oricare persoană a libertății întrunirilor arată, că are loc reiterarea prevederilor de reglementare a modului de organizare și de desfășurare a întrunirilor în afara clădirilor [118].

În Republica Moldova, legislația [79] prevede, că în cazul manifestațiilor cu caracter de masă (mitinguri, demonstrații, proteste, competiții etc.), care urmează să se desfășoare în aer liber, organizatorii lor să depună o declarație prealabilă, scrisă la primăria locală, pe al cărui teritoriu aceasta trebuie să se desfășoare [118], [133, p.179-190].

În calitate de organizatori ai adunărilor pot fi atât persoane juridice, cât și persoane fizice, cu capacitate deplină de-a exercita obligațiile organizatorilor. Persoanele cu dezabilități și minorii ce au împlinit vârsta de 14 ani, organizează adunări numai în prezența unei persoane cu capacitate depline, care-i însoțește [79], [118], [133, p.179-190].

În legislație mai este stipulat, că pentru întrunirile spontane este suficient de a informa autoritatea publică locală despre locul, data, ora, scopul și organizatorul întruniri, precum și serviciile solicitate pentru asigurarea desfășurării pașnice din partea autorităților publice. În cazul întrunirilor cu un număr redus de participanți nu este obligatoriu de notificat autoritățile publice locale [79], [118], [133, p.179-190].

Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile, prevede că organizatorul este obligat să asigure desfășurarea întrunirii în condiții legale. Atât organizatorul cât și participanții

manifestațiilor, în timpul desfășurării întrunirilor sunt obligați să respecte condițiile declarate în declarația prealabilă, ordinea publică și cerințele legislației în vigoare privind organizarea și desfășurarea întrunirilor. În cazul în care întrunirea nu se desfășoară conform cerințelor legale și se încalcă grav ordinea publică, se prevede ca reprezentanții administrației publice locale să ceară organizatorilor sistarea întrunirii și să aplice măsuri suficiente pentru asigurarea desfășurării întrunirii în mod legal, obligându-i să se adreseze în instanța de judecată. Autoritatea publică locală este responsabilă de crearea condițiilor legale de desfășurare a adunărilor și manifestațiilor publice, numind un reprezentant local, care va informa organizatorul și forțele de ordine despre deciziile instanței de judecată și care ulterior va fi și responsabilul din partea autorității publice locale de desfășurarea legală a întrunirii [23], [79], [118], [133, p.179-190].

Obligația principală a forțelor de ordine și securitate publică pe timpul desfășurării adunărilor este de a asigura securitatea publică și cea a participanților, respectând drepturile și interesele lor [16].

Condițiile privind desfășurarea manifestațiilor publice sunt următoarele [68], [133p.179-190], [141, p.192]:

- Asigurarea siguranței participanților la manifestații și protecția mediului înconjurător;
- Neadmiterea blocării drumurilor și așternuturilor principale publice, a transportului public și privat;
- Să nu stânjenească și să nu afecteze activitatea instituțiilor statului de nivel central și local, a unităților sectorului privat și afacerilor economice;
- Să nu afecteze prin acțiuni de tulburare a ordinii și liniștii publice, siguranța, viața și drepturile cetățenilor;
- Desfășurarea să se efectueze în cel mai civilizată și pașnic mod.

Este strict interzis de a organiza și desfășura manifestații și adunări publice nemijlocit în preajma obiectelor de importanță majoră, precum și în apropierea obiectelor cu infrastructură social-strategică în stat, pentru a nu tulbura grav situația de ordine și securitate publică și a nu implica mai multe forțe de ordine publică. Este strict interzisă desfășurarea manifestațiilor și adunărilor simultane în același loc, precum și întrunirile prin care se îndeamnă la răscoală, ură, discriminare etnică și violență publică. Se interzic manifestațiile care prevăd subminarea securității naționale, a integrității teritoriale, precum și încălcarea ordinii publice prin organizarea tulburărilor în masă și încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor [79], [133, p.179-190].

Așadar, analizând organizarea întrunirilor conform legislației în vigoare, precum și urmărind acțiunile protestatarilor, administrațiilor publice locale și centrale, forțelor de OSP în cadrul ultimei evenimente cu caracter de masă desfășurate în țară, noi am constatat, că există unele

lacune în legislație, care duc la târăgănarea soluționării situațiilor de criză pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, și anume [133, p.179-190]:

- lipsa de proporționalitate dintre acțiunile-limită a protestatarilor și forțelor de ordine;
- decizia de a sista sau a interzice întrunirile prin care se încalcă grav cerințele legale de către protestatari și organizatorii lor ce nu aparțin administrațiilor publice locale și centrale.

Se sugerează ca Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile să fie supusă unor revizui. Legea respectivă prevede mai multe drepturi în favoarea manifestațiilor, însă în unele cazuri defavorizează și dezechilibrează proporționalitatea de forțe și limitează implicarea acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice de către organele de drept. Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile, prevede exclusiv noțiuni generale despre asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor publice, sistarea manifestațiilor și dispersarea lor forțată, și nu conține reglementări concrete privind limitele stricte ale acțiunilor organizatorilor manifestației și manifestațiilor în scopul de a nu admite tulburări grave a ordinii și securității publice și dispersării forțate. Nu este clar care sunt acțiunile forțelor de OSP în cazul în care acțiunile manifestațiilor ies de sub controlul reprezentanților administrației publice și forțelor de OSP, dar decizia instanței de judecată lipsește sau reprezentanții administrației publice nu solicită intervenția forțelor de OSP [133, p.179-190].

Pentru a echilibra proporționalitatea acțiunilor, în legea respectivă se recomandă de a stabili limitele concrete de acțiuni a organizatorilor manifestațiilor și a participanților la ele, precum și de a stabili concret circumstanțele și reperatele din ce moment anume forțele de ordine intervin în forță atunci când situația operativă iese de sub controlul reprezentanților administrației publice și forțelor de OSP, urmată de grave încălcări a legislației și pagube materiale, dar decizia instanței de judecată lipsește și reprezentanții administrației publice nu solicită intervenția în forță [133, p.179-190].

Rezonabil ar fi ca deciziile luate de către responsabilii autorităților administrative locale referitor la permiterea desfășurării manifestațiilor de amploare pe teritoriul lor, în afară de Ministerului Afacerilor Interne, care este anunțat anterior să fie coordonate cu reprezentanții responsabili pe domeniul securității publice din cadrul Consiliului Suprem de Securitate [133, p.179-190].

La fel de rezonabil ar fi ca decizia de a sista sau a interzice manifestațiile în care se încalcă grav cerințele legale de către manifestații și organizatorii lor, precum și aplicarea forței de dispersare a manifestațiilor să aparțină administrațiilor publice locale și centrale, fără a se adresa în instanța de judecată [133, p.179-190].

Este foarte important ca autoritățile publice centrale să elaboreze politici de pregătire

profesională, organizând periodic cursuri de studiu specializat în toate instituțiile statului cu funcții de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice în scopul studierii profunde a legilor, actelor normative, regulamentelor, instrucțiilor, îndrumărilor etc. [19], [20], [133, p.179-190].

Clasificarea manifestațiilor publice

Manifestațiile politice în semnificația lor au o istorie aparte de durată lungă în acțiunile lor. Unii analiști au descris și prezentat manifestațiile politice în lucrările lor ca pe un instrument de protest folosit de către cei defavorizați politic. Pe când alți cercetători susțin că manifestația contemporană a devenit o deprindere politică [12], [13].

În contextul crizelor economice și politice importante, precum și al factorilor ce favorizează mobilizarea maselor pentru apărarea intereselor personale, manifestația politică sau cea socială devine un procedeu, formă și chiar metodă de manifestare a opiniei publice. Analiza practicilor manifestațiilor publice a arătat, că ele se caracterizează prin participarea diferitelor grupuri sociale. Oamenii, societatea civilă, organizațiile politice, ONG-urile și alte categorii de populație se întrunesc pentru a-și demonstra nemulțumirea față de problemele politice, sociale etc. [12].

În procesul manifestațiilor publice pot avea loc și încălcări ale ordinii publice de nivel diferit. Orice dezvoltare socială, economică a unui stat în interiorul său creează un mediu favorabil al resurselor ce stimulează apariția manifestațiilor. Astfel, mass-media, educația și urbanizarea sunt principalii factori care contribuie și determină o creștere a resurselor necesare pentru desfășurarea manifestațiilor. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale de asemenea face ca manifestațiile să fie mai eficiente, mai organizate și consolidate prin oferirea posibilității comunicării dintre oameni, astfel micșorând șansele de vulnerabilitate în fața presiunilor care pot parveni din partea autorităților [118], [133, p.179-190].

Analiza practicilor manifestațiilor publice a arătat, că ele pot fi astfel clasificate: de protest, cultural-artistice, religioase, promoționale, comemorative, sportive și alte activități care se desfășoară în spațiul public [133, p.179-190], [146], [147].

Manifestațiile publice de protest pot fi următoarele: mitingul, marșul, pichetarea, demonstrația.

- Mitingul – întrunire publică unde se dezbate unele subiecte politice sau sociale;
- Marșul – deplasare a unui grup politic sau social organizat într-o anumită ordine și anumită direcție;
- Pichetarea – o formă de grevă sau protest în piețe, în fața sediilor publice, la poarta unei întreprinderi etc.;

- Demonstrația – acțiune social-politică de masă pe străzile sau piețele unei localități cu scopul exprimării unei mulțumiri sau nemulțumiri față de o persoană, instituție publică sau privată, de autoritățile publice centrale și locale.

Manifestațiile publice cultural-artistice: spectacole, concerte etc., care se desfășoară în aer liber, pe stadioane, parcuri, piețe și în alte locuri deschise.

Manifestațiile publice religioase se clasifică ca procesiuni, pelerinaje, slujbe etc., fiind acțiuni rituale și deplasări făcute de oameni credincioși, în mod individual sau în grup, într-un loc anumit, pe străzile sau drumurile publice.

Manifestațiile publice sportive sunt acțiuni ale autorităților centrale și locale de specialitate, asociațiilor, cluburilor și federațiilor naționale de cultură fizică și sport, care în comun cu agenții economici interesați și asociațiile obștești organizează propagarea pe scară largă a culturii fizice și a sportului în rândurile populației. În timpul manifestațiilor de cultură fizică și sport se interzice propagarea cruzimii, violenței și lezarea demnității umane.

Manifestațiile publice comemorative sunt acțiuni, dedicate memoriei unui eveniment important sau unei personalități etc. Alte activități publice reprezintă măsuri și acțiuni care se desfășoară în spațiul public conform cerințele legale și a administrațiilor publice locale.

Manifestațiile publice se pot organiza atât în mod legal cât și ilegal, în funcție de scopurile urmărite. Manifestațiile publice pot fi clasificate ca supuse procedurii declarării, nesupuse procedurii declarării, spontane și interzise.

Analiza a arătat că manifestațiile publice pot fi clasificate după ordinea lor de acțiuni [118], [133, p.179-190]:

- a) evenimente publice declarate prealabil;
- b) evenimente publice care nu necesită declarație prealabilă;
- c) evenimente publice spontane.

Manifestațiile publice pot fi clasificate după gradul lor de risc:

a) manifestații ce nu prezintă grad de risc; b) manifestații cu grad și nivel de risc scăzut; c) manifestații cu grad de risc mediu; d) manifestații cu grad și nivel de risc sporit.

Manifestațiile publice legale, care își desfășoară activitatea conform programului stabilit, de regulă nu reprezintă probleme pentru forțele de ordine publică și li se atribuie categoria manifestațiilor fără nivel de grad cu risc sau nivel cu grad de risc scăzut.

Clasificarea manifestațiilor publice după modul lor de organizare [133, p.179-190]:

1. Manifestații cu formă diferită de organizare: spontane; planificate;
2. Manifestații cu gradul de risc în funcție de numărul protestatarilor: de amploare mică, fără grad de risc (50-100 de participanți); de amploare scăzută cu grad scăzut de risc (100-500 de

participanți); de amploare medie, *cu grad mediu de risc* (500-1000 de participanți); de amploare mare, *cu grad sporit de risc* (peste 1000 de participanți);

3. Manifestații cu durata de desfășurare: scurtă (30 de minute); medie (60 de minute); mare (peste 60 de minute);

4. Manifestații în funcție de spațiul în care se petrec: staționare; mobile;

5. Manifestații după modul de comportament: pașnice; violente;

6. Manifestații după termenii de declanșare: previzibile; imprevizibile;

7. Manifestații după scopul urmărit: scopul majorității; scopul comun de grup; scopul personal (individual);

8. Manifestații după revendicări: politice; sociale; fără revendicări.

Gradul de risc al manifestațiilor publice reprezintă nivelul acțiunilor direcționate împotriva ordinii și securității publice, precum și a persoanelor din cadrul manifestației publice.

Manifestația publică fără risc – la care participă până la o sută de manifestanți, fără scopuri de perturbare a activităților instituțiilor statului și cu respectarea legislației în vigoare.

Manifestație publică cu grad mic de risc – manifestație publică, în cadrul căreia participă între 100 și 500 de persoane, fără scopuri de perturbare a activităților instituțiilor statului și cu respectarea tuturor cerințelor ce țin de legislația în vigoare.

Manifestație publică cu grad mediu de risc – manifestație publică, în cadrul căreia participă între 500 și 1000 de persoane, unde este necesar de întreprins măsuri adăugătoare de dirijare a circulației rutiere, la care se poate produce acte și acțiuni ilegale fără urmări grave.

Manifestație publică cu grad sporit de risc – manifestație publică, în cadrul căreia participă peste 1000 de persoane, unde este necesar de întreprins măsuri adăugătoare de derivare a circulației rutiere, la care se pot produce acte și acțiuni ilegale cu impact major de tulburări grave a OP.

Reieșind din cele expuse se propune următoarea ordine de gestionare a manifestațiilor publice [133, p.179-190]:

1. Manifestațiile publice fără grad de risc și cele cu grad de risc scăzut - la nivel teritorial (sate, comune, oraș) gestionarea lor să aparțină Inspectoratelor de Poliție.

2. Manifestațiile publice cu grad de risc mediu și cele cu grad de risc sporit – la nivel teritorial (sate, comune, orașe), gestionarea să aparțină Direcțiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri.

3. Manifestațiile publice fără grad de risc și cele cu grad de risc scăzut – la nivel municipal gestionarea lor să aparțină Inspectoratelor de Poliție sau Direcțiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, decizia se ia în cadrul Grupului interdepartamental de coordonare.

4. Manifestațiile publice cu grad de risc mediu și cele cu grad de risc sporit – la nivel

municipal gestionarea lor să aparțină Direcțiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, conform procedurilor stabilite.

Clasificarea manifestațiilor publice expusă poate fi utilizată în literatura de specialitate și regulamentele de serviciu ale organelor de drept privind menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice.

Caracteristica manifestațiilor publice

Manifestațiile publice în piețele și străzile localităților au devenit o ocupație și o deprindere profesională pentru unii, iar pentru alții o curiozitate. Formațiunile politice, ONG-urile, organizațiile civice, prin manipulare și interese specifice lor atrag tot mai mulți curioși de diferite categorii sociale. În diferite condiții și circumstanțe, situația politică, socială și economică poate provoca anumite tensiuni sociale și conflicte, care deseori duc la apariția unor urmări și consecințe negative, inclusiv în domeniul OSP [124], [134, p.48-53].

Forțele de OSP sunt obligate prin lege și acte normative să respecte dreptul tuturor persoanelor de a se întruni. Dacă o manifestație publică nu are tendințe de a încălca legislația privind regulile de întrunire, forțele de ordine publică trebuie să evite acțiunile care pot provoca efecte negative. Atunci când manifestațiile publice neorganizate (spontane), care nu prezintă caracteristici grave de violență și au un grad redus de risc, ele sunt supuse procedurii de dispersate prin metode de convingere, în mod pașnic. Iar manifestațiile cu caracter agresiv, rău intenționate ce prezintă pericol, cu un grad sporit de risc și nesigure în finalitatea acțiunilor proprii, sunt supuse procedurii legale de dispersare prin intervenția forțelor de ordine și securitate publică [129, p.326-331].

Analiza a permis de a determina diferite tipuri de manifestații publice, reieșind din nivelul de organizare, scopuri, pericol, posibilitatea provocărilor de violență, precum și din studiul practicilor crimei organizate transnaționale, etc., în modul următor [133, p.179-190]:

1. Manifestații social-politice, antiguvernamentale. Aceste proteste sunt organizate de liderii unor formațiuni sau partide politice. De regulă, protestele după conținut sunt numeroase și constituite puncte de atracție pentru păturile social-vulnerabile. Deseori protestele din categoria respectivă sunt organizate prin intermediul diferitelor organizații politice de către unii oligarhi sau elemente criminale, care se ascund de justiție și se doresc la putere, susținuți și influențați de multe ori din afara țării și sunt bine cunoscuți în spațiul public. Protestele sunt bine organizate juridic, dirijate, coordonate și conduse de profesioniști în domeniul desfășurării întrunirilor. Dispun de asigurate materială și financiară, de regulă din surse ilegale. Sunt bine organizați, informați și mobili. Aceste proteste fac parte din categoria protestelor cu grad ridicat. Există risc de izbucnire

a încălcărilor în masă cu devastări materiale și jertfe omenești. Scopul lor este de a destabiliza situația în țară, de a crea situații de conflict între păturile sociale ale societății și de a răsturna guvernarea existentă cu preluarea ulterioară a puterii [133, p.179-190].

2. *Manifestații economice organizate de mediul de afaceri.* Sunt proteste cu grad de risc mediu. De regulă nu sunt numeroase, dar bine organizate și mobile. Protestele economice sunt organizate de lideri și persoane, deseori bine cunoscute în societate, care fac parte din mediul de afaceri. Scopul acestor proteste de obicei este atragerea atenției autorităților statului la problemele economice și politicile fiscale și de impozitare a mediului de afaceri. În majoritatea cazurilor protestele se manifestă în condiții pașnice și liniște [133, p.179-190].

3. *Manifestații cu protestatari de profesie.* Această categorie de protestatari deseori acționează individual sau în grupuri mici, de regulă fără provocări de violență. Au scopuri pentru obținerea de avantaje și sunt bine informați urmărind mediatizarea acțiunilor proprii. Nu sunt periculoși din punct de vedere politic sau social [133, p.179-190].

4. *Manifestații cu protestatari de categorii profesionale.* Ele sunt bine organizate din punct de vedere juridic, dispun de susținere financiară, de o capacitate mare organizatorică de mobilizare și reprezintă interesele unor categorii profesionale. Liderii lor sunt cunoscuți și deseori fac parte din categoria persoanelor publice [133, p.179-190].

5. *Manifestații ale minorităților naționale.* Promovează interesele proprii sau ale unui grup minoritar național. Participă reprezentanți politici sau unii lideri naționali. Deseori sunt susținute și din afara țării. Prezintă riscuri de grad ridicat de atitudine extremist-radicalistă [133, p.179-190].

6. *Manifestații ale minorităților sexuale.* Reprezintă o categorie deosebită, care promovează deferite concepții și ideologii față de majoritatea populației. De regulă au atitudine non-violentă, însă există riscul de desfășurare a unor contramanifestații din partea unor persoane sau grupuri organizate, care pot provoca destabilizarea ordnii publice și violențe [133, p.179-190].

7. *Manifestații ale agricultorilor și fermierilor.* Categoria respectivă are un grad înalt de organizare și mobilizare. Din punct de vedere juridic, economic, financiar și material sunt organizați deseori centralizat și dispun de posibilitatea utilizării de mijloace tehnice, utilaje și animale. Există risc de blocare a căilor de comunicație, au mentalitate strictă și scopuri bine stabilite [133, p.179-190].

8. *Manifestații ale ONG-urilor și susținătorilor lor.* Sunt activiști pentru promovarea și protecția anumitor drepturi și libertăți – protecția animalelor, mediului, patrimoniului cultural, drepturilor omului, etc. Ei sunt bine organizați din punct de vedere juridic, economic și dispun de susținere financiară. Au un mod de acțiune diversificat, inventiv, preponderent nonviolent și militează pentru obiective bine delimitate. Urmăresc obținerea unui impact mediatic major pentru

sensibilizarea opiniei publice. Nu sunt ușor de manipulat, dar pot ușor manipula opinia publică [133, p.179-190].

9. *Manifestații ale transportatorilor.* Este o categorie bine organizată atât juridic cât și economic, cu susținere financiară și capacități mari de mobilizare, având posibilități majore în logistică și mobilitate. Liderii sunt bine cunoscuți și deseori fac parte din categorii de agenți economici. Există pericol de blocare și perturbare gravă a traficului rutier și crearea condițiilor de dificultate în gestionare din partea forțelor de ordine. Protestele transportatorilor pot avea impact economic puternic [133, p.179-190].

10. *Manifestații de activități sportive.* De obicei protagoniștii sunt constituiți în asociații și au atitudine preponderent ostilă față de forțele de ordine. Sunt conduși de lideri formali și neformali, bine cunoscuți în cercurile lor, în rândurile forțelor de ordine și administrare publică. Pot fi ușor manevrați și manipulați prin liderii lor. Pot constitui factori de risc pentru manifestările de amploare ce se desfășoară în spațiul public [133, p.179-190].

11. *Manifestații ale protestatarilor revoluționari.* Sunt organizați în asociații și militează pentru redobândirea unor drepturi, constituie masă de manevră pentru anumite interese sociale. Ușor pot fi manevrați și manipulați prin liderii lor, recurg la forme de proteste extreme. Există pericol de provocări la violență față de forțele de ordine și distrugerii materiale neesențiale din preajma locului de protest [133, p.179-190].

12. *Manifestații ale pensionarilor.* Au acțiuni clar determinate, cu motive de protest legate de probleme sociale. Creează condiții de dificultate în modul de abordare a intervenției, atrag simpatia altor categorii de persoane și pot fi subiect media de interes cu impact asupra populației. Există pericol de apariție a cazurilor de violență neesențială asupra organelor de forță și asupra unor demnitari locali sau centrali, care au intervenit pentru negocieri [133, p.179-190].

13. *Manifestații studențești.* Sunt organizate în grupuri omogene sub aspect ideologic și au un mod de acțiune diversificat, inventiv, preponderent nonviolent. Sunt ușor de manevrat, manipulat, sunt conduși de liderii lor. Au mobilitate în desfășurarea acțiunilor și un nivel de cultură peste mediu. Există pericol de apariție a acțiunilor spontane la violență față de forțele de ordine și la devastări materiale din preajma locului de desfășurare a evenimentului [133, p.179-190].

14. *Manifestații ale ecologiștilor.* Pot fi partide politice sau mișcări sociale, preocupați de conservarea mediului, controlul poluării lui și îmbunătățirea stării de sănătate a acestora. De obicei acești protestatari nu sunt numeroși și nu dispun de calități de organizare majoră. Mobilitatea lor depinde de fiecare dintre ei. Nu dispun de bază materială și financiară impunătoare. Protestele în majoritatea cazurilor decurg pașnic și nu sunt de lungă durată. Nu prezintă pericol social pentru societate și nici pentru forțele de ordine, au un grad scăzut de risc [133, p.179-190].

Prezența caracteristică a manifestațiilor publice va oferi reprezentanților forțelor de ordine posibilitatea de a identifica numărul aproximativ și categoriile participanților, modul de declanșare, natura revendicărilor, scopurile urmărite, asigurarea materială și financiară, tipul și numărul mijloacelor de transport, precum și de a aprecia gradul de risc a viitorului protest.

2.2. Evoluția încălcărilor de grup și etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență

Evoluția încălcărilor de grup

În rezultatul desfășurării analizei a mai multor manifestații petrecute în ultima perioadă de timp în Republica Moldova, dar și peste hotarele ei, s-a constatat că responsabili ai forțelor de ordine publică și reprezentanți ai autorităților publice locale și centrale nu întotdeauna și la timp conștientizează evoluția transformării unei manifestații pașnice în una violentă, precum și rezultatul urmărilor și consecințelor grave, care pot parveni în rezultatul acțiunilor violente, ilegale ale manifestanților [145], [146], [128, p.375-368].

În anumite cazuri și circumstanțe provocate fie de reprezentanți ai autorităților publice sau ai forțelor de OP, sau de anumite grupuri de provocatori din rândurile manifestanților, pot apărea diferite situații conflictuale în rezultatul cărora o manifestație pașnică să se transforme imediat în una violentă [150], [128, p.375-368].

Astfel de situații pot fi provocate sau determinate de diferite discursuri mobilizatoare din partea unor persoane sau a unor grupuri de indivizi, care au fost tratați cu ostilitate și batjocură, la viziunea lor, prin acțiunile și măsurile specifice întreprinse de către autoritățile publice locale sau centrale și reprezentanți ai forțelor de ordine publică. Unele din cele mai întâlnite și frecvente cauze, comune tuturor formelor de conflicte, sunt tensiunile sociale care apar pe fondul divergențelor de ordin politic, etnic, religios sau social [9, p. 240], [105], [118].

Diverse grupuri sociale atât din interiorul cât și din exteriorul țării, în ultima perioadă de timp au contribuit la răspândirea diferitelor forme și metode de săvârșire a crimelor și infracțiunilor în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Manifestațiile cu caracter de masă, care se transformă în dezordini în masă, la baza cărora deseori stau diferiți factori din domeniile politic, economic, social, religios, de rasă, naționalitate, prezintă cele mai periculoase situații pentru stat și societate. Totodată se creează condiții favorabile pentru săvârșirea crimelor și infracțiunilor [118], [128, p.375-368].

Pe timpul transformării unei adunări pașnice în una cu violență, putem observa următoarele [128, p.368-375]:

- Manifestanții nu se subordonează cerințelor legale a autorităților și reprezentanților forțelor de OSP de a se împărăștia și de a înceta orice acțiuni ilegale;

- Manifestanții înaintează diferite cerințe ilegale în scopuri dubioase de a provoca reprezentanții autorităților publice și ai forțelor de OSP;

- Manifestanții întreprind acțiuni provocatoare prin comportamentul lor agresiv și chiar recurg la comiterea de crime și infracțiuni prin provocarea de incendii, jafuri, distrugerii și pagube materiale;

- Manifestanții opun rezistență autorităților legale și forțelor de OSP cu folosirea armelor sau a altor mijloace periculoase;

- Manifestanții manifestă diferite acțiuni cu caracter și elemente criminale periculoase pentru viața celor din jur;

- Manifestanții au ieșit totalmente de sub controlul autorităților publice și forțelor de ordine.

Adunările publice care își desfășoară activitatea sa în mod legal nu cauzează probleme deosebite pentru forțele de ordine și securitate publică. În cazul manifestațiilor publice, bine organizate, conduse pe baza unui plan și cu pricepere de către un lider, de regulă mai puțin legale sau total ilegale, sunt mai greu de a fi gestionate și controlate, dar acest motiv nu oferă forțelor de ordine publică împuterniciri de a interzice dreptul persoanei de a se întruni [1], [118], [128, p.368-375].

Manifestațiile publice, care încalcă grav cerințele legale sau sunt organizate și desfășurate ilegal, trebuie dispersate conform cadrului legal. În multe cazuri forțele de ordine publică au provocat chiar ele însele dezordine prin acțiuni inadecvate, dând dovadă de lipsă de discernământ, ostilitate, intervenție nepotrivită sau exagerare la folosirea forței [118], [129, p.326-331].

Curajul și impertinența membrilor unei manifestări crește concomitent cu numărul persoanelor care se alătură adunării. Liderii manifestației își proiectează cu consecvență acțiunile pentru atragerea persoanelor curioase [118], [128, p.368-375].

Intențiile de a săvârși acte antisociale, crime și infracțiuni pot lua un caracter colectiv și în scurt timp pot să se transforme în acțiuni criminale de amploare, imposibil de gestionat și controlat. Manifestanții din mulțime care comit astfel de acțiuni ilegale, ulterior regretă cele săvârșite. Pe timpul desfășurării manifestațiilor cu caracter de masă reprezentanții administrației publice și forțelor de OSP permanent trebuie la timp să stabilească, dacă manifestația se poate transforma într-o mulțime care în scurt timp poate ieși de sub control. O manifestație poate deveni periculoasă și tensionată din cauza fricii sau urii a unora din rândurile manifestaților, care pot provoca violență sau situații negative neprevăzute. Unele persoane sau grupări oponente cu viziuni contrare, diferite de cele înaintate de către masele principale ale manifestației, datorită acțiunilor

lor neadecvate pot provoca diverse stări tensionate [9], [128, p.368-375], [157].

Frica și ura, prin combinare cu exprimarea unor stări inconștiente de naivitate, pot influența o mare parte de manifestați cu trecerea lor într-o stare profundă de panică în grup, care se răspândește destul de rapid la majoritatea manifestațiilor [129, p.326-331], [152].

Frica, ura, stările de nemulțumire, dorința de a se răzbuna, acțiunile neadecvate ale manifestațiilor, săvârșirea de crime și infracțiuni, alte acțiuni ilegale, sunt produsul rezultatelor obținute prin instigări calificate de către persoanele interesate de a destabiliza și de a complica și mai mult situația [118], [129, p.326-331], [156].

De remarcat este și faptul că persoanele curioase, spectatorii în așteptare formează de obicei o mare parte din structura unei adunări dezorganizate, care la început sunt imparțiali, fără a prezenta pericol, devenind ulterior atașați la psihologia de acțiuni a mulțimii. Curajul și impertinența membrilor unei adunări spontane, ilegale, dezorganizate sau nu, crește concomitent cu numărul persoanelor care se atașează adunării. În aceste situații persoanele raționale, respectabile, timide sau chiar lașe, își pierd simțul responsabilității, motivației și fricii atunci când spiritul de revoltă, indignare, incitare cuprinde mulțimea [14], [93], [128, p.368-375].

O asemenea atmosferă tensionată poate să creeze stres emoțional care se transmite și forțelor de ordine [118], [128, p.368-375], [160].

O manifestație scăpată de sub control cu caracter evident de ură și răzbunare, care are intenția și scopul de a comite fapte antisociale prin acțiuni rapide și schimbări de situații trebuie stopată la timp, fără întârziere, prin intervenții hotărâte și prompte ale forțelor de OSP. În pofida faptului cât de gălăgioasă și periculoasă ar arăta o adunare, dacă ea este supusă unei supravegheri profesionale și ținută sub controlul forțelor de OSP, nu poate să prezinte o amenințare majoră, dată fiind starea colectivă de lașitate. Astfel, dintre categoriile de persoane care favorizează tulburarea ordinii publice fac parte: indivizi cu comportament deviant, cu afecțiuni neuropsihice, fanatici religioși de diferite confesiuni, recidiviști, rasiști, naționaliști, mesageri ai doctrinelor fasciste și neonaziste [30], [32], [128, p.368-375].

Din categoria indivizilor cu comportament deviant fac parte și acei care prin conduita și atitudinea pe care o manifestă se manifestă antisocial, prin ură împotriva autorității, tendință spre violență și cruzime, distrugere a bunurilor materiale, sociale și ale persoanelor. Indivizii cu afecțiuni neuropsihice percep evenimentele realității într-un mod diagnosticat anormal din punct de vedere clinic. Reacțiile neuropsihice sunt imprevizibile și oscilează într-un cadru larg de la o extremă la alta. Ei sunt cei mai periculoși, având în vedere absența (în anumite cazuri) echilibrului și instinctului de conservare. Acțiunile acestora sunt deseori scăpate de sub control și au, de regulă, un raport violent [9], [128, p.368-375].

Fanaticii religioși se manifestă atunci când acțiunea generală își găsește amploarea necesară în propriul lor sistem de valori. Când această condiție este realizată, acțiunile lor devin periculoase, cu un caracter pronunțat antisocial. Comportamentul recidiviștilor este marcat cel mai frecvent de consecințele din perioada ispășirii sancțiunilor penale și evident că înclinațiile spre faptele antisociale capătă un caracter preponderent. Rasiștii, naționaliștii, mesagerii doctrinelor fasciste și neonaziste pe fundalul propriilor doctrine acționează în comun cu celelalte categorii de indivizi, purtând simbolul și ideologia grupului din care face parte [2], [50], [128, p.368-375].

Elementul dezordinilor în masă îl reprezintă mulțimea care s-a adunat având un scop comun și bine determinat. Mulțimea formată spontan, neorganizată, trebuie luată doar ca un caz particular al unor astfel de grupuri. În fond, această adunare a persoanelor formează o slabă organizare și dezvoltă anumite stări psihologice proprii, și anume: absența sau nivelul redus de contacte sociale și de relații între indivizi. Există și un șir de excepții sociale, fenomenul psihologic care se naște în mulțime se manifestă prin încrederea în sine, conduita mulțimii acționând atât asupra unor grupuri ale acesteia, cât și asupra forțelor de ordine [54], [90], [128, p.368-375].

Mulțimea crede orice informații logice, aprecierea consecințelor și teama față de lege dispăre, comportarea cetățenilor constituind impulsul de a fi la fel ca toți. În mulțime indivizii își pierd individualitatea, nivelul intelectual scade. Mulțimea este asigurată de anonim, se creează impresia că nimeni nu-și asumă nicio responsabilitate. Se produce contagiunea foarte rapidă și generarea emoțiilor, a zvonurilor, agitației, dacă acestea au loc într-un anumit punct concret al mulțimii [14], [128, p.368-375].

Etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență

În rezultatul studierii cazurilor de implicare a forțelor de ordine și securitate publică pentru soluționarea situațiilor de conflict în timpul manifestațiilor cu caracter de masă au fost identificate și determinate mai multe etape de trecere din manifestații pașnice în cele de violență. Respectivetele etapele pot fi desfășurate atât spontan, cât și planificat în funcție de planurile, interesele și intențiile unor persoane sau grupări politice, fiind următoarele [118], [128, p.368-375]:

I. *Etapa organizatorică.* La etapa dată reprezentanții grupului organizatoric și persoanele responsabile de organizarea viitoarei manifestații se întrunesc într-o adunare comună și pun în discuție planul general al manifestației. La adunarea respectivă se mai discută și se aprobă unele aspecte importante pentru desfășurarea cu succes a manifestației, după cum urmează: planurile, intențiile, cerințele, revocările, acțiunile, asigurarea logistică, materială, financiară, demersul manifestației, vorbitorii, negociatorii, precum și autorizarea sau neautorizarea lui în instanțele legale. Se discută și se coordonează planurile acțiunilor organizatorilor, a manifestațiilor și

susținătorilor care se vor alătura, metodele, principiile și formele de protest, discursurile liderilor politici, care fac parte nemijlocit din grupul organizatoric de bază al viitoarei manifestații, se stabilesc traseele și căile de deplasare spre locul desfășurării manifestației și alte aspecte importante.

Reieșind din planurile, interesele și intențiile grupului organizatoric, se pot discuta și acțiunile unor grupări special instruite pentru destabilizarea situației la necesitate și crearea condițiilor cu măsuri întreprinse pe domeniul provocărilor acțiunilor de violență și devastărilor materiale pe parcursul desfășurării manifestației publice. La etapă dată, de regulă, reprezentanții forțelor de OSP nu dețin informații ample despre planurile concrete ale organizatorilor viitoarei manifestații. În cazul dat instituțiile specializate ale statului prin metode specifice infiltrează în rândul organizatorilor pentru viitorul eveniment public agenți de legătură, care prin acțiuni secrete și conspirative obțin date necesare pentru gestionarea evenimentului planificat [128, p.368-375].

II. Etapa inițială. Se caracterizează prin manifestarea și apariția diferitor factori specifici, care provoacă tensionări grave a situațiilor de conflict. Acestea pot fi diferite și exprimate prin diverse cerințe politice, sociale, economice și procedee de nemulțumire privind organizarea manifestațiilor și protestelor împotriva anumitor acțiuni ale autorităților. Manifestanții și organizatorii lor pot înainta diverse cerințe atât de ordin legal și întemeiat, cât și ilegal. Diferite situații de conflict pot apărea treptat într-o perioadă mai îndelungată de timp sau imediat, spontan, inclusiv din pricina unor acțiuni incorecte sau chiar neadecvate ale funcționarilor administrației publice sau ale reprezentanților forțelor de OSP [128, p.368-375].

Apariția imediată a forțelor de OSP la fața locului de desfășurare a manifestației publice cu transport special și echipamente sau mijloace speciale din dotare, de către organizatorii manifestației publice și susținătorii lor, precum și de reprezentanții societății civile este percepută și înțeleasă ca o limitare de drepturi și libertăți și cu greu cred în intențiile pașnice ale reprezentanților forțelor de OSP [128, p.368-375].

Manifestanții și organizatorii lor înaintând cerințele sale în mod ultimativ către reprezentanții administrației publice locale și centrale, precum și funcționarilor din cadrul forțelor de OSP, cer îndeplinirea lor imediată, lucru care, de obicei, este imposibil. La această etapă de regulă, manifestanții și organizatorii lor recurg la acțiuni antisociale și ilegale. Dacă la etapa dată nu se întreprind măsuri și acțiuni potrivite de intervenție, conflictul poate deveni necontrolat luând proporții de amploare prin încălcări de grup și se poate transforma în dezordini de masă [128, p.368-375].

III. Etapa activă. La etapa respectivă manifestanții și organizatorii lor nemulțumiți de revindicările și deciziile luate sau respinse de reprezentanții administrației publice locale și

centrale prin manifestări de comportament agresiv trec la acțiuni concrete de încălcări în grup. La această etapă de obicei acțiunile manifestațiilor sunt ilegale, iar urmările și consecințele pot fi extrem de grave. Manifestații pot întreprinde măsuri ilegale care se manifestă prin blocarea arterelor principale de circulație rutieră, destabilizarea ritmul normal al activității instituțiilor statului, sectorului privat și al cetățenilor din zona respectivă de conflict, pot răsturna și incendia automobile și edificii, vandaliza, profana, comite acte antisociale și de violență, etc. [128, p.368-375].

Obiectele de atac ale manifestațiilor devin clădirile organelor de stat și administrației locale, în conflict sunt atrași noi participanți, crește numărul victimelor din rândul populației ce nu participă activ la manifestare [128, p.368-375].

IV. Etapa finală. Se caracterizează prin intervenția forțelor de OSP, la solicitarea reprezentanților administrației publice locale, unde printr-un complex de măsuri și acțiuni întreprinse în cadrul unei operațiuni speciale se execută dispersarea manifestațiilor și restabilirea OSP în scopul stopării și anihilării acțiunilor ilegale ale manifestațiilor agresivi, combaterii și lichidării consecințelor dezordinilor de masă. Forțele de OSP mai întreprind măsuri de identificare și reținere a capilor instigatorii și a persoanelor agresive pentru a fi trași la răspundere în baza probelor acumulate [128, p.368-375].

Analiza arată, că începerea etapei a II-a este dificil de apreciat, se poate doar de presupus că s-au format părți contradictorii și cauze de dezordine în masă. Cele mai de lungă durată sunt etapele III și IV. Începutul celei de-a III-a etape se demonstrează prin creșterea activității și tensiunii mulțimii. A IV-a etapă se caracterizează prin începerea acțiunilor active de dezordine în masă și terminarea acestora prin lichidarea motivelor ce au condus la apariția a dezordinilor în masă [128, p.368-375].

2.3. Metode de ameliorare a situațiilor de criză

Criza este o situație, în care măsurile întreprinse de către autoritățile statului la toate nivelele nu fac față scopului de a susține o gestiune eficientă asupra situației, prezentând un pericol major pentru cetățeni și societate [89], [90], [127, p.368-375].

Anunțarea oricărei stări de criză reprezintă o decizie politică, o obligație și totodată o responsabilitate majoră a statului. Ignorarea situațiilor de criză de către autoritățile oficiale, mai cu seamă atunci când persistă riscuri și amenințări de ordin intern, pot contribui la urmări extrem de grave [89], [123], [128, p.368-375].

În orice domeniu pot apărea crize, care pot provoca stări de situații grave cu grad major,

mediu și minor, cu impact imediat sau ulterior. În domeniul OSP, la gestionarea eficientă și corectă a situațiilor de criză, evaluarea și monitorizarea lor, este necesar de depus efort major și cunoștințe profunde, forțe, mijloace și resurse. Prin intermediul autorităților publice locale și centrale, precum și prin alocarea resurselor necesare, în special umane și logistice, statul, în diferite situații de criză la gestionarea manifestațiilor publice depune eforturi esențiale și considerabile [55], [90], [95], [98].

În diferite situații de criză ce țin de domeniul OSP sunt implicate următoarele categorii de forțe din cadrul instituțiilor de stat, abilitate cu drepturi și atribuții de asigurare și restabilire a OSP [118], [129, p.326-331]:

1. *Forțe principale de ordine și securitate publică* – Poliția și Carabinierii precum și alte subdiviziuni și instituții din subordinea MAI, investite cu drepturi și atribuții de menținere, asigurare și restabilire a OSP;

2. *Forțe de sprijin* – subdiviziuni și instituții din subordinea MAI, care execută în mod special alte atribuții decât cele de OSP, dar la necesitate pot fi folosite pentru îndeplinirea misiunilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice;

3. *Forțe complementare* – structuri din cadrul instituțiilor administrative publice centrale și locale, precum și alte organizații, care pot acorda asistență forțelor de sprijin și forțelor de ordine și securitate publică.

În rezultatul celor descrise se poate concluziona că ordinea și securitatea publică se execută prin ansamblul măsurilor întreprinse de toate categoriile de forțele OSP abilitate cu atribuții și misiuni de menținere, asigurare și restabilire a OSP. În baza rezultatelor obținute pe timpul cercetării științifice, precum și în baza propriei experiențe de mai mulți ani în domeniul OSP, mi-am propus să analizez metodele de ameliorare a situațiilor de criză [129, p.326-331].

Din analiza efectuată pe parcursul cercetării științifice s-a constatat că manifestațiile publice a anilor precedenți au evidențiat diverse caracteristici din psihologia maselor. De aici rezultă, că în scopul evitării situațiilor de conflict, care pot provoca agravări potențiale de tulburări a ordinii și securității publice, pentru reprezentanții forțelor de ordine și securitate publică și anume pentru personalul de conducere, cunoașterea psihologică a maselor este obligatorie [129, p.326-331].

În rezultatul analizei efectuate pe parcursul cercetării au fost identificate următoarele caracteristici psihologice ale mulțimii [129, p.326-331]:

a) mulțimile deseori nu au păreri și opinii, decât cele impuse sau sugerate, ceea ce duce la o manipulare ușoară a lor;

b) persoanele dintr-o mulțime permanent se află sub o anumită influență, care le afectează personalitatea, voința proprie și demnitatea;

c) persoanele din mulțime devin cu spirit colectiv și se comportă haotic, violent, agresivi;
d) reacțiile unei mulțimi pot deveni în unele cazuri inadecvate, urmate de cruzime și lașitate, pot trece spontan de la acțiuni nonviolente la acțiuni violente;

e) mobilitatea caracteristică a unei mulțimi devine greu de controlat de către forțele de ordine și securitate publică;

f) mulțimea în general își susține liderii care fac afirmații politice exagerate, îndemnând astfel pe toți la acțiuni ilegale;

g) liderul unei mulțimi este un individ de acțiune, cu violență, fără multă rațiune, cu calități subtile de orator;

h) un lider se impune în fața unei mulțimi prin afirmații lipsite de argumente;

i) liderul mulțimii poate să se substituie în mod treptat puterii;

j) acțiunile unei mulțimi deseori devin mai violente în situațiile de criză instituțională, împotriva unei administrări slabe.

k) în mulțime individul este lipsit de capacitatea de a gândi de sine stătător.

În scopul eficientizării acțiunilor forțelor de ordine publică pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, se propune următoarele metode de ameliorare a situațiilor de criză [129, p.326-331]: *de convingere, constrângere și intervenție în forță*.

Metoda convingerii. În scopul evitării diferitor tensionări și neplăceri, care pot apărea pe timpul desfășurării manifestațiilor publice, componenta comunicațională a intervenției trebuie direcționată spre următoarele [129, p.326-331], [134, p. 48-53]:

- Negocierea problemelor controversate înaintea desfășurării manifestației publice;
- Stabilirea unor înțelegeri între administrația publică locală, forțele de OSP precum și participanții la manifestația publică;
- Cunoașterea scopurilor și obiectivelor unei manifestații și a responsabilităților forțelor de OSP.

Pentru reprezentanții organelor de forță, cunoașterea psihologică a unei mulțimi, este o cerință majoră în acțiunile de asigurare și restabilire a OSP. Forțele de OSP au obligația de a respecta strict dreptul persoanei de a se întruni. În momentul când participanții la manifestație nu sunt dispuși spre admiterea de încălcări ilegale, forțele de OSP prin acțiunile sale, nu trebuie să admită depășiri a atribuțiilor funcționale [129, p.326-331].

În acest context, putem menționa că este esențială o comunicare clară între forțele de securitate publică și participanți pentru a se evita escaladarea conflictelor. Acest lucru include folosirea megafonului, comunicarea verbală directă și, acolo unde este posibil, intermedierea de către liderii comunității sau ai protestatarilor [129, p.326-331], [134, p.48-53].

Manifestațiile publice bine organizate și conduse de un lider cu scopuri dubioase, sunt mai greu de a fi gestionat și întrunesc condițiile gradelor de risc mediu sau ridicat. În cadrul manifestațiilor publice ilegale, dispersarea mulțimii trebuie să se desfășoare în condiții corespunzătoare cadrului legal [134, p.326-331].

La asigurarea securității publice, precum și la intervenții în forță, trebuie să se respecte mai multe principii atât etice, cât și tactice, specifice activității forțelor de OSP. Reprezentanții forțelor de ordine nu vor face comentarii și vor fi neutri. În mod special din partea reprezentanților forțelor de OSP se execută acțiuni ce nu provoacă reacții negative la manifestații. În scopul dat se folosesc diferite forme de activități pașnice și se aplică metoda convingerii, care poate fi exprimată în diverse forme: dialog, adresări, explicații, negocieri, intermediari [24], [25], [129, p.326-331].

Reprezentanții forțelor de OSP, implicați în aceste activități, trebuie răbdători să soluționeze conflictul pe etape. Atunci, când dialogul eșuează, intervine personalul specializat în negocieri din rândurile societății civile. Sarcinile de bază a negociatorilor sunt de a găsi soluții în reglementarea conflictelor apărute în rândul protestatarilor. Alt scop principal este acel de a identifica liderii și persoanele agresive. Iar scopul final este împăcarea și refuzul la acțiuni violente [9], [129, p.326-331].

Metoda constrângerii. Atunci când conflictul devastează și se transformă în acțiuni violente din partea manifestațiilor, acțiunile forțelor de ordine și securitate publică urmează să fie altele. În astfel de cazuri condiția principală constă în faptul că forțele de OSP trebuie să fie la maximum active și să preia inițiativa. Acțiunile forțelor de OSP să aibă un caracter ofensiv doar în condițiile când daunele provocate integrității corporale, morale sau patrimoniale pot fi minime [129, p.326-331].

Metoda intervenției în forță. Intervenția pentru restabilirea ordinii și securității publice se realizează la nivel național de către structurile principale ale MAI, specializate în acțiuni de asigurare și restabilire a OSP. Restul structurilor MAI participă la executarea intervenției pentru restabilirea ordinii publice potrivit atribuțiilor legale. Răspunderea pentru executarea intervenției revine comandantului (șefului) structurii competente teritorial sau, după caz, persoanei investite în acest scop [88], [129, p.326-331].

Dispersarea forțată a întrunirii se efectuează în următoarele etape [129, p.326-331]:

- adresarea organizatorului manifestației cu solicitarea ca manifestații să părăsească locul întrunirii și somarea manifestațiilor despre dispersarea forțată cu aplicarea mijloacelor speciale, precum și despre durata de timp oferită pentru părăsirea locului desfășurării evenimentului;
- urmează somarea repetată, după ce a fost acordat manifestațiilor timp suficient de a părăsi locul desfășurării manifestației;

- dacă și în urma avertizării repetate participanții la manifestație nu părăsesc locul de proteste, la solicitarea administrației locale, forțele de ordine și securitate intervin cu toate mijloacele din dotare pentru dispersarea mulțimii și eliberarea locului de manifestații. La finalul acțiunilor reprezentanții MAI vor întocmi un proces verbal pe cazul dispersării forțate a mulțimii, unde va indica motivele și temeiurile intervenției.

Toți participanții la manifestație, care au comis abateri și încălcări grave de tulburare a ordinii și securității publice, vor răspunde după caz, contravențional, penal sau civil pentru acțiunile sale, în conformitate cu legislația în vigoare [129, p.326-331].

În toate cazurile de aplicare a forței fizice și a mijloacelor speciale este necesar de respectat prevederile cadrului legal privind conduita polițistului și personalului responsabil de gestionarea situației [37], [65], [129, p.326-331].

Metodele de ameliorare a situațiilor de criză descrisă, pot fi implementate în practica forțelor de OSP și utilizată în literatura de specialitate și regulamentele de serviciu ale organelor de drept privind menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice [129, p.326-331].

2.4. Concluzii la capitolul 2

1. Sunt prezentate rezultatele studiului privind organizarea manifestațiilor publice, clasificarea și caracteristica lor reieșind din nivelul de organizare, scopuri, pericol, posibilitatea provocărilor de violență etc. Rezultatele date vor oferi reprezentanților forțelor de ordine și securitate publică posibilitatea de a identifica din timp numărul aproximativ și categoriile manifestațiilor, modul de declanșare, natura revindicărilor, țelul și scopurile urmărite, asigurarea materială și financiară, tipul și numărul mijloacelor de transport, precum și de a aprecia gradul de risc a viitoarei manifestații de protest [118], [133, p.179-190].

2. Sunt descrise situațiile privind evoluția încălcărilor de grup a ordinii și securității publice și principiilor de implicare a forțelor de ordine publică, precum și direcțiilor principale de comunicare în scopul evitării tensiunilor și violențelor, care pot avea loc pe timpul manifestațiilor publice. Au fost elucidate condițiile în care manifestațiile pașnice se pot transforma în cele violente [128, p.368-375].

3. Sunt descrise etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență – organizatorică, inițială, activă și finală. Este subliniată necesitatea cunoașterii psihologiei mulțimii de către reprezentanții organelor de forță în acțiunile de asigurare și restabilire a ordinii publice [128, p.368-375].

4. Sunt propuse trei metode pentru ameliorarea situațiilor de criză [128, p.368-375]: metoda

convingerii; metoda constrângerii; metoda intervenției în forță. Este menționat, că cunoașterea psihologică a mulțimii pentru organele de forță este o cerință majoră în acțiunile de asigurare și restabilire a OSP [118], [128, p.368-375].

6. Este propus, ca restabilirea ordinii și securității publice să se realizeze la nivel național de către structurile MAI, specializate în acțiuni de asigurare și restabilire a OSP. Alte structuri ale MAI participă la executarea intervenției pentru restabilirea ordinii publice. Răspunderea pentru executarea intervenției revine comandantului (șefului) structurii competente teritorial sau, după caz, persoanei investite în acest scop [88], [128, p.368-375], [129, p.326-331].

7. Pentru a echilibra proporționalitatea acțiunilor, în Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 privind întrunirile [79] se recomandă de a stabili limitele concrete de acțiuni a organizatorilor manifestațiilor și a participanților la ele, precum și de a stabili concret circumstanțele și reperatele din ce moment anume forțele de ordine intervin în forță atunci când situația operativă iese de sub controlul reprezentanților administrației publice și forțelor de OSP, urmată de grave încălcări a legislației și pagube materiale, dar decizia instanței de judecată încă nu este formulată și reprezentanții administrației publice nu solicită intervenția în forță [133, p.179-190].

9. Se propune, ca decizia de a sista sau a interzice manifestațiile în care se încălcă grav cerințele legale de către manifestații și organizatorii lor, precum și aplicarea forței de dispersare a manifestațiilor să aparțină administrațiilor publice locale și centrale fără a se adresa în instanța de judecată [133, p.179-190].

10. Rezultatele analizei manifestațiilor publice, etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență precum și metoda de ameliorare a situațiilor de criză identificate se recomandă de a fi implementate în practica acțiunilor de serviciu a forțelor de ordine și securitate publică [129, p.326-331], [133, p.179-190].

3. CONCEPTUL ȘI ARHITECTURA SISTEMULUI DE SECURITATE PUBLICĂ

În capitolul dat sunt descrise rezultatele cercetării privind aspectele de dezvoltare și modernizare a sistemului de asigurare și restabilire a OSP din Republica Moldova. Este elaborat Conceptul sistemului de securitate publică. Sunt formulate principalele probleme privind cadrul organizatoric al Direcțiilor Regionale de Carabinieri. Este propusă locația noilor companii de intervenție. Sunt propuse arhitectura sistemului național de ordine și securitate publică, structurile sistemului de securitate publică al MAI, Direcției de Poliție. Sunt formulate misiunile și obligațiile principalelor forțe de securitate publică, misiunile de bază a IGC la menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Este propus sistemul integrat operațional de asigurare și restabilire a securității publice. Sunt determinate activitățile managementului forțelor comune participante la acțiunile de ordine și securitate publică în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. În contextul rezultatelor obținute au fost formulate propuneri și recomandări, care vor contribui la modernizarea și dezvoltarea sistemului existent de OSP din Republica Moldova.

Pe parcursul cercetării efectuate au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda teoretică, metoda empirică, metoda sistemică, metoda observării, metoda de analiză, fiind utilizate principiile obiectivității, punctualității și calității.

3.1. Conceptul sistemului de securitate publică

Un sistem modern de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă ar trebui să prevadă existența structurilor de forțe capabile să mențină, asigure și restabilească ordinea publică, care ar constitui o structură de bază a securității interne, precum și alte instituții ale statului, abilitate cu drepturi și obligații în domeniul respectiv. Necesitatea perfecționării și armonizării sistemului național de securitate publică cu cel al statelor europene generează căutări permanente pentru realizarea unui sistem mai perfect și modern [64], [118], [122].

Un sistem național de ordine publică ar trebui să cuprindă: legislația, forțe de OSP și un program bine determinat de pregătire a forțelor [73], [118], [126, p.308-316].

Legislația va cuprinde legile organice, actele normative, regulamentele și instrucțiunile interne, care prevăd activitatea instituțiilor de ordine publică, precum și cele referitoare la funcționarea autorităților cu atribuții în direcția dată [118], [126, p.308-316].

Forțele de OSP vor face parte din sistemul instituțiilor și autorităților publice cu competente, atribuții și obligații de a exercita funcții polițienești în scopul menținerii, asigurării și restabilirii OP [118], [126, p.308-316].

Sistemul de pregătire a forțelor se va realiza la nivelul organelor administrației publice centrale de specialitate [118], [126, p.308-316].

Reglementările de conducere cu forțele de ordine, se vor regăsi în legi și acte normative specifice domeniului, precum și în regulamentele, ordinile, dispozițiile de ordin intern ale instituțiilor de forță cu drept și sarcini de asigurare, menținere și restabilire a ordinii publice.

Strategia Națională de ordine și securitate publică a Republicii Moldova [118] nu corespunde deplin problemelor existente. Strategia prevede, că asigurarea securității interne se va realiza printr-o arhitectură complexă, cu o mulțime de structuri și acțiuni variabile. În procesul de implementare practică s-a constatat, că Strategia în condițiile actuale nu permite soluționarea eficientă a problemelor ce țin de asigurarea, menținerea și restabilirea ordinii publice [118], [126, p.308-316].

Strategia asigură doar domeniul limitat de siguranță publică cu implicarea numai a inspectoratelor, subdiviziunilor, departamentelor, direcțiilor și serviciilor Ministerului Afacerilor Interne, și nu prevede implicarea altor instituții din stat, care ar complementa arhitectura conceptuală a sistemului de asigurare a ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă și alte situații de criză [118].

Reieșind din cele expuse, se propune de a revizui legislația în domeniul securității publice, de a elabora o nouă Strategie Națională de Ordine și Securitate Publică, noi regulamente interne, unde să se prevadă îmbunătățirea procesului de instruire, perfecționarea deprinderilor practice, implementarea noilor tactici și practici, forme, metode la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă, desfășurarea antrenamentelor și aplicațiilor în comun cu implicarea reprezentanților tuturor subdiviziunilor competente și responsabile atât la nivel național, cât și la cel regional [126, p.308-316].

De asemenea, ar fi rezonabilă reevaluarea atribuțiilor și competențelor structurilor MAI ale Republicii Moldova, în ceea ce privește raporturile și relațiile cu societatea civilă [126, p.308-316].

Este nevoie de unele modificări pentru reformarea sistemului național de OSP în ceea ce privește gestionarea situațiilor de criză. În condițiile actuale, pline de provocări și amenințări, ar fi necesar de reorganizat arhitectura actuală de OSP, într-un sistem modern, care ar oferi servicii de calitate conducându-se de principii conceptuale de acțiuni comune [126, p.308-316].

Reieșind din cele expuse se propun noi principii conceptuale de acțiuni comune ale forțelor de ordine la asigurarea și restabilirea OSP după cum urmează [118], [126, p.308-316]:

1. *Principiul prevederii și prevenirii acțiunilor de tulburare a OSP*, care prevede luarea din timp a măsurilor necesare în scopul excluderii cazurilor de violență și escaladare în tulburări de OSP în masă;

2. *Principiul non surprinderii* care prevede avertizarea și somarea participanților la manifestații despre folosirea forței și mijloacelor speciale din dotare și acordarea timpului necesar pentru părăsirea zonei de către protestatari;

3. *Principiul de obligație* permite de a lăsa tot timpul manifestațiilor posibilitatea pentru a părăsi locul pe care îl ocupă, de a nu-i provoca la gesturi disperate;

4. *Principiul de demonstrare a forțelor* este necesar pentru a nu le utiliza;

5. *Principiul legalității* presupune acțiunea se desfășoară cu respectarea actelor normative în vigoare;

6. *Principiul umanismului și echității sociale* presupune atitudinea umană față de cei asupra cărora intervine acțiunile care restrâng drepturile și interesele altor cetățeni, modul și condițiile de aplicare a lor sunt strict determinate de lege. Echitatea socială se manifestă prin faptul că în fata forțelor polițienești toți cetățeni sunt egali, indiferent de sex, rasă, apartenență socială, religie, vârstă etc.;

7. *Principiul nediscriminării* prevede un comportament demn din partea reprezentanților forțelor față de toți participanții la eveniment;

8. *Principiul respectării drepturilor omului* prevede că orice intervenție a forțelor de OP să fie guvernată de promovarea, protejarea și asigurarea drepturilor persoanei în limitele și condițiile prevăzute de lege;

9. *Principiul proporționalității* prevede proporționalitatea numărului de forțe, tehnică, mijloace speciale corespunzător nivelului de încălcare a OP și numărul manifestațiilor;

10. *Principiul inviolabilității persoanei* prevede respectarea drepturilor tuturor participanților la manifestații și acordarea primului ajutor în cazuri deosebite pe timpul operațiunilor speciale;

11. *Principiul colaborării* prevede o colaborare strânsă și permanentă a reprezentanților forțelor de OP cu autoritățile publice și cetățenii;

12. *Principiul autoprotecției* presupune că acțiunea trebuie realizată cu luarea tuturor măsurilor de siguranță și protecție a personalului propriu;

13. *Principiul intervenției* prevede implicarea instituțiilor abilitate și forțelor cu drept de intervenție, precum și tehnică, mijloace speciale și alte echipamente din dotarea lor;

14. *Principiul conducerii unitare* presupune conducerea unitară cu toate forțele implicate în procesul menținerii, asigurării și restabilirii OSP pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă,

precum și armonizarea, sincronizarea, consolidarea și coordonarea acțiunilor în scopul obținerii obiectivelor propuse, cu eforturi minime, dar cu rezultate înalte;

15. *Principiul ordinii executării misiunilor de OSP* prevede ordinea executării misiunilor de la menținere la asigurare și mai apoi la restabilire a OSP, și invers, de la restabilire la asigurare, apoi la menținere.

Din punct de vedere teoretic, principiile de acțiune stabilesc trăsăturile caracteristice ale întregului sistem de instituții ce desfășoară activități de asigurare a ordinii publice. Executarea misiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice se va desfășura în baza planurilor situaționale, operaționale elaborate în prealabil de către subdiviziunile competente (managementul operațional). Forțele din sistemul de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă [126, p.308-316].

Principiile date formează fundamentul asigurării ordinii și siguranței publice, din care reiese conținutul și totalitatea absolută a celorlalte atribute, caracteristici și relații tipice acestei activități. În acest sens, eficacitatea menținerii ordinii publice și asigurării securității publice se atinge prin aplicarea consecutivă a întregului sistem de principii și a fiecărui în parte. Aceste principii definesc activitatea organelor de drept, iar cunoașterea lor prezintă o importanță teoretică și practică [126, p.308-316].

Dacă să ne referim la competențele și activitățile forțelor de ordine și securitate publică reieșind din importanța de executare a lor, precum și din consecințele care pot parveni în rezultatul nerespectării ordinii de executare, atunci observăm, că este necesar de divizat atribuțiile și competențele forțelor principale astfel încât prin formele lor de activitate, misiunile executate de ordine publică să se difere conceptual de misiunile executate de securitate publică, după cum se propune [126, p.308-316] (Figura 3.1).

Reieșind din cele expuse se propune următoarea divizare a competențelor și atribuțiilor forțelor de ordine și securitate publică:

- *La menținere*: misiunile de ordine publică să prevadă acțiuni de prevenire a încălcărilor OP, iar misiunile de securitate publică – acțiuni de apărare și protecție a cetățeanului.

- *La asigurare*: misiunile de ordine publică să prevadă acțiuni de asigurare a OP, iar misiunile de securitate publică – acțiuni de asigurare a securității publice.

- *La restabilire*: misiunile de ordine publică să prevadă acțiuni de gestionare a mulțimii, iar misiunile de securitate publică – acțiuni de dispersare și restabilire a securității publice.

Se propune următoarea ordine de gestionare a evenimentelor publice:

- Manifestațiile publice fără grad de risc și cele cu grad de risc scăzut – la nivel teritorial (sate, comune, orașe) gestionarea lor să aparțină Inspectoratelor de Poliție.

- Manifestațiile publice cu grad de risc mediu și cele cu grad de risc sporit – la nivel teritorial (sate, comune, orașe) gestionarea să aparțină Direcțiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri.

- Manifestațiile publice fără grad de risc și cele cu grad de risc scăzut – la nivel municipal gestionarea lor să aparțină Inspectoratelor de Poliție sau Direcțiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, iar decizia respectivă să fie luată în cadrul Grupului Interdepartamental de Coordonare.

- Manifestațiile publice cu grad de risc mediu și cele cu grad de risc sporit – la nivel municipal gestionarea lor să aparțină Direcțiilor Regionale ale Inspectoratului General de Carabinieri, conform procedurilor stabilite.

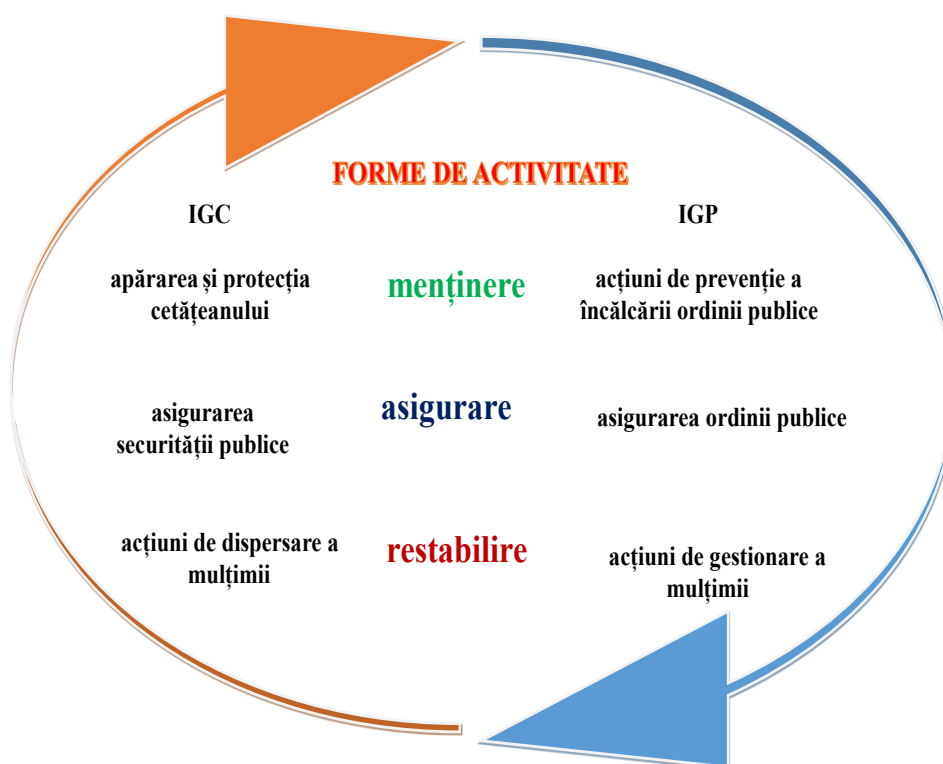

Figura 3.1 Activitățile forțelor de securitate publică
(elaborată de autor prin colaborare cu IGC)

Dublarea de competențe poate fi rezolvată prin delimitarea clară a formelor de activitate „menținere” „asigurare” și „restabilire” a ordinii și a securității publice, datorită dezvoltării structurii Inspectoratului General de Carabinieri la necesitățile actuale îndreptate spre realizarea obiectivelor Strategiei Naționale de Securitate. „Securitatea publică” și „Ordinea publică” au semnificații distincte în ceea ce privește gestionarea și menținerea stabilității într-o comunitate sau

societate, dar totuși sunt două concepte strâns legate între ele. Aceste concepte pot fi diferențiate astfel [126, p.308-316]:

- „Ordinea publică” implică respectarea regulilor și legilor într-o comunitate sau în spațiul public, unde oamenii pot interacționa într-un mod pașnic, fără a tulbura OSP și siguranța celor din jur. Forțele de OSP au obligația de a menține OP prin prevenirea și gestionarea dezordinilor în masă, care ar putea să afecteze puternic liniștea în societate.

- „Securitatea publică” impune protejarea cetățenilor și a proprietăților lor de diferite amenințări și pericole, care pot include infracțiuni, dezastre naturale, acte teroriste grave și alte situații care pun în pericol viețile și bunurile cetățenilor. Securitatea publică impune și luarea măsurilor necesare pentru prevenirea acestor amenințări și pericole sau pentru gestionarea lor eficientă în situații de urgență sau în cazuri de criză.

Reieșind din cele expuse putem concluziona că Poliția ar trebui să dețină competența exclusivă *pentru menținerea ordinii publice*, iar IGC va avea competență exclusivă, la nivel național, *privind asigurarea și restabilirea OSP* [126, p.308-316], [127 p.265-271].

Repere conceptuale privind dezvoltarea IGC

Având în vedere că Republica Moldova a optat pentru sistemul dual, este necesară dezvoltarea acestuia prin asimilarea cât mai rapidă de către IGC a modului polițienesc de acțiune și profesionalizarea personalului. Este utilă, de asemenea, dezvoltarea relațiilor de cooperare cu structuri similare din țările europene ce dețin experiență relevantă în domeniu [126, p.308-316].

Odată ce principiile sistemului dual prevăd că Poliția și Carabinierii pot acționa separat, practica arată că aceste structuri trebuie să lucreze frecvent în strânsă colaborare. Poliția și Carabinierii dispun de sisteme proprii de conducere ierarhică, structuri de suport logistic, resurse financiare distincte, structuri de analiză a riscurilor și specializate pe genuri de acțiune, conform atribuțiilor legale. Elementele menționate asigură autonomia și posibilitatea de a acționa independent, în majoritatea cazurilor. Relațiile dintre cele două structuri sunt realizate pe orizontală prin coordonare formală și informală [105], [106], [126, p.308-316].

Întrebarea care rezultă din reperele menționate este următoarea: dacă structurile sunt autonome și separabile, de ce este benefic să acționeze împreună?

Un prim argument este că Poliția și Carabinierii au competențe în același spațiu de responsabilitate operațională – menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice. Pe acest segment, instituțiile trebuie să acționeze împreună din mai multe motive:

a) continuitatea realizării misiunilor de ordine și securitate publică împreună;

b) nu este posibilă separarea rigidă între menținerea și asigurarea ordinii publice, deoarece sunt influențe reciproce;

c) în cazul restabilirii OSP, este dificilă distincția între cazul simplelor tulburări și al celor de nivel mediu (cine trebuie să intervină);

d) specializarea forțelor pe tipuri de acțiune asigură o eficacitate mai mare;

e) existența planurilor unice de cooperare, care stabilesc acțiunile și cooperarea la nivel central și teritorial.

Al doilea argument este al eficacității – acțiunea Carabinierilor asigură libertatea de acțiune, concentrarea efortului, economia de forțe și mijloace pentru Poliție și invers. Specializarea este benefică deoarece crește calitatea activității și permite economii de resurse [105], [106], [126, p.308-316].

Al treilea argument îl reprezintă complementaritatea, compatibilitatea și cooperarea loială.

Inspectoratul General de Carabinieri cu statut militar organizează specific acțiunile – pe misiuni, în spațiu și timp, pentru claritate privind ce este de făcut, stabilirea responsabilităților și alocarea resurselor. Abordarea are la bază structura organizatorică adaptată atribuțiilor și necesităților operaționale, care permite, concomitent, demersul activ și reactiv de prevenire și combatere a criminalității și insecurității, precum și capacitatea de intervenție rapidă în situații de criză [105], [106], [126, p.308-316].

Inspectoratul General de Carabinieri desfășoară misiuni și angajează forțe pe niveluri de complexitate, necesitate și posibilitate operațională, în funcție de natura situațiilor și capacități, respectând principiile oportunității, proporționalității, economiei forțelor și mijloacelor, proximității față de locul evenimentului. Doctrina de folosire a forțelor este reflectată în tacticile, tehnicile și procedeele de acțiune folosite pentru îndeplinirea misiunilor [105], [106], [126, p.308-316].

Inspectoratul General de Carabinieri trebuie să realizeze cadrul conceptual și acționar bazat pe stabilirea responsabilităților subdiviziunilor pe misiuni, în spațiu și timp, în raport cu necesitățile operaționale și capacitățile existente. Carabinierii, prin concepția de constituire a structurilor organizatorice și cea operațională, trebuie să dezvolte componente mobile, capabile să intervină prompt pe teritoriul național și, în funcție de situație, să realizeze manevre rapide, concentrări de efective și mijloace pentru îndeplinirea de misiuni simultane în locuri diferite, ceea ce Poliția nu poate realiza. De asemenea, Carabinierii trebuie să fie apti să sprijine Poliția, când este necesar [105], [106], [126, p.308-316].

Pentru dezvoltarea IGC se propun următoarele activități: în scopul lichidării problemelor privind cadrul organizatoric al Direcțiilor Regionale de Carabinieri (DRC) se vor constitui 5

companii mobile de intervenție pe o rază cel puțin de 50 km de la punctul de dislocare: 1.Compania de intervenție Edineț a DR Nord; 2.Compania de intervenție Ungheni a DR Centru; 3.Compania de intervenție Orhei a DR Centru; 4.Compania de intervenție Căușeni a DR Centru; 5.Compania de intervenție Cahul a DR Sud [102], [132, 183-196] (Figura 3.2).

Figura 3.2 Constituirea companiilor mobile de intervenție (elaborată în colaborare cu IGC)

Principalele probleme privind cadrul organizatoric al Direcțiilor Regionale de Carabinieri (DRC) sunt următoarele [105], [106], [102]:

1. Conceptul de regionalizare a Carabinierilor a fost implementat doar parțial, pe modelul altor structuri ale MAI, care a vizat: utilizarea eficace a resurselor, stabilirea zonelor de competență teritorială, descentralizarea de competențe, degrevarea comandanților unităților operative de sarcini administrative. Acesta necesită așadar trecerea la o altă fază de regionalizare.

2. Direcțiile Regionale de Carabinieri sunt structurile teritoriale de bază ale IGC cu misiuni nemijlocit operative. Din punct de vedere organizatoric, între DRC sunt deosebiri privind misiunile, numărul de unități, compunerea și efectivele.

3. La moment Direcțiile Regionale de Carabinieri nu dețin structuri mobile proprii, încât capacitatea de acoperire a zonelor de competență (îndeosebi mediul rural) este insuficientă, soluția optimă fiind instituirea unităților mobile de intervenție.

4. Direcțiile Regionale de Carabinieri sunt dezechilibrate sub aspectul numărului de unități în subordine, al competențelor și situației operative. DRC „Nord”, respectiv „Sud”, au în subordine câte o singură unitate, fără batalioane, spre deosebire de DRC „Centru”, cu structuri și efective numeroase.

5. Poliția este organizată pe principiul teritorial, competențele subdiviziunilor corespunzând, de regulă, autorităților administrației publice locale. Poliția are în componență structuri fixe, legate de localitățile de dislocare. Mobilitatea și capacitatea de intervenție la evenimente în afara localităților este relativ redusă, îndeosebi în mediul rural, care este mai puțin acoperit din punct de vedere polițienesc.

Reieșind din cele expuse s-a constatat necesitatea regionalizării organizatorice, profesionalizării efectivelor, dezvoltării și modernizării instituției în scopul transformării în structură profesionistă și eficientă cu statut militar, în serviciul public pentru asigurarea și restabilirea OSP.

3.2. Arhitectura sistemului de securitate publică

Arhitectura sistemului de securitate publică reprezintă ansamblul constituit din autoritățile și structurile administrației publice locale și centrale, instituțiile și structurile forțelor și resurselor create și pregătite special, care acționează în scopul garantării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, paza și protecția proprietății publice și private, funcționarea instituțiilor statului de drept și principiilor democratice [30], [118].

Arhitectura sistemului de asigurare a securității publice va reglementa structura, atribuțiile și competențele instituțiilor abilitate, care contribuie la gestionarea situațiilor de criză și soluționarea problemelor ce țin de ordinea și securitatea publică în societate [118], [126, p. 308-316], [132, p.211-224].

Conform prevederilor actelor legislative [68], [70], [118], sistemul de ordine publică ar fi trebuit să devină un domeniu al transformărilor, care să se impună acțiunii rapide și complexe la nivelul pregătirii resurselor umane și structurilor implicate în asigurarea, menținerea și restabilirea ordinii publice.

Analiza sistemului existent de ordine publică a arătat următoarele [126, p.308-316], [132, p.211-224]:

1. Ministerul Afacerilor Interne este și va rămâne unul dintre pilonii de bază la asigurarea siguranței și liniștii în societatea moldovenească [118].

2. În anumite condiții apare necesitatea de implicare în procesul asigurării OSP și a altor instituții ale statului [126, p.308-316], [132, p.211-224].

3. Perfecționarea și restructurarea forțelor, implementarea noilor tactici și tehnici de acțiune, asigurarea materială adecvată conform cerințelor actuale sunt acțiunile și sarcinile de bază pe care autoritățile publice de nivel central și local trebuie să le soluționeze în mod de urgență [126, p.308-316], [132, p.211-224].

Analiza a mai demonstrat, că forțele principale (Poliția și Carabinierii) nu asigură totalitatea necesităților de restabilire a OSP din mai multe considerente, unul de bază fiind lipsa conducerii unice.

Deci actualul model al arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică din Republica Moldova nu este perfect, nu funcționează ca un sistem integrat, nu are și nici nu prevede o conducere unică, corespunzătoare și amplă cu totalitatea instituțiilor de stat implicate în gestionarea situațiilor de criză.

Din motivul dat se propune arhitectura modernizată a sistemului național de securitate publică [118], [126, p. 308-316], [132, p.211-224] (Figura 3.3).

Arhitectura nouă va elimina divergențele în subordonare în situații de criză și va asigura sporirea nivelului de eficientizare și operativitate a forțelor principale prin consolidarea lor, care vor contribui la: asigurarea principiului coordonării unice a forțelor de ordine și securitate publică; repartizarea eficientă și rațională a resurselor umane; implementarea principiului de complinire și interoperabilitate; asigurarea principiului poliției locale prin prezență, prevenire, reacție rapidă; operaționalizarea principiului cu cel mai apropiat echipaj al Poliției și Carabinierilor [126, p. 308-316], [132, p.211-224].

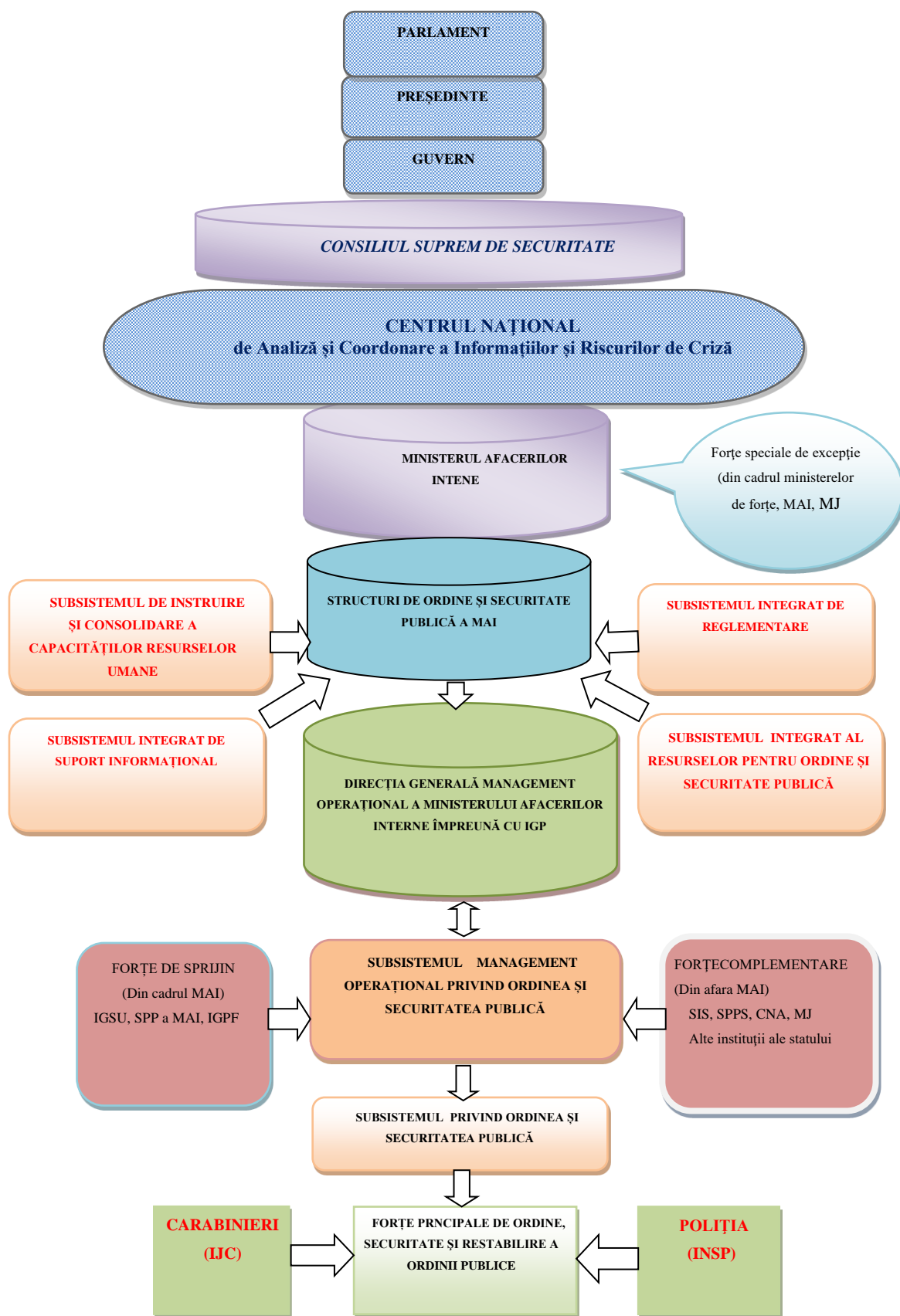

Figura 3.3 Arhitectura sistemului național de ordine și securitate publică (elaborată de autor)

Conform arhitecturii propuse, conducerea domeniului de securitate publică la nivel strategic se va realiza de către Parlament și Președintele Republicii Moldova prin Consiliul Suprem de Securitate, pentru problemele cu factori majori de risc prin Serviciul de Informații și Securitate, precum și Guvern, prin Ministerul Afacerilor Interne și alte instituții care au în subordine categorii de forțe de OSP [126, p. 308-316], [132, p.211-224].

Pe lângă Consiliul Suprem de Securitate va fi creat Centrul National de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză (CNACIRC), care va interveni pe timpul încălcărilor grave legate de securitatea și apărarea statului, securitatea ordinii publice, calamităților naturale, incendiilor, catastrofelor, exploziilor, epidemiilor etc. Centrul este inclus în arhitectura sistemului național de OSP, precum și în sistemul integrat operațional de asigurare a securității publice cu preluarea funcțiilor de coordonare și conducere la nivel național de la actualul Centru Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică din cadrul MAI, care ulterior va fi denumit ca Centrul MAI de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică. Arhitectura nouă a sistemului de OSP pe lângă forțele de ordine publică a MAI include și alte ministere de forțe și instituții din stat, care conform cadrului legal au obligații de a contribui la menținerea și asigurarea OSP. Centrul CNACIRC va fi responsabil de coordonarea acțiunilor integrate a întregului sistem de ordine și securitate publică pe timp de criză [118], [132, p.211-224].

Arhitectura nouă a sistemului național de ordine și securitate publică pe lângă forțele principale, de sprijin și complementare, va fi completată cu forțe de excepție, care până în prezent nu au fost prevăzute. Pe timp de criză, forțele de excepție vor fi constituite din structuri cu destinație specială, după cum urmează: „Fulger” al Ministerului Afacerilor Interne; „Scorpion” al Inspectoratului de Carabinieri; „Pantera” al Ministerului Justiției și alte forțe speciale, prevăzute de lege [132, p.211-224].

Forțele complementare se vor completa cu efectiv din alte instituții ale statului, care au obligații legale să contribuie la întărirea ordinii publice [132, p.211-224].

Forțele principale ale MAI vor fi împuternicite să execute atribuții de menținere, asigurare și restabilire a OSP, fiind în componenta principală a forțelor, destinate domeniului OSP pe timp de pace sau pe timpul stării de urgență, având la bază structuri de poliție și carabinieri [118], [132, p.211-224].

Forțele de sprijin vor fi constituite din structuri specializate, care vor acorda sprijin și protecție forțelor principale după cum ar fi: Poliția de Frontieră [81], Serviciul de pază și protecție al MAI, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență [82] și alte forțe, care ar putea contribui la îndeplinirea misiunilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice [70], [73], [118].

Forțele complementare vor fi constituite din structuri ale Serviciului de Informații și Securitate [65], [76], Serviciului Protecție și Pază de Stat [71], Serviciului vamal, Centrului National Anticorupție [83], Ministerului Justiției, Administrației Naționale a Penitenciarelor, serviciilor de urgență ale Ministerului Sănătății și Protecției Sociale, Serviciului Fiscal de Stat, serviciilor de pompieri civili, formațiunilor de protecție civilă [80] de la autoritățile administrației publice, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Serviciului Sanitar Veterinar, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Serviciului de Telecomunicații Speciale, agențiilor de protecție și pază, instituțiilor și agenților economici și din alte categorii de forțe, care vor asigura combaterea evaziunilor fiscale, respectarea normelor igienico-sanitare pe timp de epidemii și pandemii, disciplina și ordinea internă în instituții, paza, escortarea și supravegherea inculpaților și deținuților, paza și protecția obiectelor de importantă deosebită, alte atribuții importante pentru stat și întreaga societate [118], [132, p.211-224].

Forțele speciale de excepție vor fi pregătite pentru cazuri excepționale și extrem de necesare atunci, când situația este ieșită sau e scăpată de sub controlul forțelor de ordine sau când forțele revoltate nu se mai supun cerințelor organelor de securitate publică, provoacă și admit încălcări grave de ordine publică, care duc la devastări materiale și pierderi de vieți omenești, să se recurgă la implicarea forțelor cu destinație specială ale ministerelor de specialitate [132, p.211-224].

Noua arhitectură a sistemului național de ordine și securitate publică va include mai multe subsisteme [43], [118], [132, p.211-224] (Figura 3.3):

Subsistemul integrat de suport informațional va prevedea dezvoltarea și consolidarea capacităților analitice de integrare.

Subsistemul integrat al resurselor umane pentru ordine și securitate publică va contribui la dezvoltarea infrastructurii, astfel încât să corespundă necesităților de menținere, asigurare și restabilire a OSP.

Subsistemul de instruire va prevedea dezvoltarea sistemului de instruire și pregătire profesională în domeniul ordinii și securității publice, a efectivului instituțiilor de forțe.

Subsistemul integrat de reglementare va contribui la gestionarea situațiilor de criză conform reglementărilor legislative și actelor normative.

Subsistemul management operațional va contribui la asigurarea gestionării corespunzătoare la nivel național a tuturor manifestațiilor în spațiul public.

În scopul obținerii nivelului înalt de cooperare interinstituțională, necesar menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate cu gestionarea crizelor, precum și eficientizarea activității personalului operativ, îmbunătățirii capacității de prevenție și de intervenție imediată se propune un sistem modernizat de OSP al MAI, care va include totalitatea

componentelor de forțe cu misiuni de asigurare și restabilire a OSP [118], [126, p. 308-316], [132, p.211-224] (Figura 3.4).

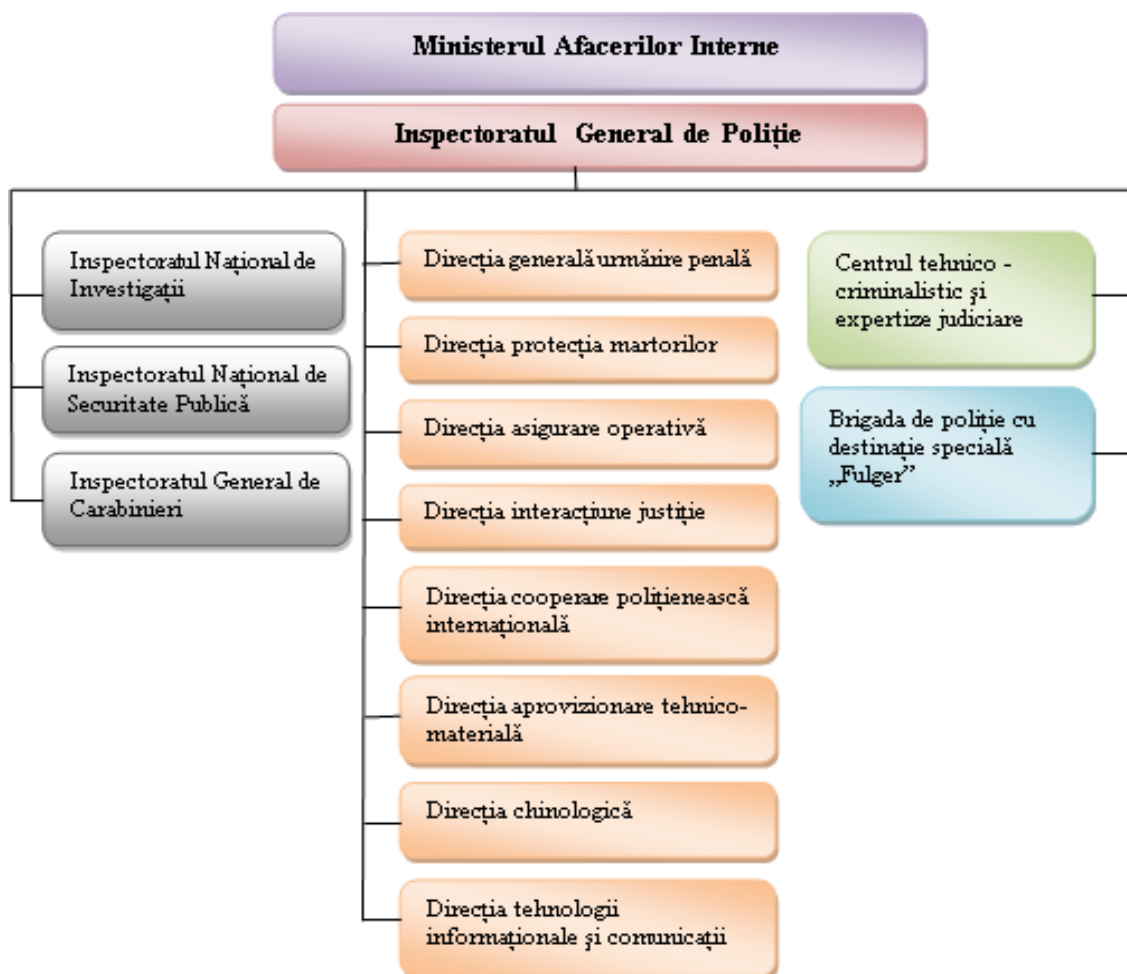

Figura 3.4 Structura sistemului de securitate publică al MAI
(elaborată de autor)

Sistemului propus de securitate publică al MAI include Inspectoratul Național de Investigații (INI), Inspectoratul Național de Securitate Publică (INSP), Inspectoratul General de Carabinieri (IGC), Direcția generală urmărire penală, Direcția protecția martorilor, Direcția asigurare operativă, Direcția interacțiune justiție, Direcția cooperare polițienească internațională, Direcția aprovizionare tehnico-materială, Direcția chinologică, Direcția tehnologii informaționale și comunicații, Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare, Brigada de poliție cu destinație specială „Fulger” [132, p.211-224].

Se propune ca Inspectoratul General de Carabinieri, la nivel național, să fie integrat în sistemul de securitate publică comun al forțelor de ordine publică al MAI sub o conducere unică

doar la capitolul restabilirii OSP, cu păstrarea statutului juridic de militari ai FARM, ca să fie o implicare a acestor forțe la un nivel mai eficient și operațional în situații de criză, însă să rămână ca forță principală responsabilă de gestionarea misiunilor de restabilire a OSP [126, p. 308-316], [132, p.211-224].

În celelalte situații și activități, IGC rămâne a fi gestionarul lor conform legislației în vigoare, cu menținerea statutului juridic actual și păstrarea tuturor obligațiilor și drepturilor [56], [68], [83].

Se propune de a reorganiza structura sistemului de ordine publică prin crearea Direcțiilor Regionale de Poliție, după cum urmează [132, p.211-224] (Figura 3.5):

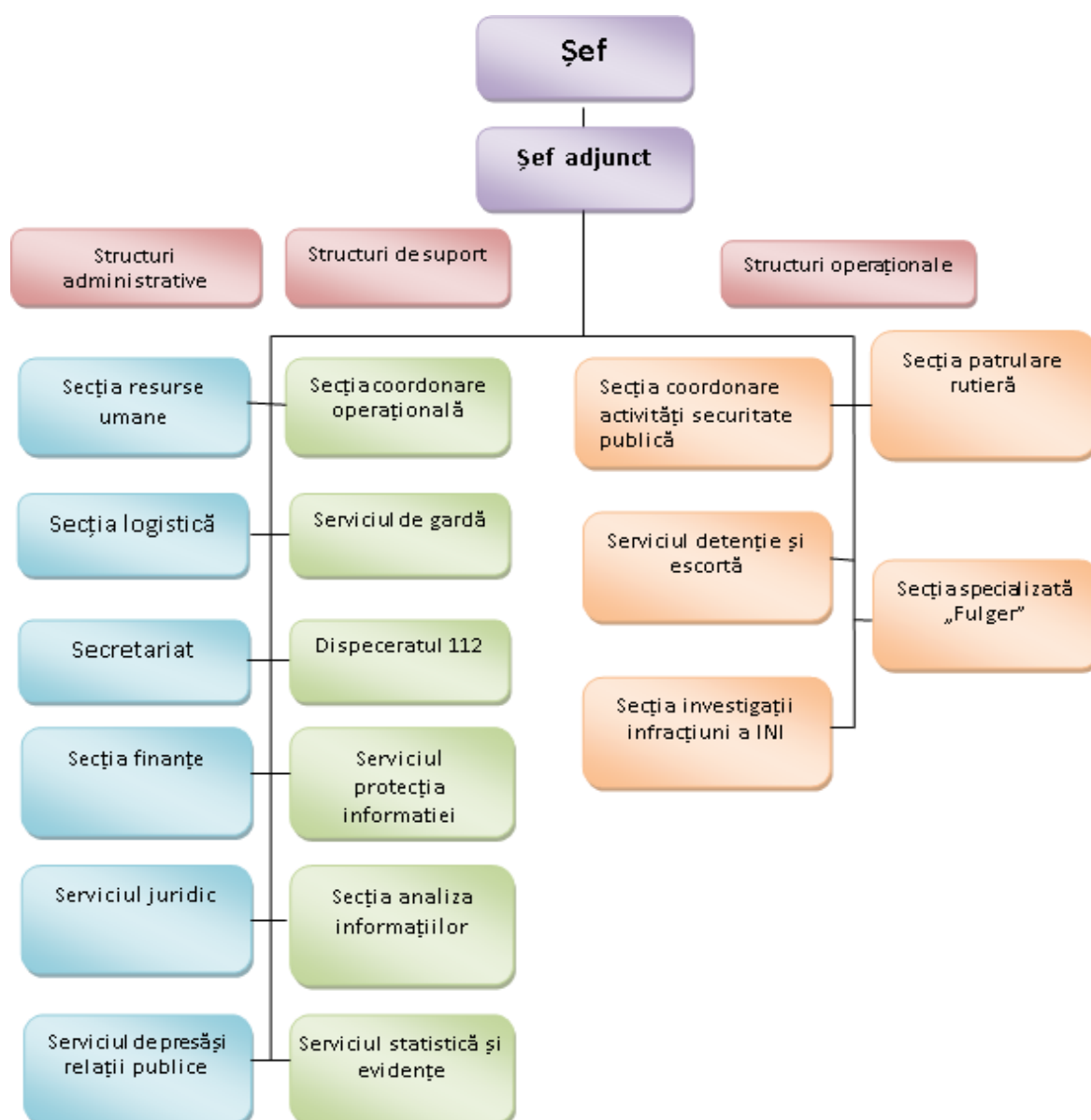

Figura 3.5 Structura Direcției de Poliție
(elaborată de autor)

DRP Centru (Chișinău), DRP Nord (Bălți), DRP Sud (Cahul), DRP Est (Chișinău) cu revizuirea și remodelarea statelor de organizare a întregului sistem de ordine publică din Republica Moldova cu scopul eficientizării forțelor, aprecierii și stabilirii numărului necesar de efectiv de luptă și amplasarea lor la nivel național pe întreg teritoriul țării, precum și sporirea nivelului de eficientizare operativă prin integrarea tuturor forțelor pe timp de criză [132, p.211-224].

Direcțiile Regionale de Poliție a INSP în scopul prestării serviciilor calitative de securitate publică ar trebui să interacționeze la nivel național cu Carabinierii în toate localitățile țării, cel puțin în raza de 50 km [132, p.211-224].

DRP Centru (Chișinău) - împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele din zona Centru a RM;

DRP Nord (Bălți) - împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele din zona Nord a RM;

DRP Sud (Cahul) - împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele din zona Sud a RM);

DRP Est (Chișinău) - împreună cu Carabinierii va desfășura activități de intervenție în sprijinul echipelor poliției de reacționare operativă și de prevenire a terorismului, precum și asigurarea ordinii publice la întruniri în raioanele Dubăsari, Criuleni, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă.

Avantajele celor propuse constau în consolidarea forțelor de ordine și securitate publică sub o conducere unică pe timp de situații de criză, ceea ce va contribui la eficientizarea activității lor pe domeniul securității publice [132, p.211-224]:

- Asistență administrativă a Inspectoratelor de Poliție teritoriale, gestionarea evenimentelor publice, prevenirea fenomenelor infracționale la nivel regional, intervenții speciale „Fulger”, investigarea infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave, reacționarea operativă la sesizările cetățenilor;

- Eficientizarea acțiunilor și ridicarea calității nivelului de operativitate a forțelor de ordine și securitate publică;

- Reducerea timpului de reacție, ceea ce va contribui la salvarea de vieți și bunuri, cercetarea pe urme fierbinți, securizarea probelor la locul săvârșirii infracțiunii;

- Prezența în localitate (în raza de 50 km), de la 1 echipaj cu 2 angajați la 3 echipaje cu 6 angajați, plus 1 echipaj cu 3 angajați (carabinieri) în suport, ce va contribui la prevenirea și diminuarea fenomenului infracțional, creșterea siguranței cetățeanului și a bunurilor acestuia, vor fi mai mulți polițiști și carabinieri în teren și mai aproape de cetățeni;

- Coordonarea unică a acțiunilor de ordine și securitate publică cu efecte de eficiență în intervenție a polițiștilor și carabinierilor, sporirea calității în examinarea cererilor cetățenilor, asigurarea unui nivel înalt al securității în timpul evenimentelor publice [132, p.211-224].

Misiunile și obligațiile principalelor forțe de securitate publică

Specializarea forțelor de ordine și securitate publică se efectuează în cazuri de asigurare a capacităților de îndeplinire a misiunilor principale. Forțele de ordine și securitate publică permanent trebuie să fie gata pentru exercitarea misiunilor principale, secundare și sprijin reciproc [13], [118], [122].

Însă analiză arată, că nici Poliția și nici Carabinierii nu pot îndeplini separat misiuni de restabilire pe timpul situațiilor de criză. Numai fiind integrați într-un sistem comun de ordine și securitate publică, având o conducere unică și numărul necesar de efectiv, tehnică, mijloace speciale și capacității operaționale complete, se pot realiza calitativ misiunile de restabilire a ordinii și securității publice. În cazul dat, Carabinierii și Poliția vor deveni o structură modernă, capabilă să presteze servicii de securitate și ordine publică la nivel național pe timp de criză [118], [122], [132, p.211-224].

Prin participarea specifică a Carabinierilor, împreună cu Poliția și alte structuri ce dețin competențe în materie, la activitățile privind creșterea nivelului de ordine și securitate publică, IGC va asigura îmbunătățirea serviciilor de nivel calitativ superior în domeniul de competență.

Din perspectiva relevantă, rolul Inspectoratului General de Carabinieri în contextul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” [123] este de susținere specifică a realizării „mediului de trai, de muncă și educațional sigur, fără violență”, a „siguranței fizice și confortului psihologic”, ca „dimensiuni esențiale ale calității vieții”.

Carabinierii participă, așadar, la realizarea „serviciilor de protecție a persoanelor în situații de risc și acțiuni pentru reducerea riscurilor pentru viață”, deoarece „Securitatea personală are implicații pozitive asupra dezvoltării”.

De aici rezultă, că la desfășurarea unor schimbări în domeniul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice, forțelor de ordine și securitate publică este necesară o delimitare de competențe dintre ele. Conform propunerilor făcute, competențele dintre Poliție și Carabinieri se vor delimita în modul următor [132, p.211-224], (Figura 3.6):

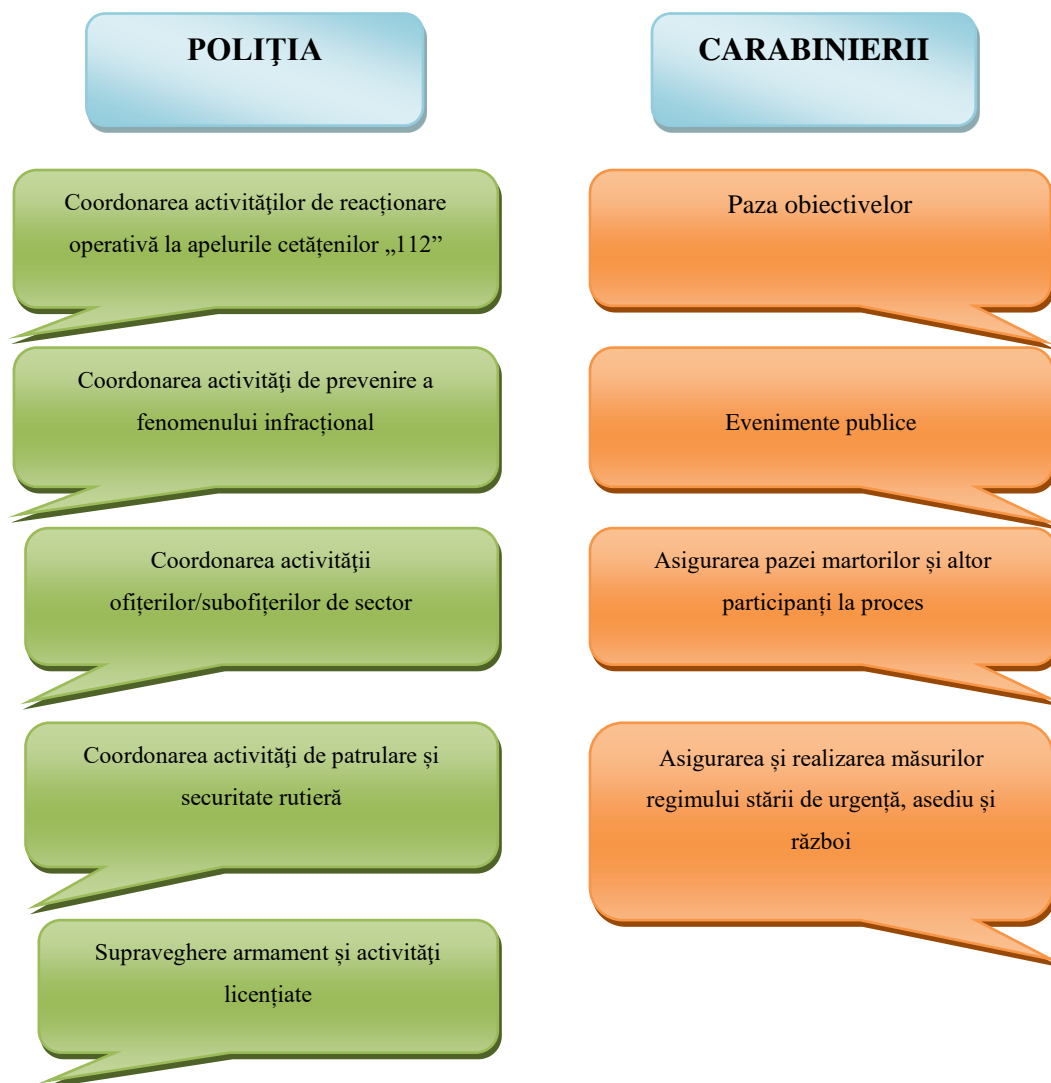

Figura 3.6. Competențele Poliției și Carabinierilor
(elaborată de autor)

La evenimentele publice cu caracter de masă, de nivel național și local, în mod independent sau împreună cu poliția, IGC execută misiuni de asigurare a OSP, iar în cazuri în care OSP a fost grav tulburată, execută misiuni de restabilire a ordinii și securității publice. IGC asigură paza, apărarea și protecția obiectivelor încredințate de importanță deosebită, transporturilor de valori, a altor obiective și bunuri de valoare importantă, transporturilor de arme, substanțe toxice sau radioactive, alte materii periculoase, asigură paza martorilor și altor participanți la procese, realizează diferite măsuri pe timpul stării de urgență, asediu și război [132, p.211-224].

Carabinierii pe timp de pace vor exercita atribuții de asigurare și restabilire a OSP, păstrându-și statutul militar, iar pe timp de asediu sau de război atribuțiile specifice Armatei

Naționale [86]. Angajații IGC, pe timp de pace vor constitui rezerva activă a Forțelor Armate, conform Legii nr.1244 din 18.07.2002 cu privire la rezerva FA [84], [85], [132, p.183-196].

Misiunile de bază a Inspectoratului General de Carabinieri la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice [102], [126], [132, p.211-224].

- monitorizarea permanentă a situației operative pe domeniul de competență a IGC;
- menținerea OSP prin metode de patrulare în zonele de responsabilitate stabilite în prealabil;
- exercitarea atribuțiilor ce prevăd domeniului securității circulației rutiere;
- asigurarea OSP în cadrul evenimentelor publice;
- asigurarea OSP pe timpul vizitelor oficiale;
- asigurarea și restabilirea ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat;
- restabilirea OSP;
- elaborarea produselor analitice;
- realizarea măsurilor de control a activității unităților analitice.

Misiunile de bază ale Inspectoratului General de Carabinieri la paza instituțională [102], [126], [132, p.211-224].

- paza, apărarea și protecția sediilor misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, prin post staționar, conform principiului de reciprocitate;
- paza, apărarea și protecția sediilor misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, prin patrulări auto, conform principiului de reciprocitate;
- instituirea pazei și protecției la obiective pe bază de contract;
- sistarea pazei și protecției la sediile misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova;
- asigurarea pazei martorilor și altor participanți la proces;
- paza și protecția transporturilor de valori.

3.3. Sistemul integrat operațional de asigurare și restabilire a securității publice

În componența noii arhitecturi a sistemului de securitate publică este inclusă o componentă importantă, Centrul Național de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză (CNACIRC). Centrul dat reprezintă un sistem integrat operațional pentru gestionarea eficientă a situațiilor și stărilor de criză privind asigurarea și restabilirea securității publice. Însă pentru gestionarea eficientă a situațiilor de criză este nevoie de un management cu o anumită stabilitate și funcționalitate [15], [89], [132, p.211-224].

La baza oricărei strategii în domeniul ordinii și securității publice ar trebui să fie un management operațional modern, cu capacități de organizare înaltă la nivel național a colaborării și cooperării între subdiviziunile sistemului de OP și instituțiile complementare, a identificării la timp a provocărilor și pericolelor, adoptării unor hotărâri comune în scopul gestionării mai eficiente a situațiilor de criză printr-un ansamblu de măsuri și acțiuni integrate, organizate și planificate [86], [88], [132, p.211-224].

Actualul Centrul Național de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică [43], [83] care dispune de statut de comisie guvernamentală permanentă și se află sub autoritatea Guvernului, a fost creat pentru gestionarea crizelor de OP cu grad de risc extrem de sporit. Însă, Centrul pe parcursul ultimilor ani plini de riscuri, provocări și amenințări, precum și în condițiile actuale s-a achitat cu mare greu de datoria îndeplinirii obligațiilor sale [118], [132, p.211-224].

Din motivul dat a fost propusă crearea unui centru nou pe lângă Consiliul Suprem de Securitate, cu denumirea de Centrul Național de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză (Figura 3.7).

Noul Centru va întruni totalitatea subsistemelor și elementelor necesare, a tuturor instituțiilor, care să asigure coordonarea strategică integratoare pentru gestionarea crizelor de OSP la nivel național. El va include două sisteme de bază funcționale: sistemul operațional și sistemul tactic [118], [132, p.211-224].

Sistemul operațional include totalitatea centrelor operaționale de coordonare a acțiunilor de securitate publică.

Sistemul tactic include componente de intervenții, investigații și operative.

Datorită interoperabilității sale, noul sistem integrat operațional privind asigurarea securității publice va asigura abilitatea forțelor de ordine de a acționa în comun, în mod coerent și eficient, în scopul realizării obiectivelor tactice, operaționale și strategice prin acceptarea doctrinelor și procedurilor comune, prin folosirea în comun a unor elemente de infrastructură și comunicare eficientă.

Sistemul și mecanismul propus de coordonare integrată a acțiunilor de ordine și securitate publică va avea următoarele misiuni și funcții [88], [126, p. 308-316], [132, p.211-224]:

1. Consiliul Suprem de Securitate prin CNACIRC coordonează la nivel național acțiunile sistemului de securitate și ordine publică (Figura 3.7).

2. CNACIRC pe timp de criză coordonează activitățile sale cu Consiliul de decizie sub egida consultativă a Președintelui țării și membrilor Consiliului Suprem de Securitate. Componenta de bază a Centrului este constituită din reprezentanți ai tuturor ministerelor și instituțiilor autorităților publice centrale cu atribuții de gestionare a situațiilor de criză la nivel național.

Structura și componența deplină a Centrului rămâne a fi discutată și aprobată de către Consiliul Suprem de Securitate. În scopul coordonării tuturor acțiunilor pentru gestionarea situațiilor de criză, Centrul (CNACIRC) - va conduce, coordona și coopera cu toate instituțiile statului, abilitate cu drepturi și atribuții de participare la asigurarea și restabilirea OSP [132, p.211-224].

3. CNACIRC va realiza gestionarea crizelor de OSP și a manifestațiilor publice cu caracter de masă cu grad de risc sporit și extrem de sporit.

4. În situații specifice și de criză în domeniul OSP, în funcție de gradul de risc al manifestației, activitatea managerială va fi gestionată pe nivele: 1. Nivel strategic pentru situații de criză cu grad de risc sporit și extrem de sporit, care va fi gestionat de Centru și Punctul de comandă operațional. 2. Nivelul operațional în situații specifice cu grad de risc mediu sau scăzut, gestionat de Centrul și Punctul de comandă regional [88].

5. Manifestațiile publice cu caracter de masă, însă cu grad de risc mediu și scăzut, vor fi gestionate de către Carabinieri și Poliție prin intermediul Centrelor de coordonare pe baza mecanismelor comune de interacțiune. În cazul în care IGC nu va dispune de resurse proprii, Poliția va pune la dispoziție dispozitive conform competenței la asigurarea OSP [88].

6. În scopul gestionării crizei în domeniul OSP cu grad de risc sporit și pentru asigurarea conducerii comune a misiunilor, Ministrul Afacerilor Interne desemnează prin ordin conducătorul forțelor de OSP din cadrul IGC cu atribuția acestuia de a semna ordinul de intervenție și cu responsabilitatea de a pregăti și desfășura misiuni de asigurare și restabilire a OSP [88].

7. Noul sistem integrat operațional dispune de o conducere unică a poliției și carabinierilor, precum și a celorlalte elemente din sistemul comun de ordine publică, care asigură o coordonare strategică integratoare a sistemului de ordine și securitate publică pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă și situații de criză, sub conducerea CNACIRC (Figura 3.7).

Noul sistem operațional al forțelor de ordine este în corelare cu HG 1206/2016 [42], alte documente de politici în domeniul ordinii și securității publice. Potrivii competențelor stabilite prin lege IGP, IGPF, IGSU și alte subdiviziuni din cadrul MAI cu atribuții în domeniul OSP, participă la pregătirea și desfășurarea acțiunilor de asigurare și restabilire a OSP sub conducerea IGC [88], [132, p.211-224].

8. Ministerele de forță și instituțiile de stat, abilitate cu drepturi și obligații de asigurare și restabilire a securității publice, coordonează activitățile sale prin centrele operaționale de coordonare la nivel național [132, p.211-224].

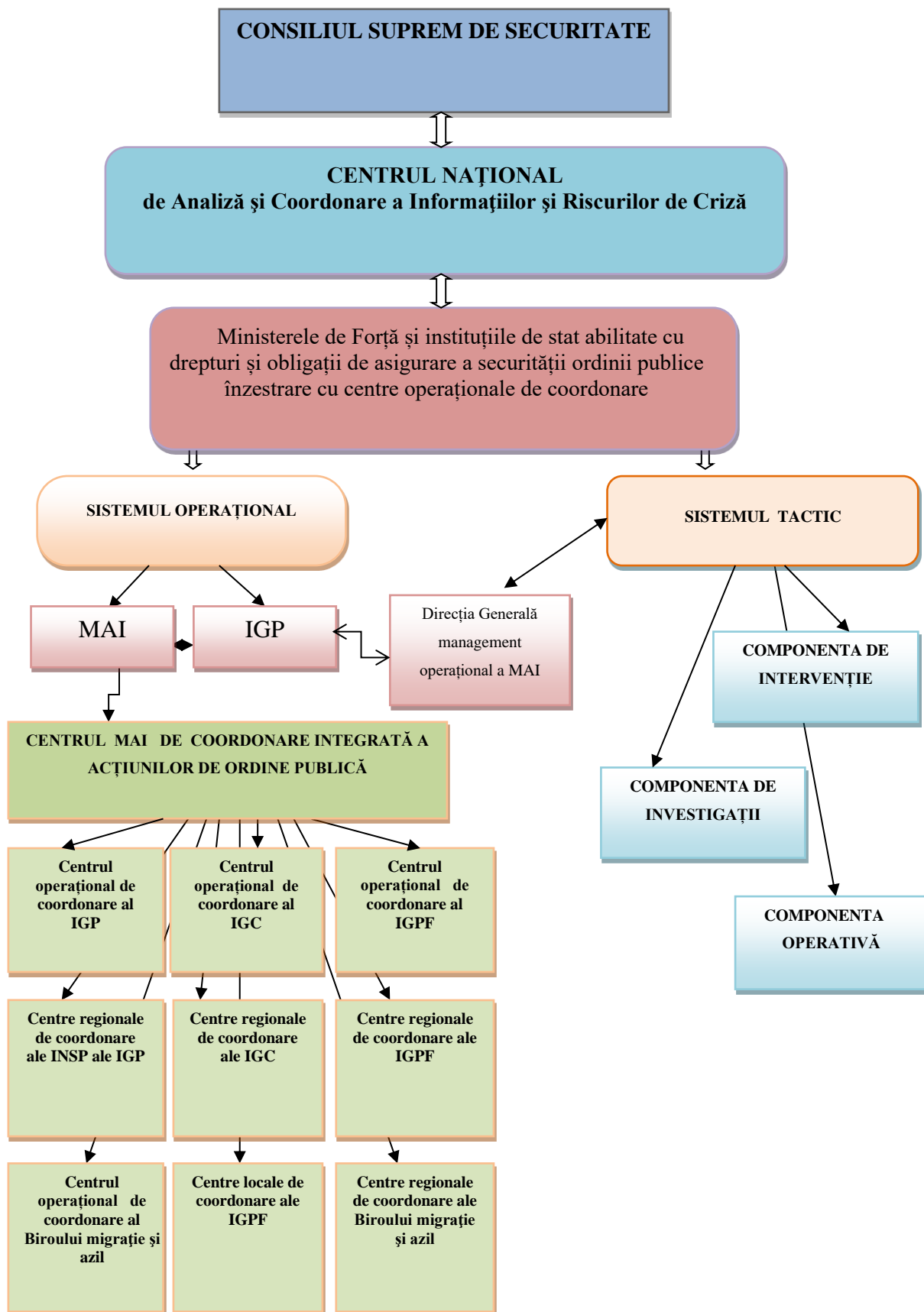

Figura 3.7 Sistemul integrat operațional de asigurare și restabilire a securității publice (elaborată de autor)

Activitățile managementului forțelor comune participante la acțiunile de ordine și securitate publică în timpul manifestațiilor cu caracter de masă transfrontalier. Activitățile cu acțiuni de asigurare și restabilire a OSP cu caracter de masă transfrontalier se vor executa conform acordurilor și planurilor bilaterale de coordonare a situațiilor operație, care se elaborează din timp [35], [36], [132, p.211-224].

În diverse condiții de acțiuni, forțele de OSP ale statelor care au încheiat acorduri bilaterale între ele la asigurarea și restabilirea OSP transfrontaliere, aplicând diferite metode, tehnici și tactici, vor acționa în următoarele situații [41]:

1. La solicitarea administrațiilor locale și centrale, pentru participanții la manifestațiile publice cu obligația de a declara despre desfășurarea evenimentului;
2. La manifestațiile publice, care se vor desfășura în baza acordurilor bilaterale de colaborare între statele vecine;
3. La manifestațiile publice desfășurate spontan, sesizate din oficiu;
4. La manifestațiile publice transfrontaliere în temeiul solicitărilor instituțiilor competente;
5. La diferite alte acțiuni și intervenții de criză produse la frontieră, în baza dispozițiilor comune ale conducerii MAI ale statelor vecine, cum ar fi dezastre naturale, calamități, incendii etc.

Organele de conducere ale forțelor de OSP, după ce s-au documentat cu privire la desfășurarea manifestației publice transfrontaliere, vor acționa în modul următor [41]:

1. Vor efectua activități de culegeri și schimb reciproc a informațiilor de interes operativ;
2. Vor constitui un comandament operațional comun, pentru conducere, coordonare, planificare și organizare a activităților de OSP;
3. Vor stabili un set de măsuri în scopul gestionării situațiilor de criză în baza analizei efectuate cu privire la amenințările și riscurile care pot parveni pe timpul îndeplinirii misiunilor de asigurare și restabilire a OSP la frontieră și vor crea un sistem de cooperare între reprezentanții structurilor de drept ale statelor vecine;
4. Vor contacta organizatorii manifestației publice pentru a stabili obligațiilor și a participanților;
5. Vor stabili anumite condiții legale de desfășurare a evenimentului pe cale pașnică.
6. Vor planifica acțiunile de asigurare și restabilire a OSP și vor informa despre măsurile planificate toți angajații, care vor participa la gestionarea evenimentului;
7. Vor stabili metodele, tehnicile și tacticile de acțiune în diferite situații;
8. Vor îndeplini acțiuni integrate stabilite în planurile și acordurile comune.

La stabilirea numărului de forțe și mijloace necesare pentru asigurarea evenimentului public, conducătorul forțelor va ține cont de următoarele [41]:

1. Specificul evenimentului și tipologia participanților la eveniment;
2. Forțele și mijloacele disponibile pentru asigurarea evenimentului;
3. Locul, timpul, anotimpul și zona de desfășurare a manifestației, caracteristicile acestora; evenimente anterioare organizate și istoricul lor, desfășurate de către organizatori;
4. Rolul mass-media în descrierea acțiunilor protestatarilor și forțelor de OSP;
5. Atitudinea participanților la manifestație față de forțele de OSP;
6. Realitatea posibilităților de executare a manevrelor cu forțele și mijloacele de ordine.

3.4. Concluzii la capitolul 3

Este elaborat conceptul sistemului de OSP, care cuprinde legislația, principiile noi de acțiune și pregătire a forțelor, ce va permite soluționarea eficientă a operațiunilor de menținere, asigurare și a situațiilor de criză [118], [126, p.308-316], [132, p.211-224].

Este propusă divizarea atribuțiilor și competențelor forțelor de ordine și securitate publică astfel încât activitățile și misiunile executate de ordine publică să difere conceptual de cele executate de securitate publică. Este propusă și ordinea de gestionare a evenimentelor publice.

În scopul perfecționării activităților desfășurate de Direcțiile Regionale de Carabinieri ale IGC și executării serviciilor calitative, se propune constituirea a 5 companii mobile de intervenție pe o rază de cel puțin 50 km de la punctul de dislocare.

Este propusă arhitectura nouă a sistemului de securitate publică de nivel național, care include în componența sa totalitatea instituțiilor statului cu funcții și atribuții de bază și secundare de menținere, asigurare și restabilire a OSP [126, p.308-316].

Este propusă structura nouă a sistemului integrat operațional privind asigurarea și restabilirea securității publice, care va permite că forțele la nivel național să fie conduse unitar și să îndeplinească misiunile în comun pe întreg teritoriul țării. Structura dată va avea la bază Centrul Național de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză, ce va permite eficientizarea activității personalului operativ în vederea îmbunătățirii capacității de prevenție și de intervenție imediată [126, p. 308-316].

Este descrisă importanța acțiunilor managementului operațional la asigurarea și restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt formulate misiunile, funcțiile și mecanismul de bază a sistemului integrat operațional la coordonarea acțiunilor forțelor în timpul îndeplinirii atribuțiilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

În scopul consolidării forțelor comune de OSP și soluționării eficiente a situațiilor pe timp de criză se propune ca, Inspectoratul General de Carabinieri să fie integrat în sistemul de securitate publică comun al forțelor de ordine publică al MAI, sub o conducere unică doar la capitolul restabilirii OSP, cu păstrarea statutului juridic de militari ai FARM, însă să rămână ca forță principală responsabilă de gestionarea misiunilor de restabilire a OSP. În celelalte activități și misiuni de OSP, Inspectoratul General de Carabinieri să acționeze conform Legii nr. 219 din 2018 [70].

Propunerile sugerate vor contribui la prestarea unor servicii de calitate pentru asigurarea și restabilirea OSP de nivel local și național.

4. METODEDE ȘI TACTICI DE ASIGURARE ȘI RESTABILIRE A ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE

În capitolul dat sunt descrise metode, tactici și tehnici noi de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt propuse dispozitive, elemente tipice de acțiune la asigurarea OSP, care includ baraje, cordoane de ordine publică, coridoare de trecere și protecție a coloanelor. Sunt elaborate metode, tactici și tehnici noi de acțiuni ale structurilor de forțe la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă.

Pe parcursul cercetării efectuate în capitolul respectiv au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda teoretică, metoda empirică, metoda de comparație, metoda sistemică, metoda statistică, metoda de observare, metoda de analiză. Au fost utilizate principiile obiectivității, punctualității și calității.

4.1. Asigurarea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

Asigurarea eficientă a securității publice necesită implementarea unor noi metode și tactici, dispozitive de acțiune a forțelor de OSP pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, impunându-se necesitatea modernizării sistemului de ordine și securitate publică [129, p.179-196], [158].

În scopul asigurării eficiente a securității publice, legalității, liniștii sociale, prevenirii și combaterii acțiunilor de violență, care pot apărea în rezultatul unor acțiuni ce provoacă tulburări sociale pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, precum și pentru protecția unor obiective sau teritorii adiacente, forțele de ordine publică aplică diferite metode, tehnici și tactici speciale.

Metodele, tehnicile și tacticile se bazează pe procedee și măsuri de control și dirijare în vederea protecției manifestațiilor, într-o zonă delimitată și pe trasee prestabilite [88], [91, p.164-199], [130, p.179-196].

Se realizează următoarele misiuni: blocarea și interzicerea accesului masei de manifestați într-o zonă sau direcție neautorizată, dirijarea, canalizarea și filtrarea manifestațiilor; protecția și însoțirea manifestațiilor; protecția autocoloanelor oficialilor și persoanelor VIP [92, p. 1-35], [130, p.179-196].

La realizarea misiunilor la asigurarea SP se utilizează dispozitive de forțe, procedee și măsuri de control pentru dirijarea și protecția participanților. Fiecare dispozitiv va fi compus din elemente tipice de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice [130, p.179-196], [157].

4.1.1. Elemente tipice de acțiune la asigurarea ordinii publice

Se propun următoarele elemente tipice de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice [130, p.179-196]:

1. *Punctul de comandă* – element de dispozitiv, asigurat cu personal corespunzător din reprezentanți ai tuturor structurilor participante la misiune, care are atributul de conducere, coordonare, documentare, dirijare și organizare a forțelor de OSP în teren;

2. *Agenți de legătură* sunt aflați la dispozițiunea conducătorului, asigurând transmiterea comenzilor între elementele dispozitivului;

3. *Postul de observare și patrula de OP* se formează din unul sau mai mulți colaboratori, care se dispun în ascuns, pentru a executa supravegherea și observarea unei zone și activităților ce se desfășoară în sectorul încredințat. Postul de observare poate fi fix sau mobil, acționând independent sau în cadrul dispozitivului subunităților. Patrula de OP se constituie din doi sau mai mulți militari, care acționează pe un itinerar stabilit în scopul combaterii unor fapte antisociale și acordarea unui sprijin operativ cetățenilor, militarii - asigură observarea, supravegherea participanților și culegerea unor informații și date de interes comun și operativ;

4. *Grupul de patrulare* - asigură culegerea informațiilor și datelor de interes comun și operativ, asigură OP și acordă ajutor cetățenilor pe străzile adiacente de la locul desfășurării evenimentului public. În diferite zone de interes operativ se instalează posturi și patrule de OP. Postul de observare și patrula de ordine publică, fiind fixe sau mobile, supraveghează toate zonele încredințate, itinerarele și obiectele de interes operativ (instituții publice, căi de acces, puncte obligatorii de trecere etc.) cu scopul acumulării informațiilor operative necesare, pentru a preveni și combate faptele ilegale și a acorda sprijin cetățenilor;

5. *Grupul operativ de documentare* este dotat cu drone și tehnologii moderne digitale, înregistrează desfășurările manifestațiilor pașnice în masă și cele însoțite de proteste cu încălcări ale ordinii de drept, fixează toți participanții la manifestație, persoanele ce instigă la încălcarea ordinii publice, cazurile de încălcare a ordinii publice, de huliganism și de comitere a altor infracțiuni, înregistrează acțiunile colaboratorilor ce mențin ordinea publică, raportează și prezintă datele obținute conducătorului forțelor de OSP;

6. *Grup de specialiști în dialogări și negocieri* – lideri politici, reprezentanți bisericești, personalități cunoscute publicului larg, reprezentanți ai forțelor de ordine, artiști, actori, etc., acționează în rândurile maselor de protestatari în scopul prevenirii și combaterii faptelor antisociale și ilegale, precum și identifică organizatorii, liderii, capii instigatorii;

7. *Grupul de contact, blocare și interzicere a accesului* - asigură oprirea și interzicerea

accesului unei mulțimi într-un spațiu sau direcție interzisă, dirijează mulțimea pe direcții concrete;

8. *Grup de sprijin, dirijare, filtrare și fragmentare* – intervine pentru rezolvarea unor situații punctuale în sprijinul altor elemente de dispozitiv, în scopul fluidizării accesului și evitării aglomerărilor asigură temporizarea accesului într-o zonă sau spațiu, separă participanții la manifestație, delimitează un perimetru de siguranță pentru evitarea creării masei critice, care poate pune în pericol ordinea și siguranța publică, protecția și securitatea forțelor de ordine și a participanților la adunarea publică, acționează ca element de primă intervenție în sprijinul cordoanelor și barajelor de ordine;

9. *Grup de protecție și însoțire* – asigură protecția manifestațiilor pentru a preveni pătrunderea altor persoane în cadrul coloanei de manifestații. Pe traseul de deplasare grupul asigură securitatea coloanei în momentul trecerii prin intersecții, obiecte cu supraveghere activă, iar la nevoie blochează intersecțiile străzilor adiacente, asigură protecția imediată a participanților la manifestație în interiorul coloanei cu scopul evitării cazurilor de provocare la destabilizarea ordinii publice din partea unor persoane agresive;

10. *Grup de jaloneri* – asigură ordinea deplasării coloanelor oficialilor și manifestațiilor, interzice trecerea unor persoane sau mijloace de transport, supraveghează coloana, clădirile și obiectele din preajmă;

11. *Grup de control* – asigură controlul persoanelor la punctele de triere (documente, bagaje, control corporal), la punctele de filtrare și trecere în scopul neadmiterii introducerii în zona de acțiuni a armelor, mijloacelor, obiectelor și substanțelor interzise, periculoase pentru sănătatea și viața oamenilor;

12. *Grup pirotehnic și de aplicare a mijloacelor speciale dotat cu drone* – aplică mijloacele pirotehnice și grenadele cu efect de fum, sonor-asurzitoare, aruncă dispozitive exploziv-luminiscente cu efect de orbire temporară, asigură prelucrarea zonei cuprinse de tulburări în masă cu substanțe lacrimogene prin împrăștierea lor asupra manifestațiilor;

13. *Grup operativ de intervenție* – asigură sprijinul elementului de contact și extracția persoanelor, care comit sau se pregătesc să comită fapte antisociale;

14. *Grup anti-incendiar* – este compus din 2-3 specialiști, dotați cu stingătoare de flăcări, destinat să intervină la stingerea incendiilor în interiorul dispozitivului;

15. *Grup de autospeciale* – asigură transportarea efectivului la fața locului de desfășurare a manifestațiilor, se integrează la necesitate în dispozitivul barajului pentru întărirea și siguranța lui, asigură adăpostirea reținuților;

16. *Grup de escortă* – asigură escortarea persoanelor reținute de către grupul operativ de intervenție la autospeciala pentru reținuți, transmițându-i grupului de pază;

17. *Grupul de pază* – asigură paza reținuților și a autospecialelor din dispozitiv;

18. *Grupul medical* este compus din personal medical, dotat cu mijloacele necesare asigurării asistenței medicale de urgență în interiorul dispozitivului și transportarea răniților;

19. *Echipaje de circulație rutieră* au rolul de a fluidiza, devia sau restricționa traficul rutier în zona din preajma manifestațiilor.

20. *Grupul de rezervă* – asigură ajutorul și sprijinul tuturor elementelor din dispozitiv.

4.1.2. Dispozitivele și tacticile de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice

Dispozitivelor de acțiune la asigurarea OSP li se acordă o atenție deosebită și se țin cont de toate elementele situației operative, cum ar fi: gradul de risc, locul de desfășurare, numărul și natura participanților, riscurile și vulnerabilitățile identificate și altele care cuprind totalitatea componentelor forțelor și mijloacelor dispuse în timp și loc pentru protecția participanților și prevenirea acțiunilor ilegale și antisociale [88], [130, p.179-196].

Dispozitivul reprezintă amplasarea în teren (loc, spațiu) a forțelor de OSP, tehnicii și mijloacelor speciale, care se efectuează în cazurile desfășurării mitingurilor, demonstrațiilor, manifestațiilor și a oricăror altor întruniri, ce pot avea loc în piețe, pe căile ferate și traseele publice, precum și în alte spații din afara clădirilor sediilor și edificiilor, în mediul urban sau rural [88], [130, p.179-196].

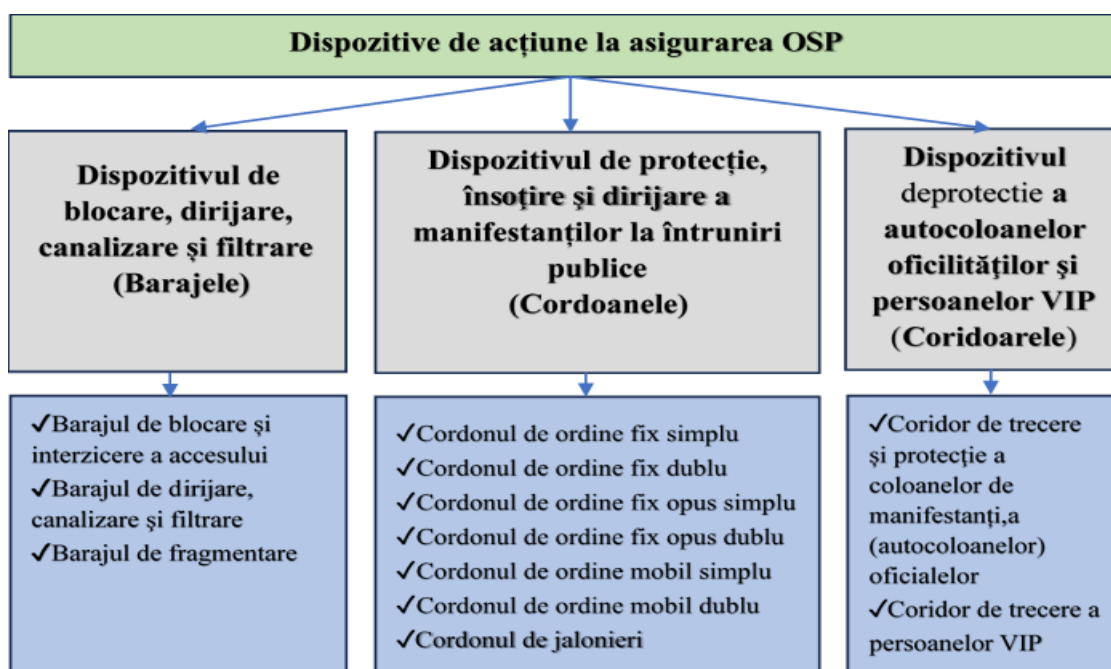

Figura 4.1 Dispozitive de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice

(elaborată de autor)

Se propun următoarele dispozitive noi de acțiune la asigurarea OSP [130, p.179-196]: de blocare (interzicere) a accesului masei de manifestanți într-o zonă sau direcție neautorizată; de dirijare, canalizare și filtrare a manifestanților (Baraje); de protecție, însoțire și dirijare a manifestanților la întruniri publice (Cordoane); de protecție a autocoloanelor oficialilor și persoanelor VIP (Coridoare).

La îndeplinirea misiunilor menționate anterior, reieșind din situația operativă creată și din informațiile primite de la instituțiile abilitate, precum și de la grupurile de documentate a situației în teren și zona acțiunilor, conducătorul forțelor de OP decide de care dispozitiv și elemente de acțiune este nevoie pentru a fi folosite în situația creată [130, p.179-196].

Stabilirea efectivului de forțe și a mijloacele implicate în misiunile de asigurare a ordinii și securității publice este determinat de caracteristicile mulțimii și a evenimentului public, numărul de forțe și mijloace disponibile, scopul evenimentului, comportamentul manifestanților, dinamica proceselor psihologice ale maselor, cadrul legal, strategia și tactica forțelor de ordine [130, p.179-196].

Conform celor expuse se propune, ca după primirea informației operative cu privire la desfășurarea unui eveniment public, conducătorul forțelor de ordine și securitate publică să execute următoarele acțiuni [130, p.179-196]:

- a) analizează informații de interes operativ – locul de desfășurare și scopul evenimentului, organizatorii și potențialii participanți, modul și forma de organizare, intențiile lor, informațiile cu privire la evenimentele precedente desfășurate de aceeași organizatori și acțiunile lor în cadrul acestora;
- b) repartizează sarcinile, competențele și responsabilitățile comandanților de acțiune;
- c) analizează provocările, amenințările și riscurile;
- d) revizuieste și verifică cerințele legislației, instrucțiunilor, ordinelor și planurilor operaționale pentru asemenea situații;
- e) contactează organizatorii cu privire la potențialii provocatori sau instigatori;
- f) coordonează planificarea conceptuală a misiunii și informează forțele destinate pentru executarea misiunilor, despre nivelul gradului de risc al adunării și măsurile care urmează să fie întreprinse în scopul asigurării bunei desfășurări a manifestației publice;
- g) stabilește un mecanism de reacționare adecvat, privind acțiunile ce pot afecta ordinea publică;
- h) organizează și desfășoară antrenamente comune cu efectivul implicat.

4.1.3. Barajele

Dispozitivul de baraje se formează din polițiști, carabinieri și unele structuri complementare în scopul filtrării, fragmentării, dirijării sau blocării accesului unor persoane într-un spațiu sau pe o anumită direcție. Se dispun pe căile de comunicație, în intersecții sau căi de acces către obiective și pot fi completate sau întărite cu bandă inscripționată, garduri metalice, autovehicule etc. [92, p. 1-35], [130, p.179-196].

Se propun următoarele tipuri de baraje [130, p.179-196]: de blocare, de fragmentare, de dirijare, canalizare și filtrare.

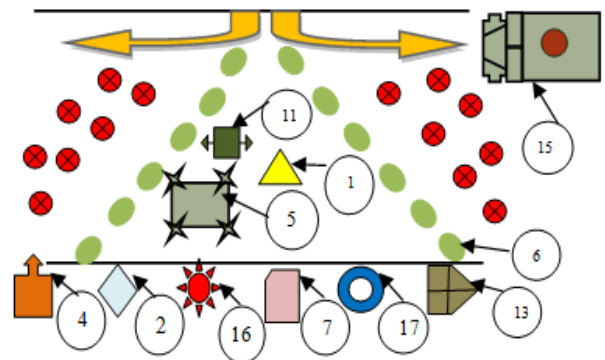
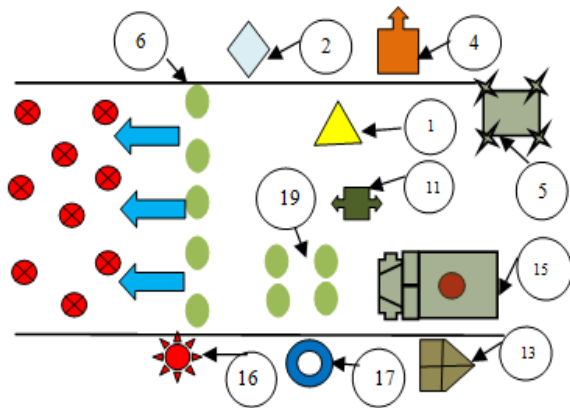

Figura 4.2 Barajul de blocare și interzicere a accesului

Figura 4.3 Barajul de fragmentare

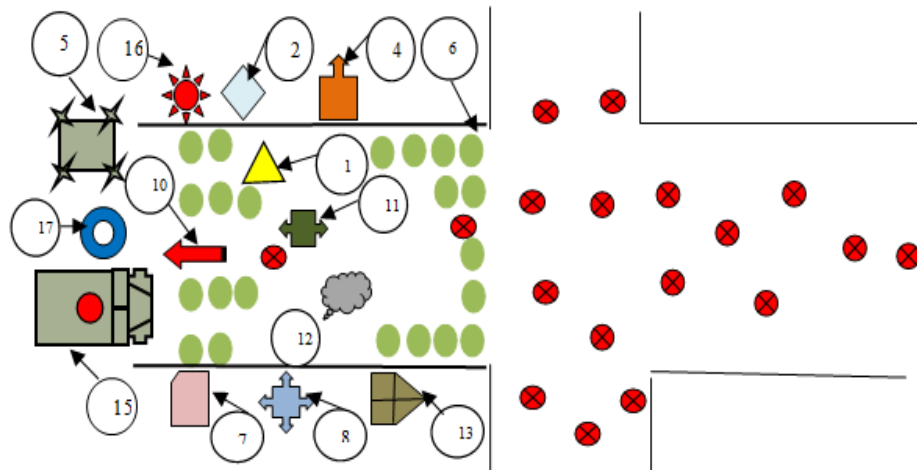

Figura 4.4 Barajul de canalizare și filtrare
(Figurile 4.2; 4,3; 4.4 – sunt elaborate de autor)

Barajul de dirijare, canalizare și filtrare forțele de ordine deschid sau închid pe rând barajul, în scopul dirijării, canalizării, filtrării unei mulțimi pe direcții stabilite, care au mai multe intersecții de drum în localități, piețe, pe străzi și trasee [130, p.179-196].

La utilizarea barajelor se folosesc următoarele tehnici și tactici ale forțelor de OSP [130, p.179-196]:

Tehnica dirijării manifestațiilor (mulțimii) se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele de polițiști și carabinieri, constând în îndrumarea, direcționarea și orientarea participanților pe o direcție, spre un loc, pe un culoar, în scopul prevenirii producerii de aglomerări, ambuteiaje, busculade etc.

Dirijarea manifestațiilor presupune îndrumarea acestora prin comunicare verbală și indicarea direcției de deplasare, fără a exista o zonă securizată, pregătită în prealabil.

Tactica de canalizare a manifestațiilor este o măsură de asigurare a ordinii publice care constă în dirijarea unei mulțimi non-violente pe direcții determinate. Canalizarea participanților presupune direcționarea imperativă pe un traseu stabilit în prealabil, delimitat și semnalizat, într-o direcție bine determinată sau spre un loc prestabilit. Această tehnică poate fi aplicată prin constituirea de posturi și patrule de ordine publică, cordoane și baraje de ordine, care pot folosi în sprijin indicatoare, garduri metalice, bandă inscripționată, mijloace auto, etc. [120], [130, p.179-196].

Tactica filtrării manifestațiilor se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele de ordine publică și constă în oprirea și trierea efectivă a mulțimii pentru selectarea anumitor categorii de persoane, permițând trecerea numai acelor care îndeplinesc condițiile stabilite. Se adoptă un dispozitiv format din baraje de ordine succesive, dispuse pe calea de comunicație, spațiul de acces, care vor permite trecerea unui număr limitat de persoane. De regulă la barajul de prefiltrare se urmărește verificarea prin observare și solicitare a documentelor necesare pentru participare, iar la barajul de filtrare se poate recurge la verificarea acestor documente, controlul corporal preventiv al persoanelor și bagajelor sau aplicarea altor măsuri tactice. În funcție de necesitate, aceste baraje se dispun din depărtare către apropiere și pot folosi în sprijin indicatoare, garduri metalice, bandă inscripționată, mijloace auto, etc. [130, p.179-196].

Tehnica fragmentării manifestațiilor se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele forțelor de ordine, constând în realizarea unui dispozitiv pentru: temporizarea accesului într-o zonă sau spațiu determinat; separarea manifestațiilor la o adunare publică; crearea unui perimetru de siguranță; evitarea creării masei critice [130, p.179-196].

Asemenea măsuri sunt luate în scopul fluidizării accesului, evitării aglomerărilor și busculadelor, prevenirii escaladării unor situații care pot pune în pericol ordinea și securitatea publică, protecției forțelor de ordine și securității manifestațiilor la adunarea publică. Temporizarea accesului într-o zonă sau într-un spațiu determinat presupune realizarea unui dispozitiv format din baraje (pot fi și succesive), care va permite accesul unui număr limitat de

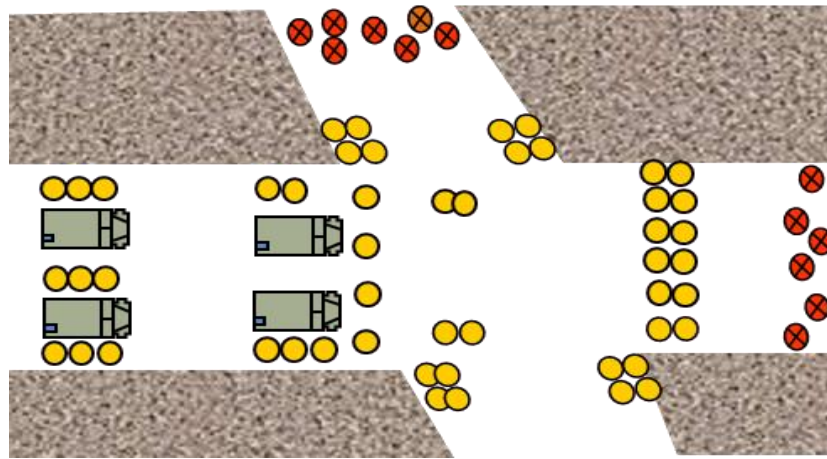
persoane, astfel încât să faciliteze accesul în condiții de siguranță și luarea măsurilor de acces de către forțele de ordine [130, p.179-196].

Separarea manifestațiilor presupune realizarea unui dispozitiv format din cordoane de ordine ce vor pătrunde în masa de manifestații pentru împărțirea acestora în grupuri care să poată fi ușor controlate. Crearea unui perimetru de siguranță presupune realizarea unui dispozitiv format din cordoane de ordine, grupuri de intervenție în vederea asigurării unui culoar liber, temporar sau permanent pentru facilitarea accesului persoanelor oficiale VIP, realizarea intervenției în situații de urgență, acordarea primului ajutor și intervenția forțelor de ordine. Evitarea creării masei critice presupune realizarea unui dispozitiv format din patrulare de ordine publică și grupuri de intervenție, pentru detensionarea unor situații care pot pune în pericol ordinea și siguranța publică sau siguranța participanților. Acest lucru se realizează prin dispunerea elementelor de dispozitiv menționate în interiorul masei de participanți cu misiunea de a supraveghea, observa, avertiza și aplica măsurile legale necesare. Fragmentarea și dirijarea mulțimii sunt cu atât mai mult necesare, cu cât un singur moment de panică provocat în cadrul unei mulțimi non-violente poate antrena un val uman care mătură totul în cale, datorită spațiului restrâns și reacțiilor ilogice ale participanților (persoane călcate în picioare sau strivite) [130, p.176-196].

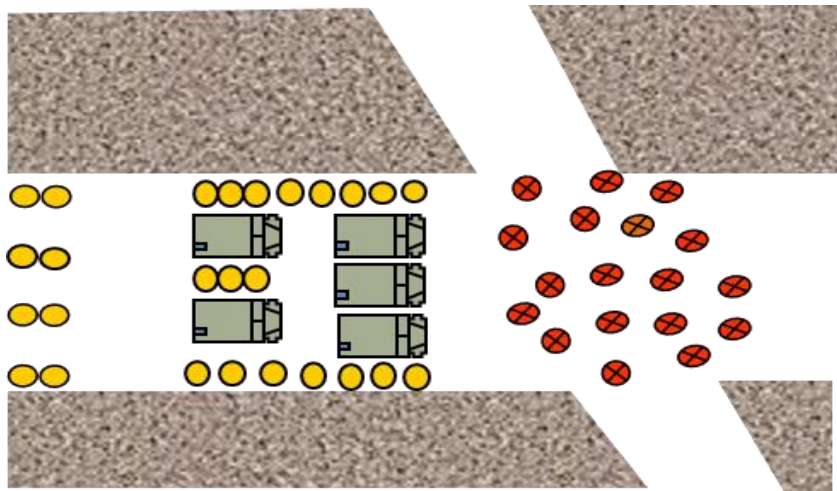
Tactica valul de împingere a manifestațiilor este o măsură tactică de asigurare a ordinii, care are ca scop de a evacua un spațiu de o mulțime non-ostilă, fără a folosi forța, cu ajutorul elementelor din dispozitivele de acțiune [130, p.179-196].

Tehnica integrării vehiculelor în elementul de contact al dispozitivului. Pentru întărirea dispozitivelor de blocare, protecția personalului și impactul psihologic asupra mulțimii, în scopul interzicerii, canalizării, dirijării și filtrării accesului într-un spațiu/direcție pentru o anumită perioadă de timp, se organizează baraje de ordine publică cu folosirea mijloacelor auto. Mijloacele auto folosite în barajele de ordine publică de regulă sunt dispuse în spatele elementului de contact respectiv. Atunci când riscul de tulburare a ordinii publice este ridicat, mijloacele auto utilizate în aceste dispozitive vor fi, după caz, blindate sau mijloace dotate cu protecție specială (autospeciale) [130, p.179-196] (Figura 4.5).

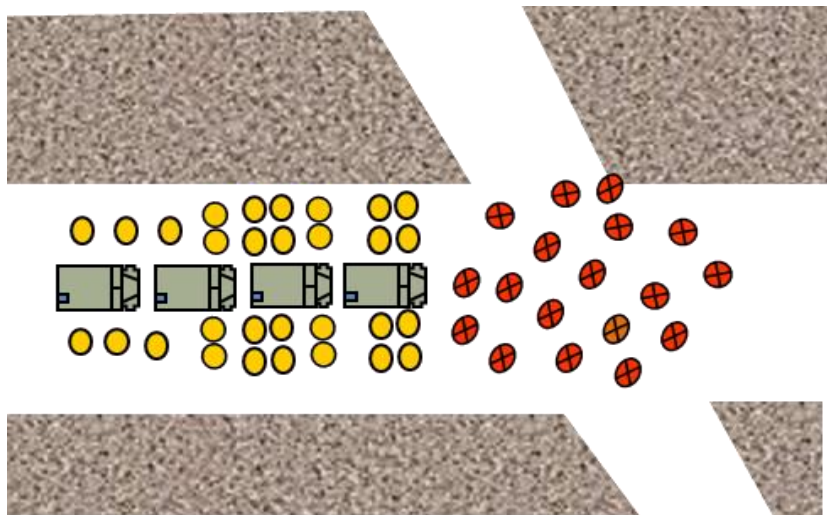
Barajele de interzicere, dirijare și filtrare pot fi organizate în funcție de numărul de mijloace auto avute la dispoziție, direcția dorită spre care se face canalizarea și atitudinea publicului. În acest sens, variantele optime de realizarea a dispozitivului sunt: Autovehiculele vor fi dispuse oblic spre stânga sau dreapta căilor de comunicație, una în spatele celeilalte, permițând accesul pe o singură latură [130, p.179-196].

A

B

C

Figura 4.5 Integrarea vehiculelor în elementul de contact
 A – echidistanța în coloană dublă; B - în coloană dublă; C - în coloană
 (elaborată de autor)

Forțele de ordine vor fi dispuse în spatele autovehiculelor, sub protecție, îndrumând publicul, dar în același timp să fie în măsură să intervină. Pentru trecerea efectivă a mulțimii se adoptă barajul de filtrare în scopul opririi și selectării anumitor categorii de persoane, permițând sau blocând trecerea prin baraj. Autovehiculele și forțele de ordine vor fi dispuse de așa manieră încât să realizeze elementul de contact care interzice trecerea unor persoane (Figura 4.5), fiind elementul de control cu misiunea de a executa controlul sumar și legitimarea acestora, după caz [130, p.179-196].

4.1.4. Cordoanele de ordine publică

Dispozitivul cordoanelor de ordine publică se compune din subdiviziuni ale Poliției, Carabinierilor și forțelor complementare. Ele se dispun pe diferite comunicații, piețe sau în alte locuri cu misiunea de a interzice accesul mulțimii într-un anumit spațiu, piață, localitate, traseu sau pe o anumită direcție, asigurând însoțirea și protecția manifestațiilor contra acțiunii unor elemente violente și menținând libertatea de mișcare pe un itinerar sigur în locurile de desfășurare a mitingurilor (manifestațiilor pașnice) sau pe timpul marșurilor [130, p.179-196].

Cordoanele pot fi fixe, simple, duble sau duble opuse [130, p.179-196] (Figura 4.6).

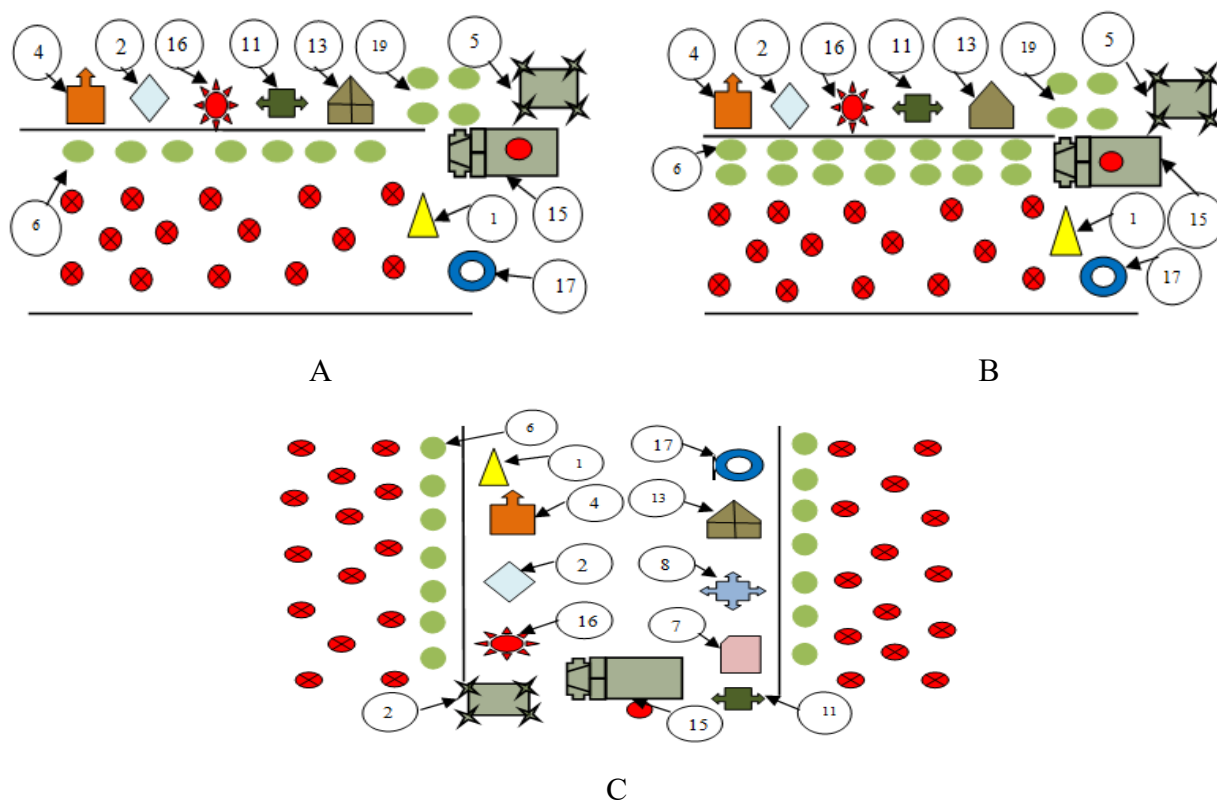

Figura 4.6 Cordoanele de ordine publică. A - fix simplu; B - fix dublu; C - dublu opus (elaborată de autor)

La utilizarea cordoanelor se aplică [88], [92, p. 1-35], [130, p.179-196]:

Tehnica interzicerii accesului care se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele de ordine publică, constând în realizarea unui dispozitiv pentru a nu permite pătrunderea manifestanților la o adunare publică într-o zonă, cale de acces, obiectiv, în scopul asigurării protecției sau dirijării acestora pe o direcție determinată.

Dispozitivul trebuie să asigure blocarea la limita de siguranță și se realizează prin constituirea de cordoane, baraje de ordine publică, în funcție de necesitate, care pot folosi în sprijin indicatoare, garduri metalice, bande inscripționate, mijloace auto, etc. [130, p.179-196].

Cordonul de ordine publică mobil de însoțire și protecție a manifestanților (Figura 4.7), simplu sau dublu, însoțește și asigură protecția și dirijarea participanților la manifestare, coloanelor oficiale, supporterilor sau altor persoane pe un anumit itinerar sau direcție.

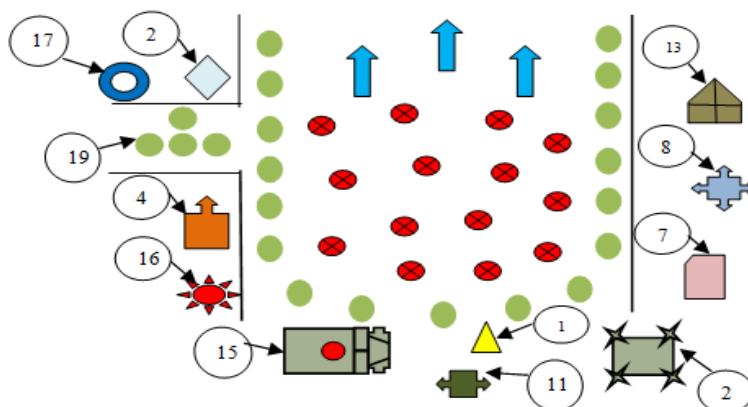

Figura 4.7 Cordonul de ordine mobil simplu
(elaborată de autor)

Dispozitivul cordonului de ordine mobil se compune din: cordonul de ordine fix simplu, fiind o linie de itinerar și rezervă; cordonul de ordine fix dublu – linie de itinerar, linie de siguranță și rezervă. Cordonul de OP mobil de însoțire și protecție se întărește cu elemente tipice de acțiune la asigurarea OP [130, p.179-196].

Tehnica însoțirii manifestanților se adoptă pe timpul misiunilor de asigurare a ordinii publice de către efectivele forțelor de ordine, constând în realizarea unui dispozitiv în zonă și pe traseul de deplasare a manifestanților în scopul asigurării protecției acestora. Acest dispozitiv presupune deplasarea efectivelor de forțe de ordine concomitent cu mișcarea manifestanților prin realizarea unui sistem de patrulare și cordoane mobile, dar și asigurarea traseului de deplasare, a punctelor sensibile (intersecții, piețe, obiective) până la locul de manifestare autorizat, printr-un

sistem de patrulare, baraje de blocare, grupuri sau rezerve de intervenție. În sprijin se acționează cu echipaje de poliție rutieră, echipe de cercetare documentare, prevenire și combatere a faptelor antisociale [130, p.179-196].

În cazul în care deplasarea manifestațiilor este autorizată pe benzile de circulație rutieră a drumurilor publice, protecția manifestațiilor se realizează prin dispunerea forțelor de ordine în cordoane de ordine publică în imediata apropiere a acestora, în față, pe laterale și în spatele acestora. De asemenea, pentru siguranță, coloana poate avea în sprijin un echipaj de ordine publică auto în fața sau spatele coloanei [130, p.179-196].

Sistemul de patrulare de ordine publică trebuie să asigure protecția manifestațiilor la nivelul trotuarelor, pentru a preveni pătrunderea neautorizată a altor persoane în cadrul coloanei.

Pe traseul de deplasare, dispozitivul în punctele înaintate trebuie să asigure securitatea coloanei în momentul trecerii prin zona intersecțiilor, obiectivelor prin supraveghere activă, iar la nevoie prin blocarea străzilor adiacente.

Elementele de dispozitiv aflate în asigurarea protecției imediate a coloanei de manifestații au o dotare specifică asigurării ordinii publice, care să nu incite sau să provoace, având în sprijin elemente de dispozitiv auto cu o dotare necesară în vederea realizării intervenției pentru restabilirea ordinii publice [130, p.179-196].

Folosirea mijloacelor auto pentru însoțirea publicului ce se deplasează pe un itinerar stabilit: elementul de însoțire și protecție are misiunea de a asigura protecția manifestațiilor, de a interzice intrarea sau ieșirea în dispozitiv a persoanelor însoțite, a altor persoane (turbulente, violente, neautorizate) și a autovehiculelor. Vehiculele vor fi dispuse în fața coloanei de manifestații cu rol de a o însoți și dirija pe itinerariul stabilit, respectiv în spatele coloanei, a interzice pătrunderea altor persoane în coloană și de a constitui rezerva de intervenție [130, p.179-196].

4.1.5. Coridoarele de trecere și protecție a coloanelor

Coridorul de trecere și protecție a coloanelor de manifestații și autocoloanelor oficialilor (Figura 4.8), formate cu ajutorul cordoanelor de jaloneri, asigură și supraveghează deplasarea lor, protejează clădirile și obiectele din preajmă, interzice trecerea unor persoane sau mijloace de transport dintr-o parte a itinerarului în alta, instalându-se pe ambele părți ale itinerarului. Coridorul poate fi de două tipuri [130, p.179-196]:

- Coridorul simplu. Militarii sunt dispuși pe ambele părți ale trecerii în față sau cu fața în direcții opuse peste unul, asigurând trecerea persoanelor în ambele sensuri;
- Coridorul dublu este format din două coridoare simple, militarii dispuși cu fața către: prima

linie cu fața spre trecere, a doua cu fața spre mulțime, la o distanță care să asigure trecerea persoanelor în ambele sensuri.

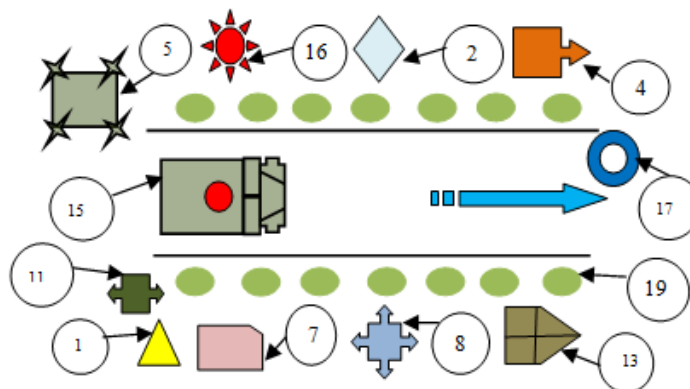

Figura 4.8 Coridorul de trecere și protecție a coloanelor
(elaborată de autor)

Coridorul de trecere (Figura 4.9), asigură deplasarea persoanelor VIP, artiștilor, celebrităților, politicienilor etc., de la mașină la scenă, la obiect și invers.

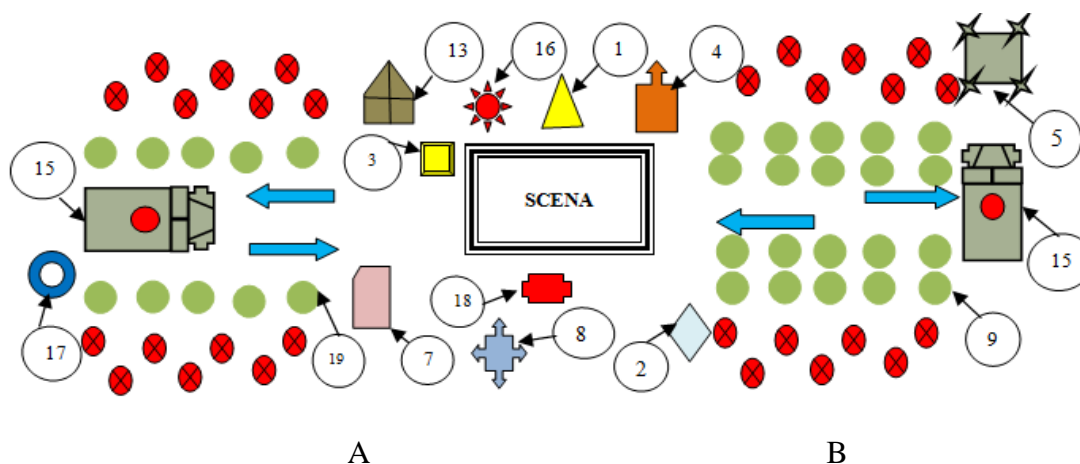

Figura 4.9 Coridorul de trecere A - simplu; B – dublu
(elaborată de autor)

Tehnica monitorizării se adoptă pe timpul îndeplinirii diferitelor misiuni, sarcini, acțiuni ale forțelor de ordine și securitate publică, constând în observarea și supravegherea manifestațiilor, cu culegerea de date și informații de interes operativ în scopul prevenirii săvârșirii de fapte antisociale. Tehnica respectivă se realizează prin posturi de observare, patrule de ordine publică, echipe de cercetare și documentare, echipe pentru prevenirea și combaterea faptelor antisociale, cu ajutorul dronelor și aparatelor de zbor fără pilot, precum și de celelalte elemente de

dispozitiv participante la misiune. Prin adoptarea acestei tehnici se urmărește în același timp descurajarea săvârșirii de fapte antisociale prin prezența efectivelor la locul de desfășurare a manifestației [88], [92], [130, p.179-196].

4.1.6. Acțiunile structurilor de forțe la asigurarea securității publice

Acțiunile structurilor de forțe ce urmăresc garantarea ordinii și securității publice asigură desfășurarea în siguranță a manifestațiilor publice cu respectarea cerințelor legale ce prevăd ordinea și securitatea publică. În cazul în care unii manifestați încalcă cerințele și prevederile din Legea 26/208 [79], organizatorul manifestației împreună cu reprezentanții forțelor de ordine și securitate publică îi vor înlătura de la eveniment. Acțiunile de înlăturare a manifestațiilor agresive care încalcă grav OSP, precum și acțiunile de interzicere sau limitare a pătrunderii manifestațiilor în clădiri sau spații închise accesului liber nu sunt considerate ca activități de restabilire a OSP [51], [88].

În rezultatul cercetării, efectuate în domeniul asigurării OSP, au fost stabilite și elaborate acțiunile conducătorului forțelor de nivel teritorial. În baza datelor operative puse la dispoziția conducătorului forțelor de OSP cu competență teritorială se vor întreprinde următoarele acțiuni:

1. Informare reciprocă cu forțele de OSP, autorități publice locale și centrale;
2. Trimitere la fața locului de desfășurare a manifestației forțe de OSP pentru stabilizarea situației și culegerea de date cu caracter operativ;
3. Execută misiuni de dialogare cu manifestații;
4. În cazuri dificile solicită de la eșalonul superior suport operațional și de forțe;
5. Întreprinde activități de documentare a evenimentului și stabilește gradul de risc;
6. Creează un centru de comandă sau constituie o grupă operativă;
7. Întocmește documente de planificare conform gradului de risc al evenimentului.

Se propun 4 zone de acțiune a forțelor (Figura 4.10): Zona de intervenție; Zona imediată; Zona apropiată; Zona îndepărtată. Zona de intervenție stabilește aria de desfășurare a intervenției asupra căruia se răsfrâng reguli de regim, potrivit normelor stabilite. Zona imediată stabilește aria de pregătire a forțelor înaintea zonei de intervenție. Zona apropiată stabilește aria de desfășurare a măsurilor de sprijin și protecție a forțelor care acționează în zona de intervenție. Zona îndepărtată stabilește aria de desfășurare a măsurilor complementare în afara zonei apropiate (filtre, controlul accesului, patrulări etc.). Zonele respective presupun dispunerea circulară, în mod succesiv, a elementelor de dispozitiv care să fie în măsură să asigure afluirea participanților din zona îndepărtată către zona de desfășurare a adunării, cu aplicarea tehnicilor necesare – de documentare,

monitorizare (supraveghere activă); de însoțire a participanților; de dirijare sau canalizare a participanților; de filtrare; de interzicere accesului; de fragmentare a participanților; de folosire a mijloacelor auto [118], [130, p.179-196], [142].

În funcție de situație pot fi folosite diferite dispozitive. Aplicarea în acțiune a oricărui dispozitiv are doar scopul prevenirii faptelor antisociale pe timpul asigurării ordinii publice la orice adunare cu public numeros și acordarea ajutorului și protecției participanților la manifestare. În funcție de evoluție a situației operative, pe timpul executării misiunilor de asigurare a OSP, forțele de ordine obțin date și informații de interes operativ conform cărora urmează să survină modificări ale situației operative [118], [130, p.179-196].

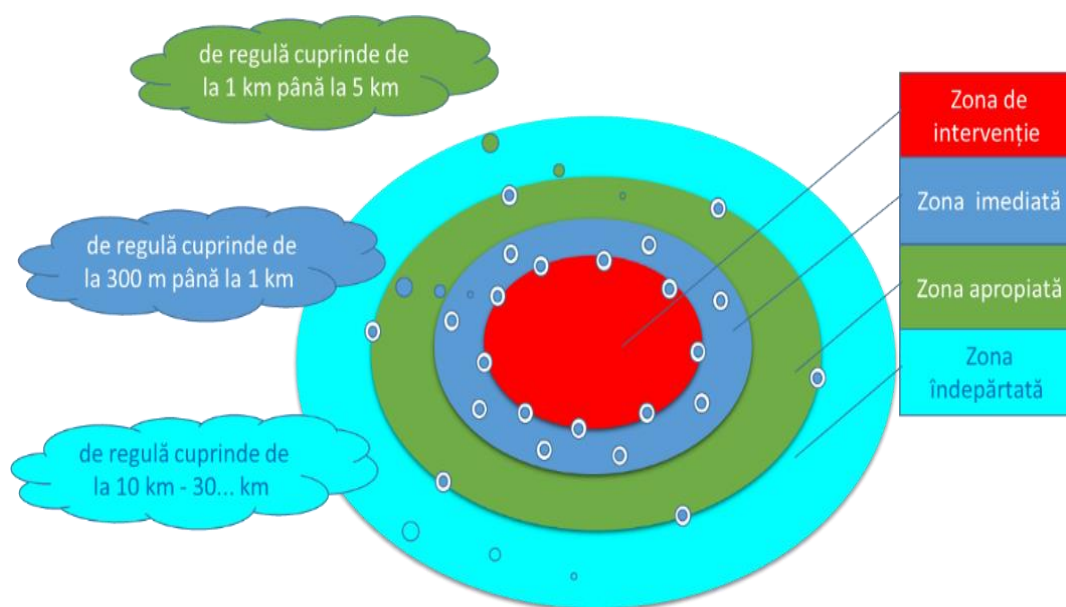

Figura 4.10 Zonele de acțiune divizate pe aliniamente
(elaborată de autor)

Se propun următoarele acțiuni a forțelor la asigurarea ordinii și securității publice [130, p.179-196]:

Etapa1. Spre locul desfășurării manifestației din componența elementelor de acțiune se deplasează grupele 1, 2, 3 și 4, cu funcții de documentare, observare și supraveghere, care raportează conducătorului forțelor de OSP despre informațiile obținute de interes operativ.

Pentru aplicarea mijloacelor tehnice de documentare a manifestațiilor cu caracter de masă este nevoie să fie create anumite condiții și executate următoarele măsuri tactice și organizatorice:

a) identificarea și selectarea personalului destinat pentru executarea procesului de documentare;

b) alegerea tipurilor mijloacelor tehnice necesare și pregătirea lor pentru documentarea evenimentului public, a surselor de alimentare și a dronelor și aparatelor de zbor pe care se fixează aparatajul necesar (video, foto, audio);

c) selectarea și constituirea unui grup profesionist de documentare, în care se stabilesc sarcinile și atribuțiile concrete fiecărui membru al grupului;

d) stabilirea concretă a locației și zonei de acțiune a fiecărui colaborator în cazul deplasării maselor;

e) se planifică măsuri tactice de protecție a persoanelor ce execută documentarea;

f) se aduc la cunoștință personalului destinat pentru documentare sarcinile și misiunile concrete de către persoana responsabilă de organizare a documentării.

Se aplică tactica de documentare a evenimentelor cu caracter de masă, care include [88], [130, p.179-196]: înregistrarea desfășurării manifestărilor; înregistrarea demonstrației în masă însoțită de proteste și încălcări ale OSP; înregistrarea participanților la manifestație; înregistrarea acțiunilor forțelor ce asigură OSP; înregistrarea persoanelor și capilor instigatorii ce provoacă încălcarea OSP; înregistrarea cazurilor de încălcare gravă a OSP, de huliganism și a infracțiunilor, raportarea datelor obținute conducătorului forțelor de OSP.

Conducătorul forțelor de ordine și securitate publică, după primirea rapoartelor de la grupele de documentare, analizează datele și informațiile recepționate în vederea luării deciziilor și măsurilor ce le consideră necesare, raportând despre toate conducătorului eșalonului superior. Apoi, printr-o întrunire operativă cu conducătorii dispozitivelor de acțiune, aduce la cunoștința lor deciziile adoptate.

Conducătorii dispozitivelor la rândul lor aduc la cunoștința întregului efectiv din subordine deciziile și misiunile care urmează să fie îndeplinite [130, p.179-196].

Etapa 2. Spre locul desfășurării manifestației se deplasează grupul 5 cu specialiști în dialogări și negocieri. Dacă reprezentanții grupului respectiv nu satisfac remanierea manifestanților, iar situația începe să se agraveze, participanții la miting devin agresivi, amenință cu devastări materiale, se deplasează haotic prin preajma obiectelor de importanță în stat și pe străzile adiacente, se aplică următoarea etapă [130, p.179-196].

Etapa 3. La fața locului se deplasează grupurile 6-11 cu funcții de oprire, blocare, canalizare, filtrare, fragmentare, acces redus sau chiar interzis în unele zone și străzi din apropiere, precum și cu funcții de protecție și însoțire prin coridorul de jalonieri, format de grupul specializat, pentru persoanele care doresc să părăsească zona de acțiune.

Dacă în zona îndepărtată sau în zona apropiată sunt persoane VIP, care intenționează să părăsească zona, grupul de jaloneri prin cordoanele sale formează un coridor de trecere securizat și asigură evacuarea persoanelor date [118], [130, p.179-196].

La indicațiile conducătorului forțelor de ordine și securitate publică, fiecare element menționat își ocupă locurile și pozițiile de acțiune. Conducătorii dispozitivelor mențin legătura cu conducătorul forțelor de ordine și cu superiorii grupelor din dispozitivele sale, prin mijloace de legătură din dotare, precum și prin intermediul agenților de legătură [130, p.179-196].

În timpul acțiunilor, în interiorul dispozitivelor și între dispozitive elementele de acțiune interacționează între ele conform calculului și planului de acțiuni aprobat anterior de către conducerea eșalonului superior, iar în cazuri ieșite din comun interacționează reieșind din situația operativă din teren.

Dacă printre participanții la manifestație se află persoane suspecte cu comportament neadecvat sau în stare de ebrietate, ori persoane agresive, care incită la ură sau la devastări materiale, conducătorul forțelor de ordine și securitate publică dă indicația de a introduce grupe operative de intervenție în scopul extragerii și reținerii persoanelor nominalizate, care ulterior vor fi supuse procedurilor legale de investigații [130, p.179-196].

Etapa 4. Reieșind din situația operativă creată, la indicația conducătorul forțelor de ordine și securitate publică se deplasează grupele 12-20 cu funcții de intervenție și aplicare a mijloacelor speciale, reținere și arestare preventivă a persoanelor violente, escortare la autospeciale și organizarea pazei lor.

În cazurile când în interiorul dispozitivelor au izbucnit incendii, acționează grupele anti-incendiare. Colaboratorilor din dispozitive și persoanelor reținute, care au suferit traume sau răni în urma intervențiilor, li se acordă ajutor medical. Grupul de rezervă acordă sprijin tuturor elementelor din dispozitiv, care necesită ajutor [130, p.179-196].

4.2. Restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă

4.2.1. Metode de restabilire a ordinii și securității publice

Măsurile de restabilire a ordinii și securității publice (OSP) reprezintă un ansamblu de activități și acțiuni, întreprinse de către autoritățile publice centrale și locale, prin implicarea diverselor forțe de ordine publică în scopul combaterii și contracarării acțiunilor ilegale, agresive ale persoanelor care tulbură grav ordinea de drept pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă [88], [102], [159].

Prin acțiuni de reținere a manifestațiilor care dețin asupra lor arme [60], obiecte și substanțe interzise, a persoanelor mascate care își ascund fața, precum și dispersarea participanților la întruniri se realizează măsuri legale de restabilire a ordinii publice [88], [131, p.120-131].

Restabilirea ordinii și securității publice se realizează la nivel național cu implicarea structurilor specializate a Ministerului Afacerilor Interne și a altor Ministere de Forțe, care participă la executarea intervenției pentru restabilirea ordinii publice potrivit atribuțiilor și competențelor legale pentru fiecare structură aparte [88], [115, p.260], [131, p.120-131].

În timpul desfășurării manifestațiilor, datorită faptului că pe o anumită porțiune de teren se adună un număr mare de cetățeni, care pot fi ușor manipulați, unele persoane se pot folosi de aceasta și, sub conducerea lor, manifestațiile pașnice pot degenera ușor în manifestații interzise, care au drept scop: a) să incite la ură națională sau de altă natură; b) să îndemne la violență cu încălcări grave și tulburări de ordine socială; c) să săvârșească infracțiuni de subminare a securității statului. Din momentul când forțele de OSP au întreprins măsuri de somare și avertizare privind ordinea și timpul părăsirii locului adunării de către manifestați, dar ei la rândul lor nu s-au conformat cerințelor forțelor de ordine și în cazul în care acțiunile de somare și avertizare rămân fără reacție din partea manifestațiilor, forțele de OSP intervin pentru dispersarea forțată [79], [131, p.120-131].

În cazul în care manifestații comit asupra reprezentanților de forțe sau a altor persoane acte ilegale, care pun în pericol viața și sănătatea lor, deteriorează edificiile și clădirile din preajmă, acțiunile de intervenție se efectuează imediat, fără solicitarea în scris a reprezentantului autorității administrației publice. Aplicarea forței și mijloacelor speciale [67] va înceta imediat după ce s-a restabilit ordinea publică. În toate cazurile de dispersare forțată a manifestațiilor publice cu caracter de masă se întocmește un proces verbal în care se indică motivul și temeiul dispersării [79], [88], [131, p.120-131].

4.2.2. Dispozitivele și tacticile de restabilire a securității publice

Dispozitivele de restabilire a ordinii publice se utilizează în situațiile tulburării grave a OP și se realizează în cazurile desfășurării mitingurilor, demonstrațiilor, manifestațiilor și a oricăror altor întruniri, care pot avea loc în piețe, pe căile ferate sau traseele publice, în alte locuri în afara clădirilor și oficiilor și edificiilor, în mediul urban sau rural [111, p.1-20], [131, p.120-131].

Dispozitivele au ca scop: oprirea înaintării masei de manifestați într-o zonă sau direcție neautorizată; eliberarea unor căi ferate, trasee naționale și secundare, accese importante de

comunicație, artere vitale, spații și teritorii ocupate ilegal; evacuarea dintr-o piață; dispersarea manifestațiilor.

În dispozitivul de restabilire a ordinii publice se propune de a fi incluse următoarele componente [92], [131, p.120-131] (Figura 4.11):

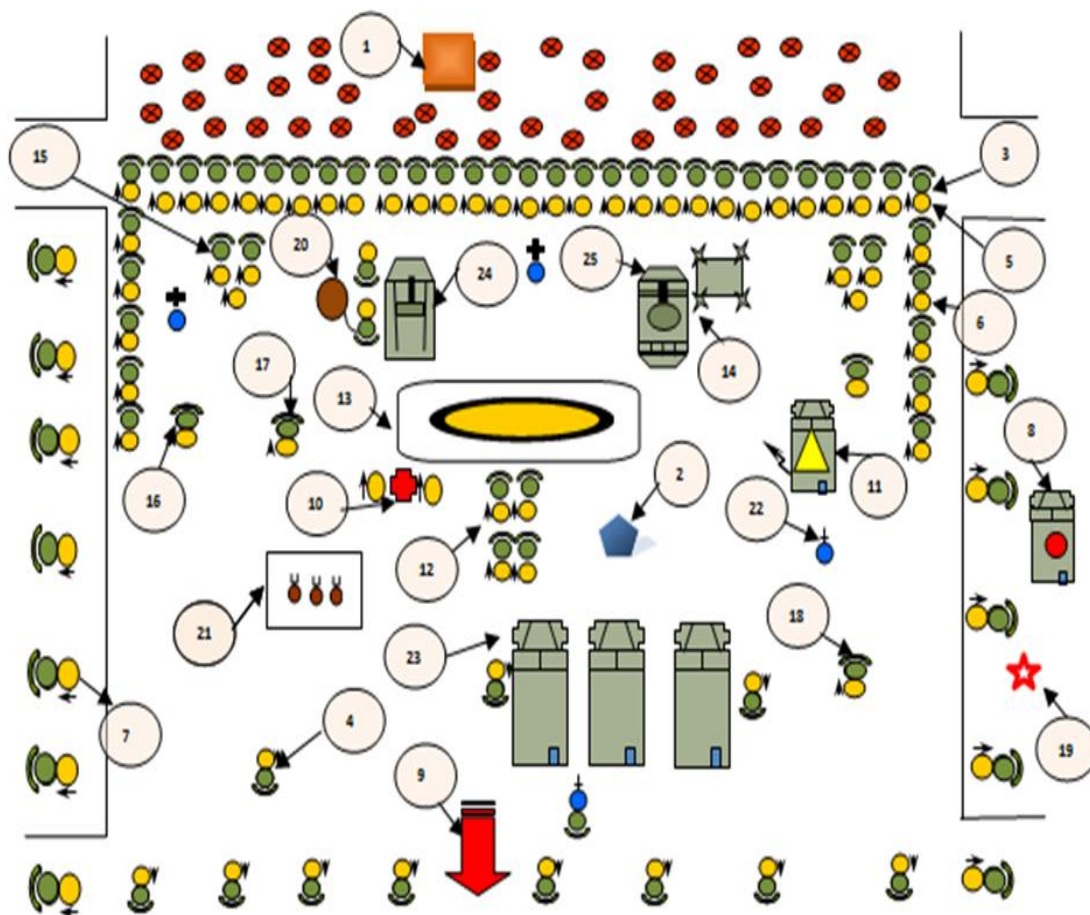

Figura 4.11 Dispozitivul forțelor de restabilire a ordinii publice
(elaborată de autor)

1. *Echipa de dialog* (negociatori, lideri politici, psihologi, personalități celebre, fețe bisericești etc.) duc tratative cu liderii și organizatorii protestului în scopul liniștirii spiritelor;

2. *Echipa specializată pentru monitorizarea, documentarea și obținerea datelor de interes operativ* acumulează, prelucrează și transmite conducătorului superior datele necesare;

3. *Grupul de contact* se dispune pe direcția de acțiune a adversarului cu misiunea de a opri/bloca trecerea lor în direcții interzise, împinge, respinge și dispersează masa sau grupul de manifestații. Elementul de contact se poate dispune pe unul sau două rânduri în binom, cu fața către adversar, ocupând extremitățile stânga/dreapta ale căii de comunicație fără a lăsa posibilitatea oponentului să intre în dispozitiv.

Binomul este celula de bază de constituire a elementelor dispozitivului (cu excepția elementului de sprijin), format din doi militari, dintre care unul este cu scut, iar celălalt fără. În funcție de natura și modul de manifestare a mulțimii, pentru a oferi tărie elementului de dispozitiv, în cadrul elementului de contact se pot include mijloacele auto din cadrul dispozitivului de acțiune pentru restabilirea ordinii publice;

4. *Grup de siguranță* – asigură și acordă ajutorul necesar grupului de contact și se dispune în spatele grupei mobile de intervenție. În anumite situații acordă suport și altor elemente ale dispozitivului aflate în dificultate;

5. *Grup de sprijin* - acordă ajutor grupurilor de contact și siguranță;

6. *Grup de flancare* - asigură flancurile și intervalele dispozitivului;

7. *Aliniamente (baraje și cordoane) de izolare a zonei* – asigură paza circulară externă și internă a zonei unde se desfășoară evenimentul public, care constă în interzicerea accesului unui grup sau a unei mulțimi de manifestați (mijloace de transport) într-un spațiu determinat pentru o anumită perioadă de timp;

8. *Echipaje de circulație rutieră* – asigură ordinea publică în traficul din preajma zonei de acțiune;

9. *Punct de triere* – asigură trecerea manifestațiilor pașnici care doresc să părăsească zona de acțiuni;

10. *Punct de prim ajutor medical* - acordă ajutor medical personalului din dispozitiv;

11. *Punct de comandă* - asigură conducere forțelor pe care le are la dispoziție;

12. *Grup de rezervă* - acordă ajutor grupurilor din dispozitiv, care se află în dificultate;

13. *Grup de dispersare* - dispersează mulțimea. Este constituit din forte de excepție, fiind specializat pentru folosirea și aplicarea mijloacelor speciale active, armamentului special, armelor cu cartușe de cauciuc și lansatoarelor de grenade explozive cu efect de asurzire și orbire temporară, dronelor pentru aplicarea substanțelor lacrimogene și înăbușitoare de la înălțimi corespunzătoare, tehnicii și mijloacelor de transport special și blindat, elicopterelor;

14. *Drone de documentare, transportare și aplicare a mijloacelor speciale;*

15. *Grup mobil de intervenție*, dispus în spatele elementului de contact, compus din una sau două echipe cu misiunea de a reține și extragere din rândurile manifestațiilor a provocatorilor și celor ce săvârșesc încălcări grave a ordinii și îndeamnă la violența și pogromuri, precum și reținerea manifestațiilor care au pătruns un interiorul dispozitivului;

16. *Grup de escortă a reținuților* - escortează reținuții către locul de predare grupului de pază;

17. *Grup de pază a reținuților* - asigură paza reținuților;

18. *Grup de pază* a tehnicii și mijloacelor de transport și blindatelor, implicate în operațiunea de restabilire a ordinii publice - asigură paza tuturor mijloacelor de transport din dispozitiv;
19. *Subdiviziuni pentru paza și protecția obiectelor* de importantă deosebită în stat - asigură paza obiectivelor respective din zona de acțiune;
20. *Grup chinologic* - se folosește la pază, urmărire, reținere, dispersare, intervenție;
21. *Grup de călăreți* - se folosește la patrulare, urmărire, reținere, dispersare;
22. *Intendent* (agent de legătură) – asigură legătura conducătorului operațiunii cu subalternii săi;
23. *Grup cu autospeciale* – asigură transportarea efectivului și mijloacelor speciale, contribuie la întărirea dispozitivului;
24. *Echipă cu destinație antiincendiară și servicii pentru situații de urgență (pompieri, salvamari)* - intervine în interiorul dispozitivului. Echipa antiincendiară este compusă din 2-3 specialiști, dotați cu stingătoare de flăcări, destinată să intervină la stingerea incendiilor în interiorul dispozitivului. Serviciile pentru situații de urgență au în componență personal specializat, dotat cu mijloacele și materialele necesare pentru prevenirea, monitorizarea și gestionarea situațiilor de urgență, având ca scop protecția participanților și bunurilor materiale;
25. *Transportorul Amfibia Blindat (TAB)* este integrat în componența DMI pentru consolidarea dispozitivului și protecția echipei de intervenție, care aplică mijloace active speciale.

4.2.3. Acțiunile structurilor de forță la restabilirea securității publice

Acțiunile structurilor de forță la restabilirea OSP prevăd prevenirea și contracararea faptelor ilegale și agresive ale manifestațiilor care tulbură OSP, prin mijloace violente de ultragiere a forțelor de OSP și reprezentanților autorităților publice, prin pătrunderea manifestațiilor în spații închise accesului liber [88].

De asemenea, reprezintă acțiuni de reținere a manifestațiilor la întruniri care dețin asupra lor arme sau alte obiecte și substanțe ce pot pune în pericol sănătatea și viața cetățenilor, a persoanelor mascate care își ascund fața, precum și dispersarea manifestațiilor în condițiile prevăzute de Legea 26/2008 [79], [88].

Acțiunile de restabilire a OSP se pregătesc și se desfășoară de către reprezentanții forțelor de OSP a IGC cu suportul Poliției pe domeniile de competențe [88].

În rezultatul cercetării efectuate în domeniul restabilirii OSP au fost stabilite și elaborate acțiunile conducătorului forțelor OSP. În baza datelor operative puse la dispoziția conducătorului forțelor de OSP se vor întreprinde următoarele acțiuni [131, p.120-131]:

1. Va continua dialogul cu manifestații, totodată va realiza avertizări;
2. Va analiza situația operativă și la necesitate va trece de la dispozitivul de asigurare a OSP la cel de dispersare cu intervenție în forță în baza deciziei obținute de la autoritățile publice locale sau centrale;
3. Va da ordinul de intervenție cu respectarea regulilor de avertizare;
4. Va executa gradual și proporțional misiuni de restabilire în cazul în care măsurile preventive pe cale pașnică nu au dat rezultatele dorite;
5. Va adopta măsurile și dispozitivele necesare pentru gestionarea situației;
8. Va reveni la acțiuni de asigurare a OSP.

Acțiunile pentru restabilirea ordinii publice și dispozitivul de adoptare în situații de tulburări grave a ordinii și liniștii publice, cu ocazia desfășurării mitingurilor demonstrațiilor, manifestațiilor și a oricăror altor întruniri care se desfășoară în locurile în aer liber, în piețe, pe căile publice, în mediul urban sau rural, au scopul respectiv [111], [88], [131, p.120-131]:

- oprirea înaintării masei de manifestații într-o zonă sau direcție neautorizată;
- eliberarea unei căi de comunicație ocupate ilegal;
- evacuarea dintr-o piață;
- dispersarea manifestațiilor din orice altă zonă în aer liber.

Acțiunea de restabilirea a OSP se execută în baza deciziei emise de către administrațiile publice locale cu privire la dispersarea forțată a manifestațiilor și a ordinului de intervenție emis de conducătorul forțelor de OSP. Acțiunea de restabilire este condusă de către conducătorul forțelor de OSP cu întocmirea unui proces-verbal, în care se indică motivul și temeiul sistării manifestației și dispersării participanților la ea. Se propune următoarea ordine de acțiuni pe etape ale structurilor de forță în cadrul operațiunii speciale de restabilire a ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă [121]:

Etapa inițială. Se deplasează elementele 1-12 ale dispozitivului, destinate pentru instalarea pazei circulare exterioare, barajelor, blocărilor, cordoanelor în scopul neadmiterii mișcării gloatei și a fluxului spre ea a cetățenilor, formarea aliniamentului interior al pazei circulare.

Cu ieșirea la aliniamentele indicate efectivul grupurilor se desfășoară formând lanțuri. În cazul folosirii automobilelor pentru închiderea străzilor, efectivul se află pe ambele părți ale lor.

Odată cu ocuparea aliniamentelor corespunzătoare, conducătorii precizează misiunea efectivului, regulile de cooperare în cadrul subunității și cu vecinii. În raionul izolat, forțele de ordine nu admit mișcarea gloatei și a fluxului spre ea a altor cetățeni [131, p.120-131].

Cordoanele formate din carabinieri și polițiști instalate la aliniamentul pazei circulare, nu admit trecerea cetățenilor în regiunea operației și asigură manevrele subunităților.

Persoanele care ies din raionul operației, trec prin punctele de control și trecere. Persoanele suspecte se rețin de către grupul de intervenție și se transmit grupului de escortă, care ulterior îi însoțește la punctele de filtrare și-i transmite grupului de filtrare. În această fază se amplasează grupuri de pază circulară, care prin cordoane acoperă străzile și scuarurile cu scopul de a interzice accesul cetățenilor în raionul operației [131, p.120-131].

În funcție de importanta sectoarelor acoperite și situația creată, cordoanele de ordine publică pot fi instalate unul după altul, formând astfel eșaloane. Astfel se instalează un cordon de ordine publică, formând eșalonul întâi al forțelor de ordine [131, p.120-131].

Apoi se recurge la dialog prin intermediul grupului de negociatori, psihologi, specialiști în comunicare, personalități celebre bine cunoscute și stimate în societate. Sarcina acestora este de a liniști spiritele manifestanților, dar și de a identifica organizatorii manifestației și instigatorii care cheamă la ură sau la acte antisociale, apoi negociatorii îi îndeamnă să manifeste în mod pașnic și legal [131, p.120-131].

În cazul în care dialogul eșuează, forțele de ordine întreprind măsuri de demonstrare a forței, astfel încât angajați dotați cu mijloace speciale să fie amplasați în spatele militarilor nedotați, demonstrând intenții pașnice [131, p.120-131].

La fața locului se deplasează grupurile 13-25. În măsură ce agresivitatea elementelor de destabilizare a ordinii publice crește, cordonul de ordine publică alcătuit din angajați nedotați cu mijloace speciale din eșalonul întâi se retrage și se substituie cu militari din eșalonul doi, echipați pentru intervenții în forță. În fața eșalonului doi se amplasează un cordon de blocare a manifestanților, format din militari dotați doar cu bastoane de cauciuc și scuturi, manifestând intenții pașnice. Dacă nici ultimul element de demonstrare a forței nu-și atinge scopul ca protestul să devină unul pașnic, atunci se efectuează schimbul de forțe. Astfel, elementul de contact din eșalonul doi devine clasic și se formează dispozitivul de luptă complet cu toate elementele constitutive, recurgându-se la tactici de avertizare și somare [131, p.120-131].

Tactica de avertizare și somare se efectuează de către reprezentanții administrației publice locale și ai forțelor de ordine publică, prin solicitarea dispersării participanților cu ajutorul dispozitivelor de difuzare sonoră [131, p.120-131].

Prima somație este urmată de difuzarea sonoră și stabilită anterior de superiori. În cazul în care prima somație nu s-a soldat cu rezultat pozitiv, se recurge la repetarea acesteia. Dacă și după a doua somație manifestații nu au părăsit locul întrunirii, se trece la ultima somație, care este urmată de semnale sonore și luminescente [131, p.120-131].

Dacă după avertismentele repetate de dispersare participanții nu părăsesc locul adunării, în rezultatul adresării reprezentanților autorităților publice locale sau centrale, structurile de forță întreprind măsuri pentru dispersarea mulțimii.

Întâi de toate, după somare se recurge la tactici de salturi ofensive pentru a permite forțelor de ordine să-și asigure spațiu de manevră [131, p.120- 131].

Tactica saltului ofensiv. Acest procedeu tactic este executat de către elementele de contact și de sprijin ale dispozitivului de luptă, permițând forțelor de ordine să-și asigure spațiu de manevră. (Figura 4.12).

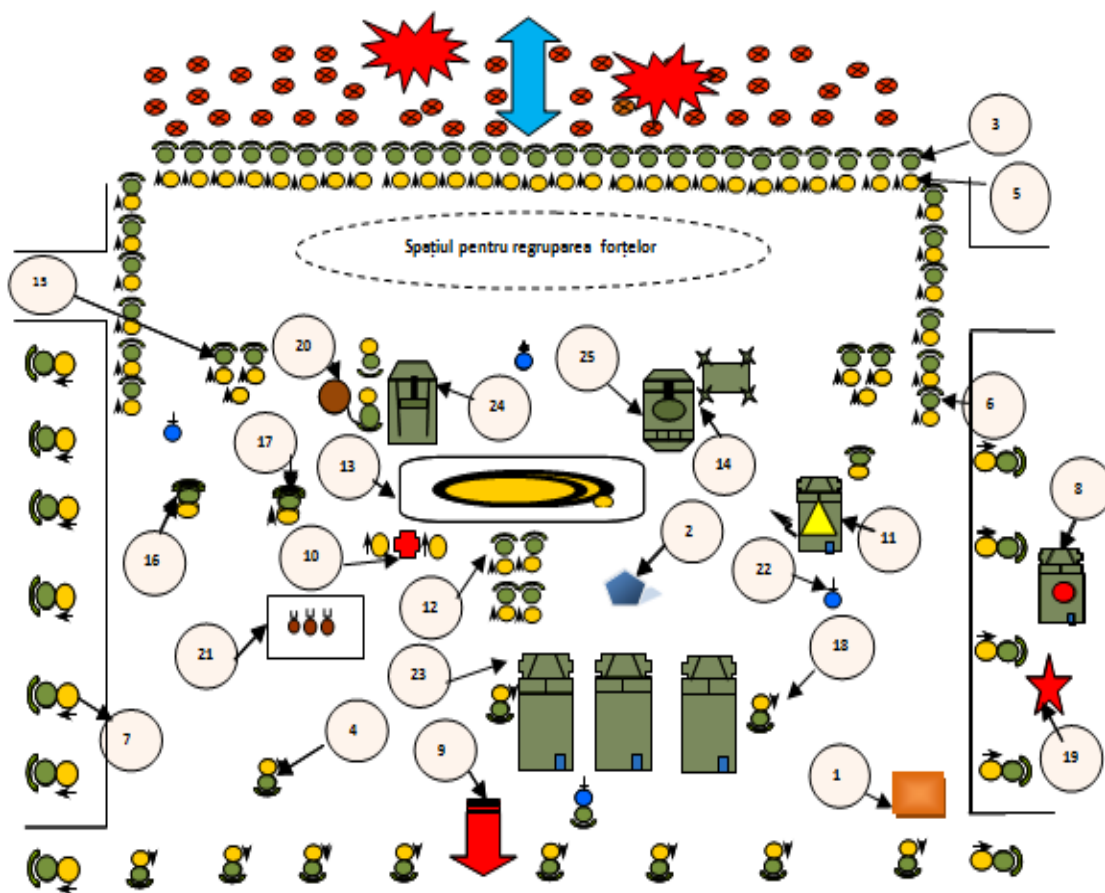

Figura 4.12 Dispozitivul saltului ofensiv
(elaborată de autor)

Tactica de dispersare reprezintă procedeu tactic de restabilire a ordinii publice cu caracter ofensiv, pe care forțele de ordine publică trebuie să-l aplice în scopul dispersării unei mulțimi. Dispersarea implică intervenția în forță, prin aplicarea mijloacelor speciale și tehnice din dotare. Ea se poate executa fără oprire, până la dispersarea definitivă a mulțimii, sau pe timpuri succesive, prin opriri. Ea nu prevede neutralizarea, ci doar dispersarea mulțimi [92], [131, p.120-131].

Detașamentul mobil de intervenție pentru dispersarea mulțimii se dispune după linia pazei circulare [131, p.1209-131]. La comanda (semnalul) dată de conducătorul operației speciale, acționând în coloană, împreună cu colaboratorii operativi de poliție, se efectuează dispersarea mulțimii.

Grupul de dispersare începe mișcarea în direcțiile indicate, dispersând mulțimea în părți (Figura 4.13).

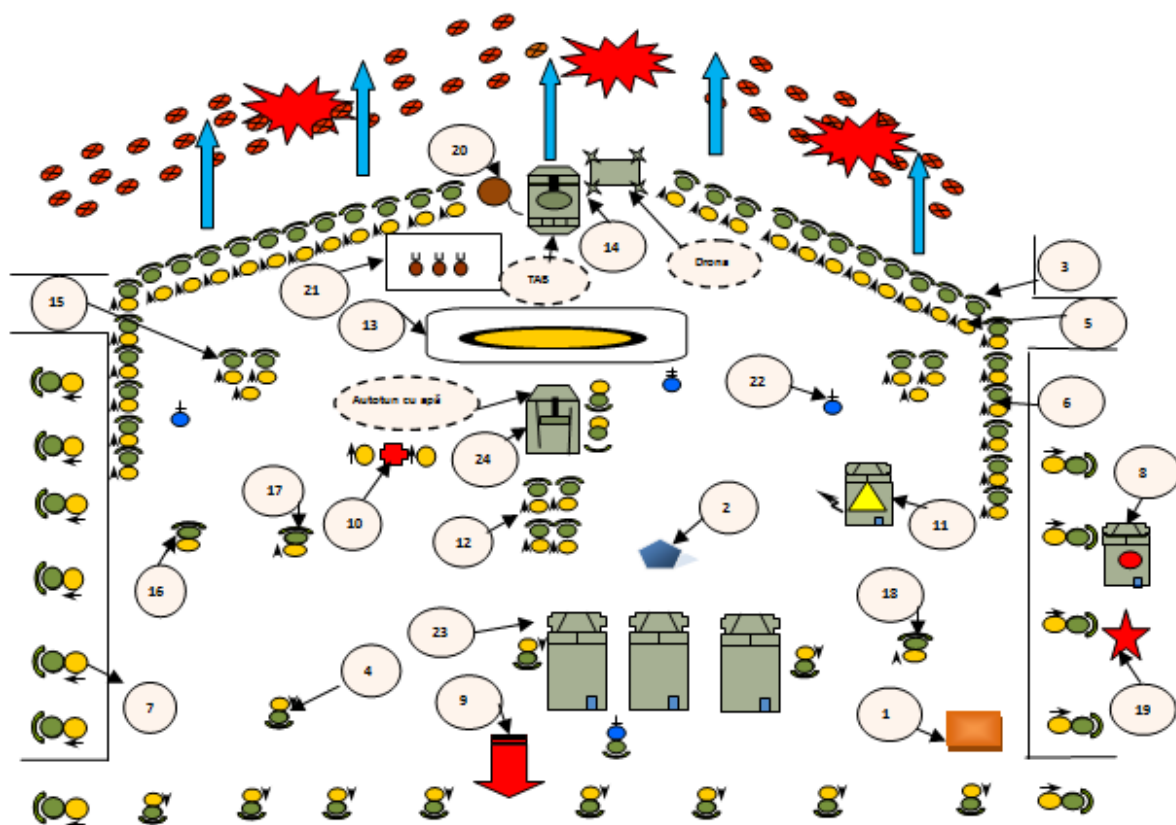

Figura 4.13 Dispozitiv de dispersare
(elaborată de autor)

Acțiunile grupului trebuie să fie active, hotărâte. La opunerea rezistenței grupului de dispersare, conducătorul operației poate să dea dispoziția de a folosi mijloacele speciale. Pentru eficientizarea intervenției în forță, dar și pentru minimalizarea contactului masiv și direct cu protestatarii, care poate genera altercații cu soldarea traumatismelor, zona de dispersare se prelucrează cu mijloace speciale aplicate din diferite dispozitive (balonașe individuale, carabine, aruncătoare de grenade, drone cu pulverizatoare și altele) [131, p.120-131].

În dispozitivul de luptă pentru intervenție în vederea dispersării a mulțimii se utilizează mijloace de transport blindat sub acoperire de către grupuri de siguranță, mijloace de transport semi-blindate, autospeciale dotate cu tunuri de apă, precum și alte mijloace utile admise pentru

intervenții în cazurile de criză, provocate de diferiți participanți la manifestații cu caracter de masă. În momentul de intervenție și acțiune a dispozitivului de luptă o deosebită atenție se atrage la atacurile frontale și laterale. La respingerea atacurilor se folosesc cele mai eficiente tactici de acțiune, pe care forțele de ordine le aplică în funcție de situație, dar toate fiind legale. Pentru reținerea suspecților cu grad sporit de risc, înarmați cu arme reci, se aplică tactici speciale cu utilizarea animalelor de serviciu (cai, câini), care se folosesc numai în situații extrem de dificile [131, p.120-131].

În ansamblu, forțele de ordine aplică și alte tactici: salt ofensiv, reținerea celor mai agresivi instigatori, utilizarea mijloacelor speciale la limita atacului. În cazul în care pe direcția de dispersare a forțelor de ordine protestatarii forțează baraje sau alte obstacole, conducătorul dispozitivului întreprinde măsuri de îndepărtare a riscurilor de la baraj prin aplicarea mijloacelor speciale în zona imediată după baraj [131, p.120-131].

Trecerea baricadelor construite de către manifestații se efectuează numai după verificarea lor minuțioasă de către un grup de specialiști în domeniul de geniu, deoarece acolo se pot afla diferite capcane explozive, care pot duce la incendii, devastări materiale majore și chiar la rănirea sau pierderea de vieți omenești în rândul reprezentanților forțelor de ordine și manifestațiilor pașnici [131, p.120-131].

Conducătorul dispozitivului de luptă comandă grupului de aplicare a mijloacelor speciale să asigure zona de securitate după linia incendiului prin lansarea grenadelor speciale și ordonă grupului antiincendiar să stingă focul din calea de acces. După crearea condițiilor de acces, dispozitivul de luptă își continuă îndeplinirea misiunii și dispersează mulțimea în măsura posibilităților. Dacă încălcările ordinii publice sunt însoțite de pogromuri, incendii și distrugerii ale clădirilor, atunci grupurile de dispersare îndepărtează gloata de obiectivele atacate și concomitent o împrăștie în părți mici, subunitățile de pompieri efectuând stingerea incendiilor [131, p.120-131].

Tactica ridicării capilor instigatori. În funcție de situație, grupurile de ridicare pot fi introduse concomitent cu subunitățile grupului de dispersare sau după formarea coridoarelor.

La indicațiile lucrătorilor operativi, care conduc echipele grupului de ridicare a capilor instigatori, militarii acestor echipe îi desprind de la gloata dispersată pe organizatorii și manifestații activi la încălcările ordinii publice, îi rețin și-i conduc după aliniamentul interior al pazei circulare, apoi îi transmit grupului de escortare [92], [131, p.120-31] (Figura 4.14).

Ridicarea organizatorilor și manifestațiilor activi la încălcările în grup ale ordinii publice reprezintă una dintre cele mai dificile misiuni din activitățile desfășurate în operațiune. În unele cazuri, cu admiterea conducătorului, pot fi folosite mijloace lacrimogene, care slăbesc opunerea rezistenței din partea manifestațiilor, ușurează acțiunile echipelor de trupe de reținere a

persoanelor agresiv dispuse [131, p.120-131].

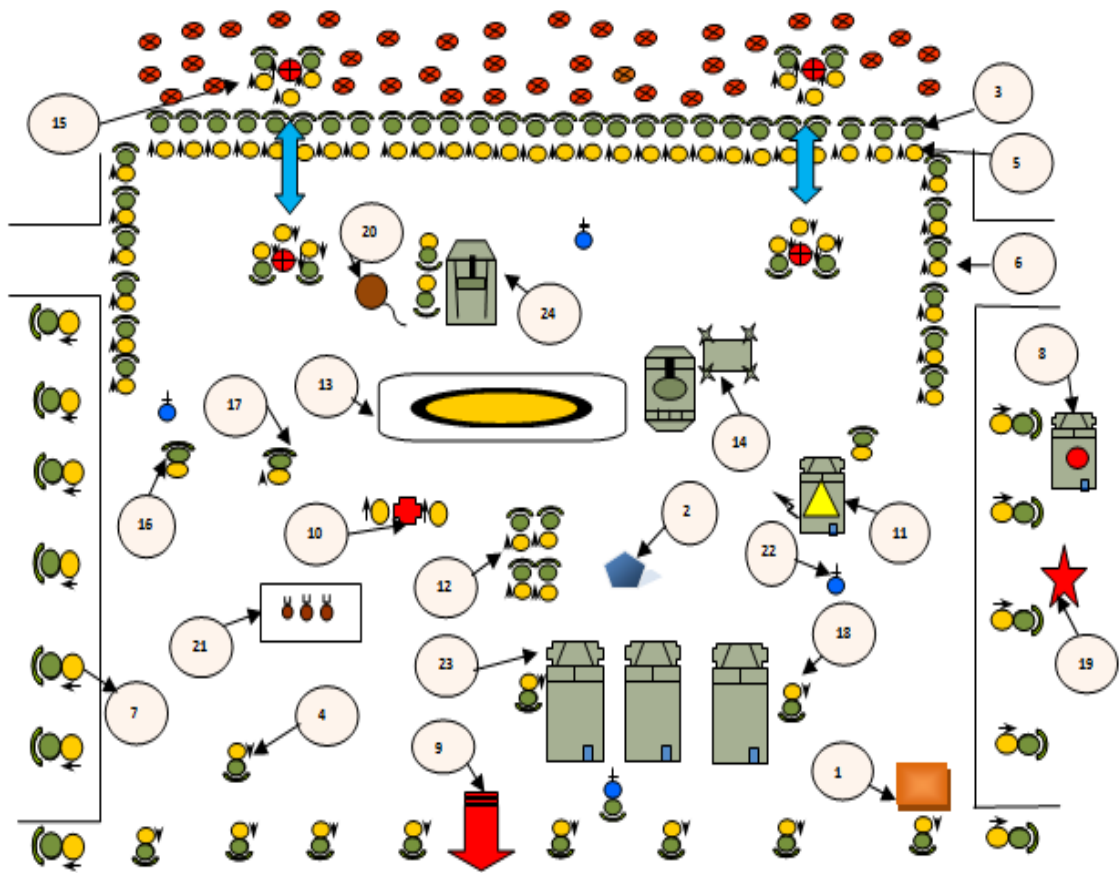

Figura 4.14 Dispozitiv pentru ridicarea capilor instigatori
(elaborată de autor)

În aceste condiții echipele grupului de ridicare îmbracă măști antigaz, pătrund în gloată și îi capturează pe organizatorii și manifestanții agresivi. În clădiri de asemenea pătrund echipe ale grupului de ridicare, care rețin toate persoanele agresive ce se află în ele și le transmit grupului de escortare. Echipele grupului de escortare se află dincolo de aliniamentul interior al pazei circulare, de obicei la punctele de control și trecere, fiind pregătite să preia persoanele reținute, care apoi sunt escortate la punctele de filtrare. Pe coridoarele create în urma dispersării se instalează cordoane de ordine și grupuri de blocare a acceselor. Cordoanele de ordine se extind cât este de posibil, eliberând de manifestații zona respectivă. Toate persoanele reținute, după escortarea lor la locul provizoriu de aflare sub pază, se vor supune perchezițiilor corporale. Percheziția pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă este un act tactic, prin care se caută și se ridică, de la anumite persoane, obiecte interzise, care le dețin asupra lor și prezintă pericol pentru cei din jur, sau poartă urme ale unei infracțiuni. Indiferent de natura locului în care se desfășoară percheziția există

câteva reguli comune cu caracter tactic [110, p.256-260], [131, p.120-131].

Tactici și reguli la utilizare a mijloacelor speciale, a forței fizice și a armelor de foc la restabilirea ordinii publice. Pe timpul manifestărilor cu caracter de masă pentru restabilirea ordinii și securității publice, forțele de ordine se conduc de Legea Nr.218 din 19.10.2012 [67] privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, precum și de regulamentele și instrucțiunile interne a fiecărei instituții, aprobate prin Hotărâri de Guvern și ordinele interne.

În conformitate cu Codul de conduită pentru polițiști, adoptat prin Rezoluția Adunării Generale nr.14169 din 17.12.1979 [20], și cu Codul european de etică al poliției, adoptat de către Comitetul Miniștrilor la 19.09.2001[21], polițiștii pot folosi forța numai când aceasta este strict necesară și în măsura în care este cerută pentru îndeplinirea datoriei.

Aplicarea mijloacelor speciale și a armelor de foc este considerată drept măsură extremă. Armele de foc și mijloacele speciale pot fi utilizate în cazurile în care o persoană suspectată de a fi comis o infracțiune opune rezistență armată sau pune în pericol, în alt fel, viețile celorlalți, iar măsurile mai puțin extreme nu sunt suficiente pentru a opri sau a aresta persoana suspectată. Deci forța fizică, mijloacele și tehnica specială, armele de foc se folosesc [15], [38, p.227], [67]:

a) împotriva persoanelor agresive care tulbură grav ordinea și securitatea publică, admit alte acțiuni ilegale și faptele cărora nu au putut fi stopate prin alte metode legale;

b) la despărțirea unor manifestații care admit elemente de agresiune față de alți manifestații sau la separarea unui grup agresiv de manifestații pașnici;

c) pentru preîntâmpinarea și curmarea cazurilor de pătrundere ilegală în sediile autorităților publice ori private, misiunilor diplomatice, care, fiind avertizate, au refuzat să părăsească aceste sedii;

d) la reținerea persoanelor care admit tulburări grave a ordinii publice sau acte de violență, pun în pericol viața și sănătatea oamenilor, precum și a reprezentanților forțelor de ordine;

e) la curmarea tendințelor agresive de pătrundere, după părăsirea locului manifestației, în sediile și obiectivele autorităților publice, instituțiilor diplomatice și altor edificii ale statului;

f) în cazurile de reținere a manifestațiilor care nu s-au subordonat cerințelor legale ale autorităților publice și forțelor de ordine și dețin asupra lor arme de foc, arme albe, obiecte interzise, substanțe explozive sau toxice care pot fi folosite la diferite acțiuni violente.

Tipul mijloacelor speciale este stabilit de către forțele de ordine în baza specificului situației, caracterului infracțiunii, precum și a identității infractorului [15], [67], [97].

Utilizarea și aplicarea mijloacelor speciale trebuie să fie precedat de o somație privind utilizarea lor. În toate cazurile în care folosirea forței nu poate fi evitată, polițiștii și carabinierii

sunt obligați să reducă la minim efectele posibile asupra sănătății, moralei, demnității și în cele din urmă să acorde victimilor ajutor medical victimelor [16], [67], [97].

Răspunderea despre aplicarea mijloacelor speciale la restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă aparține conducătorului forțelor de OSP [15], [67], [97].

Se interzice aplicarea și folosirea forței fizice, mijloacelor speciale, armelor de foc, tehnicii speciale [67] din dotarea forțelor de ordine și securitate publică, în timpul manifestațiilor cu caracter de masă la restabilirea ordinii publice: împotriva minorilor, în cazul în care vârsta acestora este evidentă, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, împotriva femeilor cu semne vizibile de graviditate în afara cazurilor când persoanele vizate prezintă pericol pentru reprezentanții forțelor de OSP și persoanelor din jur [15], [97], [160].

Tactica restabilirii ordinii și securității publice în zonele transfrontaliere reprezintă acțiuni în comun cu reprezentanții forțelor de OSP ale țărilor cu care se operează la nivel interstatal conform acordurilor prealabile în scopul restabilirii OSP la frontieră (deliberate și evacuarea spațiilor, zonelor, căilor de comunicații, dispersarea mulțimii care încalcă grav OSP la frontieră, ori în alte situații ce implică aglomerări de persoane) și revenirea la stare de normalitate a OSP [40].

Pentru restabilirea OSP în zonele transfrontaliere, forțele de ordine în comun aplică următoarele tactici și tehnici: Tactica extragerii persoanelor violente, tehnica deblocării căilor de acces, tactica înlăturării baricadelor, tactica dispersării mulțimii, tehnica dezangajării forțelor din cadrul dispozitivului [15], [41].

Tacticile și tehnicile se aplică ținând cont de mai mulți factori care reies din situația operativă creată la fața locului, caracterul manifestației publice, specificul locului și zonei desfășurării evenimentului. Se ia în vedere, de asemenea, caracterul interoperabil al acțiunilor forțelor prin trecerea de la un element de dispozitiv la altul, prin deplasarea dispozitivului dintr-o zonă în alta [15], [41].

Tactici de efectuare a percheziției și ridicarea de obiecte de la persoanele reținute. Pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă, percheziția corporală se face asupra persoanei reținute în flagrant, săvârșind o infracțiune sau când asupra ei au fost observate obiecte evidente interzise de ale deține pe timpul manifestațiilor de masă [110, p.256-260], [131, p.120-131].

Înainte de toate se efectuează *percheziția preliminară* în scopul preîntâmpinării unei acțiuni violente a persoanei percheziționate, ceea ce presupune dezarmarea acesteia, respectiv verificarea dacă are asupra sa o armă albă sau de foc, precum și orice alte obiecte sau substanțe ce ar putea pune în pericol colaboratorii forțelor de ordine și persoanele din jur, pentru a evita evadarea celui percheziționat [22], [110, p.256-260], [131, p.120-131].

Tehnica percheziției persoanei [110, p.256-260] se realizează în două faze: percheziția îmbrăcămintei și percheziția corpului.

Percheziția amănunțită se va efectua de sus în jos, începând cu obiectele de pe cap, apoi se cercetează spatele, porțiunile de sub brațe, mâinile de la umăr până la degete, pieptul, picioarele prin interior și exterior, până la glezne, precum și manșetele pantalonilor, ciorapii, iar în final încălțăminte. Cercetarea se face prin palparea porțiunilor de îmbrăcămintă mai groasă, întrucât la o simplă pipăire, obiectele subțiri, inclusiv cele metalice, pot trece deseori neobservate [110, p.256-260].

Percheziția îmbrăcămintei presupune verificarea în parte a fiecărei piese din care este formată, mergând, la nevoie, până la scoaterea acesteia de pe corpul persoanei. La obiectele de îmbrăcămintă se va acorda o atenție deosebită cercetării căptușelii, cusăturilor, buzunarelor, gulerelor, vatelinei de la umeri, țesăturilor interioare de la piept, iar în caz de necesitate îmbrăcămintă poate fi descusută, atât cât să se permită verificarea interioară.

După efectuarea percheziției se procedează la întocmirea unui proces-verbal în forma și condițiile prevăzute de lege, iar obiectele sunt ridicate [110, p.256-260], [118].

Etapa finală. Se încercuiesc manifestații agresivi, se efectuează reținerea și percheziția corporală a acestora și se organizează escortarea lor la cel mai apropiat inspectorat de poliție pentru ulterioarele măsuri de anchetă [131, p.120-131].

Organizatorii și cei mai activi manifestați la încălcările în grup ale ordinii publice, care nu pot fi reținuți în timpul dispersării mulțimii, se rețin de către poliție după scoaterea gloatei din raionul operațiunii. Apoi, după atingerea grupului de dispersare a punctului final (unirea cu subunitatea care acționează în întâmpinare), efectivul care constituie coloanele, se întoarce în direcțiile în care urmează să fie scoasă mulțimea și la semnalul comandantului evacuează cetățenii în afara aliniamentului pazei circulare. Scoaterea se efectuează în direcții opuse liniilor formate. În coridoarele astfel create pot fi introduse forțe adăugătoare în scopul divizării mulțimii în grupuri mai mici [131, p.120-131].

La final, de către șeful superior se anunță încetarea intervenției, organizându-se verificarea efectivului detașamentului, tehnicii, armamentului, mijloacelor speciale, echipamentului special și are loc retragerea la locul permanent de dislocare.

La necesitate, dispozitivul de luptă se reorganizează, fiind pregătit pentru noi intervenții. Zona în care sau petrecut manifestațiile rămâne sub controlul altor forțe de ordine până la revenirea în normalitate a situației sau până la noile indicații.

Succesul oricărei operațiuni de restabilire a ordinii publice depinde de asigurarea dispozitivelor cu forțe bine pregătite și instruite, precum și cu tehnică și mijloace speciale moderne,

care să asigure protecția personalului și să nu traumele protestatarilor [131, p.173].

Detașamentul Mobil de Intervenție. Detașamentul Mobil de Intervenție (DMI) este unul dintre cele mai importante elemente de bază ale dispozitivului de dispersare a gloatei violente. Detașamentul în componența sa are structuri capabile să acționeze independent pe porțiunile unde au loc acte de violență și unde este necesară intervenția pentru dispersarea mulțimii și reținerea persoanelor violente. Răspunderea pentru intervenția DMI aparține comandantului (șefului) operațiunii speciale în coordonare cu autoritățile publice locale și centrale [17, p. 1-35], [131, p.120-131].

Se propune o structură nouă a DMI, cu majorarea numărului total de personal de la 135 la 210 militari, de la 3 plutoane de intervenție la 5, după cum urmează [131, p.120-131] (Figura 4.15):

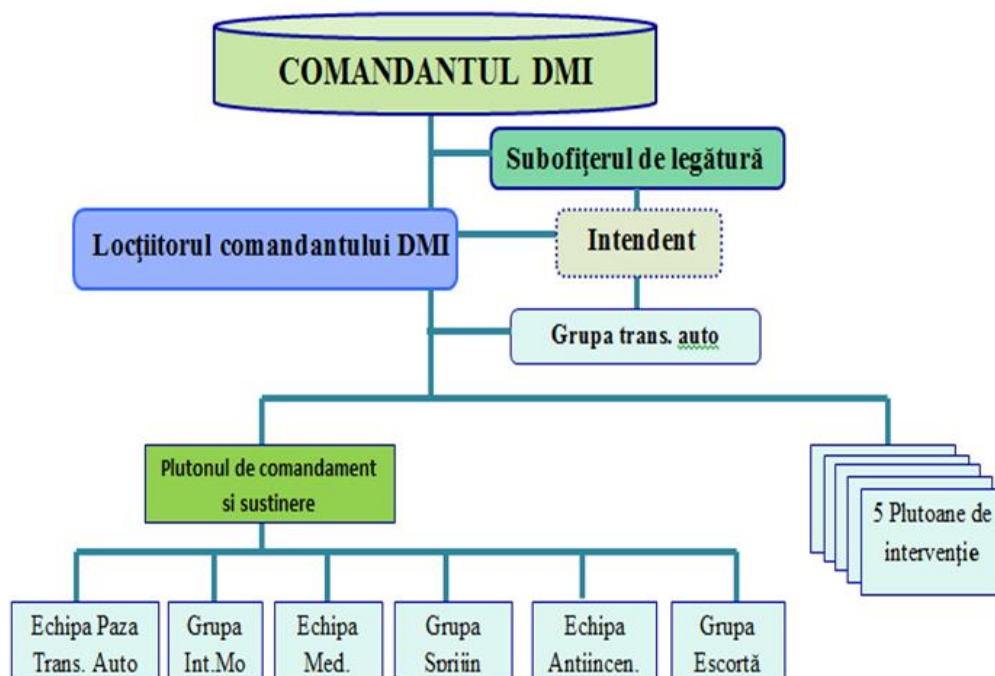

Figura 4.15 Detașamentul Mobil de Intervenție
(elaborată de autor)

Conducerea va consta din 5 unități de personal: comandantul detașamentului - 1; locțiitorul comandantului - 2; intendent (logistician) -1; subofițer de legătură - 1.

Plutonul de comandament și susținere va consta din 47 de unități de personal: Comandant – 1; Comandant adjunct – 1; grupa de intervenție mobilă – 10; grupa de sprijin (aplicarea mijloacelor speciale) – 5; grupa de escortă – 8; grupa transport (șoferi) – 10; echipa cu destinație antiincendiară - 5; echipa medicală – 2; echipa de pază a transportului – 5.

Plutonul de intervenție va consta din 32 de unități: Comandant – 1; Comandant adjunct - 1; Comandanți de grup – 3; militari – 27, dintre care 3 lunetiști și 3 geniști.

Motivul de bază al modernizării prezentului model constă în insuficiența de efectiv, care actualmente nu poate îndeplini în totalitate misiunile ce pot parveni ulterior, care reies din condițiile reale de astăzi [131, p.120-131].

Avantajul noului model constă în capacitatea numerică suficientă de forțe, care pot fi implicate în diferite situații de criză la manifestării cu caracter de masă de amploare într-o piață la nivel local sau național, atunci când este nevoie de a se deplasa în mai multe localități concomitent; DMI are suficiente forțe, care pot fi repartizate după necesități.

Structura și componența organizatorică actuală a Detașamentului Mobil de Intervenție în operațiuni speciale (pentru comparații cu propunerile noi) [131, p.120-131]:

Detașamentul Mobil de Intervenție este constituit în prezent din conducere, trei plutoane de intervenție, un pluton de comandament și susținere, cu un număr total de efectiv de 135 de militari.

Conducerea: comandantul detașamentului - 1; locțiitorul comandatului – 1; intendent (logistician) -1; subofițer de legătură – 1; total – 4.

Plutonul de intervenție: comandant – 1; comandant adjunct -1; comandanți de grup – 3; militari – 28; total - 33.

Plutonul de comandament și susținere: comandant – 1; comandant adjunct – 1; grupe de intervenție mobilă – 2 x 5; grupă de sprijin (aplicarea mijloacelor speciale) – 4; grupă de escortă – 4; grupă transport (șoferi) – 5; echipă cu destinație antiincendiară – 2; echipă medicală – 2; echipă pentru paza transportului – 3; total: – 32.

4.4. Concluzii la capitolul 4

În capitolul dat sunt propuse metode, tactici și tehnici noi ale forțelor de ordine și securitate publică la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masa.

Sunt descriese misiunile forțelor de OSP la asigurarea securității publice. Sunt propuse elemente tipice de acțiune la asigurarea OSP, clasificate în grupuri, posturi, agenți de legătură și punctul de comandă.

Sunt propuse dispozitive noi de acțiune la asigurarea OSP: de blocare (interzicere) a accesului masei de manifestații într-o zonă sau direcție neautorizată; de dirijare, canalizare și filtrare a manifestațiilor (baraje); de protecție, însoțire și dirijare a manifestațiilor la întruniri publice (cordoane); de protecție a autocoloanelor oficialilor și persoanelor VIP (coridoare) [92, p. 1-35], [130, p. 151-168], [131, p.120-131].

Sunt descrise principiile de formare a barajelor de filtrare, fragmentare, dirijare sau blocare accesului unor persoane într-un spațiu sau pe o anumită direcție. Sunt descrise cordoanele utilizate în asigurarea OSP.

Sunt descrise coridoarele de trecere și protecție a coloanelor de manifestați și autocoloanelor oficialilor, care asigură și supraveghează deplasarea lor, interzice trecerea nesancționată unor persoane sau mijloace de transport. Sunt elaborate tehnici privind pregătirea și desfășurarea acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice. Sunt identificate acțiunile conducătorului la desfășurarea măsurilor de asigurare și restabilire a OSP.

Sunt descrise zonele, etapele de acțiuni și misiunile forțelor OSP în procesul asigurării securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Sunt elaborate tactici și tehnici noi de restabilire a ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, care includ: intervenția, tehnici de avertizare și somare, tactica percheziției persoanelor reținute, dispozitivul de restabilire a ordinii publice. Sunt descrise acțiunile și măsurile de restabilire a ordinii și securității publice în scopul combaterii și contracarării acțiunilor ilegale ale participanților la manifestațiile cu caracter de masă. Sunt formulate condițiile de aplicare ale acțiunilor date, responsabilitățile pentru executarea lor [18], [38, p. 227], [92], [131, p.120-131].

Sunt propuse grupe și elemente ale dispozitivului de restabilire a OSP. Este elaborată ordinea de acțiuni ale structurilor de forță în cadrul operațiunii speciale la restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă. Este propusă o structură organizatorică nouă a Detașamentul Mobil de Intervenție, unul dintre cele mai importante elemente ale dispozitivului de restabilire a OSP. Sunt formulate responsabilitățile și competențele acestui Detașament [27, p. 206- 214], [130, p.151-168], [132, p.120-131].

5. EVALUAREA EFICACITĂȚII FORȚELOR LA ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA ORDINII ȘI SECURITĂȚII PUBLICE

Eficiența forțelor de ordine și securitate publică la îndeplinirea misiunilor poate fi evaluată în baza diferitor factori cum ar fi: timpul acțiunilor forțelor, nivelul de pregătire, asigurarea materială și financiară etc. În capitolul dat sunt prezentate rezultatele evaluării eficacității forțelor de ordine și securitate publică în baza indicilor de timp. Sunt propuse metode și modele matematice de evaluare ale eficacității forțelor, care se bazează pe acțiunile forțelor executate pe parcursul asigurării și restabilirii ordinii și securității publice. Datele de timp utilizate pentru modelele elaborate sunt preluate din practică. Este efectuată argumentarea comparativă a eficienței sistemului propus de asigurare a ordinii și securității publice [135, p.357-362].

Pe parcursul cercetării au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda teoretică, metoda empirică, metoda de comparație, metoda sistemică, metoda statistică, metoda de observare, metoda de analiză, metoda logică, metoda de analiză.

5.1. Eficacitatea forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice conform tehnicilor propuse

Eficacitatea forțelor la asigurarea ordinii și securității publice

În compartimentul dat sunt prezentate rezultatele evaluării timpului de acțiuni la asigurarea ordinii și securității publice pentru situații standard și de criză [, p. 357-362], [136, p.202-215].

Conform solicitărilor administrației publice locale și organizatorilor manifestațiilor de protest, la locul desfășurării oricărui eveniment public se vor deplasa reprezentanți ai organelor de drept în numărul necesar de forțe pentru îndeplinirea misiunilor de asigurare a ordinii și securității publice prin metode de negocieri și documentare a evenimentului.

La îndeplinirea misiunilor menționate se vor îndeplini următoarele acțiuni evaluate de indici de timp [135, p. 357-362]:

1. Verificarea forțelor și primirea misiunilor înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului $T_A^v = 10$ min.;
2. Îmbarcarea efectivului pe mijloacele de transport și mijloacele speciale $T_A^i = 10$ min.;
3. Deplasarea de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului $T_A^{dep} = 30$ min.;
4. Debarcarea, încolonarea și primirea misiunilor adăugătoare $T_A^{deb} = 15$ min.;
5. Ocuparea locurilor în dispozitiv $T_A^{oc} = 15$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor de asigurare a ordinii și securității publice va fi evaluat astfel:

$$T_A = T_A^v + T_A^i + T_A^{dep} + T_A^{deb} + T_A^{oc} = 80 \text{ min}$$

În cazurile în care situația operativă necesită o implicare mai amplă și promptă a forțelor de ordine și securitate publică (situații de criză), se trece la acțiuni pe etape [135, p. 357-362].

Etapa 1. Spre locul desfășurării manifestației din componența elementelor de acțiune se deplasează grupurile 1, 2, 3 și 4 cu funcții de documentare, observare și supraveghere, care raportează conducătorului forțelor de OSP informațiile de interes operativ.

La etapa dată se vor utiliza următorii indici de timp [130, p.179-196], [135, p. 357-362]:

1. Timpul adunării $T^{a1} = 10 \text{ min}$.
2. Timpul echipării $T^{e1} = 10 \text{ min}$.
3. Timpul deplasării la locul desfășurării evenimentului public va constitui: $T^{dep1} = 20 \text{ min}$.

Din momentul sosirii la locul desfășurării evenimentului cu caracter de masă, grupele menționate vor ocupa pozițiile de acțiune în cadrul dispozitivului. Timpul de ocupare a pozițiilor în dispozitiv poate fi: $T^{oc1} = 10 \text{ min}$.

Timpul total al acțiunilor la etapa 1 va constitui:

$$T_{AE1} = T^{a1} + T^{e1} + T^v + T^{dep1} + T^{oc1} = 60 \text{ min}.$$

Etapa 2. Spre locul desfășurării manifestației se deplasează grupul 5 cu specialiști în dialogări și negocieri. Grupul dat poate fi de la 2 până la 10 persoane, în funcție de caracterul și amploarea evenimentului public. Grupul respectiv necesită cel mai puțin timp de pregătire [130, p. 179-196], [135, p. 357-362].

Personalul destinat pentru îndeplinirea misiunii date se va prezenta în mod organizat în incinta sediului forțelor de OSP pentru a primi indicații și misiuni. Timpul pentru instructaj va constitui: $T^{i2} = 15 \text{ min}$. Deplasarea spre locul evenimentului public va constitui: $T^{dep2} = 20 \text{ min}$. Timpul ocupării pozițiilor în dispozitiv va fi: $T^{oc2} = 10 \text{ min}$.

Așadar, la etapa 2 timpul total al acțiunilor va constitui:

$$T_{AE2} = T^{i2} + T^{dep2} + T^{oc2} = 45 \text{ min}.$$

Etapa 3. La fața locului se deplasează grupurile 6-11 cu funcții de oprire, blocare, canalizare, filtrare, fragmentare, acces redus sau chiar interzis în unele zone și străzi din apropiere, precum și funcții de protecție și însoțire prin coridorul de jaloneri, format de grupul specializat, pentru persoanele care doresc să părăsească zona de acțiuni [130, p. 179-196], [135, p. 357-362].

Deoarece la etapa dată efectivul deja din timp trebuie să fie adunat în incinta dislocației forțelor de ordine și securitate publică, *vor fi efectuate următoarele acțiuni:*

1. Verificarea forțelor și primirea misiunilor înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului, pentru care se va solicita timp, $T^{v3} = 10$ min.;
2. Îmbarcarea efectivului pe mijloacele de transport și mijloacele speciale în timp de $T^{i3} = 10$ min.;
3. Deplasarea de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului în timp de $T^{dep3} = 30$ min.
4. Debarcarea, încolonarea și primirea misiunilor adăugătoare în timp de $T^{deb3} = 15$ min.;
5. Ocuparea locurilor în dispozitiv în timp de $T^{oc3} = 15$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată va constitui:

$$T_{AE3} = T^{v3} + T^{i3} + T^{dep3} + T^{deb3} + T^{oc3} = 80 \text{ min.}$$

Etapa 4. Se deplasează grupele 12-19 cu funcții de intervenție, aplicare a mijloacelor speciale, reținere și arestare preventivă a persoanelor violente, escortare la autospeciale și organizarea pazei lor [130, p.179-196], [135, p. 357-362].

Având în vedere că grupele participante la etapa dată sunt unele dintre cele mai organizate și instruite, care mereu sunt gata pentru a îndeplini orice tip de misiuni pe timpul încălcărilor de grup la evenimente publice și având în dotare toate cele necesare, inclusiv transportul special, *se propun următorii indici de timp ai acțiunilor* [135, p. 357-362]:

1. Timpul adunării $T^{a4} = 10$ min.;
2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunilor $T^{v4} = 10$ min.;
3. Timpul deplasării $T^{dep4} = 20$ min.;
4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv $T^{oc4} = 10$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată va constitui:

$$T_{AE4} = T^{a4} + T^{v4} + T^{dep4} + T^{oc4} = 50 \text{ min.}$$

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapele descrise va constitui:

$$T_{AE} = T_{AE1} + T_{AE2} + T_{AE3} + T_{AE4} = 235 \text{ min.}$$

Eficacitatea forțelor la restabilirea ordinii și securității publice

Evenimentele cu caracter de masă pașnice pot să se transforme în violente. Acțiunile forțelor speciale de implicare și apoi de intervenție la restabilirea ordinii publice cuprind următoarele: mobilizarea (adunarea), echiparea, înarmarea, punerea transportului necesar la dispoziție, verificarea efectivului și echipamentelor, îmbarcarea, deplasarea, debarcarea și ocuparea locurilor în dispozitive [131, p.120-131].

Se propun următorii indici de timp la acționarea forțelor speciale de intervenție și restabilire a ordinii și securității publice [136, p.202-215]:

1. Timpul pentru mobilizare (adunare) T_R^{mob} în locurile de dislocație a subdiviziunilor forțelor speciale de OSP. Indicele dat va depinde de distanța de deplasare din cel mai îndepărtat loc din localitate și modul de deplasare (transport de serviciu, personal, public, etc.).

2. Timpul pentru echipare, înarmare și punerea transportului necesar la dispoziție. Pentru efectuarea acțiunilor respective este necesar $T_R^e = 20$ min.

3. Timpul pentru verificarea efectivului, mijloacelor speciale, mijloacelor de transport, primirea misiunilor prealabile $T_R^v = 10$ min.;

4. Timpul pentru îmbarcare a efectivului în mijloacele de transport $T_R^{\hat{}} = 10$ min.;

5. Timpul pentru deplasare de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului T_R^{dep} .

6. Timpul pentru debarcare, încolonare și primirea misiunilor adăugătoare $T_R^{deb} = 15$ min.;

7. Timpul pentru ocuparea locurilor în dispozitiv $T_R^{oc} = 15$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor speciale la restabilirea ordinii publice poate fi evaluat în modul următor (pentru $T_R^{mob} = 60$ min. și $T_R^{dep} = 20$ min):

$$T_R = T_R^{mob} + T_R^e + T_R^v + T_R^{\hat{}} + T_R^{dep} + T_R^{deb} + T_R^{oc} = 160 \text{ min.}$$

În cazuri mai complexe restabilirea ordinii publice se va efectua în etape, conform compartimentului 4.2.2.

Etapa 1. Fiind adunate din timp în incinta dislocației permanente și instruite, cu misiuni primite deja, la fața locului desfășurării evenimentului public mai întâi se deplasează elementele 1-12 ale dispozitivului, destinate pentru instalarea pazei circulare exterioare, barajelor, blocărilor, cordoanelor în scopul neadmiterii mișcării mulțimii și a fluxului la ea a cetățenilor, formarea aliniamentului interior al pazei circulare [131, p.173].

Pentru etapa dată se propun următorii indici de timp ai acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul adunării a forțelor $T_R^{a1} = 60$ min.;
  2. Timpul echipării $T_R^{e1} = 20$ min.;
  3. Timpul verificării efectivului, mijloacelor speciale și de transport, punerea misiunilor prealabile $T_R^{v1} = 10$ min.;
  4. Timpul pentru îmbarcare a efectivului pe mijloacele de transport și mijloacelor speciale $T_R^{i1} = 10$ min.;
  5. Timpul deplasării de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului $T_R^{dep1} = 30$ min.;
  6. Timpul debarcării, încolonării și primirii misiunilor adăugătoare $T_R^{deb1} = 15$ min.;
  7. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv $T_R^{oc1} = 15$ min.
- Timpul total pentru etapa dată va constitui:

$$T_{RE1} = T_R^{a1} + T_R^{e1} + T_R^{v1} + T_R^{i1} + T_R^{deb1} + T_R^{oc1} = 160 \text{ min.}$$

Etapa 2. La fața locului se deplasează grupurile 13-25. În măsura în care agresivitatea elementelor de destabilizare a ordinii publice crește, cordonul de ordine publică cu angajații nedotați din eșalonul întâi se retrage și se substituie cu militarii din eșalonul doi, dotați pentru intervenție în forță [131, p.120-131].

Se propun următorii indici de timp ai acțiunilor la etapa dată [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul operativ al adunării generale $T_R^{a2} = 10$ min.;
2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunilor $T_R^{v2} = 10$ min.;
3. Timpul deplasării $T_R^{dep2} = 20$ min.;
4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv $T_R^{oc2} = 10$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa 2 va constitui:

$$T_{RE2} = T_R^{a2} + T_R^{v2} + T_R^{dep2} + T_R^{oc2} = 50 \text{ min.}$$

Etapa 3. La etapa dată se încercuiesc manifestanții agresivi, se efectuează reținerea și percheziția corporală a acestora și se organizează escortarea lor la cel mai apropiat inspectorat de poliție pentru ulterioarele măsuri de anchetă. Etapa dată se finalizează prin retragerea forțelor de ordine și securitate publică [131, p.120-131].

Pentru etapa dată se propun următorii indici de timp ai acțiunilor forțelor de ordine și securitate publică [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul pentru încercuirea protestatarilor $T_R^{ip3} = 10$ min.;
2. Timpul pentru reținerea protestatarilor $T_R^{rp3} = 10$ min.;
3. Timpul pentru escortarea reținuților $T_R^{er3} = 20$ min.;
4. Timpul pentru retragerea forțelor $T_R^{rf3} = 30$ min.

Timp total la etapa 3 va constitui:

$$T_{RE3} = T_R^{ip3} + T_R^{rp3} + T_R^{er3} + T_R^{rf3} = 70 \text{ min.}$$

Timpul total al acțiunilor la restabilirea OSP va constitui:

$$T_{Rt} = T_{RE1} + T_{RE2} + T_{RE3} = 280 \text{ min.}$$

5.2. Eficacitatea forțelor la asigurarea ordinii și securității publice conform tehnicilor existente

Eficacitatea forțelor la asigurarea ordinii și securității publice

Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea ordinii și securității publice în situații standard.

Indicii de timp la asigurarea ordinii publice în situații standard conform tehnicilor existente pot fi evaluați în modul următor [135, p.357-362]:

Timpul pentru adunarea forțelor la asigurarea ordinii publice $T_{Ae}^a = 0$ din motivul că colaboratorii se adună în prealabil, odată cu sosirea lor la serviciu.

Timpul pentru verificarea forțelor și primirea misiunilor înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului $T_{Ae}^v = 20$ min.;

Timpul pentru îmbarcarea efectivului în mijloacele de transport și mijloacele speciale $T_{Ae}^{\hat{1}} = 20$ min.;

Timpul pentru deplasare de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului $T_{Ae}^{dep} = 45$ min.;

Timpul pentru debarcare, încolonare și primire a misiunilor adăugătoare $T_{Ae}^{deb} = 25$ min.;

Timpul pentru ocuparea locurilor în dispozitiv $T_{Ae}^{oc} = 20$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la asigurarea ordinii publice în situații standard, conform tehnicilor existente va fi evaluat în modul următor:

$$T_{Ae} = T_{Ae}^a + T_{Ae}^v + T_{Ae}^{\hat{1}} + T_{Ae}^{dep} + T_{Ae}^{deb} + T_{Ae}^{oc} = 130 \text{ min.}$$

Evaluarea eficacității forțelor în timp la asigurarea ordinii și securității publice în situații de criză. În cazuri complexe asigurarea ordinii și securității publice se va efectua pe etape, cu indicii de timp respectivi:

Etapa 1. Spre locul desfășurării manifestației din componența elementelor de acțiune se deplasează grupurile cu funcții de documentare, observare și supraveghere, care raportează conducătorului forțelor de OSP informațiile obținute de interes operativ [131, p.120-131].

La etapa dată se realizează următoarele acțiuni ale forțelor de ordine și securitate publică, cu indicii de timp respectivi [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Adunarea și echiparea grupurilor cu funcții de documentare, observare și supraveghere
 $T_{Ac}^{a1} = T_{Ac}^{e1} = 20 \text{ min.}$

2. Verificarea grupurilor $T_{Ac}^{v1} = 15 \text{ min.}$

3. Deplasarea spre locul desfășurării manifestației $T_{Ac}^{dep1} = 30 \text{ min.}$

4. Ocuparea locurilor în dispozitiv $T_{Ac}^{oc1} = 15 \text{ min.}$

Timpul total la etapa 1 va fi:

$$T_{AcE1} = T_{Ac}^{a1} + T_{Ac}^{v1} + T_{Ac}^{dep1} + T_{Ac}^{oc1} = 100 \text{ min.}$$

Etapa 2. Spre locul desfășurării manifestației se deplasează grupul cu specialiști în dialogări și negocieri. Personalul destinat pentru îndeplinirea misiunilor date se prezintă în modul organizat și la timpul indicat de către superior în incinta sediului forțelor de OSP pentru a primi ultimele indicații și misiuni [130, p.179-196].

La etapa dată se realizează acțiuni cu indicii de timp respectivi [135, p.357-362]:

1. Instructajul grupului $T_{Ac}^{i2} = 20 \text{ min.}$

2. Deplasarea spre locul evenimentului public $T_{Ac}^{dep2} = 30 \text{ min.}$

3. Ocuparea pozițiilor grupului în dispozitiv $T_{Ac}^{oc2} = 10 \text{ min.}$

Timpul total la etapa 2 constituie:

$$T_{AcE2} = T_{Ac}^{i2} + T_{Ac}^{dep2} + T_{Ac}^{oc2} = 60 \text{ min.}$$

Etapa 3. La fața locului se deplasează grupurile cu funcții de oprire, blocare, canalizare, filtrare, fragmentare, acces redus sau interzis în unele zone și străzi din apropiere, precum și funcții de protecție și însoțire prin coridorul de jaloneri, format de grupul specializat, pentru persoanele care doresc să părăsească zona de acțiuni [130, p.179-196]. La etapa dată acțiunile forțelor și timpul executării lor sunt următoarele [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Verificarea forțelor și primirea misiunilor înainte de a se deplasa la locul desfășurării evenimentului $T_{Ac}^{v3} = 20$ min.;
2. Îmbarcarea efectivului în mijloacele de transport și mijloacele speciale $T_{Ac}^{ie3} = 20$ min.;
3. Deplasarea de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului $T_{Ac}^{dep3} = 45$ min.;
4. Debarcarea, încolonarea și primirea misiunilor adăugătoare $T_{Ac}^{deb3} = 15$ min.;
5. Ocuparea locurilor în dispozitiv. $T_{Ac}^{oc3} = 15$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa 3 va constitui:

$$T_{AcE3} = T_{Ac}^{v3} + T_{Ac}^{ie3} + T_{Ac}^{dep3} + T_{Ac}^{deb3} + T_{Ac}^{oc3} = 115 \text{ min.}$$

Etapa 4. La etapa dată se deplasează grupele cu funcții de intervenție, aplicare a mijloacelor speciale, reținere și arestare preventivă a persoanelor violente, escortare la autospeciale și organizarea pazei lor [130, p.179-196].

La executarea misiunilor menționate termenii de timp pot fi evaluați în modul următor [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul operativ al adunării generale $T_{Ac}^{a4} = 20$ min.;
2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunilor $T_{Ac}^{v4} = 20$ min.;
3. Timpul deplasării $T_{Ac}^{dep4} = 30$ min.;
4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv $T_{Ac}^{oc4} = 10$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată va constitui

$$T_{AcE4} = T_{Ac}^{a4} + T_{Ac}^{v4} + T_{Ac}^{dep4} + T_{Ac}^{oc4} = 80 \text{ min.}$$

Timpul total al acțiunilor ale forțelor la asigurarea OP constituie:

$$T_{tAc} = T_{AcE1} + T_{AcE2} + T_{AcE3} + T_{AcE4} = 355 \text{ min.}$$

Eficacitatea forțelor la restabilirea ordinii și securității publice

Evaluarea eficacității forțelor la restabilirea OSP în situații standard. La evaluarea duratei de timp la restabilirea OSP conform tehnicilor existente pot fi utilizați următorii indici de timp [136, p.202-215]:

1. Timpul de adunare generală pe semnalul „Alarmă” a forțelor de ordine și securitate publică constituie $T_{Re}^a = 90$ min.
2. Timpul de echipare, înarmare a forțelor de OSP și punerea transportului necesar la dispoziție $T_{Re}^e = 25$ min.

3. Timpul de verificare a efectivului, mijloacelor speciale, mijloacelor de transport, punerea misiunilor prealabile $T_{Re}^v = 20$ min;

4. Timpul de îmbarcare a efectivului și mijloacelor speciale în mijloacele de transport $T_{Re}^{i1} = 20$ min.;

5. Timpul de deplasare spre locul desfășurării evenimentului: $T_{Re}^{dep} = 45$ min.;

6. Timpul pentru debarcare, încolonare și primire a misiunilor $T_{Re}^{deb} = 20$ min.;

7. Timpul pentru ocuparea locurilor în dispozitiv $T_{Re}^{oc} = 20$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea ordinii și securității publice va constitui:

$$T_{itre} = T_{re}^{az} + T_{re}^{ce} + T_{re}^c + T_{re}^{ia} + T_{ra}^{de} + T_{ra}^{de} = 240 \text{ min.}$$

Eficacitatea forțelor în timp la restabilirea ordinii și securității publice în situații de criză.

Etapa 1. Fiind adunate din timp, la fața locului desfășurării evenimentului public mai întâi se deplasează elementele dispozitivului, destinate instalării pazei circulare exterioare, barajelor, blocărilor, cordoanelor în scopul neadmiterii mișcării mulțimii și a fluxului la ea a cetățenilor, formarea aliniamentului interior al pazei circulare [131, p.120-131].

Pentru etapa dată indicii de timp vor fi [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul adunării forțelor $T_{Re}^{a1} = 90$ min.;

2. Timpul echipării $T_{Re}^{e1} = 30$ min.;

3. Timpul verificării efectivului, mijloacelor speciale și de transport, punerea misiunilor prealabile $T_{Re}^{v1} = 15$ min.;

4. Timpul de îmbarcare a efectivului și mijloacelor speciale în mijloacele de transport $T_{Re}^{i1} = 10$ min.;

5. Timpul deplasării de la locul dislocării până la locul desfășurării evenimentului $T_{Re}^{dep1} = 45$ min.;

6. Timpul de debarcare, încolonare și primire a misiunilor adăugătoare $T_{Re}^{deb1} = 15$ min.;

7. Timpul de ocupare a locurilor în dispozitiv $T_{Re}^{oc1} = 15$ min.

Timpul total pentru etapa dată va constitui:

$$T_{ReE1} = T_{Re}^{a1} + T_{Re}^{e1} + T_{Re}^{v1} + T_{Re}^{i1} + T_{Re}^{dep1} + T_{Re}^{deb1} + T_{Re}^{oc1} = 220 \text{ min.}$$

Etapa 2. La fața locului se deplasează grupurile pentru intervenție în forță [130, p.179-196].

Indici de timp al acțiunilor forțelor de OP vor fi [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul operativ al adunării generale $T_{Re}^{a2} = 20$ min.;

2. Timpul verificării forțelor și mijloacelor, primirii misiunilor $T_{rec}^{v2} = 20$ min.;

3. Timpul deplasării $T_{Re}^{dep2} = 30$ min.;

4. Timpul ocupării locurilor în dispozitiv $T_{Re}^{oc2} = 10$ min.

Timpul total al acțiunilor forțelor la etapa dată constituie:

$$T_{ReE2} = T_{Re}^{a2} + T_{Re}^{v2} + T_{Re}^{dep2} + T_{Re}^{oc2} = 80 \text{ min.}$$

Etapa 3. La etapa dată se încercuiesc manifestații agresivi, se efectuează reținerea și percheziția corporală a acestora și se organizează escortarea lor la cel mai apropiat inspectorat de poliție pentru ulterioarele măsuri de anchetă [131p.120-131].

Etapa se finalizează prin retragerea forțelor de OSP.

La etapa dată pot fi determinați următorii indici de timp [135, p.357-362], [136, p.202-215]:

1. Timpul încercuirii protestatarilor $T_{Re}^{ip3} = 15$ min.;

2. Timpul reținerii protestatarilor $T_{Re}^{rp3} = 20$ min.;

3. Timpul escortării reținuților $T_{Re}^{er3} = 30$ min.;

4. Timpul retragerii forțelor $T_n^f = 30$ min.

Timpul total la etapa dată va fi:

$$T_{ReE3} = T_{Re}^{ip3} + T_{Re}^{rp3} + T_{Re}^{er3} + T_{Re}^{rf3} = 95 \text{ min.}$$

Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OSP va constitui:

$$T_{itre} = T_{ReE1} + T_{ReE2} + T_{ReE3} = 395 \text{ min.}$$

5.3. Analiza eficienței sistemului de ordine și securitate publică

Analiza comparativă a datelor de timp la asigurarea și restabilirea ordinii publice

În Tabelul 5.1 și Figura 5.1 sunt prezentate datele privind durata acțiunilor la asigurarea ordinii și securității publice conform tehnicilor existente T_{Ate} și celor propuse T_{Atp} , relația între termenele respective $R_A = T_{Ate}/T_{Atp}$ și diferența relativă de timp $D_A = (T_{Ate} - T_{Atp})/T_{Ate}$ [135, 357-362], [136, p.202-215].

Tabelul 5.1. Datele privind durata acțiunii forțelor la asigurarea ordinii și securității publice

Acțiunile	Durata acțiunilor conform tehnicilor existente, min	Durata acțiunilor conform tehnicilor propuse, min	R_A	D_A
Etapa 1	100	50	2,0	0,5
Etapa 2	60	35	1,71	0,42
Etapa 3	115	80	1,44	0,3
Etapa 4	80	50	1,6	0,37
Timp total în baza acțiunilor pe etape T_{AE}	355	215	1,65	0,39
Timp total al acțiunilor forțelor T_A	130	80	1,63	0,38

(elaborat de autor)

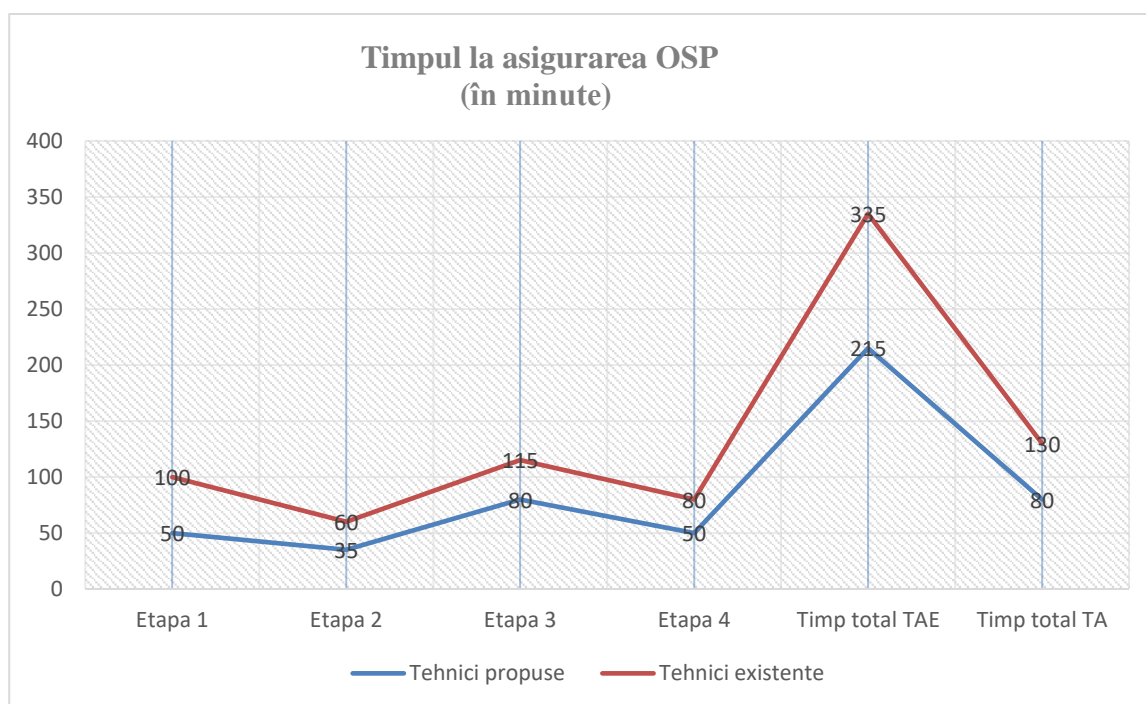

Figura 5.1. Durata acțiunii forțelor la asigurarea ordinii și securității publice conform tehnicilor existente și celor propuse (elaborată de autor)

În Tabelul 5.2 și Figura 5.2 sunt prezentate datele privind durata acțiunilor la restabilirea ordinii publice conform tehnicilor existente T_{Re} și celor propuse T_{Rp} , relația între perioadele

respective $R_R = T_{Rte}/T_{Rtp}$ și diferența relativă de timp $D_R = (T_{Rte} - T_{Rtp})/T_{Rte}$ [135, p. 357-362], [136, p.202-215].

Tabelul 5. 2. Datele privind durata de timp al acțiunilor forțelor la restabilirea ordinii și securității publice

Acțiunile	Durata acțiunii conform tehnicilor existente, min	Durata acțiunii conform tehnicilor propuse, min	R_R	D_R
Etapa 1	220	160	1,37	0,27
Etapa 2	80	50	1,6	0,37
Etapa 3	95	70	1,36	0,26
Timp total în baza acțiunilor pe etape T_{RE}	395	280	1,41	0,29
Timp total al acțiunilor forțelor T_R	240	160	1,5	0,33

(elaborat de autor)

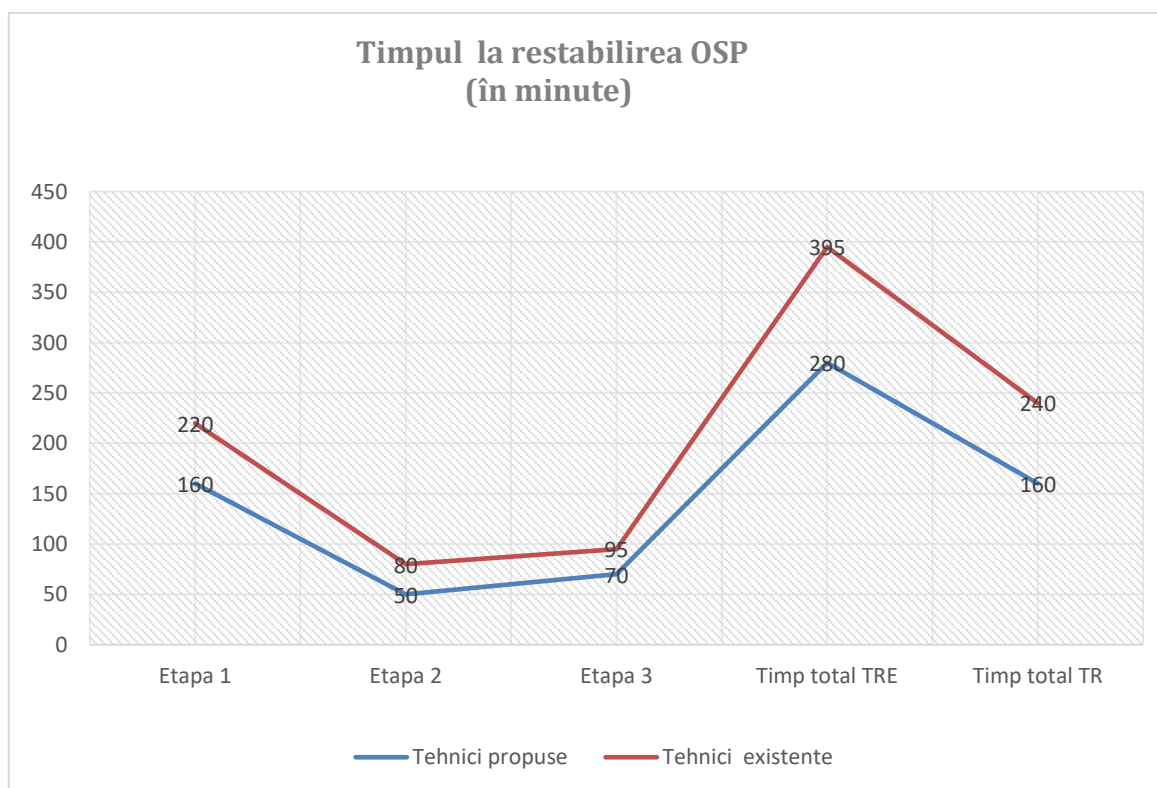

Figura 5.2. Durata acțiunilor la restabilirea ordinii și securității publice, conform tehnicilor existente și celor propuse (elaborată de autor)

În Figura 5.3(elaborată de autor în baza cercetărilor efectuate) sunt prezentate datele privind relația perioadelor de acțiune la asigurarea și restabilirea ordinii publice în baza tehnicilor existente și propuse [135, p.357-362], [136, p.202-215].

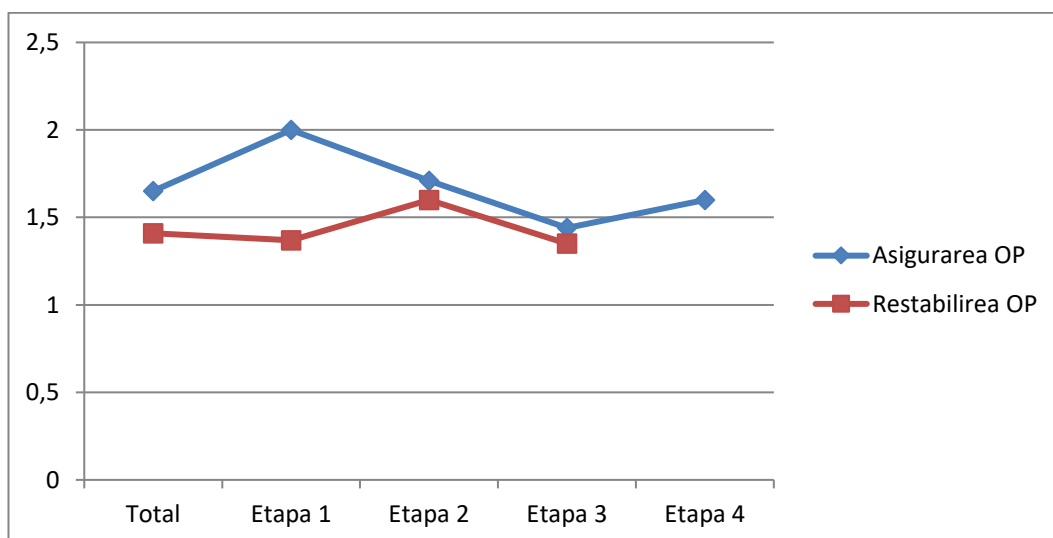

Figura 5.3 Relația perioadelor de acțiune la asigurarea și restabilirea ordinii publice în baza tehnicilor existente și propuse (elaborată de autor)

Rezultatele modelării matematice au arătat, că timpul acțiunilor forțelor la asigurarea OSP pentru situații excepționale este mai mare decât al celor standard de 2,68 ori în cazul aplicării tehnicilor propuse și de 2,73 ori conform tehnicilor existente. Timpul total al acțiunilor forțelor la asigurarea OP este mai mic cu 38% în cazul aplicării tehnicilor propuse în comparație cu cele existente. Timpul acțiunilor forțelor la restabilirea OP pentru situații excepționale este mai mare decât al celor standard de 1,63 ori conform tehnicilor existente și de 1,75 ori – în cazul aplicării tehnicilor propuse. Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OP este mai mic cu 29% în cazul excepțional și aplicării tehnicilor propuse în comparație cu cele existente. Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OP este mai mic cu 33% în cazuri standard și de aplicare a tehnicilor propuse în comparație cu cele existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

Argumentarea teoretică a eficienței sistemului propus de asigurare a ordinii și securității publice

Analiza nivelului de pregătire a forțelor și instituțiilor delegate cu drepturi pentru îndeplinirea atribuțiilor de menținere, asigurare și restabilire a OSP, desfășurată pe timpul cercetării științifice a permis de a constata următoarele [130, p.179-196], [131, p.120-131]:

Sistemul de ordine și securitate publică existent nu se poate considera ca unul unitar. Sunt structuri ale sistemului, care acționează în funcție de situație și de nivelul de autoritate a managementului instituțional. Poliția și Carabinierii, fiind structuri principale ale sistemului de ordine și securitate publică, dețin niveluri diferite de subordonare pe timp de criză, fapt ce provoacă dificultăți în procesul de conducere și coordonare a lor [118], [132, p.211-224].

Sistemul actual se consideră inefectiv din următoarele motive [122], [130, p.179-196]: lipsa unui concept de unică conducere și neuniformitate, capacitate organizatorică și funcțională redusă pe timp de criză suprapuneri și dublări de competențe în cadrul de reglementare.

Dificultățile în procesul de conducere, coordonare, cooperare și organizare din motive de suprapuneri și dublări de competențe, stabilirea responsabilităților, repartizarea resurselor și mijloacelor se datorează actelor normative [68], [70], care urmează a fi analizate.

Actualul sistem de ordine și securitate publică nu asigură [118], [131, p.120-131]: principiile unice de coordonare operativă a tuturor forțelor de OSP; repartizarea eficientă și rațională a resurselor umane, economico-financiare și de reacție; implementarea principiilor de complinire și interoperabilitate între forțele de OSP; principiul poliției comunitare prin prezență, prevenire, implicare operativă și reacție rapidă; operaționalizarea principiului „Cea mai apropiată echipă de patrulare”.

Potențialul și capacitățile operaționale ale Poliției și Carabinierilor de a exercita atribuții de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de unii singuri, îndeosebi în plan național este redus pe motive de insuficiență a efectivului necesar. Nici Poliția și nici Carabinierii în mod separat nu pot face față situațiilor de criză [118], [132, p.211-224].

În sistemul propus de ordine și securitate publică lacunele nominalizate au fost excluse.

De asemenea, există diferența dintre nivelele de acțiuni tactice a actualului sistem și tacticile propuse la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice pe timpul manifestațiilor cu caracter de masă [130, p.179-196], [131, p.120-131], care prevăd dispozitive de acțiuni la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice mai eficiente față de cele existente, prin completarea lor cu elemente necesare de suport și siguranță la fața locului, fapt ce va contribui la ridicarea nivelului operativ de îndeplinire a misiunilor.

Datele privind analiza comparativă a sistemelor de ordine și securitate publică sunt prezentate în Tabelul 5.3, demonstrând următoarele: sistemul propus de OSP dispune de un subsistem de conducere unitar, de un management eficient, de o coordonare operativă a tuturor forțelor de ordine și securitate publică pe timpul situațiilor de crize, care va organiza și va repartiza eficient și rațional resursele umane și economico-financiare îndreptate spre îndeplinirea calitativă a misiunilor principale și acordarea serviciilor de calitate a ordinii și securității publice. Actele

normative de specialitate nu vor conține suprapuneri și dublări de competențe [126, p.308-316], [132, p.211-224].

Cele menționate duc la o capacitate organizatorică și funcțională de complinire și interoperabilitate între forțele de ordine și securitate publică ridicată. De asemenea, cele nominalizate contribuie la nivelul ridicat de acțiuni tactice, în urma cărora se ridică și nivelul eficacității timpului pentru realizarea operațiunilor de ordine și securitate publică [132, p.211-224].

Tabelul 5.3 Datele privind analiza comparativă a sistemelor de ordine și securitate publică

Nr. d/o	Indicii	Sistemul existent de OSP	Sistemul propus de OSP
1.	Existența unui subsistem de ordine și securitate publică unitar pe timp de criză	Nu	Da
2.	Capacitate organizatorică și funcțională	Scăzută	Înaltă
3.	Lipsa de suprapuneri și dublări de competențe	Nu	Da
4.	Coordonare operativă a tuturor forțelor de ordine și securitate publică	Nu	Da
5.	Repartizarea eficientă și rațională a resurselor umane, economico-financiare și de reacție	Nu	Da
6.	Complinire și interoperabilitate între forțele de OSP	Scăzută	Înaltă
7.	Prezență, prevenire, implicare operativă și reacție rapidă	Scăzută	Înaltă
8.	Resursele umane, materiale și financiare	Înalte	Scăzute
9.	Nivele de acțiuni tactice	Scăzute	Înalte
10.	Timpul realizării operațiunilor de OSP	Înalte	Scăzute

(elaborat de autor)

5.4. Concluzii la capitolul 5

În capitolul dat sunt prezentate metode de evaluare a eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, conform tehnicilor elaborate propuse și tehnicilor existente, precum și analiza comparată a rezultatelor obținute în urma efectuării cercetării științifice [135, p.357-362], [136, p.202-215].

1. Au fost elaborate metode de evaluare a eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea OSP [135, p.357-362], [136, p.202-215].

2. Au fost elaborate modele matematice pentru evaluarea timpului acțiunilor forțelor la asigurarea și restabilirea OSP pentru situații standard și excepționale, conform tehnicilor propuse și existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

3. Rezultatele modelării matematice au arătat, că timpul de acțiune a forțelor la asigurarea OSP pentru situații excepționale este mai mare decât pentru cele standard de 2,68 ori în cazul aplicării tehnicilor propuse și de 2,73 ori conform tehnicilor existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

4. Timpul total al acțiunilor forțelor la asigurarea OSP este mai mic cu 38% în cazul aplicării tehnicilor propuse în comparație cu cele existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

5. Timpul acțiunilor forțelor la restabilirea OSP pentru situații excepționale este mai mare decât pentru cele standard de 1,63 ori conform tehnicilor existente și de 1,75 ori – în cazul aplicării tehnicilor propuse [135, p.357-362], [136, p.202-215].

6. Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OSP este mai mic cu 29% în cazuri excepționale și ale aplicării tehnicilor propuse în comparație cu cele existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

7. Timpul total al acțiunilor forțelor la restabilirea OSP este mai mic cu 33% în cazuri standard și al aplicării tehnicilor propuse în comparație cu cele existente [135, p.357-362], [136, p.202-215].

Este dată analiza comparată a sistemelor de OSP existente și propuse, care demonstrează următoarele: sistemul propus de ordine și securitate publică dispune de un mecanism de conducere unitar, de un management eficient, de o coordonare operativă a tuturor forțelor de ordine și securitate publică pe timpul situațiilor de criză, care va organiza și va repartiza eficient și rațional resursele umane și economico-financiare îndreptate spre îndeplinirea calitativă a misiunilor principale și acordarea unor servicii de calitate ce țin de ordinea și securitatea publică. Actele normative de specialitate nu vor conține suprapuneri și dublări de competențe [126, p.308-316], [132, p.211-224].

Aceasta duce la o capacitate sporită organizatorică și funcțională de complinire și interoperabilitate între forțele de OSP. De asemenea, contribuie la crearea unui nivel sporit de acțiuni tactice, în urma cărora crește și eficacitatea realizării operațiunilor de OSP [135, p.357-362], [136, p.202-215].

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii generale

Lucrarea este destinată perfecționării sistemului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice în timp manifestațiilor cu caracter de masă.

În baza cercetărilor științifice au fost obținute următoarele rezultate:

1. Sunt sistematizate provocările, amenințările și riscurile de ordin intern și extern, de origine politică și socială, care impun diferite pericole la adresa ordinii și securității publice, ce a permis elaborarea bazei conceptuale privind dezvoltarea sistemului de securitate publică (comp. 1.4) [127, p.265-271].

2. Au fost descrise și analizate condițiile de organizare a manifestațiilor publice. Este dată clasificarea și caracteristica manifestațiilor publice cu caracter de masă reieșind din nivelul de organizare, scopuri, gradul de pericolozitate, posibilitatea provocărilor de violență, ce permite de a identifica din timp numărul aproximativ și categoriile participanților, modul de declanșare, natura revindicărilor, scopurile urmărite, asigurarea materială și financiară, tipul și numărul mijloacelor de transport utilizate, precum și de a aprecia gradul de risc al manifestațiilor (comp. 2.1) [133, p.179-190].

3. Este determinată evoluția încălcărilor de grup a ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, sunt descrise condițiile de apariție și tensionare a situațiilor de conflict, etapele de trecere din manifestații pașnice în cele de violență, condițiile în care mulțimea agresivă trece la acțiuni, factori care vor permite reprezentanților organelor de drept planificarea operativă a măsurilor necesare, tacticilor și tehnicilor, resurselor materiale și umane în vederea ameliorării situațiilor de criză (comp. 2.2) [129, p. 375-368].

4. Sunt propuse metode noi de ameliorare a situațiilor de criză, formulate principiile privind acțiunile forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă, care vor permite soluționarea eficientă a situațiilor de criză cu respectarea condițiilor legale de utilizare a forței fizice și mijloacelor speciale (comp. 2.3) [129, p. 326- 331], [134, p. 48-53].

5. Este elaborată arhitectura nouă a sistemului de securitate publică, sunt determinate misiunile forțelor la menținerea, asigurarea și restabilirea OSP pe timp de pace, starea de urgență și asediu, ce va permite sporirea nivelului de eficacitate operativă (comp. 3.2, 3.3) [126, p.308-316], [132, p.211- 224].

6. Sunt elaborate tactici și tehnici de asigurare și restabilire a OSP în timpul manifestărilor cu caracter de masă, care prevăd dispozitive speciale și metode de acțiune ce vor permite forțelor

de OSP să acționeze mai eficient în timpul îndeplinirii misiunilor de serviciu (comp. 4.1, 4.2) [130, p. 151-168], [131, p. 120-131].

7. Este efectuată evaluarea eficacității forțelor în timp la asigurarea și restabilirea OSP, care permite aprecierea calității nivelului operațional al forțelor de ordine. Sunt propuși indicii de timp pentru acțiunile forțelor în situații standard și pe stare de criză. Sunt elaborate modele matematice pentru evaluarea timpului acțiunilor forțelor la asigurarea și restabilirea OSP, care vor permite ridicarea nivelului operațional al forțelor la asigurarea și restabilirea OSP (comp. 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6) [135, p. 357-362], [136, p. 202-215].

8. În rezultatul cercetărilor efectuate s-a obținut confirmarea ipotezei de cercetare a tezei.

Recomandări și propuneri

În baza rezultatelor științifice obținute se sugerează următoarele recomandări și propuneri privind dezvoltarea și modernizarea sistemului de securitate publică la asigurarea și restabilirea OSP în timpul manifestațiilor cu caracter de masă:

1. Conducerea domeniului de securitate și ordine publică la nivel strategic să se realizeze de către Parlament și Președintele Republicii Moldova, prin Consiliul Suprem de Securitate a Țării. Pentru problemele cu factori majori de risc, se va apela la Serviciul de Informații și Securitate, precum și Guvern, prin MAI și alte instituții care au în subordine categorii de forțe de OSP [126, p.308-316].

2. În cadrul tuturor instituțiilor de stat abilitate cu drepturi și obligații de asigurare și restabilire a securității publice de a crea centre operaționale de coordonare, ce va permite gestionarea eficientă a acțiunilor operative a forțelor de ordine și securitate publică [132, p.211-224].

3. De introdus în arhitectura sistemului de OSP subdiviziuni de *forțe de excepție* ca efective complementare, subordonate pe timp de criză direct Ministerului Afacerilor Interne, formate din: „Fulger”- Ministerului Afacerilor Interne; „Scorpion”- Carabinieri; „Pantera”- Ministerul Justiției, alte forțe speciale, prevăzute de lege care vor contribui la asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice conform legislației în vigoare pentru forțele vizate [126, p.308-316].

4. De a include în forțele complementare de OSP forțe ale Ministerului Apărării, Ministerului Justiției (ANP - Administra Națională a Penitenciarilor), Serviciului Fiscal de Stat, serviciilor de urgență ale Ministerului Sănătății și Ministerului Muncii și Protecției Sociale, serviciilor și formațiunilor civile de pompieri, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Serviciului Sanitar Veterinar, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, ale altor categorii de forțe care pot contribui la asigurarea OSP, conform prevederilor legale pentru forțele vizate [126, p.308-316].

5. De a revizui Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [79] privind întrunirile. Legea respectivă prevede mai multe drepturi în favoarea manifestațiilor, însă în unele cazuri defavorizează și dezechilibrează proporționalitatea de forțe, limitează implicarea acțiunilor de asigurare și restabilire a ordinii publice de către organele de drept. Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 [] privind întrunirile, prevede exclusiv noțiuni generale despre asigurarea și restabilirea ordinii și securității publice în timpul manifestațiilor publice, sistarea manifestațiilor și dispersarea lor forțată, și nu conține reglementări concrete privind limitele stricte ale acțiunilor organizatorilor manifestației și manifestațiilor în scopul de a nu admite tulburări grave a ordinii și securității publice și dispersării forțate. Nu sunt specificate măsurile întreprise de forțelor de OSP în cazul în care acțiunile manifestațiilor ies de sub controlul reprezentanților administrației publice și forțelor de OSP, dar decizia instanței de judecată lipsește sau reprezentanții administrației publice nu solicită intervenția forțelor de OSP [133, p.179-190].

Pentru a echilibra proporționalitatea acțiunilor, în legea respectivă se recomandă de a stabili limitele concrete de acțiune a organizatorilor manifestațiilor și a participanților la ele, precum și de a stabili concret circumstanțele și reperele din ce moment anume forțele de ordine intervin în forță atunci când situația operativă iese de sub controlul reprezentanților administrației publice și forțelor de OSP, însoțite de grave încălcări a legislației și pagube materiale, dar decizia instanței de judecată încă nu este formulată și reprezentanții administrației publice nu solicită intervenția în forță. Rezonabil ar fi ca deciziile luate de către responsabilii autorităților administrative locale referitor la permiterea desfășurării manifestațiilor de amploare pe teritoriul lor, în afară de Ministerului Afacerilor Interne, care este anunțat anterior, să fie coordonate și cu reprezentanții responsabili pe domeniul securității publice din cadrul Consiliului Suprem de Securitate [133, p.179-190].

6. În scopul consolidării forțelor comune de OSP și soluționării eficiente a situațiilor pe timp de criză, Inspectoratul General de Carabinieri să fie integrat în sistemul de securitate publică comun al forțelor de ordine publică al MAI, sub o conducere unică doar la capitolul restabilirii OSP, cu păstrarea statutului juridic de militari ai FARM, însă să rămână ca forță principală responsabilă de gestionarea misiunilor de restabilire a OSP. În celelalte activități și misiuni de OSP, Inspectoratul General de Carabinieri să acționeze conform Legii nr. 219 din 2018 [70].

7. Se sugerează completarea competențelor IGC cu atribuții privind situațiile de urgență pe timpul stării de normalitate și pentru participarea în cazuri de crize la înlăturarea sau limitarea efectelor situațiilor excepționale de diferite categorii.

8. În scopul perfecționării activităților desfășurate de Direcțiile Regionale de Carabinieri (DRC) a IGC și acordării unor servicii de OSP calitative se propune constituirea a 5 companii mobile de intervenție pe o rază de cel puțin 50 km de la punctul de dislocare.

9. Se recomandă ca paza obiectivelor de importanță majoră în stat, pe timp de criză cu tulburări grave de securitate publică și stări excepționale să fie efectuată de către forțe mixte, formate din rândurile organelor de drept și Forțelor Armate ale Republicii Moldova, conform prevederilor legale pentru astfel de situații [127, p.265-271].

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare, legate de tema abordată

1. Elaborarea bazelor teoretice de consolidare a forțelor OSP la nivel național.
2. Ameliorarea situațiilor de criză în condițiile provocărilor de nivel internațional.
3. Modelarea tacticilor și tehnicilor de acțiune a forțelor de ordine la asigurarea și restabilirea OSP.
4. Elaborarea și cercetarea arhitecturii sistemului de OSP de nivel internațional-regional.

BIBLIOGRAFIE

Bibliografie în limba română

1. Analiza de risc în domeniul siguranței publice 7/15/2020, Universitatea Agora din Oradea.
2. ANDREESCU, Anghel, ANDREESCU, Traian, ZAHARIA, Corina. Aspecte privind adunările publice în România, Editura Transilvania Expres, Brașov, 1998, p.216, 278-279.
3. ARDELEAN, Grigore. Răspunderea pentru dauna cauzată în comun în timpul manifestărilor de masă. <https://ardeleangrigore.wordpress.com/>
4. Atribuțiile, structura și pregătirea forțelor de ordine publică în alte țări. <https://www.scrigroup.com/legislatie/administratie/structura-atributiile-si-prega33244.php>
5. BASARAB, Matei. Drept penal, Partea generală, vol. II, p.118-168.
6. BENCHECI, M. Etapele elaborării politicii de securitate și apărare a Republicii Moldova: provocări și soluții. În: soluții (Probleme de analiză politică). Chișinău: CEP USM, 2012, nr.2 (LVII), p. 237-240.
7. BENCHECI, M., COMENDANT, V. Imaginea instituțională a organelor securității statului ale Republicii Moldova. În: Materialele Conferinței științifice internaționale, ediția VIII, Sibiu, România, 2012.
8. BENCHECI, M. Impactul războiului ruso-ucrainean asupra securității Republicii Moldova, în: Materialele conferinței “Omul, criminologia, știința”, Ediția 2-a, Chișinău, RM, 24 martie, 2023, p. 224-229.
9. BEȘLEAGA, Gr., GUȚULEAC, V. Asigurarea securității publice în timpul tulburărilor și dezordinilor de masă, Chișinău, Academia „Stefan cel Mare”, 1998, p.240.
10. BOLOGAN, Angela. Asigurarea securității și ordinii publice cu caracter de masă: Aspecte juridico-tactice (revista științifico-practică și informații de drept, 1-3/2015, p.5-9).
11. BOIEȘTEANU Constantin, CUȘINR Valeriu, GRATII Viaceslav, DOGORAȚI Ian. Drept polițienesc. Chișinău, 2006. Academia „Stefan cel Mare”. Tipografia: Elena VI.
12. BUMBU, Doina. Protestul ca formă de participare a societății civile în dezvoltarea Republicii Moldova. Revista „Tribuna tânărului cercetător”. Academia de Administrare Publică, nr. 4, 2016 <https://aap.gov.md/files/publicatii/revista/articole/92/ro/Bumbu.pdf>
13. BICĂ, Gheorghe. Instituțiile din sistemul de ordine și siguranță publică. Universitatea „Spiru Haret” din București, <https://infolex.snsr.ro/> <http://spiruharet.ro>
14. BIVOL, A. Pregătirea psihologică a angajaților MAI - premisă în combaterea criminalității. În: Materialele conferinței științifico-practice internaționale „Criminalitatea în spațiul UE și al

Comunității Statelor Independente: evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere”, 4 decembrie 2020, 12-13 iunie, 2012, p. 12-16.

15. CUȘNIR, Valeriu. Premizele și factorii aplicării arbitrare a legii penale în Republica Moldova. În materialele Conferinței Științifice cu participare internațională din 7 decembrie 2023, Protecția drepturilor fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice. Academia “Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2023.

16. CUȘNIR, Valeriu., POSTICA, Alexandru. Violarea dreptului la libertatea Întrunirilor: tratamentul victimilor infracțiunii prin prisma jurisprudenței CtEDO. Reabilitarea victimilor infracțiunii. CZU: 343.4:342.76: 343.988. Ediția 6. 2022. Balti, Republic of Moldova. ISBN 978-975-159-02-9.

17. COHANIUC, I., CIOBANU, D., CUPCEA, P. Material didactic privind acțiunile (DMI) la asigurarea și restabilirea ordinii publice. Chișinău, 2010 (numai pentru uz intern).

18. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, art. 428.

19. Codul de conduită a persoanelor responsabile de menținerea ordinii de drept adoptat la 17 decembrie 1979 la a 106-a Ședință Plenară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, precum și „Principiile de bază privind folosirea forței și a armelor de foc”, adoptate la cel de-al optulea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și a tratamentului aplicat delincvenților (Havana, Cuba, septembrie 1990).

20. Codul de conduită pentru polițiști adoptat prin Rezoluția Adunării Generale nr. 14169 din 17.12.1979.

21. Codul european de etică al poliției, adoptat de către Comitetul Miniștrilor la 19.09.2001, art. 37.

22. Codul penal al Republicii Moldova, Legea RM nr. 985-XV din 18.04.2002, Monitorul Oficial nr. 128-129/1012 din 13.09.02.

23. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, publicată la 18.08.1994, Monitorul Oficial nr. 1, art. 1, în vigoare din 27.08.1994.

24. Convenția din 04.11.1950 pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. În vigoare de la 3 septembrie 1953. Adoptată în Republica Moldova de Ministerul Afacerilor Interne. Publicată: 30.12.1998 în „Tratate Internaționale” nr. 1, art. nr. 342. Data intrării în vigoare: 01.02.1998, art. 6, alin.1; art.8, alin.2; art. 9, alin.2 și art.10, alin.2.

25. Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Adoptată la New York la 10 decembrie 1984. Adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 39/46 din 10 decembrie 1984. A intrat în vigoare la 26 iunie 1987, conform dispozițiilor art. 27(1). Publicată în ediția oficială „Tratate

internaționale”, 1998, volumul 1, pag.129. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 473-XIII din 31.05.95. În vigoare pentru Republica Moldova din 28 decembrie 1995.

26. Convenția O.N.U. Împotriva crimei organizate adoptată prin rezoluția 55/25 din 15 noiembrie, 2000.

27. CRUDU, Sergiu. Intervenția forțelor de ordine în asigurarea ordinii și securității publice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul desfășurării manifestărilor cu caracter de masă. În: Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă, 28-29 ianuarie 2010, Chișinău: Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices”, 2010, pp. 206-214. ISBN 978-9975-935-33-3

28. CEBOTARU, Mihail. Lacunele admise de către forțele de ordine la 7 aprilie 2009, în timpul manifestărilor cu caracter de masă. În materialele conferinței științifico-practice din 31 mai 2017, p.174-189.

29. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948, adoptată și proclamată de Adunarea generală a ONU prin Rezoluția nr.217 A (III) din 10 decembrie 1948.

30. ERHAN, Ianuș. Sistemul organizațional al domeniului de ordine și securitate publică. Legea și Viața, nr.7-8 (367-368) /2022/, ISSN 2587-4365, E-2587-4373.

31. ERHAN, Ianuș. Managementul situațiilor de criză în domeniul ordinii publice prin prisma respectării drepturilor omului. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională din 9 decembrie 2021: Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, p.333-345.

32. ERHAN, Ianuș. Revista Universul Juridic. Revistă lunară de doctrină și jurisprudență. <https://revista.universuljuridic.ro/restrangerea-drepturilor-si-libertatilor-omului-contextul-ordinii-si-alsiguratei-publice/>, RM, Chișinău, 2021, p.178-190.

33. Fișe descriptive despre Uniunea Europeană. <http://infoeuropa.md/uniunea-europeana-si-moldova/>

34. FLORIAN, Gheorghe. Prevenirea criminalității. Teorie și practică, Ed. Oscar, București, 2005, p. 173.

35. Ghid de bune practici privind metodele de intervenție în cadrul manifestărilor publice. Programul operațional comun România - Republica Moldova 2014-2020, februarie 2022. www.ro-md.net

36. Ghidul privind intervenția profesională în exercițiul funcției, Ordinul MAI nr. 4, din 11.01.2018, elaborat în temeiul Ordinului comun al Procurorului General, Ministrului Justiției, Ministrului Afacerilor Interne, Directorului General al Serviciului Vamal, Directorului CNA, Ministrului Sănătății nr.77 \ 572 \ 408 \ 639-o \ 179 \ 1589 din 31 decembrie 2013.

37. GRATII, V. Aspecte administrativ-juridice ale aplicării și folosirii armei de foc de către funcționarii de poliție, Chișinău, 2004.

38. GRATII, V. Principii și reguli generale privind tactica intervenției polițienești cu aplicarea și folosirea armei de foc, Chișinău, Centrul editorial al Academiei „Stefan cel Mare” a MAI al RM, 2004, p. 227.

39. Ghidul drepturilor omului pentru asigurarea ordinii publice la întruniri, p. 7. <https://www.osce.org/files/f/documents/6/0/439178.pdf> (accesat la data de 02.10.2021).

40. Ghidul OSCE pentru asigurarea ordinii publice în mod democratic, Viena: Consilierul Superior al Poliției, OSCE, 2008, Seria publicațiilor SPMU vol. 1, ediția a 2-a, <<http://www.osce.org/spmu/23804>>

41. Ghid de bune practici privind metodele de intervenție în cadrul evenimentelor publice transfrontaliere, elaborat și publicat cu suportul UE în cadrul Programului Operațional Comun România - Republica Moldova 2014-2020, cod. EMS: 2SOFT\4.3\15, 2022. www.carabinier.gov.md

42. GHEORGHE, C., RADU M., Mutică. I. Fundamentele dreptului - Teoria și filosofia dreptului. București, 1997. Ed. ALL. p. 34.

43. Hotărârea Guvernului nr. 1206 din 02-11-2016 cu privire la Centrul National de Coordonare Integrată a Acțiunilor de Ordine Publică, Publicat: 04-11-2016 în Monitorul Oficial Nr. 379-386 art. 1303. Modificată HG119 din 27.02.19, MO76-85/01.03.19 art.143.

44. Hotărârea de Guvern nr. 196 din 17 martie 2005 privind aprobarea Strategiei Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale. Publicat în: MONITORUL OFICIAL nr. 243 din 23 martie 2005, în temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

45. Hotărârea Guvernului nr. 120/2021 privind aprobarea normelor de asigurare cu echipament a militarilor din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri pe timp de pace.

46. Hotărârea de Guvern nr.587 din 12-05-2016 pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. Publicat: 20-05-2016 în Monitorul Oficial Nr. 134-139 art. 645.

47. Hotărârea de Guvern nr.357 din 31 mai 2017 – Strategia de reformare a trupelor de Carabinieri pentru anii 2017-2020, Anexa nr.1. <https://vdocuments.mx/anexa-nr-1-la-hotarrea-guvernului-nr-din-2017-domeniul-ordinii-isecuritfii.html>

48. Hotărârea de Guvern nr. 354 din 31-05-2017 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de ordine și securitate publică pentru anii 2017-2020.

49. Hotărârea Nr.134 din 19-07-2018 pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018-2022.
50. Hotărârea Guvernului nr. unic 579, 27 mai 2022, Cu privire la aprobarea Programului de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025.
51. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului nr.481 din 10.05.2006, Monitorul Oficial nr.75-78/527 din 19.05.2006.
52. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind unele căi de soluționare a conflictului armat din raioanele de Est ale Republicii Moldova, nr.1068 – XII din 23.06.1992. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1992, nr. 6-128-1.
53. Hotărârea nr.56 din 30.03.2020 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020. Publicat: 30.06.2017 în Monitorul Oficial Nr. 216-228, art. Nr: 354.
54. Hotărârea Parlamentului pentru aprobarea Strategiei Securității Naționale a Republicii Moldova, nr.153 din 15.07.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.170-175.
55. Hotărârea Nr. 28 din 23.11.2015 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste (utilizarea simbolurilor naziste) (Sesizarea nr. 29a/2015).
56. Hotărârea Guvernului RM nr. 778, din 27-11-2009, cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia. Publicat: 01-12-2009 în Monitorul Oficial Nr. 173 art. 856, modificat HG16 din 11.01.23, MO10-12/19.01.23 art.25; în vigoare 19.01.23.
57. Hotărârea Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General de Carabinieri nr.332/2019.
58. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate nr.941/2006.
59. Hotărârea Parlamentului Nr.391 din 15-12-2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a RM. Publicat: 17-01-2024 în Monitorul Oficial Nr.17-19 art.28.
60. Infracțiunea de nerespectare a regimului armelor și munițiilor. doc 2/25/2021 Valahia University of Târgoviște (Științe Juridice).
61. JAZMAN, Neil, BRYAN, Dominic, CALDERON, Nathalie și CIRO, de Rosa (1998). Politici în Public: Libertatea întrunirilor și dreptul la protest, o analiză comparată.
62. JUC, Victor. Securitatea națională și politica externă ale Republicii Moldova în contextul transformărilor structurale de sistem post război rece. // Victor Juc; Institutul de Cercetări Juridice

și Politice al Academiei de Științe a Moldovei. Chișinău: S.N., F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015.

63. Legea nr.155 din 12 iulie 2010 (republicată). Atribuțiile poliției comunale. Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 339 din 8 mai 2014.

64. Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, publicată în Monitorul Oficial nr. 1175 din 13 decembrie 2004.

65. Legea nr. 618 din 31-10-1995 securității statului, publicat: 13-02-1997 în Monitorul Oficial Nr. 10-11 art. 117.

66. Legea nr.120 din 21-09-2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, publicat: 20-10-2017 în Monitorul Oficial Nr. 364-370 art. 61.

67. Legea nr.218 din 19-10-2012, privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și armelor de foc. Publicat: 14-12-2012 în Monitorul Oficial Nr. 254-262 art.836.

68. Legea nr.320 din 27-10-2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului. Publicat: 01-03-2013 în Monitorul Oficial Nr. 42-47 art. 145.

69. Legea nr.806 din 12-12-1991 cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne.

70. Legea nr. 219 din 08.11.2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri.

71. Legea nr. 134 din 13-06-2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat. Publicat: 31-12-2015 în Monitorul Oficial Nr. 361-369 art. 673.

72. Legea Republicii Moldova nr. 212-XV din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, Monitorul Oficial nr. 132-137/696 din 06.08.2004.

73. Legea Republicii Moldova nr. 619-XIII din 31.10.1995 privind organele securității statului.

74. Legea Republicii Moldova nr.416-XII din 18.12.1990 Cu privire la politie, republicată în Monitorul Oficial nr.17-19 din 31.01.2002.

75. Legea Republicii Moldova privind aprobarea Concepției Securității Naționale a Republicii Moldova, nr.112 din 22.05.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.357.

76. Legea Republicii Moldova privind Serviciul de Informații și Securitate, nr.753 din 23.12.1999. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.156.

77. Legea nr. 218/2002. Privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

78. Legea nr. 257 din 22 decembrie 2017 cu privire la completarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova (Sesizarea nr.2a/2018), Hotărârea Nr.16 din 04.06.2018 privind controlul constituționalității.

79. Legea nr. 26-XVI din 22.02.2008 privind întrunirile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 80, art. 261).

80. Legea nr.271 din 09-11-1994 cu privire la protecția civilă.
81. Legea nr. 283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră.
82. Legea nr. 93 din 05-04-2007 cu privire la Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.
Publicat: 08-06-2007 în Monitorul Oficial Nr. 78-81 art. 358.
83. Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție, adoptata de către Parlamentul Republicii Moldova la 6 iunie 2002.
84. Legea nr. 1244 din 18.07.2002 cu privire la rezerva Forțelor Armate.
85. Legea nr. 162 din 22.07.2005 cu privire la statutul militarilor.
86. Legea nr. 1192 din 04.02.2002 privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea.
87. LIGURII, Mihai. Noțiunile de ordine de drept și ordine publică, în teoria și practica noastră juridică, Justiția Nouă, nr.1/1961.
88. Ministerul Afacerilor Interne al RM, Ordinul nr. 515 din 08.12.2021, Cu privire la aprobarea instrucțiunii privind organizarea și executarea activităților de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, Chișinău, 2021.
89. Managementul gestionării conflictelor 7/10/2012 Valahia University of Târgoviște (Științe Economice).
90. Managementul ordinii publice în situații de normalitate și de criză din perspectiva de țară membră a UE și NATO, Editura Ministerului Administrației și Internelor, București, 2010, p. 22.
91. Manualul de tactică polițienească, editura Fundației regale pentru literatură și artă, București, 2011, capitolul V, p. 169-173.
92. Manual, Asigurarea și restabilirea ordinii publice (AROP), Chișinău. 15.08.2012 (IGC MAI pentru uz intern).
93. NISTEREANU, Gheorghe, PĂUN, Constantin. Criminologie, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1995, p. 247.
94. PAHONȚUL, Lucian, POPESCU, Cristian. *Gestionarea crizelor în domeniul ordinii publice*, extras din Revista Gândirea Militară Românească, nr. 1/2004, București, 2004.
95. Perfecționarea sistemului de management în cadrul ministerului afacerilor interne 6/16/2015, Academia de Studii Economice din București.
96. POPESCU, Laurențiu, TICAL, George. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, Riscuri și amenințări la adresa ordinii și securității publice, rezumatul tezei de doctor, București, 2014.
97. Principiile fundamentale de aplicare a forței și armelor de foc de către persoanele împuternicite în menținerea ordinii de drept, adoptate de către Congresul VIII al ONU convocat

în problema prevenirii criminalității și comportării cu delincvenții, desfășurat în perioada 27.08.1990 - 07.09.1990 la Havana.

98. *Programul de ordine și securitate publică pentru anii 2022-2025*, prezentat către aprobare Guvernului la 21 decembrie 2022, p. 45-47.

https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/programul_de_activitate_al_guvernului_moldova_vremurilor_bune.pdf .

99. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin Hotărâre de Guvern nr. 636/2019 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 378-379, art. 976).

100. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărâre de Guvern nr. 235 din 13.10. 21.

101. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024. Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 515-518, art. 1273 din 30 decembrie, 2023.

102. Procedură de operare standard operațională privind asigurarea ordinii și securității publice în cadrul evenimentelor publice, Cod: POS_O_IGC Nr.1/4-22. Ediția I (document de uz intern a IGC MAI RM).

103. Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 28 din 16 februarie 2023.

104. Raportul de activitate al Inspectoratului General de Carabinieri pentru anul 2020. <https://carabinier.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Nota%20IGC%20-2020s.pdf>

105. Raportul privind analiza funcțională a IGC, Chișinău, 2019.

106. Raportul privind activitatea Poliției, 34/4223 acțiuni 04.05.2023, Chișinău, 2023, p.10.

107. Raport independent, Guvernarea sectorului de securitate în Moldova, PISA, DCAF, Chișinău. 2024.

108. Regulamentul Serviciului de luptă al Trupelor de Carabinieri, aprobat prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova nr.118 din 15 aprilie 2002.

109. ROBEA, Mariana, POSTU, Ion. Coraportul dintre noțiunile de ordine juridică, ordine de drept și ordine publică, p.145-146, <https://ulim.md/sju/nr-1-2-2015/coraportul-dintre-notiunile-de-ordine-juridica-ordine-de-drept-și-ordine-publica>

110. RUSNAC, Constantin, NUCU, Marian. Tactica percheziției persoanelor participante la desfășurarea măsurilor în masă. Asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în timpul manifestărilor cu caracter de masă. În materialele conferinței științifico-practice internaționale, 28-29 ianuarie 2010, p. 256-260.

111. Restabilirea ordinii publice - particip.gov.md, modul de asigurare și restabilire a ordinii publice în cadrul evenimentelor publice, Chișinău 2013, p.1-20, <https://particip.gov.md> › download_attachment

112. SECRIERU, Vasile. Cooperarea polițienească internațională în profilaxia și combaterea criminalității transnaționale, în materialele Conferinței științifico-practice internaționale, 5-6 noiembrie 2009, p. 272-274.

113. SIMONA, Nicoleta Vlad. Implicațiile dinamicii mediului internațional asupra managementului ordinii publice. Evoluția și modernizarea cadrului legislativ național în context european și euroatlantic. Rezumat din teza de doctor, București, 2017.

114. Sisteme expert fuzzy pentru stabilirea gradului de siguranță al spectatorilor la un meci de fotbal UTA Arad – Poli Timișoara, 7/23/2018, Universitatea Aurel Vlaicu din Arad (Rectorat).

115. STAMATI, Șt., CREANGĂ, C. Ghidul deontologiei polițienești, Chișinău, Centrul Editorial al Academiei „Stefan cel Mare” a MAI al RM, 2004, 260 p.

116. STAMATI, ȘT., GRATII, V., DOGORAȚI I. Teoria și practica aplicării și folosirii armei de foc în contextul protecției drepturilor omului, Chișinău, Centrul Editorial al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2004, 222 p.

117. ȘERB, S. Teoria și tactica polițienească, Editura M.A.I., București, 2002.

118. Strategia Națională de ordine și securitate publică pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.354 din 31.05.2017.

119. Strategia de reformare a TC pentru anii 2017-2020 și Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia aprobată prin HG Nr. 357 din 31.05.2017.

120. Strategia Națională de apărare pentru anii 2018-2022. Publicat: 03-08-2018 în Monitorul Oficial Nr. 285-294 art. 441.

121. Strategia de dezvoltare a poliției pentru anii 2016-2020, aprobată de Guvern.

122. Strategia de dezvoltare în domeniul afacerilor interne pentru anii 2022-2030 (484/MAI/2022).

123. Strategia Națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobat de Parlamentul Republicii Moldova, 17 noiembrie 2022.

124. Studiul elaborat de Ostap Serghei, directorul Centrului de Resurse pentru Drepturile Omului (credo), 2009, „Modalități de îmbunătățire a gestionării ordinii publice a întrunirilor în Republica Moldova”, credo@credo.md, www.credo.md

125. Trei țări vecine membre ale Parlamentului estic: Ucraina, Republica Moldova și Belarus. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/171/trei-tari-vecine-membre-ale-parteneriatului-estic-ucraina-republica-moldova-si-b>

126. TALMACI, Valentin. „Conceptul și arhitectura sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională, „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 308-316, ISBN 978-9975-84-164-1.

127. TALMACI, Valentin. Ordinea și securitatea publică: provocări și amenințări în context național și regional, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, Chișinău, RM, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chișinău, RM, 2022, p. 265-271, ISBN 978-9975-84-164-1.

128. TALMACI, Valentin. „Evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice în timpul manifestațiilor și metodele de ameliorare a situațiilor de criză”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.16, Chișinău, 2023, p.368-375, ISSN1857-0976, E-ISSN 2953-6898.

129. TALMACI, Valentin. „Group violations of public order: methods and procedures for ameliorating crisis situations”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Defense resource management in the 21 century”, Brașov, România, 27-28.10. 2022, p. 326-331.

130. TALMACI, Valentin. PERJU, Veaceslav. „Asigurarea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, 2024, p. 179-196, ISBN 978-9975-62-723-8.

131. TALMACI, Valentin. „Restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, Revista științifică „Legea și Viața”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr. 3(379), Chișinău, 2024, p.120-131, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373.

132. TALMACI, Valentin. „Perfecționarea și reorganizarea structurală a sistemului de ordine publică”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chișinău, 25 mai 2023, AMFA. Chișinău, RM, 2024, p. 211-224, ISBN 978-9975-62-723-8.

133. TALMACI, Valentin. „Clasificarea și organizarea manifestațiilor publice”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.19, Chișinău, 2024, p. 179-190, ISSN 1857-0976, E-ISSN 2953-6898.

134. TALMACI, Valentin. „Situația actuală în domeniul sistemului de securitate și ordine publică”. În Revista teoretico-științifică „Știința Culturii Fizice” (categoria B), nr.41/1-2023, Chișinău, CZU:351.78, www.scf.usefs.md p.48-53.

135. TALMACI, Valentin, PERJU, Veaceslav. „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea criminalității – probleme, soluții și perspective”, 25 aprilie 2024, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI RM, „Legea și Viața”, ediție specială, Chișinău, 2024, pag. 357-362, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373.

136. TALMACI, Valentin. The evolution of the effectiveness of the forces to ensure and restore public and security in the context of sports events. The Annals of the “Ștefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Movement eISSN 2601 - 341X, ISSN 1844-9131, p. 202-215.

137. TOMA, C. Dinamica crizelor ce pot afecta ordinea publică și managementul acestora. Rezumatul tezei de doctor. Ministerul Afacerilor Interne, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, 2016.

Bibliografie în limba rusă

138. Административная деятельность органов внутренних дел, Часть общая, Учебник, Издание 3-е, Москва: Московская Академия МВД России, 2001.

139. АРТЕМОВ, В.М. Правопорядок в современном российском обществе: концептуальные обоснования и инновации. М., 1998.

140. БЕРЕКАШВИЛИ, Л.Ш. Обеспечение прав человека и законности в деятельности правоохранительных органов: Учебное пособие. М., 2000.

141. БЕСЧАСНЫЙ, В. Психология эффективного руководителя ОВД, Донецк, 2005, р. 192.

142. КОЛОНТАЕВСКИЙ, Ф.Е. Организационные и тактические основы охраны общественного порядка и безопасности органами внутренних дел: Лекция. М.: Академия МВД России, 1994.

143. ЛАЗАРЕВ, В.В., ПОПОВ, Л.Л., РОЗИН, Л.М. Правовые основы обеспечения общественного порядка: Учебное пособие. М., 1987.

144. ПАНТЕЛЕЕВ, А.В. Деятельность подразделений обеспечения общественного порядка на объектах железнодорожного, воздушного и водного транспорта Северо-Западного региона России // МВД России 200 лет: Материалы междунаучно-практ. конф. 4.4. СПб., 1998.

145. ПОЛИТОВА, Анна. Противодействие террористической деятельности: международный опыт и его актуальность для Украины. Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

al RM, Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan, Materialele conferinței științifico-practice din 16 martie 2017, p.154-157.

146. СЕРЕГИН, А.В. Внеколлективное поведение и общественный порядок (организационно-правовые и социально-психологические факторы). М., 1980.

147. СЫДОРУК, И.И. Государственно-правовой механизм обеспечения правопорядка в Российской Федерации (теоретическое административно-правовое исследование): Автореф. дис. докт. юрид. наук. М.: ВНИИ МВД России, 2002.

148. Участие органов внутренних дел и внутренних войск МВД России в международном сотрудничестве: Сб. документов. М.: МВД России, Вып. 1. 1999; Вып. 2, 3. 2000.

149. ФЕДОРОВ, В.П. Право и правоохранительная деятельность // Использование зарубежного опыта в деятельности органов внутренних дел Российской Федерации: Материалы межвуз. научно-практ. конф. Ч. 3. СПб., 1995.

150. ЧИСТОКЛЕТОВ, Л. Г., ХИТРА А. Л. Особенности и причины распространения терроризма в Украине, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, Focarele separatiste și impactul lor asupra terorismului contemporan, Materialele conferinței științifico-practice din 16 martie 2017, p.168-171.

151. ЖИТАРЬ, Виктория. Полномочия полиции различных стран в охране общественного порядка (сравнительно-правовой анализ), Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 28-29 ianuarie 2010, p.228.

Bibliografie în limba engleză

152. BOYLE, Michael, VULLIERME Jean-Claude. A brief introduction to policing public gatherings A guide for practitioners. Council of Europe, February 2021. <https://rm.coe.int/a-brief-introduction-to-policing-public-assemblies/1680a1aaf3>

153. Law enforcement guidance for policing public demonstrations. Institute for Constitutional Advocacy and Protection, Georgetown University Law Center. 2020. <https://www.law.georgetown.edu/icap/wp-content/uploads/sites/32/2021/04/ICAP-Law-Enforcement-Demonstrations-Guidance-4-19.21.pdf>

154. MAGUIRE, Edward R., OAKLEY, Megan. Policing Protests: Lessons from the Occupy Movement, Ferguson & Beyond: A Guide for Police. 2020. <https://www.hfg.org/wp-content/uploads/2021/06/PolicingProtests.pdf>

155. NARR, Tony. Police management of mass demonstrations: identifying issues and successful approaches. Police Executive Research Forum, Washington, D.C.

https://www.policeforum.org/assets/docs/Critical_Issues_Series/police%20management%20of%20mass%20demonstrations%20-%20identifying%20issues%20and%20successful%20approaches%202006.pdf

156. National Police Chiefs' Council (NPCC) Protest Operational Advice Document. 2022. <https://library.college.police.uk/docs/NPCC/Protest-Operational-Advice-2022.pdf>

157. Policing at protests: best practices. https://storage.googleapis.com/icap_media_library/Protest_and_Public_Safety_Toolkit_Chapter_VII_65e29d31f5/Protest_and_Public_Safety_Toolkit_Chapter_VII_65e29d31f5.pdf

158. Policy and guidelines: policing of public protests, gatherings and major events. http://www.policesecretariat.gov.za/downloads/policies/policing_public_protests_2013.pdf

159. Rethinking the police response to mass demonstrations. Police Executive Research Forum, Washington, D.C., 2022. [https://www.policeforum.org/assets/ResponseMass Demonstrations.pdf](https://www.policeforum.org/assets/ResponseMass%20Demonstrations.pdf)

160. The law on policing peaceful protests. University of Oxford, 2020. https://www.law.ox.ac.uk/sites/default/files/migrated/opbp_report_on_the_law_on_policing_peaceful_protests_0.pdf

161. The Right to Protest: Principles on the protection of human rights in protests. Free Word Centre, London, 2016. https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38581/Right_to_protest_principles_final.pdf

162. REICHER, S., STOTT, C., DRURIY, J., ADANG, O., CRONIN, P., and LIVINGSTONE, A., "Knowledge Based Public Order Policing: Principles and Practice", Policing, Vol. 1, No. 4, 2007, pp. 403-415.

163. OANȚĂ, R. M., MARCU, G., PLEȘCANU, T., MUSTAȚĂ, M. A. The use of knowledge bank technologies and services provided for the field of defense, public order and national security, Romanian Military Thinking, nr. 4, 2019/10/2.

164. MUSTAȚĂ, Marinela, RĂPAN, Ivona, DUMITRESCU, Lucian, DOBREVA Hristina. "Assessing the fruthfulness of securiti and defense news in Central and Eastern erurope: The role of cognitive style and the promise of epistemis sophistication", september 2023, Applied Cognitive, Psychologi. 37(6), DOI:10.1002/acp.4130.

165. GHIBA, D., POPESCU, L., OLARU, C., MUSTAȚĂ, Adi. Proceedings of the 17th International Scientific Conference "Strategies XXI"- Strategic Changes in Securiti and International Relations. Strategies XXI-Securiry and Defens Faculty 17(1), 2021.

ANEXE

Anexa 1.

ACT DE IMPLEMENTARE A REZULTATELOR CERCETĂRILOR

ACT DE IMPLEMENTARE

a rezultatelor științifice expuse în teza de doctor, elaborată de TALMACI Valentin, cu tema *Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă*

Teza de doctor „Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, autor Valentin TALMACI este de o importanță majoră pentru domeniul de ordine și securitate publică.

Relevanța academică a cercetării constă în elucidarea multiaspectuală a încălcărilor de grup, a ordinii publice, elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză și metodele și tactici de acțiune a forțelor specializate ale statului la asigurarea și restabilirea securității publice.

Rezultatele descrise în teză au fost testate în practica de activitate a **Inspectoratului General de Carabinieri al MAI**, în contextul diferitor evenimente publice desfășurate pe arealul național în ultimii ani și s-au caracterizat prin aplicabilitate eficientă a tacticilor opozabile domeniului de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice.

Rezultatele științifice obținute, la fel se utilizează în procesul de elaborare a actelor normative de diferit nivel privind ordinea publică, și nu în ultimul rând sunt propuse ca subiecte bune de preluat în cadrul proiectelor de dezvoltare instituțională și instruirilor prin exercițiu de nivel tactic, organizate în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, inclusiv la nivel internațional.

Reliefăm opinia instituțională, precum că teza de doctor cu tema *Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă*, elaborată de către un Veteran al organelor afacerilor interne, exponent fidel al Armei de Carabinieri din Republica Moldova este elaborată la un nivel teoretic promițător și se poziționează drept o sursă exclusivă de inspirație.

**Comandant adjunct al Inspectoratului
General de Carabinieri al MAI
colonel**

Oleg GRAUR

Digitally signed by Graur Oleg
Date: 2024.11.29 07:59:55 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA RAPORTUL DE SIMILITUDINI

REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA RAPORTUL DE SIMILITUDINI

Subsemnatul, Perju Veaceslav, conducător științific, declar, că am luat la cunoștință cu Raportul de similitudine generat de sistemul antiplagiat.ro privind teză de doctor "Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă", autorul Talmaci Valentin.

Domeniul și specialitatea științifică: 5. Științe sociale și economice / 582.01.Securitate și apărare.

Școala doctorală/ instituția: Științe militare și de Securitate, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

Raportul de Similitudine indică:

Coefficient de Similitudine 1 (%) = 7,68

Coefficient de Similitudine 2 (%) = 1,12

Cuvinte în ghilimele (%) = 1,30

În urma analizei raportului, am constatat următoarele. Cea mai mare parte a fragmentelor similare ce au fost depistate sunt expresii profesionale standard, legi, denumiri de reviste, simpozioane, congrese. Majoritatea fragmentelor identice sunt din propriile lucrări, cât și din lucrările altor autori care sunt citate. Unele fragmente sunt preluate din propriile publicații.

Constatările permit de a formula următoarea concluzie: lucrarea nu conține elemente constitutive ale unui plagiat.

Conducător științific:

Perju Veaceslav, dr.hab., acad. AII

21.10.2024

Metadata

Titlu

ASIGURAREA ȘI RESTABILIREA SECURITĂȚII ÎN TIMPUL MANIFESTAȚIILOR CU CARACTER DE MASĂ

Autor

TALMACI Valentin

Coordonator

Veaceslav PERJU, dr. hab., profesor universitar

Unitate organizatională

Universitatea de Studii Europene din Republica Moldova

Avertismente și alerte

În această secțiune, puteți găsi informații referitoare la alterări ale textului a căror scop să fie evitarea detectării. Aceste alterări nu pot fi sesizate de persoanele care evaluează documentul imprimat sau citit pe calculator, dar ele influențează analiza făcută de sistem și coeficienții de similitudine. Vă rugăm să analizați dacă aceste alterări sunt intenționate sau nu.

Caractere din alte alfabete	Ⓡ	1
Extindere	A→	0
Micro-spații	␣	55
Caractere albe	␣	1
Parafrazări (SmartMarks)	Ⓜ	366

Detalii Similitudini

Vă rugăm să aveți în vedere faptul că valori ridicate ale coeficienților nu indică automat plagiat. Raportul trebuie să fie analizat de o persoană autorizată.

25

Lungimea frazelor pentru Coeficientul de Similitudine 2

65973

Lungimea în cuvinte

460810

Lungimea în caractere

Liste similitudinilor

Mai jos găsiți o listă de surse. Această listă conține surse din diferite baze de date. Culoarea textului indică sursa în care a fost găsit. Aceste surse și valorile coeficientului de similitudine nu reflectă plagiatul direct. Este necesar să deschideți fiecare sursă, să analizați conținutul și corectitudinea citării sursei.

Cele mai lungi 10 fragmente		Culoarea în text	
NR.	TITLUL SAU SURSA URL (BAZA DE DATE)	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)	
1	https://iap.gov.md/repository/files/original/faaa264519020aa809eaa8057025aad58d666bf9.pdf	112	0.17 %
2	http://www.uam.md/media/files/files/35174-av_poporului_1-3_2015_6342916.pdf	56	0.08 %
3	https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf	54	0.08 %
4	http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53901/ghenadie_carausu_thesis.pdf	39	0.06 %
5	https://ipp.md/wp-content/uploads/2020/06/Armata-Nationala-intre-interese-de-grup-si-dezvoltare-strategica1.pdf	38	0.06 %
6	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Securitatea%20nationala%20a%20Republicii%20Moldova%20in%20contextul%20consolidarii%20sistemului%20de%20securitate%20internationala.pdf	36	0.05 %

7	http://www.cnaa.md/files/theses/2016/50081/marcel_bencheci_abstract.pdf	36	0.05 %
8	http://www.uam.md/media/files/files/35174-av_poporului_1-3_2015_6342916.pdf	36	0.05 %
9	http://academy.police.md/assets/files/pdf/curriculum-edp-2014-2015.pdf	36	0.05 %
10	https://annals-febs.usv.ro/wp-content/uploads/sites/25/2024/07/VOLUME_XVII_Issue_1-202-215.pdf	29	0.04 %

din Baza de Date RefBooks (0.14 %)

NR.	TITLU	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)	
Sursă: Paperity			
1	Siguranța frontierelor Republicii Moldova, prin prisma existenței unei zone necontrolate de către autoritățile centrale moldovenești Gabriela CRISTEA;	72 (6)	0.11 %
2	The Use of Facial Recognition Technology by Law Enforcement in Europe: a Non-Orwellian Draft Proposal Raposo, Vera Lúcia;	13 (1)	0.02 %
3	DEROGATION AND EXCEPTION IN DOCTRINE AND NATIONAL LEGISLATION Victor BALMUȘ;	8 (1)	0.01 %

din Baza de Date Legislativă (0.25 %)

NR.	TITLU	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)	
1	privind aprobarea Strategiei Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale M.Of. 243 din 23-mar-2005	91 (6)	0.14 %
2	pentru revocarea doamnei Renate Weber din funcția de Avocat al Poporului M.Of. 602 din 16-iun-2021	34 (2)	0.05 %
3	privind organizarea și funcționarea Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației M.Of. 516 din 16-iun-2020	16 (2)	0.02 %
4	NAȚIONALĂ DE ORDINE PUBLICĂ - 2010-2013 M.Of. 721 din 28-oct-2010	16 (2)	0.02 %
5	privind actualizarea valorii de inventar a unui imobil aflat în domeniul public al statului și administrarea Ministerului Afacerilor Interne - Academia de Poliție "Alexandru Ioan Cuza", scăderea din inventarul domeniului public al statului a unei părți din acest imobil, ca urmare a restituirii persoanelor îndreptățite, precum și trecerea unor construcții din domeniul public al statului în domeniul privat al statului, în vederea scoaterii din funcțiune, casării și valorificării M.Of. 909 din 07-oct-2020	9 (1)	0.01 %

din Baza de Date Internă (0.00 %)

NR.	TITLU	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)	
-----	-------	------------------------------	--

din Resursele Internetului (7.54 %)

NR.	SURSA URL	CUVINTE IDENTICE (FRAGMENTE)	
1	https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/357-368.pdf	683 (64)	1.04 %
2	https://annals-febs.usv.ro/wp-content/uploads/sites/25/2024/07/VOLUME_XVII_Issue_1-202-215.pdf	429 (29)	0.65 %
3	https://iap.gov.md/repository/files/original/faaa264519020aa809aaa8057025aad58d666bf9.pdf	252 (13)	0.38 %

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

TALMACI Valentin

22.02.2025

CV-ul AUTORULUI

INFORMAȚII PERSONALE TALMACI Valentin

☎ 069313937

✉ valentin.talmaci@yahoo.com

Sexul masculin/Data nașterii 24.11.1967/ moldovean

Cetățean – RM

EXPERIENȚĂ PROFESIONALĂ 2017 - până în prezent – Institutul de Educație Fizică și Sport /USM (Lector universitar, Formator la catedra militară);

2006 -2017- Activitatea în serviciul pază și securitate la diferite organizații din RM;

1991 -2005- Serviciul militar prin contract în cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova (Trupele de carabinieri) la diferite funcții de comandă până la comandant-adjunct de brigadă;

1987-1991- Institutul militar politic al Trupelor Interne ale MAI URSS, or. Sankt- Petersburg, Federația Rusă;

1986 -1987 – Serviciul militar în termen, or. Celiabinsk 70, Federația Rusă

EDUCAȚIE ȘI FORMARE 2019 - 2023 - școala doctorală, AMFA “Alexandru cel Bun”, specialitatea Apărare și Securitate;

1987- 1991 –Institutului Militar Politic al Trupelor Interne ale MAI URSS, or. Sankt -Petersburg, Federația Rusă.

1975- 1985 – Studii medii în cadrul școlii generale din s. Călinești, r-l Fălești.

ARTICOLE ȘTIINȚIFICE 1. TALMACI, Valentin. „Conceptul și arhitectura sistemului de asigurare a ordinii și securității publice în timpul manifestărilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională, „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”,

24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chişinău, RM, 2022, p. 308-316.

2. TALMACI, Valentin. Ordinea și securitatea publică: provocări și amenințări în context național și regional, în materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Dezvoltarea Armatei Naționale în Contextul Reformelor Democratice”, Chişinău, RM, 24.02.2022, AMFA, „Alexandru cel Bun”, Chişinău, RM, 2022, p. 265-271.

3. TALMACI, Valentin. „Evoluția încălcărilor de grup ale ordinii publice în timpul manifestațiilor și metodele de ameliorare a situațiilor de criză”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare “ a MAI al RM, Nr.16, Chişinău, 2023, p.368-375.

4. TALMACI, Valentin. „Group violations of public order: methods and procedures for ameliorating crisis situations”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Defense resource management in the 21century”, Braşov, România, 27-28.10. 2022, p. 326-331.

5. TALMACI, Valentin. PERJU, Veaceslav. „Asigurarea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chişinău, 25 mai 2023, AMFA. Chişinău, 2024, p. 179-196.

6. TALMACI, Valentin. „Restabilirea ordinii publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, Revista științifică „Legea și Viața”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, nr.3(379) Chişinău, 2024, p.120-131.

7. TALMACI, Valentin. „Perfecționarea și reorganizarea structurală a sistemului de ordine publică”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, Chişinău, 25 mai 2023, AMFA, Chişinău, RM, 2024, p. 211-224.

8. TALMACI, Valentin. „Clasificarea și organizarea manifestațiilor publice”. Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare “ a MAI al RM, Nr. 19, Chişinău, 2024, p.179-190, ISSN 1857- 0976.

9. TALMACI, Valentin, PERJU Veaceslav. „Evaluarea eficacității forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”, în materialele Conferinței științifice internaționale „Prevenirea și combaterea criminalității - probleme, soluții și perspective”, 25 aprilie 2024, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI RM, „Legea și Viața”, ediție specială, Chișinău, 2024, pag. 357-362.

10. TALMACI, Valentin. The evolution of the effectiveness of the forces to ensure and restore public and security in the context of sports events. The Annals of the “Ștefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section. The Science and Art of Movement eISSN 2601 - 341X, ISSN 1844-9131, p. 202-215.

11. TALMACI, Valentin. „Situția actuală în domeniul sistemului de securitate și ordine publică”. În Revista teoretico-științifică „Știința Culturii Fizice” (categoria B), nr.41/1, Chișinău, 2023, www.scf.usefs.md, p.48-53.

LIMBA MATERNĂ - Limba română.

ALTE LIMBI STRĂINE CUNOSCUTE	ÎNȚELEGERE		VORBIRE	SCRIERE	
	Ascultare	Citire	Participare conversație	la Discurs oral	
limba rusă	B1/2	B1/2	C1/2	C1/2	B1/2
limba franceză	A1/2	B1/2	B1/2	B1/2	B1/2

Niveluri: Utilizator experimentat - A1/2: Utilizator elementar - B 1/ 2:
Utilizator independent - C1/2:

DISTINCȚII DE STAT Decretul Președintelui Republicii Moldova, nr.107 din 04 ianuarie 2019
Medalia „Meritul Militar”, nr. 1046.

